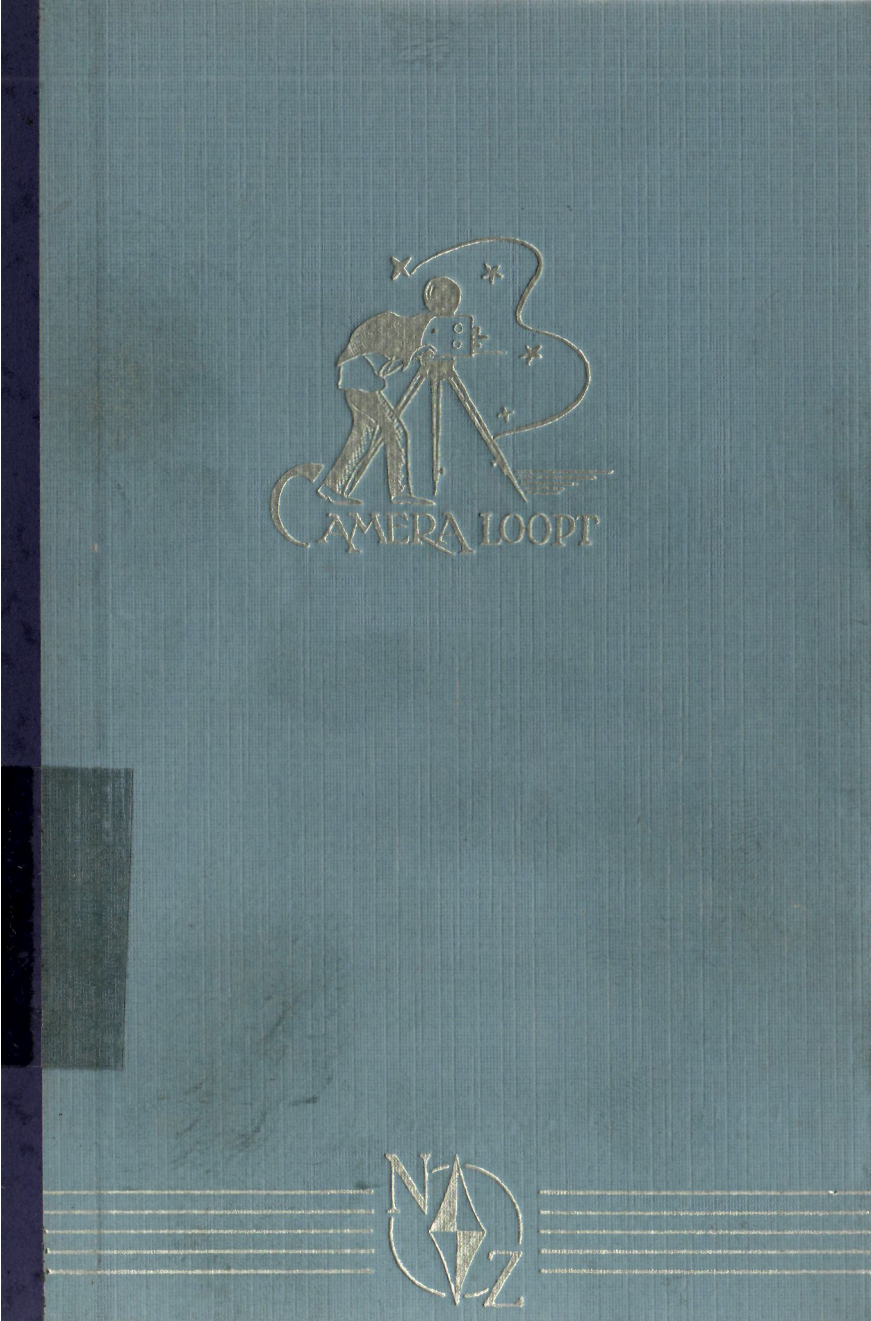

Anton Roothaert

CAMERA LOOPT

CAMERA LOOPT

DOOR

Mr. A. ROOThAERT

A. W. Bruna & Zoon
Utrecht

De directie van de N.V. Batavia-Film was te fel op een koopje uit geweest en kwam dus bedrogen uit.

Nadat er reeds twee toneelstukken van Geert Wester waren verfilmd, stukken, die in hun tijd een monsterachtig succes hadden behaald, moest er toch eens wat anders komen. Het was werkelijk niet gemakkelijk een keus te doen, het leek zelfs hopeloos, tot toevallig de aandacht viel op iets, wat de stoutste wensen te boven ging. Het was Seligman, de oudste directeur, die onder groot lawijt er mee binnenviel bij de commissarissen-geldschieters en het heet serveerde als een originele vondst van hemzelf. Dit gebeurde juist een half uur nadat hij in Schiller van een ongevraagd adviseur, die hem eigenlijk niet weinig zat te vervelen, had te horen gekregen: „Ik begrijp niet, dat jullie De Laatste Troef niet gaan draaien, die is immers vrij!” En ofschoon Seligman reeds uit louter gewoonte het dwaze idee terstond met een grote poe-hoe van de tafel zwaaide, kwam hem tegelijkertijd het water al in den mond. Want wie een film gaat maken, beschouwt auteursrechten als een soort persoonlijke belediging. Eigenlijk zou een schrijver er voor moeten betalen, wanneer een filmonderneming hem de eer aandoeft van zijn werk, dat natuurlijk erg in de smaak moet vallen, een film te maken, ook al wordt deze film een zware belediging voor het werk.

Nu is De Laatste Troef een stuk, dat spreekt voor zichzelf. Het is een Franse klucht, waarbij onze grootmoeders nog lichtzinnige gilletjes gegeven hebben, het heeft kapitalen aan recettes opgebracht, is in alle talen voor het voetlicht gebracht, het ruikt naar lavendel en de inhoud is al bijna weer geheel vergeten. In beroemdheid doet het niet onder voor De Twee Wezen, De Big

van het 168ste, of de firmanaam Bols. En zulke doodgespeelde stukken doen het prachtig als film . . . aan de kassa welteverstaan.

Tjonge-jonge! . . . Gefundenes Fressen!

Seligman sloeg zich fier op de borst: *Mijn* idee! . . . De geestdrift was zo uitbundig, dat er al contracten waren getekend omtrent de premières in de Astra-theaters van Amsterdam en Rotterdam en, wat erger was, met de titel woordelijk erin, toen plotseling een schouwburgdirecteur zo langs zijn neus weg vroeg, wat de heren wel voor dit ouwe grapje betaalden, al was het dan maar alleen voor het Nederlandse Taalgebied . . . Toen het hoongelach enigszins was bedaard en hij zich weer verstaanbaar kon maken, gaf hij in koude ernst het adres op: Avenue Rappe, zoveel, Parijs . . . Kon te pas komen; meende er de heren een plezier mee te doen. Daar woonde namelijk de vertegenwoordiger van 'de erfgenamen, die nog steeds het auteursrecht van De Laatste Troef exploiteerden in saeculorum saecula . . .

Diepe verslagenheid . . . En de ernstige theaterdirecteur zorgde plichtmatig voor de nodige pret onder de concurrenten.

Bakzeil halen ging niet; de filmbeurs zou niet lachen, maar gieren. De eer moest gered en in godsnaam het recht dan maar gekocht, als het enigszins mogelijk was tegen een percentage in de opbrengst.

Maar nu de geestdrift zo was afgekoeld, nu er ten slotte toch serieus voor betaald moest worden, ging men het paard eens zeer nauwkeurig in de mond kijken . . . Aftands, ja, als toneelstuk natuurlijk aftands, maar het wordt een *film* moet je niet vergeten!

De commissarissen waren niet geheel overtuigd; de voor- en nadelen van het stuk moesten eerst eens terdege onder het oog gezien worden.

Zooals het in dergelijke gevallen meer voorkomt, veronderstelde de een van den ander, dat hij het stuk op zijn duimpje kende, terwijl feitelijk niemand wist, of er nog tekstboekjes bestonden, en zo ja, waar deze te krijgen zouden zijn.

„Laten we Wester eens vragen, wat hij ervan denkt.”

Geert Wester is voor de film een onbetaalbaar factotum. In zijn gewone doen is hij toneelschrijver, regisseur en zelfs een eerste klas speler, kent de gehele toneel- en cabaret-wereld op zijn duimpje, weet precies wat iedereen waard is.

Tegenover de film staat hij tamelijk zuur. Bij het „draaien,, van zijn eigen toneelstukken was hij voortdurend aanwezig, doch kon niet verhinderen, dat buitenlanders er iets van maakten, wat hij zelf bijna niet herkende.

„Wester is een eerlijke vent. Absoluut eerlijke vent. Kun je in alle opzichten vertrouwen . . .” Dit wordt zo vaak en met zoveel nadruk verzekerd door al wat aan film of theater doet, dat het op den duur een beetje bangstigend wordt, en het vermoeden zich opdringt, dat Wester in dit wereldje wel een bezienswaardige uitzondering moet zijn . . .

In het bovenzaaltje van Schiller wordt Geert Wester de Eerlijke bij wijze van inleiding al op voorhand aangeworven als dialogenschrijver van De Laatste Troef. — En wat denkt hij wel van die film; is het geen reuze-idee?

Och, wat zal Geert Wester er van zeggen: Het is een algemeen bekende klucht, die hij zelf in zijn jeugd tot ziekwordens toe meegespeeld heeft, en de naam alleen bezorgt hem reeds geeuwkrampen. Het ding mist alle diepte, zit vol ouderwetse truukjes, zoals tamelijk onnozele en doorzichtige persoonsverwisselingen, die tegen alle redelijkheid in halsstarrig worden vastgehouden tot in de laatste acte, en waarvan het recept in ontelbare latere kluchten is overgenomen. Maar wat erger is: het ding is Frans, zó Frans, dat het haast niet Franser kàn . . En dat noemt zich Hollandse film!

„Ja maar we laten het kalmweg in Amsterdam spelen natuurlijk, met zuiver Hollandse namen en alles navenant,” vertelt Seligman. „Dat is al heel eenvoudig!”

Maar Geert heeft de gewoonte om wèl na te denken en het lijkt hem toch niet zo verschrikkelijk eenvoudig: „Een van je hoogtepunten is dat duel; het wordt wel op het laatste moment verhinderd, maar 't is toch 'n ernstig bedoeld duel en niet, zoals in Malle Gevallen, tussen twee kwajongens, maar tussen een senator en een hogen ambtenaar van het Ministère de l'Intérieur . . . 'n Ministerie van Binnenlandse Zaken bezitten we ook, ofschoon niet in Amsterdam . . .”

„Dan gaan we naar Den Haag!”

„Best,” vindt Geert. „Maar je kent de clou van het stuk: Dat jaloerse vrouwtje loopt van haar man weg en gaat naar Mama terug, weet je wel. *In Parijs* ziet ze dan kans om door een commissaris van politie een inval te laten doen in het huis van haar man om hem te laten betrappen met 'n andere vrouw. Je weet wel, die verschrikkelijke geestige scène, (en hier trekt Geert een bijzonder verdrietig gezicht) waarin bij vergissing de schoonmama wordt gearresteerd . . . Als jullie me nou een Hollandse politie-commissaris levert, die . . .

Opeens treft hem de uitdrukking der gezichten.

„Zèg!” roept hij met grote verschrikte ogen. „Hebben jullie dat stuk pas nog gelezen?!”

„Uh . . . gelezen? . . . Ja natuurlijk, zeg! . . . Verbeeld-je!”

Op dit oogenblik doet Wester bij zichzelf een eed op het hoofd van al zijn kinderen, dat de directie en de staf het stuk *niet* gelezen hebben, en geeuwt als een wolf. Hij is de goedgehartigheid zelf, maar als hij te erg in het ootje genomen wordt, kan hij ook gemeen doen:

„Laat me 't boekje even vasthouden,” zegt hij vol overtuiging en steekt kwasi-verstrooid reeds de hand uit naar de dikke aktentassen op de tafel. „'t Is al zo lang geleden; ik herinner me alle kleinigheden niet meer zo goed.”

Ze drijven de brutaliteit zo ver, dat er zelfs in de tassen gerommeld wordt . . . Nee, 't ligt op 't kantoor!

Wester zweert voor de tweede maal.

„Enfin, in ieder geval is er dan nog een rechtszitting

met een jury d'rin en alles op z'n Frans. Maar als je 'n advocaat huurt, die een beetje verstand heeft van toneel, is daar misschien wel iets Hollands van te maken . . . Dus 'n echt Hollands duel, 'n Hollandse commissaris, die 's nachts komt kijken, met wie je in bed ligt, èn Hollandse jury-rechtspraak . . . Maar dat is, voor zover ik me op 't ogenblik herinner, dan ook de enige gelijkenis met 'n Hollandse film." Ondanks alle tragische gezichten, zal hij zich deze milde boosaardigheid toch even veroorloven. — Lelijke leugenaars die jullie zijn!

Dan schrikt hij weer hevig.

„Zeg! Laten we deze geleerde bijeenkomst uitstellen, tot jullie dat stuk gekocht hebben!"

Geert pakt zijn spullen bijeen en vertrekt, gelaten als een monnik. Hij laat een drukkende stilte achter van minstens tien seconden en wordt dan halfweg de trap teruggehaald.

Paniek . . . Geert, red ons; wij vergaan!

„Tjaa," zucht Geert en kijkt op zijn horloge. „Als ik jullie was, zou ik de titel een beetje wijzigen. Je zou bijvoorbeeld van die Laatste Troef 'n Laatste Zet kunnen maken, dat klinkt zelfs nog 'n beetje beschaafder . . . En dan zoek je een onderwerp, dat er enigmatische bij past. Dat zal een of andere roman moeten zijn, denk ik."

"Zou jij niet gauw even iets van dien aard in elkaar kunnen zetten?"

Wester doet gewoonlijk erg slaperig en suf, maar hij voelt alles zeer fijn en snel aan . . . Dat „gauw even" heeft hij dadelijk begrepen; slaat op de centjes. — Toe Geert, schrijf gauw even 'n kattedelletje, dat er op lijkt . . . Het woord scenario wordt niet genoemd, klinkt veel te duur. Maar als hij even de ogen dichtknijpt, ziet hij reeds duidelijk de vlammende letters: Scenario van Geert Wester!!

„Jullie willen de volgende week beginnen en je weet, dat ik aan 'n toneelstuk bezig ben. Van jullie film alléén kan ik niet lang leven. In vier of vijf dagen 'n heel *scenario* vinden en schrijven, terwijl ik niet eens vrij ben in het onderwerp, want het moet in jullie titel ge-

wrongen worden, néén, mijne heren, dat gaat boven mijn petje. Zo eenvoudig is het niet, al denken jullie dat."

En hij trekt weer zijn berustend gezicht, dat iedereen ontwapent, behalve een in het nauw gedreven film-directie.

Dezelfde avond, in de rustige stilte van de huiskamer, laat Geert Wester met een verschrikt gebaar de krant zakken en tast naar zijn alombekende zakboekje. In dit boekje hamstert hij woorden, uitdrukkingen en zinswendingen, die hem in de loop van de dag hebben gefrappeerd. Ook plotselinge invallen voor intriges, die nog wel eens te pas zouden kunnen komen, worden nauwkeurig genoteerd. Op de meest onwaarschijnlijke ogenblikken ziet men Geert Wester naar zijn boekje grijpen en met microscopische lettertjes iets geheimzinnigs neerkrabbelen. Er staan zeer dwaze dingen in dit boekje, en als een vreemde het in handen kreeg, zou hij niet anders kunnen besluiten, dan dat het van een gevaarlijke gek afkomstig was.

Bij de herinnering glijdt een flauwe glimlach over zijn vermoeid gezicht: Daar straks zat hij in de tram en luisterde onwillekeurig naar het gebabbel van twee buitenluitjes, waarvan de een vertelde, hoe hij als voorzitter van een plaatselijke vereniging van groentehandelaars met de hele bende een excursie naar Amsterdam had gemaakt, welke wilde avonturen hij daarbij had beleefd, hoe er bijna een paar leden van de vereniging waren gearresteerd, en tot slot de verzuchting: „Ja jongen, ik verzeker je, dat ik daar met een stelletje *ongesneden springberen* op stap was”.

De ongesneden springberen zijn geboekt en hij bladert even door zijn verzameling, tot hij opeens roerloos op één punt zit te staren, en blijft staren, een kwartier lang, zonder één zichtbare beweging. Lisa, zijn vrouw, die alle voortekenen dadelijk herkent, zegt in de keuken tot haar oudste dochttertje, dat vader weer 'ns „in trans” is, wat betekent, dat er hoogstwaarschijnlijk de eerste dagen

niets met hem te beginnen is, totdat de bevlieging kant en klaar op papier staat.

Om half twaalf, als Lisa naar bed gaat, zit hij nog juist eender en blijft zitten, roerloos, zuigend aan een lang uitgebrande pijp.

„Maak het niet te laat,” probeert ze nog, maar weet zeer goed, dat het hopeloos is. In het taaie zwijgen van de lange avond doet haar zachte, diepe stem hem toch even schrikken.

„M-m”.

Van deze stoornis maakt hij gebruik om zijn stijve benen wat te vertreden, een slapende voet wakker te schoppen en zijn pijp te stoppen. Even later zit hij weer, nu met een bloc-notes op zijn knie en schrijft gejaagd een rijtje woorden onder elkaar, waarvan de meeste weer worden doorgehaald, en zoo verder, in schier eindeloze herhaling en met het geduld van een monnik. . .

Tegen vier uur gaat hij naar bed, maar slaapt niet. Zijn idee begint vorm te krijgen, hij doorleeft de gebeurtenissen als in werkelijkheid, werkt reeds de détails uit van belangrijke scènes, ziet deze reeds voor zich, in zwart en wit op het doek. Een paar maal veegt hij zijn tranen af aan het hoofdkussen, moet er even later om lachen, alles zeer voorzichtig, want hij verdenkt Lisa ervan, dat ze in dergelijke woelige nachten slaap simuleert. — Zij kent dit soort streken van hem, is de volgende dagen plichtmatig stil en houdt ongevraagd iedere stoornis op een afstand.

Zonder een oog dicht gedaan te hebben staat hij reeds om zeven uur aan de wastafel, en zodra Lisa duidelijk wakker is, zegt hij:

„Ik geloof, dat ik een soort film bij mekaar heb 'ns Kijken of het iets kan worden.”

„Doe het maar kalm aan,” bemoedert ze. „Waar gaat het over?”

„'t Gewone recept: 'n lach en 'n traan.”

„Ik dacht, dat ze vooreerst geen volksstukken meer wilden hebben?”

„'t Wordt ook geen volksstuk. . . Ik moet Evert heb-

ben voor een hoop gegevens, want ik wou van de hoofdrol een advocaat of 'n notaris maken. . . Ze zitten vast aan hun titel en ik heb toevallig iets gevonden, wat er bij past."

Ruim een jaar loopt de jonge Evert ter Beek nu zijn schoenen te slijten over de grachten en straten van Amsterdam, piekerend over de vraag, tot welk doel hij nu eigenlijk afgestudeerd is in de Rechten. . . Het enige voordeel, dat hij tot nog toe heeft kunnen vinden is, dat de mensen het hem over 't algemeen niet zo erg kwalijk schijnen te nemen. Veel verder komt hij niet met het probleem en de laatste tijd loopt hij van lieverlede ook veel minder, want hij heeft ontdekt, dat het hem node-loos hongerig maakt en dat zijn schoenen te erg slijten.

Met een studievriend, die iets beter gesitueerd is, omdat deze gelukkige van „thuis" nog steeds zijn studentenmaandgeld krijgt, heeft Evert een soort associatie aangegaan. Er bestaat werkelijk, twee hoog ergens op een grachtje, een miniatuur-kantoor van Mr. K. Blok & Mr. E. ter Beek, advocaten en procureurs, met naamplaat, telefoon, briefhoofden en van alles. . . De afspraak is dat Karel Blok de huur betaalt en dat Evert hem een beetje gezelschap houdt. Ze doen samen een handjevol pro-deo-zaken en een viertal van de allerkleinste faillissementjes, waarmee ze dan gemiddeld een half uur per week de handen erg vol hebben.

Wordt er gebeld, dan proberen ze in het spionnetje uit te maken, voor wien het bezoek mag zijn. Lijkt het voor Evert bestemd, dan speelt Karel voor portier en procureursklerk, dient den cliënt plechtig aan bij Meester Ter Beek, gaat dan wild op de tweede-hands schrijfmachine slaan in het achterkamertje, beantwoordt luidkeels het tweede telefoontoestel, dat daar theoretisch aanwezig is en bestaat uit een fietsbel, die je moet opdraaien. Kortom, hij zorgt voor wat ze genoemd hebben „de achtergrond van bedrijvigheid", zoals dat ook voorkomt bij de luisterspelen van de radio. . . Daar er hoogst-

zelden iemand zich aanmeldt buiten de gratis-cliënten, die meestal te voren op juiste datum en uur zijn uitgenodigd, werkt het systeem tot dusver voortreffelijk, en een lange, linnen kantoorjas, die ze naar omstandigheden beurtelings aantrekken, voltooit de illusie. . .

Dan bevat de overeenkomst nog een belangrijke clause: Evert zal van zijn inkomsten uit de advocatuur de helft afdragen aan Karel, als tegemoetkoming in de bedrijfskosten, doch deze inkomsten hebben zich in de praktijk nog niet voorgedaan, en zo marcheert de vennootschap al ruim een jaar onder de beste verstandhouding tussen de firmanten.

Alleen de kantoorjas vormt een latent twistpunt. Karel zweert erbij, maar Evert noemt het „Spelen met de Dood”.

„Als je die jurk aan hebt en je trekt de deur open, dan ben je een speelbal van het noodlot, vooral 's avonds en bij slecht zicht. Iedere geniale leugen, al je verweermiddelen zijn bij voorbaat uitgeschakeld. Wat een gebrek van strategisch inzicht is dat!”

Ten slotte is er een compromis gesloten: In twijfelachtige gevallen gaat een van beiden, geheel gekleed en met de onmisbare aktentasch onder de arm, naar beneden, als om uit te gaan. Blijkt, dat hij de advocaat is en dat het geval ernstig aandoet, dan zal hij even mee teruggaan. Zo niet, dan spijt het hem erg, maar heeft hij geen minuut te verliezen. Speelt hij klerk, dan is de baas thuis en zal hij nog gauw even aandienen. . . Maar als algemeen beginsel en als enig goedkoop pretje in hun misère, blijft de kantoorjas gehandhaafd en hangt aan een spijker dicht bij het koord van de deur.

Naar aanleiding van een bericht in het ochtendblad over kloppartijtjes tussen fascist en communisten zien de firmanten vandaag de mogelijkheden onder het oog van een lonend bestaan in de politiek. Karel probeert met een stuk fietsspaak door een oude, dichtgegroeide pijp te boren, die jaren geleden is afgedankt, doch nu weer voor den dag komt als crisisverschijnsel. Evert is nuttig bezig met het maken van sigaretten uit gesmokkeld papier, dat

in beslag genomen is en op de griffie lag te slingeren in afwachting van het vonnis tot vernietiging. Op het gasringetje om de hoek van de openstaande deur naar de achterkamer kookt een ei in een grijs keukenpotje. Dit is het ontbijt van Karel, die „helemaal achter” slaapt op een soort divan.

Het is een volmaakte idylle.

Na een levendige gedachtenwisseling komt het hun voor, dat de fascistische en de communistische partijen misschien nog gelegenheid bieden aan een paar vlotte, jonge juristen, als zij, om zichzelf te lanceren als een soort patentgeneesmiddel. Alleen is het zaak om niet op het verkeerde paard te wedden!

Evert kan niet besluiten; het lijkt hem allebei even aantrekkelijk. Karel vindt het volstrekt geen lastige keus; je zou er desnoods om kunnen knobelen, want het maakt niet het geringste verschil:

„Stel, dat je naam begint te maken als communist, en je ziet, dat het niets zal opleveren, dat er geen bonzenbaantjes te vergeven zijn, of nog erger, dat de regering zoveel lef gaat krijgen, dat ze het hele gezelschap ontbindt. Dan ga je bijtijds en met veel nadruk aan je bekering werken, laat je er uitgooien desnoods. Zodoende ben je meteen een man van gewicht bij de fascistten, want nu kun je als insider een boekje open doen over de wraakroepende practijken van de communisten. . . Of omgekeerd, natuurlijk! . . . Je maakt er een aandoenlijke, openbare schuldbelijdenis van, iets in de geest van het Leger des Heils, of zo. . . Dat is een methode, die in Holland veel te weinig wordt toegepast; Hollanders zijn belachelijk eenzijdig en eigenzinnig. Moet je 'ns even in Frankrijk gaan kijken! Daar hebben alle grote bonzen minstens één keer hun jasje omgedraaid, Millerand, Laval, Boncour, ga ze stuk voor stuk maar na, tenminste, als ze het tot iets gebracht hebben, minister of nog erger. . . Vlotte jongens die Franssen, genéren zich niet. Hollanders blijven halsstarig in één richting doorhuichelen, tot de dood er op volgt. . . Jij zou het trouwens ook niet ver brengen in dit vak, vadertje! Als je veertien

dagen communist of fascist was, zou je er waarachtig aan beginnen te geloven."

„De socialisten?"

„Een gevestigde affaire, net als de katholieken en alle kleinere partijtjes. Tjokvol, en binnenkort inkrimping van personeel. Je moet 'n partij nemen, die op 't ogenblik duidelijk de wind mee heeft, en d'r komen er maar twee in aanmerking."

„Dominee Kersten?"

„Zou dat ei al gaar zijn?"

„Ik denk het wel. 't Is nu kwart over tien, en om tien uur was 't al aan 't koken."

Karel haast zich.

„Welke van de twee je ook kiest," bedenkt Evert, „je moet in 't klein beginnen, dat wil zeggen: waar de klappen vallen. Wie betaalt den dokter?"

„De partij, denk ik. . . Maar je moet je plaatsje met enig overleg weten te kiezen en je zorgt zoveel mogelijk, dat je opgesteld bent, waar de slagen uitgedeeld worden en niet waar ze aankomen. Bij de eerste gunstige gelegenheid laat je je arresteren en onschuldig veroordelen. Dat is de meest doeltreffende reclame en van dat ogenblik is je naam al in zoverre gemaakt, dat je nu te goed bent voor de knokploeg en ga je over tot de ploeg der dansende kinnen. . ."

„De ploeg der *wát?*!"

„Precies, ik bedoel de sprekers-van-hedenavond. Als ik op zoo'n vergadering ben, hoor ik maar half, wat zo'n kameraad zegt, ik word helemaal in beslag genomen door z'n kinbewegingen. Een enkele keer tref je echte artiesten, die beschikken over een tempo en een rythme, waar je van omvalt; die iedere slag-met-de-kin zuiver weten te plaatsen; die uithalen en syncopéren; die hun publiek gewoonweg bespelen en de maat slaan met de kin, zoals geen Mengelberg het zal verbeteren. Zulke overweldigende kinnen zijn zeldzaam. . . De belichting moet natuurlijk goed zijn en in sommige gevallen kan een baard ook——"

„Zeg Karel — zonder gijntjes — geloof jij nog aan

iets? . . . Als je nou 'ns nagaat: ik ben vier en twintig jaar; op dezelfde leeftijd had mijn vader al een vrouw en een kind en kon ze zelfs behoorlijk te eten geven. Dat werd er toen niet eens bij verteld, sprak vanzelf. Zou die tijd nog ooit terugkomen?"

Als enig antwoord rinkelt de telefoon. Na een korte aarzeling zal Evert gehoor geven en dat klopt, want het is zijn oom Geert.

Ja, Evert komt dadelijk.

„Als je mee wilt werken en het wordt iets, krijg je tien procent van de opbrengst," belooft Geert. „Maar het zal niets worden."

Evert heeft van tante Lisa een kop koffie met room gekregen, van zijn oom een grote sigaar, en voelt zich volmaakt gelukkig, ook al „zal het niets worden".

Geert maakt zich ernstige zorgen over den jongen, maar dat neemt niet weg, dat hij in zijn hart niet weinig trots op hem is. Heeft oom Geert niet zowat alle studiekosten betaald voor den zoon van zijn verweeduwe zuster? Maar nu begint hij toch te vrezen, dat hij er niemand een plezier mee gedaan heeft. — Al meer dan een jaar geleden afgestudeerd, midden in de crisis, en dat verdient nog niet genoeg voor een cigaretje. . .

„Heb je nooit geprobeerd om 'ns wat te schrijven, een toneelstuk, of een scenario, of desnoods een boek?"

„Ik heb er wel eens aan gedacht," grinnikt Evert, „En net als iedereen ben ik er vast van overtuigd, dat ik bèst 'n boek of zoiets zou kunnen schrijven. Maar d'r is één bezwaar!"

„Wat dan?"

„Ik weet bij God niet, wat er in dat boek zou moeten staan."

„Vroeger, toen ik voor 't eerst met plannen rondliep voor 'n toneelstuk, dacht ik precies het zelfde. Begin eens met een origineel onderwerp te zoeken, liefst uit je eigen omgeving. Je hoeft er alleen maar nu en dan eens aan te denken, en je zult zien, dat het van zelf komt en wel op het meest onverwachte moment. . . M'n

beste jongen, als ik zoveel had geleerd als jij, zou ik je nu wel 'ns wat anders laten zien. . ."

„Dat denken alle mensen, die wat minder geleerd hebben. Dat leren maakt heus niet zoveel verschil. U bent nu eenmaal geboren met het truukje en ik geloof niet, dat het aan te leren is."

„Wat voor truukje?"

„Het handigheidje om de mensen meer of minder aangenaam bezig te houden met dingen, die je uit je duim zuigt."

„In ieder geval: vóór dat je het ernstig geprobeerd hebt, kun je onmogelijk beweren, dat je *niet* met dat handigheidje geboren bent."

Aarzelend, met horten en stoten, begint Wester het filmverhaaltje uiteen te zetten, komt er van lieverlede in, wordt warm, en vindt in het voorbijgaan nog een paar fonkelnieuwe wendingen.

„Nu gaan we dat zo artistiek mogelijk maken, zó artistiek, dat ze het eenvoudig niet kunnen draaien. . . Dan heb ik wat in de hand, als het vechten wordt, zie je, want zó plat kan ik het niet maken, of ze zullen het nog platter willen hebben."

Twee dagen, tot laat in de nacht, hamert hij op de machine. Evert zit er bij met een boek, ieder moment gereed om bij te springen. Seligman belt herhaaldelijk op; of 't nu nog niet klaar is?

„Het is wel haastig in elkaar gesmeten," zegt Geert, wanneer hij eindelijk het laatste vel uit de schrijfmachine rukt. . .

Het manuscript

ZIJN LAATSTE ZET

Scenario

Personen:

mr. Dolf Engberts, advocaat, aanvankelijk ongeveer 40, later ongeveer 45 jaar.

Mia, zijn vrouw, ongeveer 26 jaar.

Hansje, hun kind, 4 à 5 jaar.

mr. Karel Donck, medewerker van Engberts, aanvankelijk 24, later 29 jaar.

Notaris Jan Engberts, broer van Dolf, ongeveer 47 jaar.

mr. Roderick, bankdirecteur.

Mej. Dils, procuratiehouder van Dolf, 30-40 jaar.

President Rechtbank.

Eerste Rechter.

Jongste Rechter.

Officier van Justitie.

Griffier

De Boef.

Directeur der Levensverzekering Mij „Neerlandia”.

Onderdirecteur ” ” ”

Advocaat der ” ” ”

Keukenmeisje van Mevrouw Engberts.

Kindermeisje ” ” ”

Bediende van het speelgoedmagazijn.

Societeitsleden — Advocaten — Cipers — Politie-
beambten — Rijksveldwachters — Marechaussee —

Typisten — Soldaten, enz.

Korte proloog, in Veldleger 1917 of '18.

Zomernacht, 3 uur, begin van ochtendschemer. Engberts (reserve-kapitein) en Donck (reserve-luitenant) staan op een landweg. Op de achtergrond, vaag en mistig, een troepje gewapende soldaten. Gedempt rumoer van grote troep.

Verschijnt ordonnans met melding aan Engberts: „Van de Bataljonscommandant: De troep bivakkeert langs de weg. Om 7 uur koffie, om half acht marsvaardig.”

Engberts: - Prachtig! Vooral die koffie. . .

Achter schaarhout langs de weg, op klaverveldje. Engberts en Donck spreiden één overjas over de grond, kruipen dan samen onder de tweede.

Engberts: - Nou Donck, maf ze lekker!”

Donk: - Welterusten, kapitein.”

Engberts: - Apropos, Donck, wat ga jij eigenlijk doen, als de vrede uitbreekt?

Donck: - In veertien was ik zo'n beetje rechten aan 't studeren, maar ik ben alles weer bijna vergeten.

Engberts: - Slecht vak. . . In de eerste jaren kun je geen droog brood verdienen. Of ben je gefortuneerd?

Donck: - Ik bezit geen rooie spijker, kapitein.

Engberts: - Nou, als je afgestudeerd bent en je kunt geen betere baan vinden, kom dan maar 'ns bij me aan. . . Je weet m'n adres: Bezuidenhout 50. . .

Begin der handeling 1921 of '22.

Huis Bezuidenhout. Naamplaat: Mr. D. Engberts, advocaat en procureur. Naast woonhuis aparte ingang voor kantoor, nog een naamplaat aan kantoordeur.

Hij is een beschaafd, komisch type, nogal blij met zichzelf, goedhartig, ongemotiveerd lacherig, op het kinderlijke af. Als hij de advocatenkamer binnenkomt, lacht heel het huisgezin; heeft slechts vrienden, goed schaap als hij is. Van belang is, dat door de gehele film beklemtoond wordt, dat hij een (vooral voor *zijn* uiterlijk) tamelijk ridicuul zwak heeft voor mooie kunstfoto's van

zichzelf. Laat geen gelegenheid onbenut om zich te laten kiekeken in diepzinnige, gestrengde, en zelfs uitdagende dictator-poses, die grappig in strijd zijn met zijn vriendelijke persoonlijkheid.

Werkkamer Engberts. Hij dicteert aan Mej. Dils, ouwelijke, eigenwijze eerste-bediende van het kantoor. Kort, komisch dialoog (is al gereed). Dictaat wordt onderbroken door andere typiste met visitekaartje van Mr. Karel Donck. Engberts is enthousiast: Dadelijk binnenlaten: een ouwe kameraad uit het Veldleger!

Donck is een knappe jongeman. Stormachtige begroeting.

Engberts: - 't Doet me genoegen, dat je onze afspraak daar tijdens dat bivak bij Borteldonk niet vergeten bent.

Donck is al enkele maanden afgestudeerd, kan geen werk vinden. Engberts is verrukt: Heeft daar juist nog met juffrouw Dils besproken, dat er hoognodig een jonge medewerker moest komen. Krijgt het veel te druk, enz. - Nou, en dan neem je natuurlijk liever iemand, dien je kent!

In woonhuis maakt Donck kennis met Mia en het kind. Engberts is op Donck bijna even trots als op vrouw en kind. Zij is elegant, mooi, en misschien een beetje ontevreden. Een van die vrouwen, die hun felle passies trachten te compenseren met een koel, hooghartig uiterlijk. Overigens niet onsympathiek en volstrekt geen „vampier”. Ze is bijvoorbeeld zeer bezorgd voor haar kind. Engberts lijkt haar vader, zo jong en goed-verzorgd ziet ze er uit. Hij adoreert haar, wat ze tamelijk neutraal aanvaardt.

Er hangen wat te veel Mussolini-portretten door het hele huis, kantoor, enz. Portretten in rok, in toga en in uniform. In de loop van de film toont hij aan verschillende personen zijn portretten, vraagt, welke zij de beste vinden. Kiekt zichzelf in de tuin met Hansje op de schoot, waarbij Donck uit zijn werk wordt gehaald om te komen knipsen. Deze komische hebbelijkheid wordt algemeen een beetje vergoelijkend-glimlachend geaccepteerd. Hijzelf is er zeer ernstig over.

's Avonds gaan Donck en Engberts naar de club. Engberts is zeer uitgelaten, stelt fier zijn jongen medewerker voor. Een paar roddelaars in een hoekje spreken over de mooie jonge vrouw van Engberts en vinden, dat hij wat aandurft met zo'n knappe, jonge snuiter op zijn kantoor te nemen:

- Engberts is 'n alleraardigste vent, maar onder ons gezegd toch eigenlijk helemaal niets voor zo'n vrouw. . . Dat kan 'n mooi paar worden!

Intussen even de aandacht op mr. Roderick, bankdirecteur, vriend van Engberts.

In de vreugde van het weerzien wordt door onze twee advocaten te veel gedronken. Volgt tussen hen een komische scène:

Op straat voor woning Engberts. Nacht. Hollandse dronkemanssentimentaliteit, handjesgeverij in het oneindige; eeuwige trouw en vriendschap; zullen het samen enorm ver brengen, etc. Op deze avond ontstaat hun eigen, speciale groet, die ze nu voortaan door de hele film zullen gebruiken: Kort handbeweegje, het even laten zien van handpalm: „Adi!” Ander doet hetzelfde en zegt: „Ado!” Die avond tot vervelens en tot om de hoek van de straat: Adi! — Ado!

's Morgens op het kantoor beiden zeer katterig, doch bij eerste ontmoeting, nu zeer somber: Adi — Ado!

Volgen korte beelden uit strafzaakje, nodig voor latere Droom-scène:

Kantoor, werkkamer Engberts. Huilerig oud vrouwtje: — Och meneer, 't is toch zo'n goeie jongen! U kunt niet geloven wat 'n goeie jongen ie eigenlijk is. . .

Engberts kijkt in de lange straflijst van den goeien jongen en prevelt verbaasd: - Drie maanden, vier maanden, zes maanden, acht maanden. . . Beloofd, dat hij zijn uiterste best zal doen voor haar goeien jongen.

Huis van Bewaring, advocatenkamertje. Engberts zit aan tafel, cipier komt binnen, tikt tegen de pet: „Van Drimmelen, meneer! Duwt Boef binnen, onbeschrijfelijk galgentronie, dierlijk onverschillig. Camera vestigt de aandacht op zijn kleding: haveloos manchester-pak, uit-

gescheurde zakken (moet later herkend worden). Boef geeft brommende, afgebeten antwoorden, die alle klinken als: Val dood! Engberts raadt aan om te bekennen, want het feit staat zo vast als een muur - Goed! . . . Deze enorme onverschilligheid in gebaren, taal en uiterlijk verontrust Engberts niet weinig:

- Ja maar jongen, je moet op de zitting niet zo liederlijk onverschillig doen hoor, want dat kost je 'n paar maanden méér. De Rechtbank moet toch kunnen aannemen dat je berouw hebt! . . . Je zou eerder moeten huilen, vooral wanneer ik het over je moeder zal hebben. (Bij het weggaan nog eens:) Laat nou zien, dat je berouw hebt!

Boef grijnst ongelovig en knikt.

Strafzitting. Men hoort het slot van een zeer goed en gevoelvol voorgedragen pleidooitje van Engberts. Hij is er warm van en iedereen is vol aandacht. Een paar vrouwen in getuigenbanken snuiten hun neus. Na afloop moet de boef voorkomen en de President vraagt, of hij nog iets toe te voegen heeft aan het pleidooi van meneer den verdediger.

Boef, zo bruut mogelijk: — *Ik heb beràwl*

Het klinkt als: Steek de moord! en is grotesk in tegenpraak met zijn houding. De hele indruk van het pleidooi is weg, slaat zelfs om. Het schellinkje lacht hard, de president hamert. Aandacht op den jongsten rechter, klein mannetje met rond, kinderlijk hoofd, die snel zijn gezicht verbergt achter een groot stuk papier. Engberts laat totaal ontmoedigd zijn dossier op de kathedreren vallen, schudt het hoofd. Twee advocaten vluchten haastig de zaal uit. Buiten in de gang lachen ze bevrijdend:

- Zo iets moet nu àltijd Engberts overkomen . . . Is àltijd het haasje. . . Heeft ie zich daar gratis uitgesloofd aan een verdomd goed pleidooitje. . .

- Ja, 't was aardig!

- . . . en die boef hengst het zelf met één stamp in elkaar!

Aandacht wordt nu, of al eerder, gevestigd op naderende beurskrach van 1922. Ongemotiveerde hausse. Met

komische goedkeuring leest Engberts in 'koerslijsten, maakt berekeningetjes, telefoneert aan den bankdirecteur Roderick grote opdrachten tot aankoop.

Donck is nu ruim één jaar op het kantoor. Engberts verhoogt zijn salaris aanzienlijk en de voordelige beurs-speculaties schijnen aan deze royaliteit niet vreemd:

- Je leertijd is nu voorbij, je bent onder mijn goeie leiding — h'm! — in die korte tijd 'n volwassen advocaat geworden en 't komt je toe, kerel!

Donck, een weinig gegeneerd, vindt het te veel. Zijn protesten worden door Engberts met luidruchtige harte-lijkheid afgezwaaaid. Donck een ogenblik onder de indruk. Adi - Ado!

Inmiddels niets dan vormelijke vriendelijkheid tussen Mia en Donck, doch tot dusver ontmoeten zij elkaar slechts in het bijzijn van derden en zijn nog „meneer” en „mevrouw” voor elkaar. Wel valt op, dat ze elkaar soms vluchtig aankijken: zij vragend, onderzoekend; hij een beetje verward. Toeschouwer heeft nog geen enkel vermoeden.

Ook het kind gaat door het spel, sluit dikke vriendschap met Oom Karel (Donck), groet evenals de groten met Adi-Ado. Mia praat met Hansje over Donck en Mammie hoort den kleine misschien een tikje *te* geïnteresseerd uit. . . Wat deze verhouding aangaat, wordt de toeschouwer op de volgende wijze overrompeld:

Engberts wordt opgebeld door Roderick: Er is van avond fuif, want een van de clubvrienden is jarig. Engberts wil graag van de partij zijn, doch zou volgens afspraak met Mia naar de schouwburg. Daarom tot Mia:

- Vreselijk jammer, lieveling, vanavond vergadering in Hotel X met de crediteuren-commissie van het faillissement A. Vervelend is dat!

Dan krijgt hij een pracht-idee: Donck opbellen en vragen of hij haar vanavond mee naar de schouwburg neemt.

Mia, volstrekt niet enthousiast: - Ach, laat dat maar. . . Waarover moet ik nu heel de avond met die jongen praten?

Hij: - Jongen?! . . . Hij is nota-bene 'n heel stuk ouder dan jij!

Hij laat zich niet van dit goede idee afbrengen, verdedigt Donck en telefoneert. Ook Donck is niet bijster verrukt, maar natuurlijk, als hij een plezier kan doen. . .

Donck komt na het diner. Engberts staat al met een grote aktentas gereed om te vertrekken. Neemt nu jolig afscheid van de jongelui en knipt nog oogjes naar Donck over de „vergadering”. Hij gaat: Adi - Ado!

Als hij de kamer verlaten heeft, luisteren de twee gespannen en roerloos toe, tot de straatdeur dichtvalt. (Muzikaal onderstreept.) Op hetzelfde ogenblik, als door een elektrische schok, vliegt zij Donck als uitgehongerd om de hals.

Mia, over het algemeen veel feller dan hij: - Twee weken, twee eindeloze weken, dat ik je niet meer alléén gezien heb. . . Je kruipt voor me weg! Ja, je ontloopt me opzettelijk!

Donck komt tot zichzelf, duwt haar van zich af: - Drijf me niet tot het uiterste, Mia! Dat kàn niet, dat måg niet zo verder gaan!

Zij: - O, je houdt niet meer van me; ik heb het wel gedacht. . .

Hij: - Was dat maar waar. . . Je moet toch begrijpen: ik kàn hem niet bedriegen! En als we op deze manier verder gaan, komt er dat onvermijdelijk van. . . Ik *wil* niet, ik *wil* niet; hij is zo ontzettend goed voor me. Ik walg nu al van mezelf. . . Die avond op de ijsbaan waren we allebei krankzinnig met onze idiote liefdesverklaringen!

Zij: - Zeg maar dadelijk, dat je 'n ander hebt. . .

De twist wordt wild en hartstochtelijk. Donck is werkelijk verliefd en lijdt er onder. Minnestrijd wordt afgewisseld met zeer vrolijke beelden uit de Club. Engberts is de meest uitgelaten dwaas van allen, spreekt nog even met Roderick: geeft een order waarvan deze schrikt en protesteert: Niet overdrijven, amice. . . Roddelaars in het hoekje. De (oudere) heren stellen zich aan als uitgelaten kinderen.

Thuis. Donck: - En hoe stel jij je de toekomst voor? Dag-in-dag-uit lief en vriendelijk Adi-Ado en de smerigste huichelarij tegen hem? Hij heeft me van de straat gehaald, weet-je! Iedere maand een veel te groot salaris van hem opstrijken en dan één deur verder om hem te bedriegen op de schofterigste manier, die er te vinden is? . . . Dat kan ik niet! Op de hele wereld bezit ik niets dan een klein beetje zelfrespect en zelfs dat is al lelijk gehavend. Laat me dat beetje nu houden!"

In de club. Stijgende vrolijkheid. Een of ander dwaas spelletje van de oude heren, „telepathie" of zoiets.

Thuis. Donck: - De enige oplossing is, dat ik wegga. Vèr weg. Naar Indië. . .

Zij, in paniek: - Neel Neel! Je blijft! Ik zal geen eisen stellen. Als ik je iedere dag maar zie komen en gaan door het spionnetje. Als ik maar vanuit de tuin kan zien, dat je aan je schrijftafel zit. Als ik nu en dan maar even in je ogen kan zien, dat je nog een klein beetje van me houdt. . .

Hij: - En daarmee zul je voor altijd genoeg nemen, denk je? . . . Goed! Aangenomen, dat jij het zo volhoudt. . . Maar *ik* niet! Ik ben maar een man en niet van ijzer. Ik. . . ik moet weg! Zelfs nu ben ik al veel langer bij je dan goed voor me is!

Hij krijgt het benauwd en beent door de kamer; staat even voor een groot dictatorsportret van Engberts in grappig-diepzinnige houding met de hand aan de kin. . . Als zij begint te klagen over haar mislukt leven met een man, waarvan ze niet houdt, die haar fysiek tegenstaat zelfs, snauwt hij: - Waarom ben je dan met hem getrouwd?!

Volgt haar zielig verhaaltje: Vader ambtenaar, vroeg gestorven, moeder weduwenpensioentje. Thuis was men meester in de kunst om onbetaalde rekeningen van de stoep te krijgen. Al die vernederingen om dat smerige geld! Stand ophouden. Woning veel te duur en bijna geen eten. Enige tractatie voor haar en haar zusje: Ieder een half ei op Zondag! Den eersten man, die haar uit deze hel van bedekte armoë wilde bevrijden, gréép ze. . .

Ze ontmoette hem op een bal; het was tijdens de oorlog en iedereen smeed met geld, terwijl zij het steeds armer kregen, toen alles zo duur werd. Het was haar eerste bal en de satijnen schoentjes had ze geleend van een vriendin. Hij was dadelijk zo épris, dat hij niets deed dan op haar tenen trappen en complimentjes maken, terwijl zij doodsangsten uitstond over de schoentjes, hoe die er zouden uitzien, morgen, als de vriendin ze terugkreeg. - Zo'n armoe kun jij je niet voorstellen! . . . Trouwens toen, in zijn uniform, zag hij er niet zoo héél gek uit, had toen nog veel meer haar (Camera volgt haar blik op komischfiere foto uit die tijd, in uniform en door retouche jonger gemaakt). En Ma zei, dat hij erg rijk was. . . . Ik wist nu eenmaal niet, dat jij bestond. . . (Tranen).

Schouwburg is lang verlopen. Donck gaat tegen half-twaalf naar huis. Een oplossing of modus vivendi is niet gevonden.

Engberts komt aangeschoten thuis. Hoe meer aandoenlijke dronkemanspogingen om vooral geen leven te maken, hoe meer lawaai. (Mia slaapt in een vertrek naast het zijne.)

Beurskrach! Engberts, tot over de oren erin, verliest zijn hele vermogen. Om het verlies te herstellen gebruikt hij „voor een paar dagen maar” ongeveer 40.000 gulden uit de gelden, die hij ambtshalve, als advocaat en curator, onder zich heeft. Gevolg is nog grotere catastrophe. Op een moment zit hij te cijferen en komt tot een totaal tekort van 81.655.40 gulden. Verduistering! Hij blijft tegen zijn omgeving den vrolijken pias spelen, doch zodra hij alleen is, staat zijn gezicht verslagen.

Als de koerslijsten geen hoop meer geven, gaat hij naar zijn broer den notaris en vertelt hem het voorgaande. Deze is zeer overstuur; zou graag helpen, doch heeft zelf ook een hevige opstopper te pakken van de malaise. Is nog wel niet onder water, maar toch net aan! Broer is zo verpletterd, dat Dolf Engberts ten slotte hem nog moet opbeuren. Doet erg luchtig, ofschoon hij werkelijk geen raad weet. Op de angstige vraag van zijn broer ant-

woordt Dolf, dat niemand het nog weet, *en dat niemand het ooit zal weten.*

Op het kantoor bekijkt Donck de telefooncentrale (verouderd type). Typiste legt hem uit, hoe de verschillende verbindingen tot stand komen. Als ze 'n bepaald koord met die twee posten verbindt, kunnen Engberts en Donck, die hun werkkamers naast elkaar hebben, over de stadstelefoon met elkaar spreken. Dit is nog nooit gebeurd; Engberts weet waarschijnlijk zelf niet eens, dat zoiets mogelijk is, en voor de grap zal Donck het eens doen. Om het effect mooier te maken zal hij eerst met den baas een praatje gaan maken en hem terstond daarna telefoneren. Juffrouw vindt het lollig, steekt alvast de koorden in de contactgaten. Het grapje heeft succes; Engberts begrijpt er niets van, hoe Donck, die daar juist de deur uitgegaan is, hem nu opeens telefoneert: - Waar ben je dan eigenlijk? - Wel, hier vlak naast je! - Leuk!

Maar het grapje loopt mis. De typiste vergeet de grappige verbinding te verbreken, wanneer Donck even later vanuit de stad wordt opgebeld. Het is Mia. (Als zij het te kwaad krijgt, telefoneert zij wel eens vanuit woonhuis of elders, geeft een andere naam op, verandert haar stem, en vraagt naar Meester Donck.) Wanneer dit gesprek pas begonnen is, neemt Engberts zijn toestel om een nummer in de stad te vragen en luistert nu mee op de verbinding tussen Donck en Mia. (Vanaf het ogenblik, dat hij de hoorn opneemt, hoort men reeds hun stemmen zoemen.)

Hun gesprek is ongeveer van dezelfde inhoud als het vorige. Engberts krijgt te verstaan, dat hij nog wel niet feitelijk de bedrogen echtgenoot is, doch overigens kan hij alle illusies laten varen. Het gesprek eindigt met een breuk (zolang het duurt) tussen de geliefden. Zij is woedend geworden en heeft de telefoon weggegooid.

Hiermede komt het einde van de kantoortijd en kort na de dramatische scène van Engberts, luisterend aan de telefoon, steekt Donck, die weggaat, oudergewoonte even het hoofd in de kamer van Engberts: - Adi!

Engberts schrikt en zijn verslagen gezicht herneemt snel het gewone, vrolijke masker: - Ado!

Buiten, aan de kantoordeur, ontmoet Donck „toevallig” Mia, die uit het woonhuis komt. Zij passeren elkaar; geheel overrompeld, neemt hij dwaas en schutterig zijn hoed af. Zij negeert hem zo theatraal en haar woede is zo duidelijk van amoreuzen aard, dat hij in plaats van beledigd te zijn medelijden krijgt en haar hoofdschuddend met een verdrietig glimlachje nakijkt.

Engberts alleen in zijn werkkamer, staart op een vel papier, waarop het cijfer 81.655.40. Opeens barst hij in snikken uit. De crisis is zo hevig, dat hij niet merkt, dat Hansje binnenkomt. Deze loopt verbaasd op hem toe en aait hem in het gezicht: - Heeft pappie zich pijn gedaan?

Engberts neemt het voorwendseltje dadelijk over en wrijft zich over de knie:

- Ja, pappie heeft zijn knie zó hard gestoten. . . Hier tegen deze stoute scherpe rand van de schrijftafel.

Bekomen van de eerste schrik, lacht hij nu weer door zijn tranen heen.

Hansje vermaant ernstig: - Dan moet pappie ook niet zo wild zijn. . . Domme pappie toch!

Engberts: - Niets tegen mammié zeggen hoor!

De kleine belooft het. Om zich een houding te geven opent Engberts een brief en zegt: - Pappie zal nu maar weer doorwerken.

Hansje, weggaande: - Wèl ja! Pappie moet grote, flinke kerel zijn!

De geopende brief is van de bank en verzoekt bijstorting van 10.000 gulden omdat de in pand gegeven effecten zo zijn gedaald.

Vervolgens een brief van zijn regiment: „Zoals u „reeds vroeger is medegedeeld, zijt Gij opgeroepen tot het „verrichten van werkelijken dienst vanaf Maandag 7 Juli „(d.i. aanstaande Maandag; het is nu Donderdag) tot en „met 23 Juli d.a.v. Te dien einde, enz.”

Dan zit hij te peinzen en men ziet waaraan hij denkt: Op zolder een kast; kastdeuren worden transparant, men

ziet uniformen hangen. In een andere kast zijn uitrusting. Een hoek der schrijftafel; de lade wordt doorzichtig; een pistooltas; door de tas heen: een automatisch pistool. Het vliegt groot en dreigend den toeschouwer tegemoet. Daaroverheen verschijnt het papier met het eindcijfer 81.655.40.

Hij staat op, kijkt uit het raam en ziet onder zich in de tuin Hansje spelen. Dan staat hij even voor zijn eigen fier dictatorsportret en steekt er plotseling vol tragikomische afschuw de tong tegen uit: - Bèèè!!

Opeens krijgt hij een idee, windt zich op, haalt gejaagd uit de safe een dossier, daaruit een polis levensverzekering, groot 100.000 gulden.

Groot: De zelfmoord-clausule. (Geen uitkering bij zelfmoord).

Nog eens groot: De brief van de Militaire Dienst.

Deze brief in de ene, de polis in de andere hand, kijkt hij van de ene naar de andere. Zijn gezicht verheldert wat, hij knikt weloverwogen, heeft het gevonden!

Doch de oplossing is tragisch: Op het papier verschijnt het getal 100.000, daaronder 81.655.40. Het wordt een aftreksom, resultaat: 18.344.60.

(Het kind speelt hier, of reeds vroeger, met een mechanisch speelgoedmannetje, bijvoorbeeld een blikken postbode met een postkarretje achter zich. Als het ding opgedraaid is, loopt het met komische, houterige gebaartjes over de tafel. Dit speelgoedje speelt een voorname rol en moet met enige zorg worden gekozen.)

Volgende dag, Vrijdag. Donck is bezig in zijn werk-kamer, Hansje komt binnen. Het speelgoedmannetje is kapot, loopt niet meer. Donck probeert het te herstellen, doch dit lukt niet.

Intussen vertelt Hansje: - Pappie heeft gisteren gehuild. Maar niks zeggen hoor, want mammië mag het niet weten!... *Zulke* grote tranen liepen over pappie's gezicht. (Geeft met duim en wijsvinger belachelijk grote maat aan.)

Donck schrikt op van zijn werk: - Nééé?!

Hansje begrijpt dit verkeerd, geeft nu kleinere maat aan: - Nou, dan toch zéker *zulke* grote!

Donck, erg in de war: - Kom straks maar eens terug met je karretje. Oom Karel moet dit gauw even klaar maken voor jouw pappie.

Als het kind weg is, vraagt hij zich angstig af: - Zou hij iets gemerkt hebben? . . .

In zijn werkkamer telefoneert Engberts met bank-directeur Roderick, luchtig en vrolijk: Zal Maandag even zorgen voor de bijstorting van die 10 mille. Dat is toch vroeg genoeg?

Roderick: - Prachtig. Geen haast hoor! Goed adres.

Na het gesprek zakt de vriendelijke (telefoon-)grijs van Engberts ineen tot een uitdrukking van diepe verslagenheid. Zijn gezicht verheldert weer op commando, als Hansje binnenkomt met het kapotte speelgoed. Of pappie het kan maken?

Engberts: - Ja, pappie zal het wel maken, maar dan moet je even geduld hebben. 'k Heb nu geen tijd. Straks, hoor kerel!

's Avonds op de kinderkamer. Hansje wordt uitgekled door het kindermeisje. Zij praten over het speelgoed-mannetje.

Meisje: - Och jongen, zeur toch niet zo! Zo'n ding kan niet meer gerepareerd worden.

Hansje, eigenwijs: - *Mijn* pappie heeft gezegd, dat hij het wèl kan maken en jij weet er niks van!

Later op de avond. Engberts is in zijn werkkamer bezig diverse papieren in kleine stukjes te scheuren. Houdt opruiming! Legt zich dan in bed, volgt:

D e d r o o m.

(Staat geheel op zichzelf, kan verlengd en verkort worden naarmate er ruimte is.)

Nevel om het bed. Als deze opklaart, staat Engberts op een weg door een overdreven idyllisch droomland-schap. Zonnig weer, fluitende vogels. Hij beziet en bestast zich verbaasd, want hij draagt het haveloze manchester-pak van den boef.

Om de hoek van de weg verschijnen Mia en Hansje in

de klederdracht uit Engbert's jeugd (+1890). Zij draagt een zeer statig en gecompliceerd wit kostuum met grote hoed en parasol; ze is (en vooral loopt) overdreven majestueus, ongenaakbaar en schrikanjagend voor-naam, als het niet zeer gechargeerd was en dus koddig. (Engberts is echter tot verbijsterens toe geïmponeerd.)

Hansje draagt een fluwelen pakje à la Kleine Lord met kanten kraag en grote strohoed met afhangende linten.

Bij nadering kijkt Mia (door lage opstelling van de camera) genadig op hem neer en knikt hem met beschermende vriendelijkheid toe: - Dag, Engberts!

Hansje kent hem niet, staart hem aan, verbaasd, en zelfs een beetje angstig van wege zijn woest uiterlijk.

Engberts neemt zijn schunnige pet af, is zeer verlegen: - Dag mevrouw, dag jongeheer!

Zij, tot het kind: - Zeg 'ns mooi: dag Engberts!

Het kind gehoorzaamt treuzelend.

Zij: - Dit is nou de man, die jouw postkarretje zal repareren.

Kind, begrijpend: - O-oh!

Zij: - Wanneer denk je dat het klaar is, Engberts?

Hij: - Ik geloof morgen, mevrouw.

Zij neemt een kwartje uit haar reticule, geeft het aan Hansje: - Hier, geef dit maar aan Engberts, dan zal hij wel zorgen, dat het postmannetje weer netjes in orde komt. . . Is 't niet zo, Engberts?

Hij, ijverig en nerveus: - Ja zeker, mevrouw; u kunt er op rekenen, mevrouw; dank je wel, jongeheer, dag mevrouw, dag jongeheer!

Neus in de lucht, zweeft zij overdreven statig verder. Hij is aldoor kinderlijk verlegen en onhandig geweest, kijkt nu het tweetal verbaasd na, trekt een gezicht van „Es stimmt etwas nicht", bekijkt zijn kleren nog eens, ziet naar het kwartje in zijn hand, begrijpt er niet veel van.

Maar dan verschijnen om de bocht van de weg twee grote marechaussees of veldwachters, caricaturaal-vreselijke types met woeste snorren, rollende ogen, enz.

Een panische angst overvalt hem, hij wil dadelijk vluchten, loopt als bezeten, *doch komt niet van zijn plaats*.

De doodsangst staat op zijn gezicht, hij zweet danig, verdubbelt zijn inspanning, vordert af en toe slechts een paar meter. Zijn achtervolgers komen met lange passen naderbij, zonder zich te haasten. Een der kerels draagt een grote stapel ingelijste foto's, *zijn foto's*.

Als ze hem op hun dooie gemakje hebben ingehaald, pakt een der kerels hem bij de kraag en zegt bars: - Wat zijn dat voor kuren? . . . Schei maar gerust uit; we hebben alle bewijzen in handen. (Toont hem enkele portretten). Hier! *Wie* is dat? Wou je soms nog ontkennen?

Hij herkent de foto's, lacht nu dom en opgelucht: - O ja! . . . Zijn goed, hè? Welke vinden jullie de mooiste?

Met de inconsequentie van alle dromen, gaan de kerels er op in, worden vriendelijk, zoeken de mooiste uit.

De camera wentelt om haar as, alles tuimelt. Nevel, waaruit opdoemt het advocatenkamertje in het Huis van Bewaring. Aan de tafel zit nu de Boef in het keurige jacquet van Engberts, dat hem van geen kanten past; boord te wijd, das scheef, zelfde ongure, ongeschoren tronie.

De deur gaat open en de cipier duwt Engberts binnen: - Engberts, meneer!

Hij is nog steeds in manchester en gaat verlegen zitten.

De boef spreekt nog even bruut als vroeger: - Je mot bekinne, jô, en je mot auk aon de Rechtbank laote sien, dat je beraw hêt, anders laupt 't verkeerd met je af, foader!

Engberts knikt angstig en ijverig. Omzwaaien naar volgend beeld.

Zoals in een droom, is het beeld der rechtzaal aanvankelijk tamelijk juist, hoewel wazig, doch gaandeweg deformeert het zich. Men krijgt er geen hoogte van; het is half kerk, half rechtzitting.

De deurwaarder heeft zijn penning om, doch is verder gekleed als „suisse”, zelfs met een hellebaard. Hij verschijnt in de deuropening en roept met zalvende stem:

- De zaak Engberts!

Deze loopt reeds in de gang tussen twee reusachtige Rijksveldwachters. Zij hebben hem, als een kind, ieder aan een handje vast, zwaaien met dat handje. Zij passeeren een rijksveldwachter met een vroom gezicht, die langzaam heen en weer loopt, prevelend in een gebedenboek. Hij draagt een soort pastoorsmutsje en kijkt schuin over zijn bril neer op Engberts, die schichtig op zij schuift, eerst niet verder durft, maar dan door zijn twee begeleiders met vergoelijkende glimlachjes wordt gerustgesteld en verder getrokken.

In de zaal zitten de rechters op het eerste gezicht zeer normaal; de griffier schrijft. Het beeld is wazig en als de camara nadert, blijkt het droomachtig misvormd. De rechters en alle andere aanwezigen hebben dikke bijbels voor zich, waarvan ze geen moment opkijken. Nu ziet men, dat de griffier niet schrijft, maar zit te breien, en bovendien is hij een oude tante met pijpekrullen (verklede man met zuur oude-vrouwen-gezicht). Ze kijkt niet op van haar bijbel, breit stug door en mummelt. Er is veel slaperig gemummel in de zaal, hoesten en verre, wazige orgelmuziek.

Nog enkele dwaze droom-deformaties: President draagt bijvoorbeeld een stalen helm, of ander gek ding; een ander heeft een schrikwekkend mombakkes voor. Men vraagt zich af: Spelen die grote lummels hier kerkje of spelen ze rechtbankje?

De jongste rechter met het kinderlijke hoofd, die de vorige keer zijn lach niet kon houden, zit heel laag, zodat hij maar juist de ellebogen en het hoofd op de tafel kan leggen. Hij is onoplettend en ondeugend. Als Engberts op de beklagdenbank gezet wordt, is deze rechter de enige, die hem aankijkt, met open mond, als een kind.

De deurwaarder rinkelt met een altaarschel. De president zwaait achteruit met een enorme hamer en er volgt een geweldige gongslag, waarvan Engberts door elkaar schrikt. Dadelijk daarop ziet men de officier van justitie in een soort preekstoel staan en hij begint op lijzige toon onverstaanbare klanken te galmen. Het is wel juridisch jargon, doch in het algemene geroezemoes van orgel,

etcetera, is het volstrekt niet van belang, wát hij zegt. (Men denke aan het oude cabaret-nummer, waarin op zalvende preektoon niets anders gezegd wordt dan: Januari, Februari, Maart, enz., maar dat toch klinkt als een zuivere preek, of pleidooi.)

Onverwachts mikt de ondeugende rechter den beklagde een propje papier in het gezicht. Engberts schrikt en steekt boos zijn tong uit. De rechter doet het zelfde en dan zitten ze elkaar even kinderlijk-kwaad aan te kijken, tot ze het allebei uitproesten, geluidloos achter hun vuistje. Zij hebben dus op kwajongensmanier kennis gemaakt.

Dan begint de rechter ernstige, dringende en zeer ingewikkelde gebaren te maken, doch Engberts begrijpt hem niet. Ten slotte schrijft de rechter op schooljongensmanier in de lucht. Engberts volgt de vinger met gespannen aandacht, doch kan het niet lezen.

Opeens klinkt uit de preektoon duidelijk naar voren: - Tachtig duizend gulden!

Engberts steekt dadelijk de vinger op en roept heel hard: - Da's fout!!

Plotselinge stilte; de president wordt even wakker, roept hem bij zich en zegt schoolmeesterachtig: „Nou, zeg jij dan eens, hoeveel het moet zijn?”

Verlegen lachend, een beetje gevlaid door deze onderscheiding dreunt Engberts zijn lesje af: - Één en tachtig duizend zeshonderd vijf en vijftig gulden, veertig, meneer!

Hij wacht gespannen op het resultaat en de president zegt kinderachtig: - Heel goed, vriendje! Jij hebt je les goed geleerd; ga maar zitten.

Engberts zit even te stralen van trots over deze goede beurt, zet dan het spelletje voort met den rechter. Deze doet geheimzinnig, legt waarschuwend de vinger op de lippen en Engberts wacht vol spanning. Dan duikt de rechter even onder de tafel, komt terug, rondkijkend, of niemand op hem let, en laat dan stiekem het speelgoedmannetje van Hansje over de tafel lopen.

Terstond begint Engberts woedend te gebaren en

fluistert heftig: - Geef hier, da's van mij, lelijke dief!

De rechter gebaart verontwaardigd: - Ga nou gauw! Je blijft eraf; 't is van mij!

Thans kijkt de zure, oude tante (griffier, die naast rechter zit) voor de eerste maal op, grist nijdig het speelgoed weg, smijt het driftig onder de tafel, geeft den rechter een klinkende draai om de oren en stuurt hem in de hoek achter de rechtbank.

Als de rechter in de hoek staat, lijkt hij door de hoog opgestelde camera ook inderdaad klein, terwijl nu blijkt, dat hij een toga draagt, die hem twee maal te groot is en over de grond sleept. Dus een kind in een volwassen toga.

Even later kijkt hij voorzichtig om naar Engberts, die zijn blik beantwoordt met een grimas van jongensleedvermaak: Lekker! Net goed! De rechter trekt een lelijk gezicht en steekt de tong uit. Even later proesten ze weer.

Gongslag! Engberts schrikt er weer hevig van. Dadelijk staan alle aanwezigen plechtig op. De beklagde moet vóórkomen en nu zijn alle ogen op hem gevestigd.

De president vraagt met zalvende stem: - Mijn kind, hebt ge er nog iets aan toe te voegen?

Engberts zuigt verlegen op zijn vinger, kijkt dan ongelukkigerwijze naar den rechter in de hoek, die stiekem staat te stikken van pret, doet nog een benauwde poging om zich ernstig te houden, maar het lukt niet en in een lachschreeuw komt het er uit: - Ik heb be-rouw, hoe-oe. . . ha-ha-haàà!!

Dan schatert algemeen een helse lach door de zaal. Gongslagen. Grote vertrokken lachmonden als carnavalsmaskers. De rechtzaal kantelt, Engberts valt uit de zaal, suist gierend naar beneden door een oneindige ruimte met sterren, zit dan met een schok in zijn bed, hijgt, veegt zich het zweet af en zit even stompzinnig voor zich uit te staren.

Zaterdagochtend, in de huiskamer. De familie Engberts aan het ontbijt. Daar het zulk mooi weer is, stelt

hij voor, dat Mia vanmiddag met Hansje naar de Dierentuin (of zoiets) zal gaan. Zij vindt het goed.

Engberts: - Ik kan helaas niet met jullie mee. Maandag in dienst; nog een hoop te doen. Vanmiddag m'n kleding en uitrusting 'ns nakijken en schoon laten maken.

Hansje begint weer over zijn speelgoedmannetje.

Engberts, aanvankelijk verstrooid: - Ja-ja! (dan met vreemd sturende ogen en op betekenisvolle toon:) Pappie zal het wel weer in orde maken. . .

Op het kantoor schrijft hij een brief aan zijn broer, den notaris. Enkele regels zichtbaar:

„Houd de vordering tegen de verzekeringsmaatschappij onder alle omstandigheden staande. Het is mijn „laatste zet, ik heb mijn maatregelen goed getroffen en „het zal je ongetwijfeld gelukken de f 100.000 te incasseren, zonder dat iemand iets merkt van het tekort. . .”

Eén uur. Het kantoorpersoneel gaat weg. Engberts geeft nog instructies voor aanstaande Maandag.

Na de lunch gaan Mia en Hansje naar de Dierentuin en Engberts wuift hen nog even van de stoep na. . . Dan heeft hij zenuwachtige haast, loopt naar het kantoor, grijpt de pistooltas uit de la, verbergt het wapen onder zijn jas, keert terug naar het woonhuis en sluipt behoedzaam naar de zolder (Dienstmeisjes zijn immers in de keuken).

Daar opent hij de kast met de uitrustingsstukken, schuift de pistooltas aan de koppel, laat alles zo liggen, sluit de kast en gaat weer voorzichtig naar beneden.

Bij de deur der kinderkamer aarzelt hij even, gaat langzaam binnen, kijkt rond als om afscheid te nemen, ziet dan opeens het kapotte speelgoedmannetje staan. Hij kijkt op zijn horloge, geraakt in paniek, pakt het ding, ijlt ermee het huis uit, roept een taxi en rijdt naar een speelgoedmagazijn.

Tot den winkelbediende, nu kalm en geamuseerd: - Meneer, ik heb onlangs dit ding van u gehad. De kleine heeft het al kapot gemaakt en ik heb beloofd om het te repareren. . . Hebt u nog zo'n zelfde exemplaar, dat lijkt me wel zo eenvoudig. . .

De bediende zal eens zien, gaat uit het beeld. Engberts wacht in angstige spanning, kijkend op zijn horloge, doch herneemt snel zijn vriendelijke kalmte, als de bediende verschijnt met het duplicaat.

Precies eender! Nu kan hij doen alsof hij het inderdaad gerepareerd heeft. Zij lachen. Op het kapotte ding zitten echter hier en daar enkele schrammetjes en de bediende, die plezier krijgt in het lieve bedrog, brengt met een mesje dezelfde schrammetjes aan op het nieuwe: - U moet oppassen, want die kleine kereltjes kennen hun speelgoed zo precies! . . . Zie zo, nu kunt u zeggen, dat pappie het gerepareerd heeft.

Thuisgekomen, laat hij de taxi vertrekken, loopt snel naar de brievenbus op de hoek en post de brief aan zijn broer. Op het couvert staat in vette letters „Persoonlijk”.

Dan naar de keuken. Tot keukenmeisje en kindermisje:

- Luister 'ns kinderen, ik heb 'n nieuw postmannetje gehaald, precies eender, kijk maar. . . Nou doen we net, of *ik* 't gerepareerd heb — dat moeten jullie ook zeggen! — en dan stoppen we het kapotte ding weg.

De meisjes vinden het echt leuk: - Hè jaaa!

De rest van het gebeuren weet hij geraffineerd in scène te zetten; het is dan ook zijn laatste zet.

Nu moeten de meisjes helpen de militaire spullen van de zolder naar de keuken te dragen, „want de baas moet Maandag gaan soldaatje spelen!” Hij ginnegapt vaderlijk tegen de lacherige meisjes en er heerst uitbundige pret.

Handeling afwisselen met beelden uit de Dierentuin, waar een soort kermis is met schettermuziek, of in ieder geval blaasmuziek in een kiosk. Deze speelt Turf-in-jeransel.

In de keuken. Kleren uitborstelen. Zij moeten niezen van de kamfer, hij en de meisjes amuseren zich.

- Hier, jij mag de laarzen poetsen, en. . . o ja! het pistool! Dat zal er fraai uitzien; al die jaren niet naar omgekeken. (Hij trekt het wapen uit de tas.) . . . Jonge-jonge, dat zit lelijk onder de roest! . . . Dat zal ik zelf moeten poetsen: daar hebben jullie geen verstand van.

Lappen! Is er petroleum?

Dan trekt hij de patroonhouder uit het magazijn, legt hem duidelijk en voorzichtig apart op het aanrecht. (Er zit nu echter nog één „vergeten” patroon in de kamer.)

Hij staat voor het aanrecht, met de rug naar de meisjes en het gezicht naar het raam. Van buiten, door het raam heen, ziet men hem aan het werk, en daar de meisjes zijn gezicht niet zien, blijkt nu en dan, dat zijn pret tragisch-geforceerd is. Hij *moet* meedoen aan de gekheid, geeft zelfs de toon aan, doch af en toe staat de doodsangst in zijn ogen.

- Als de loop maar niet dichtgeroest is! zegt hij en kijkt in de loop. . . Het gebeurt nog niet, ofschoon hij de vinger aan de trekker houdt, en na een angstig oogenblik legt hij het pistool weer op het aanrecht.

Nu trekt hij zijn deftig jacquet uit en doet tot groot vermaak een klein, wit meisjesschortje aan, waarvan de bandjes door een der meisjes onder hevig gegiechel op zijn rug worden vastgeknoopt.

Het lustige gesprek gaat verder, handelt over soldaten en vrijers.

- Maandag gaat ie weer van Turf-in-je-ransell

Hij neuriet deze mars (in aansluiting op de muziek van de Dierentuin).

Dan neemt hij het pistool op, kijkt weer in de loop, steeds neuriënd: Turf-in-je-ransell. Het volgende oogenblik is de camera gericht op een der meisjes, dat zegt: *(neuriën gaat steeds door)*

- Onze meneer zal wel geen erge kwaje voor de solda. . .

S c h o t ! !

De meisjes schrikken dooreen, hun glazige ogen volgen iets, wat op den grond valt. (Lichaam is niet te zien.) Gillen dan huizen-hoog. Één valt flauw, de andere vliegt gillend uit de keuken, waar het nu — naarmate het gegil verdwijnt — absoluut en akelig stil wordt, behalve het lijzige getik van een klokje. Men ziet in korte montage: de slappe hand met het pistool er naast, het klokje, het flauwgevallen meisje, een deel van het gekke schortje. . .

De stilte wordt ruw verscheurd door schetterend Turfin-je-ransel van de Dierentuin. Mia en Hansje wandelen prettig en langzaam door de drukte en het lawaai. Plotse-ling hoort het kind vreemd op, laat haar hand los, blijft staan en kijkt zoekend in alle richtingen, ook naar boven.

Zij: - Wat heb je nou?

Kind: - Daar riep ergens iemand héél hard: H a n s - j e ! ! . . . Ik dacht, dat 't pappie was. . .

Zij: - Och, dat is niet waar, dat heb je maar ge-dacht. . . Anders zou ik het toch ook wel gehoord heb-ben. . . En pappie is immers thuis.

Voortgaande blijft het kind verwonderd peinzend om-kijken.

Volgt nu een wild optisch „Durcheinander“. In koorts-achtig tempo: Draaiende cijferbladen van telefoons; uit-rijdende ambulance; Donck rent vanuit zijn woning naar een taxi; politie met motorfietsen en zijspan; enz.

Politiebureau. Een commissaris aan de telefoon:

- Dus je bent ervan overtuigd, dat het 'n ongeluk is? . . . Door het rechteroog geschoten, toen hij in de loop keek, vreselijk is dat! . . . Maar gauw alle getuigen horen en proces-verbaal inleveren. . . Waar is zijn vrouw, zeg je, in de Dierentuin? . . . Goed ik zal iemand sturen.

Op straat voor het woonhuis. Deuren van ambulance worden gesloten. Wegrijden.

Dierentuin. Een inspecteur gaat zoekend rond, ziet dan Mia. Hij groet beleefd, praat even, en het drietal gaat dan haastig naar de uitgang. (Uit de verte gezien en stom van wege oorverdovende muziek. Zij verwijde-ren zich van de camera en worden aan het oog onttrok-ken door een rijtje vrolijk hossende kinderen.)

Keuken. Alles is opgeruimd. De meisjes zitten aan tafel, huilen zachtjes en beverig nog wat na. Donck, met zeer ontgaan gezicht:

- Houden jullie je nou goed voor Hansje! Hij mag het nog niet weten. . .

Kinderkamer. Hansje wordt uitgeklee-d. Hij is erg blij, dat het speelgoedmannetje weer loopt:

- Jij zei, dat pappie het niet kon. . . Zie je nou? Als

mijn pappie zegt, dat ie 't weer in orde maakt, dan doet ie 't ook. . .

Grote kopletters in de kranten: Tragisch Ongeval bij Schoonmaken van Pistoel. Haagsch Advocaat verwondt zich doodelijk. . . Slachtoffer overleden.

Donck komt aarzelend binnen bij Mia. Zodra ze hem ziet, windt ze zich erg op.

Hij: - Mia, ik condoleer je van. . .

Zij stuift op als een furie, gemarteld door haar eerste, hevige vlaag van berouw: - Ja, je condoleert me, en bij jezelf denk je natuurlijk, dat ik nu erg blij ben, is 't niet? (Schreeuwt) Ik ben *niet* blij, ik vind 't vreselijk! Ik heb 't nooit gewenst, geen ogenblik heb ik zo iets gewenst! (Dreigt met beide vuisten, gilt) Als je *durft* denken, dat ik ooit zoiets gewenst heb! Ik wou, dat ik hem weer levend kon maken. (Valt op een stoel, snikt) De goeierd. . . hij was toch zo'n goeierd. . . (Weer opvlammend) Ga weg, ga weg, ik kan je niet meer zien, ik haat je!

Donck heeft vergeefs getracht het lawaai te sussen. Nu, beledigd en afgemeten:

- Goed, mevrouw, ik zal gaan; u zult van mij geen last meer hebben.

Op het kantoor ziet men Donck even bezig met het verzamelen van zijn persoonlijke bezittingen, doch al spoedig wordt hij opgebeld door Mia. Zij is weer de dame, doch blijft op een veilig afstandje en spreekt van „meneer” en „u”:

- U moet me niet te kwalijk nemen: ik ben zo ellendig, zo overstuur. Het spijt me vreselijk, dat ik u zo beledigd heb. Wilt u nog wat blijven om alles te helpen regelen?

Hij: - Goed mevrouw, dan blijf ik voorlopig. (Om haar toch even op haar nummer te zetten:) De zaak zou trouwens aardig vastlopen, als ik nu al ging.

Politiebureau. Getuigenverklaring van een der dienstmeisjes. Schrijvend ambtenaar. Het meisje, een beetje verontwaardigd:

- Meneer was zo vrolijk! . . . Toen het gebeurde, was meneer waarachtig nog aan 't zingen van Turf-in-jeransel. . .

Kantoor Levensverzekering „Neerlandia”. Ouder tot jonger directeur: (smit driftig een krant weg)

- Ja zéker, dat is 'n ongeluk! Als iemand een polis heeft lopen van een ton, waarop 'n goeie veertig mille premie betaald is, en hij schiet zich voor de kop, dan noemen we dat 'n ongeluk. . . Ja, we zijn daareven helemaal gek geworden. . . Laten we eerst van de politie alle gegevens zien te krijgen. Zet ook een mannetje aan het werk om eens na te gaan, hoe de financiële toestand van die meneer er uitziet. . .

Dialogo tussen den Notaris en Donck, waarvan de korte inhoud: Donck wil voorlopig wel het kantoor voortzetten. De notaris zal de kas houden (!) en de gelden voor de lopende betalingen verschaffen. Van Roderick zullen ze wel gedaan kunnen krijgen, dat de bank wacht op de gevraagde tien mille, tot alles wat geregeld is. Er is alle kans, meent de notaris, dat de verzekering gaat chinanéren en zal beweren, dat het geen ongeluk is, maar zelfmoord — stel je voor!. . . Dan maar niet lang erover zeuren en die lui dadelijk in de nek springen met de procedure.

Het kantoor van de bank. Roderick tot man van de verzekering: - Nee waarde heer, inlichtingen over cliënten kunt u bij ons niet krijgen. . . Maar maak u vooral geen zorgen: U zult iedere week verdienen, wat Meester Engberts heeft nagelaten. Overigens wordt zijn vermogen beheerd door zijn broer den notaris. (Sarcastisch) Gaat u daar even informeeren, die weet het nog veel beter dan ik.

De verzekering betaalt niet en Donck begint de procedure. Met een tijdsprongetje komen we bij de dag der pleidooien.

Civiele zitting, dus geen publiek, wel een plukje belangstellende advocaten en de twee directeuren van Neerlandia, alsmede de Notaris.

Wij horen de tegenpartij aan het woord. De pleiter van Neerlandia geeft toe, dat het sterfgeval bijzonder mooi gecamoufleerd is, véél te mooi. Maar het bestaat niet, dat iemand in een dergelijke gevaarlijke houding *bij ongeluk* een schot doet afgaan, enz.

Men ziet de uitwerking van het pleidooi op Donck en het is duidelijk, dat juist op dit zeer ongelegen ogenblik een verlamme twijfel hem aangrijpt. Hij staart met verwilderde ogen en dan wordt over zijn grote kop de herhaling getrokken van het beeld, waarin Hansje met duim en wijsvinger de belachelijk grote maat aangeeft en zegt: - *Zulke* grote tranen liepen over pappie's gezicht!

Donck is zichtbaar van zijn stuk en als het zijn beurt is om te pleiten, maakt men zich bezorgd over zijn weinig strijdbare houding.

Vroeger in de film, heeft Engberts vol trots een briefkaart-afdruk van een mooie foto cadeau gedaan aan Donck, die de kaart, een beetje meesmuilend, in zijn zakportefeuille heeft gestoken. Thans veegt hij in zijn verwarring met de wijde mouw van zijn toga deze zakportefeuille van de kathedr en de foto rolt eruit.

Als hij het portret opraapt en bekijkt (groot), begint dit een ogenblik te leven en maakt een kleine doch dringende mimiek ter aanmoediging.

Nu komt er een grote kalmte over Donck, hij glimlacht zelfbewust, richt zich op, spant zijn spieren, spreekt met grote overtuigingskracht en pleit de tegenpartij finaal in de hoek:

- Wat verklaart de bediende van het speelgoedmagazijn? Zij hebben samen de grootste pret gehad over de verwisseling der speelgoedmannetjes. Doet dat iemand, die — ten einde raad — zich een half uur later doodschiet?

De gebeurtenissen in de keuken volgt hij op de voet en stelt telkens de vraag: - Is dit iemand, die levensmoe is?

Nu en dan bekijkt hij de foto, als om inspiratie, en deze beantwoordt zijn blik met komische goedkeuring. (Zeer subtiel en à la Harry Baur; de starre roerloosheid van de dode foto moet niet geheel worden prijsgegeven. De foto zelf komt enigszins tegemoet aan de moeilijkheid, omdat er in de pose reeds een onbewust-komische „actie” ligt.)

Donck, als laatste doodoener: - Hoe het bij de maatschappij Neerlandia gesteld is, weet ik niet, maar gelukkig bestaat deze Rechtbank, die den overledene zo goed heeft gekend, uit redelijke mensen!"

De foto is opgetogen.

Zodra de tegenpartij weer aan het woord komt, ziet de Rechtbank er verveeld en zelfs wat geërgerd uit.

Pleiter begint: - Wat weten we eigenlijk precies van het intieme, verborgen leven van deze, naar men zegt zo welgedane en levenslustige figuur? Enz.

De president fluistert even met de rechters; deze knikken.

Hamerslag. De advocaat houdt verschrikt op. (Afgeloopt worden tijdens een pleidooi is heel erg.)

President: - Meester Dinges, u hebt natuurlijk het volste recht om verder te pleiten, maar de Rechtbank acht de zaak nu wel voldoende toegelicht. . . Ik apprecieer het natuurlijk, dat u als goed advocaat al het mogelijke doet voor Uw cliënte (een tikje sarcastisch:) - de grote, coulante maatschappij Neerlandia - (hevige verbijstering van de twee directeuren) maar er zijn tenslotte grenzen. De Rechtbank heeft den overledene van zeer dichtbij leren kennen en waarderen en u hoeft werkelijk niet uit Amsterdam te komen om ons te vertellen, wie Meester Engberts was!"

De foto maakt een fier gebaar, bedoelende: Voilà!

Twee grote koppen, de oudste directeur, fluisterend tot zijn advocaat:

- Laat vallen die zaak, meneer Dinges; we betalen!"

Advocaat, driftig: - Dat hadt u eerder kunnen zeggen! . . . Hebt u daarmee gewacht tot ik afgeklopt werd? Weet u, wat dat zeggen wil? Er wordt hier de hele week over niets anders meer gesproken! (Luid) Een ogenblik alstublieft, meneer de president, ik krijg nieuwe instructies van mijn cliënte. . .

Directeur: - Ik kan het niet helpen en u ook niet, u hebt uw best gedaan. Maar het is mij duidelijk genoeg hoe deze zaak afloopt. Wij mogen nu eenmaal niet te onsympathiek schijnen. Zestig mille heeft voor onze

maatschappij niet zo heel veel te betekenen, maar als we dit vonnis afwachten, kan ons dat zes ton kosten aan slechte reclame. (Bezorgd rondkijkend) Is er hier pers in de zaal?

Advocaat: - Gelukkig niet. (luid) Meneer de president, wij zien af van verder verweer en bieden aan om de hoofdsom en de kosten te betalen tegen royement van deze zaak."

President, met hamerslag: - Dan wordt de zaak verwezen naar de rolzitting van aanstaande Dinsdag.

Ieder haast zich weg. Donck pakt in, het laatst de foto. Deze is nu onbewegelijk, doch de triomphantelijke pose op zichzelf „doet het”.

Kinderkamer, Hansje en het kindermeisje. Het speelgoedmannetje loopt af en staat stil.

Hansje: - En nou is 't de laatste keer geweest, nou zet ik 't weg en nou komt er niemand meer aan, hoor! (Zet het ding voorzichtig in een kastje) *Mijn* pappie heeft 't gemaakt en als 't weer kapot gaat, dan is 't te laat...

Huiskamer. Donck en Mia staan stijf, plechtig en quasi-vijandig tegenover elkaar, zij met de rug naar het grote portret van Engberts in zijn diepzinnige houding met de hand aan de kin.

Donck: - ... en ik kan u dus tot m'n genoegen meedelen, dat de zaak door u gewonnen is, mevrouw.

Zij: - O, dank u wel, meneer Donck. (stottert, weet zich geen houding te geven) Erg vriendelijk van u, en uh... ik uh...

Hij kijkt steeds naar het portret, het komt in beweging en maakt een zeer lachwekkend gebaar, bedoelende: Toe vooruit, jong, doe niet zo flauw!

Zij weet niets meer te zeggen, schikt zenuwachtig aan een vaas met bloemen, kijkt de andere kant uit. Als de stilte hinderlijk begint te worden, strekt hij zijn armen uit en zegt alleen: - Mia!

Dadelijk vliegt zij hem snikkend om de hals. Over haar schouders heen kijkt hij nog naar het portret, dat zeer tevreden en goedkeurend mimeert. De hand aan de kin

maakt nauwelijks merkbaar het oude gebaartje, de lippen vormen het woord: Adi!

Achter de schouder der snikkende vrouw maakt Donck hetzelfde handgebaar en fluistert haast onhoorbaar: Ado!

Het portret komt langzaam terug in de komiek-diepzinnige pose, verstart weer tot het dode beeld en blijft op het doek tijdens de slotmuziek.

(Einde van het manuscript.)

Al schrijvende heeft Wester steeds één acteur voor ogen gehad en de hoofdrol is dan ook pasklaar gesneden aan het lijf van Dirk Eland, een Hollands toneelspeler, die jaren en jaren bij de Ufa heeft gewerkt en zich bij de grote schoonmaak solidair met de andere kunstenaars over de grens heeft laten vegen, ofschoon hij het gewenste aantal „arische” grootouders heeft. Ontegenzeggelijk behoort hij tot de eerste klasse van intellectueele toneelspelers en hij is ook zeer beschaafd, zolang hij in zijn humeur blijft. En zijn humeur is bewonderenswaardig, doch een acteur moet nu eenmaal bij tijd en wijle een hondse ruzie weten te schoppen, anders blijft hij geen acteur, aangenomen, dat hij het nooit geworden is.

Hij heeft ongeveer het figuur van een Jannings, doch zijn kop is fijner en kinderlijker. Voor deze film bezit hij het grote voordeel, dat hij slechts zijn gewone gezicht behoeft te laten zien om de zaal mild te stemmen, terwijl de meeste vrouwen al dadelijk moeten lachen, omdat hij even gezellig en interessant lelijk is als een goedige bulldog. Wester heeft dan ook zeer goed begrepen, dat een zoete en nobele Lewis-Stone-figuur in deze hoofdrol zijn gegeven een heel eind in de richting van den draak zou brengen.

Daar Seligman veel te ongedurig is om zijn aandacht langer dan vijf minuten op één onderwerp te bepalen, lezen eerst de geldschietters het verhaal, terwijl Seligman het zich even laat vertellen. Seligman en lezen! Als de film klaar is, zal hij er zich op beroemen, dat hij zelfs het draaiboek niet eens gelezen heeft.

Jawel, de geldschietters vinden het heel aardig; er zit wel iets in, maar er moet natuurlijk een hoop aan veranderd worden. Die droom. . . daarover zullen ze het nog

eens moeten hebben, lijkt op het eerste gezicht wel erg hoog. Zoiets snapt Jan Publiek immers niet! En het houdt de handeling zo tegen. . .

„Als u het leest, lijkt het langer dan het is, omdat *dit* stukje in onderdelen is uitgewerkt en de rest niet”, verdedigt Geert. „Het kan sneller gedraaid worden, dan u denkt”.

Ja-ja, maar meneer Wester zal wel begrijpen, dat ze hun geld niet kunnen wagen aan een kunstfilm. . . Maar overigens is het heel goed, hoor, daar niet van! Er zit een aardig en aanvaardbaar truukje in: het schot in de keuken, dat bovendien — voor zover bekend — fonkelnieuw is. En een kind is altijd een aardige attractie, doet het altijd goed aan de kassa.

Maar het grootste voordeel van alles is wel, dat deze film zich niet zo erg duur aandient en toch enig succes belooft. Er worden al voorbeelden aangehaald van goedkope succesfilms. . . - Neem *Meisjes in Uniform*, een film die geen cent gekost heeft, maar wat een goudmijn was het niet!

Midden in deze gouden dromen verschijnt plotseling het spook, genaamd Filmkeuring, en de eerste ogenblikken ziet het er werkelijk naar uit, dat er van Wester's exposé niets zal komen. Dat de film niet zal vrijgegeven worden voor de jeugdige leeftijden, is nog te aanvaarden, ofschoon dit al een gevoelige greep is in het laadje van de kassa. Doch daarachter dreigt dan nog de zuidelijke herkeuring, die vrij zeker de film naar huis zal sturen, voor het onderwerp alleen al. En zoiets is onmogelijk; de inkomsten uit de zuidelijke provincies kunnen niet gemist worden.

„Je zou er eerst eens naar kunnen informeren,” bedenkt Wester. In zijn hart is hij het wel met dit bezwaar eens, maar hij weet, dat hij op alles verweer moet voeren, anders blijft er van het hele ding niets over. „Ken je die ongelukkige Franse film *Fedora?* . . . Heeft in 't Zuiden gedraaid en heel het repertorium komt er in voor: echtbreuk, moord, zelfmoord. . .”

Inderdaad, dit stemt even tot nadenken. . . Maar

wacht even, Wester, dat is in 't Frans en wordt niet woord voor woord verstaan. *Fedora* is bovendien maar een goedkope bijfilm, een belachelijke draak, die lang niet zo geweldig de aandacht trekt als een Hollandse film!

Na een heftige ruzie, waarin Geert had met zijn aktentas op de tafel slaat en viermaal bijna wegloopt, wordt men het in zoverre eens, dat Wester zelf zijn exposé zal veranderen: Uit niets zal mogen blijken of dat schot in de keuken nu een zelfmoord betekent of een ongeluk. — Misschien is het ook wel zo aardig om dat schot werkelijk onverwacht te laten komen.

En dan moeten ze eens gauw gaan zorgen voor een paar geschikte liedjes, dat wil het publiek nu eenmaal.

„Ik heb nog nooit het publiek gesproken,” hoont Wester. „Ik spreek wel eens mensen uit het publiek en die heb ik verschrikkelijk horen vloeken op die liedjes in een film als deze, waarin volstrekt geen gelal thuishoort. Maar ga je gang en zorg dan vooral voor van die liedjes zonder eind, waarin *bier* voor de zoveelste maal op *plezier* rijmt, en geef ze precies op het moment, dat ze de spanning en het tempo absoluut kapot maken. . . En dan durf je nog 'n gezicht te trekken of die droom de zaak zal tegenhouden. . .”

Zij laten hem kletsen. — Liedjes moeten er in, zonder liedjes gaat het niet, dat staat vast, wordt niet eens over gesproken. Wat voor liedjes kan niet zo heel veel schelen. Och, je weet van te voren, dat *ik hou van jou* rijmt op *ik blijf je trouw*, en het deuntje zal aan drie andere deuntjes doen denken, maar het publiek eist het nu eenmaal, weet-je, en het is al „afgemaakt”, dat de muziek zal worden geschreven door Kurt Helm, die zit op het ogenblik in Weenen. . .

En het geknutsel begint. Het scheelt niet veel, of er worden zelfs in de gauwte nog een paar nieuwe rollen bijgemaakt, want dinges zou er in moeten, en dinges. . .

Maar nu is het Geert Wester genoeg:

„Wacht nu toch even, tot we weten hoe het draaiboek er zal uitzien!” schreeuwt hij en pakt definitief zijn spullen bijeen in de verschrikte stilte, die erop volgt.

Goed, hij zal proberen om het veranderde exposé morgen klaar te hebben.

Ja, vooral niet later, want het moet nog vertaald worden.

Een originele Hollandse film wordt immers in en uit het Duits vertaald.

Terwijl er vertaald wordt, is er weer eens conferentie van de staf.

Seligman is er, zit overzichtelijk aan het hoofd van de tafel, vastbesloten de „ruzie en moord” voor vandaag tot het hoognodige te beperken.

Hij wordt geflankeerd door zijn twee productie-assistenten, Krol en Ternaat, die een massa ervaring hebben opgedaan in de éne vorige film van Batavia en nu een gezicht trachten te zetten, alsof ze tegen iedere film zijn opgewassen.

Max Gross, de regisseur, is een klein, mager vluggertje en doet denken aan een speelgoed-stoommachientje. Hij sputtert, sist en is koolzwart. Schiet hij uit zijn slof — en dat gebeurt om de haverklap — dan is het, of er een hees stoomfluitje open gaat. Gross is *de* bijdehandte Ka van de buitenlandse staf, die deze film zal hebben te maken en nu al enkele dagen werkeloos in Amsterdam rondlummelt, behalve de cameraman Alex Duna, die voorlopig in Barcelona is gebleven en niet aan Hollandse films schijnt te geloven.

De dikke film-architect Otto Busch is aanwezig en ook de Oostenrijkse draaiboekschrijver Rosenberg, die het eerst aangekomen is en al een week in Schiller logeert op kosten van de firma, maar nu toch morgen wel aan het werk zal kunnen.

Voor de buitenlanders is er niet veel te bespreken, want het gaat hoofdzakelijk over de rollen. Één hoofdrol staat gelukkig vast, daarover valt niet meer te vechten. Gross, die in Duitsland nog met Dirk Eland heeft samengewerkt, is het er volkomen mee eens; der Eland ist erstklassig!

Maar dan!

Seligman heeft sinds zijn laatste film in alle toonaarden gezworen, dat Milly van Leeuwen er nooit of te nimmer nog bij hem inkomt.

„Ben *ik* 'n leeuwentemmer?”

Neen, Seligman heeft niets van een leeuwentemmer. Met zijn groot, kaal hoofd, dat bijna verstijfd is tot een gelukzalige glimlach, en zijn driftige, korte beentjes heeft hij veel meer van het „paasei op wioletjes”, dat Willy, een der lichtjongens van de studio, voor hem heeft uitgevonden.

Daar komt nog bij, dat er tot nog toe bijna geen Hollandse film van betekenis is geweest, waarin Milly, zo al niet de hoofdrol, dan toch een slordig aantal meters voor zich opeiste. — Neen, deze keer moet er bepaald iets anders komen. Iets heel nieuws, jonge krachten. . .

„Groentjes,” zegt Geert Wester, „*Ik* vind 't best; 't is jullie begrafenis.”

De regisseur Gross schijnt iets te voelen voor die geavanceerde Russische ideeën, volgens welke de filmspeler niets te betekenen heeft, zolang de regie maar goed is, doch Wester weet heel zeker, dat zulke interessante beweringen het misschien heel goed doen op papier, maar niet in de studio. Hij weet ook, dat Milly een ras-artieste is, met capaciteiten, die den helen regisseur bijna overbodig maken. Ze kan eenvoudig alles, en dat met een overtuigingskracht, waartegen de taaiste sneer niet bestand is, want ze bezit dat geheimzinnige, subtiele „het”, dat den geboren kunstenaar onderscheidt van den dooralles-heen-geroutineerden vakman, die „het” niet meegekregen heeft. Ze heeft het geërfd van haar overleden vader, die zonder enige krachtpatserij, de onmogelijkste dingen deed met zijn rol, die de hele zaal zes maal beurtelings liet lachen en huilen, vlak op elkaar, binnen tien minuten tijd!

„Bovendien is ze veel te oud voor zo'n jonge hoofdrol,” weet Krol, de productie-assistent, die het bij de vorige film natuurlijk ook met Milly aan de stok heeft gehad. — Als Wester, die altijd de schouders optrekt over de lastige buien van Milly en nooit meeroddeft

over „dat kreng”, er niet bijzat, had hij gezegd: „en te lelijk”.

Lelijk is Milly volstrekt niet, maar het is ook niet weg te cijferen, dat ze diep in de zes en dertig is. Haar figuur is slank genoeg, eerder te slank, wat bij een vrouw van haar leeftijd al gauw gelijk staat met benig, om niet te zeggen schonkig, en dat kan erg griezelig zijn. Die pezen in haar hals en die wijwatervaatjes, die ellebogen, waar de zuivere vorm van de macabere botten doorheensteekt bij het buigen en waarvan het vel in zulke weke, onsmakelijke plooiën valt bij het strekken! . . . In de vorige films heeft de camera-man zich niet gewaagd aan grote koppen van Milly en steeds gereed gestaan met de sluierlens, zodra ze wat te dicht in zijn buurt kwam.

„Denk erom, dat het een zware rol is!” waarschuwt Geert midden in de eensgezindheid, dat Milly nu eens lekker niet aan de beurt komt en dat er iets heel nieuws moet gevonden worden. „Als jullie meer waarde hecht aan een knap snoetje dan aan spel: mij goed! Misschien wordt het dan toch nog 'n *fatsoenlijke* sof.”

Die Wester is iemand, die zo echt plezierig met de koud-waterstraal kan werken, denkt Seligman, maar hij moet toch toegeven, dat er iets voor te zeggen is.

In vijf minuten worden er twintig namen genoemd voor de vrouwenrol. Seligman krijgt het gevoel van den dwazen echtgenoot, die zijn vrouw vergezelt, wanneer zij een nachthemd koopt in een groot warenhuis. Als er twintig van die dinge op de toonbank liggen, weet hij niet meer hoe het een-en-twintigste er moet uitzien, en als het dertigste verschijnt, wordt hij duizelig. . .

„Als we iets groens nemen, zoals Wester zegt, dan moet het ook alles slaan. 'n Soort schoonheidskoningin, waar niet één foutje aan te ontdekken is,” besluit hij en kijkt met een gezaghebbend gezicht rond.

„Precies,” zegt de stugge Geert. „Dat kan zoo criant vervelend zijn. En of de duvel er mee speelt: die verschrikkelijk mooie vrouwen zijn haast altijd oer-stom. Laten we daarom zeggen: één foutje gaat nog.”

Seligman neemt de beentjes. Hij is gemaakt uit een

zeer vluchtige stof. Zodra er zich moeilijkheden voordoen, die niet dadelijk moeten uitgevochten worden, draait hij de beentjes op en kart de deur uit. Op deze manier tracht hij de zwaarste problemen te ontduiken en het lukt hem vaak. Maar hij weet ook precies, wanneer het de moeite waard is om door te stoten. Nu zijn er veel te veel adviseurs en wordt er toch niets bereikt. Wester heeft het zijne gezegd en dat is het enige belangrijke, ofschoon hij het niet ermee eens is. — Nee, die Milly, van dat canaille heeft hij levenslang genoeg. . .

„Meneer Wester, hebt u 't mooiste meisje van Amsterdam al 'ns gezien?” vraagt Krol.

„Hier in de stad heeft iedere buurt haar eigen mooiste meisje van Amsterdam. Wie is het op 't ogenblik?”

„O, heel het personeel van de studio is het erover eens. 't Is de zuster van een van de lichtjongens; ze heet Corry Bult. Gisteren heb ik d'r gezien, maar ik moet zeggen —” De rest is welsprekende mimiek.

„Maar Jezus jongen, wat heb je d'r aan?” schiet Geert uit zijn slof. „Veronderstel het éne geval op de duizend, dat ze werkelijk 'n klein beetje aanleg heeft. Dan duurt het 'n jaar, voor ze enig flauw benul heeft van spelen en het kost je op deze manier 'n vermogen! Je bent er minstens twee weken langer mee in de studio, en dan praat ik niet eens van de lampen, die staan te branden en de meters film, die vermoord worden en de gages van de andere medewerkers, die staan te wachten, terwijl die schoonheid het voor de zoveelste keer moet overdoen. En het resultaat is dan op z'n best nog lalà. Het is een vak, dat als ieder ander vak moet geleerd worden en als je gaat experimenteren, doe je dat niet onder zulke dure omstandigheden. . . We hebben allemaal moeten beginnen en ik weel heel goed, dat er jonge krachten moeten gekweekt worden, maar dat doe je in een schoollokaaltje en niet in een studio van vijf honderd gulden per dag. Volgens mijn boerenverstand dan altijd”.

„En 't kind dan?”

„Het kind heeft een kleine rol en hoeft maar heel eenvoudige dingen te presteren, die niet buiten z'n gewone

doen liggen. Als je 'n boer laat ploegen is het altijd goed, ook op de film. Maar voor die grote rol komt meer kijken. . . Kom, ik geef je vijf minuten tijd: Begin 'ns te huilen, maar dan écht, dat niemand er nog aan twijfelt. . . Je kunt niet eens behoorlijk lachen, als je er geen reden voor hebt."

„Ja-a, *ik* ben geen toneelspeler!"

„Daar heb je't al. Er zijn genoeg mensen, die zo iets wél kunnen, en daarmee zijn ze dan nog lang geen toneelspeler, of laat ik zeggen: geschikt voor de film, als dat volgens jullie iets anders is."

„Gross zegt toch, dat hij 't best zou aandurven."

„Dan hou ik verder m'n mond, natuurlijk!"

En Geert vertrekt meteen tot grote verwarring van den jongen productie-assistent Krol, die nu meent, dat hij een grote flater heeft begaan en er nog dagen lang over zal lopen te piekeren. - Stom om zo iets te zeggen! Zo'n Duitse regisseur komt hier even kijken en verdwijnt dan misschien voor goed, maar Wester blijft en is een man van gezag; een aankomend en onzeker productie-assistentje moet met hem vooral geen ruzie krijgen. . .

Maar zo bloeddorstig is Geert Wester in 't geheel niet. Op hetzelfde ogenblik is hij het weer vergeten; het is eigenlijk niet eens tot hem doorgedrongen.

Al voortgaande denkt hij aan zijn laatste ontmoeting met Milly van Leeuwen, nu enkele dagen geleden. — 't Moet beroerd treffen, dat ze, nu deze film op stapel staat, juist in een uitzonderlijk ongenaakbaar humeur is. Haar man, Theo de Both, werkt nu al veertien dagen aan een revue in Den Haag, voor zover hij niet in beslag genomen wordt door zijn laatste verovering, een jonge mannequin uit dezelfde revue, en Milly heeft er zoals gewoonlijk weer de lucht van gekregen. . .

Aan Wester laat ze wel eens wat los, omdat ze weet, dat hij zijn mond kan houden, en ook, omdat ze niemand anders heeft, aan wien ze haar gal kwijt kan. Ze sprak van een briefje, dat ze gevonden had en ging te keer als een visvrouw.

Hij probeerde natuurlijk te sussen.

„Och kind, maak je geen kwaad bloed over zo'n kleinigheid. Het zal hem gauw genoeg gaan vervelen en hij komt immers altijd bij je terug.”

„O jààà!” had ze geschamperd. „Daar maak ik me niks ongerust over. Als dat stuk vergif z'n hele gage aan die rottdel verkwanseld heeft en er nog wat beren bij maakt ook, krijg ik de overschotjes wel ongefrankeerd thuis. . . Moeder, ik kan je niet missen!” Bij de laatste woorden maakte ze met duim en wijsvinger het teken „geld”, vlak onder Geert's neus en zo schielijk, dat hij verschrikt zijn hoofd terugtrok en veel moeite had zijn lach in te houden.

Kijk, dit is nu het grote bezwaar, dat hij heeft tegen Theo de Both, die bij iedereen al bij voorbaat gelijk krijgt, al is 't alleen maar om die algemeen verfoeide helleveeg, waarmee hij zit opgescheept. Die goeie, aardige, joviale Theo. Arme kerel! Wat 'n wonder, dat hij 'ns uit de band springt! . . .

De hele theater-wereld is als één man tegen dat zure scharminkeltje, maar Geert veroorlooft zich verder te kijken. Dat een man het op den duur niet bij Milly volhoudt, kan hij zich levendig voorstellen, maar dan blijf je niet van twee walletjes eten en maak je er voorgoed een eind aan. Hier heeft die kwaje Milly schoon gelijk: ze betaalt feitelijk de liefdesavonturen van haar eigen vent. Je hoeft waarachtig de contracten niet gezien te hebben om te weten, dat Milly twee- of driemaal meer verdient dan haar man; ze moet vaak de engagementen voor Theo zelf opronselen, anders zag het er nog veel droeviger voor hem uit.

Hij is geen vent voor Milly en toch had hij er zeker iets van kunnen maken, want hij heeft haar jong genoeg gevangen en in 't begin was ze door het dolle heen gek op hem . . .

Als hij nagaat, hoe hij zelf met Lisa leeft, begrijpt Geert zulke dingen niet en is er van overtuigd, dat hij van Milly wel iets anders gemaakt zou hebben dan een onhandelbaar haaienvelletje, waar iedereen het land aan heeft.

Toch is hij blij, dat hij maar met Lisa getrouwd is, be-

sluit hij grinnkend, doch als het aan hem ligt, krijgt Milly die hoofdrol. . . In de vorige films was ze toch immers ook niet zo oud en lelijk; het kon er best mee door! Bovendien schreeuwt Seligman je oren doof over die kei van een cameraman, dien hij ditmaal genomen heeft, maar dien nog niemand gezien heeft.

Waar blijft die zwerver eigenlijk?

Als Seligman bij zijn komst op het kantoor van de N.V. Batavia-Film moet vernemen, dat er nog steeds geen bericht is van Duna, begint hij te schreeuwen en te zweten. Het scheelt niet veel of hij zendt nóg een telegram naar Barcelona, en alleen de opmerking van een typiste, dat het vorige telegram nog maar 24 uren oud is, doet hem ervan afzien. Hij schreeuwt — zonder op iemand enige indruk te maken — dat Gross en Busch naar de bliksem kunnen lopen met hun Duna, dat hij zich niet zal laten inleggen door dit nobele trio, en dat hij een anderen cameraman zal laten komen, *al was het uit Hollywood!* Het personeel, dat achter half-openstaande deuren de oren spitst, heeft moeite om niet hard te lachen.

Op hetzelfde ogenblik echter nadert de pessimistische cameraman Alex Duna reeds de Nederlandse grens in een tweede-klas-coupé van een dier vermoeide wagens van de Nord, die goed genoeg zijn om naar Amsterdam te lopen. Vóór Brussel heeft hij zich in de retirade een kattenwasje gegeven en de lange, blauwzwarte haren gekamd, die, als ze in dikke, sluike klissen over zijn oren vallen, hem op toverslag veranderen in een tanige ziggeunerheks.

Voor het eerst sinds weken voelt hij nu waarachtig wéér die doffe pijn onder in zijn rug. . . Dat kan hij toch niet blijven verwaarlozen. . . Bovendien zag hij weer erg grauw in het gevlekte spiegeltje, maar, ja, als je even van Barcelona komt! Misschien is het een kleinigheid, waarvan de eerste-beste dokter hem in 'n paar dagen afhelpt. Er zullen in Amsterdam wel behoorlijke artsen te vinden zijn, in ieder geval betere dan in Spanje. . . Amsterdam is natuurlijk veel kleiner, maar staat op hetzelfde peil als Berlijn, zei de jonge Holzapfel, die er geweest is. Veel

joden; op tien inwoners één jood, als je den kleine Holzapfel geloven kunt. Nu is het wel waar, dat Amsterdam een goede naam heeft door heel Israël, tot in de Russische Karpathen toe. Daar zingt men zelf nog een oud Jiddisch wiegeliedje, waarin deze verre stad met ere genoemd wordt. Alex Duna heeft het zelf nog gezongen in zijn jeugd, toen hij nog Abraham Dunajewski heette, geheel compleet in zijn miniatuur-kaftan en gekrulde oorlokjes.

En iedere vijfde Hollander zou Duits verstaan, maar de jonge Holzapfel overdrijft altijd: Was drie dagen in Holland, nam een Hollands boek, las met behulp van een Hollander de eerste vier bladzijden en verder de hele rest alleen! 'n Goeie wiets had hij nog: De Hollanders zeggen, dat Duits het gemeenste dialect is van de hele Nederlandse taal!

In Spanje was het verschrikkelijk. Je zenuwen, je zenuwen! Er was één tolk aangesteld voor den regisseur, den cameraman en den architect; ze hoefden hun orders maar te geven en alles kwam terecht volgens de optimisten van de directie. De eerste draaidag waren er buitenopnamen in een stierendorp, met figuratie. Een ruiter vormde het middelpunt van een groepje dorpsbewoners en moest enkele woorden wisselen met een meisje. Als achtergrond had Duna een alleraardigst wijnhuisje ontdekt, waarvan een groot deel echter bedorven was door een foei-lelijke reclame, die op de gevel was geveerd. Hij keek in de camera en zag, dat het gezicht van den ruiter half uit het beeld stak. Achteruit kon hij niet, want dan viel de smerige reclame in de lens. „Max, laat dien man afstijgen,” zei hij tot Gross, den regisseur. Gross riep den senior-tolk en zei: Absitzen! De tolk liep fier naar de groep en opende de vergadering met een ratelende speech. Er werd geredeneerd, geesticuleerd, iedereen bemoeide er zich mee, alle figuranten kwamen aan 't woord. Max schreeuwde zijn keel stuk. De tolk boog dan voornaam en zei met een vriendelijk lachje: „Bitte schön, Herrr Grrross!” Na een kwartier was men het blijkbaar eens en ging er iets gebeuren: Het meisje werd met vereende krachten achter den ruiter op het paard gehesen!...

Grote goden! Zes maanden gedraaid aan een kitsch-filmpje, dat bij de Ufa hoogstens achttien dagen zou vergen, en toen ze dan eindelijk zo ver waren, dat aan de montage begonnen kon worden, vlogen de studio's in brand, de negatieven inbegrepen. . .

Zou het ook zo'n circus zijn in de fonkelnieuwe Hollandse industrie? Nu de Duitse revolutie alle Joodse filmkunstenaars over de grenzen heeft gejaagd, hebben de kleine landen de kans waargenomen en schijnen in allen ernst te gaan beginnen. De grote Duitse kalibers trokken naar Hollywood of Londen; Frankrijk was lang tevoren al tjokvol, zoals Oostenrijk. Spanje met zijn enorm Zuid-Amerikaans taalgebied zou een aardige kans hebben. Maar Holland en Scandinavië? Hij is erg benieuwd wat de mensen daar betalen kunnen en maakt zich geen illusies.

Alex Duna was juist begonnen zijn naam te maken met een serie goed doorlichte Ufa-films, waaronder zelfs een paar grote successen, toen de krach kwam. Er zal altijd nog wel werk voor hem zijn, maar hij is voorlopig veroordeeld tot zwerven.

Zou hij Neu-Babelsberg nog ooit terugzien? Zijn gezellige kamers bij de dikke, blozende Frau Holzapfel, boven de Konditorei in de Helmstrasse? De goede schommel stond erop om nog 'n klein beetje Sjabbes te vieren en ach! die sjabbessoep van Frau Holzapfel! Hij vreest, dat die mensen wel 'n erg beroerde tijd zullen hebben. In hun laatste brief stond het zo zielig: Wir leben noch, sind gesund und haben zu essen. . . Verder geen woord over de algemeene toestand. Dat kan toch zo niet blijven duren? . . . Niet duren? Op 't ogenblik luidt de laatste Hitler-mop: Twee joden lopen door Berlijn in het jaar 1960. De een zegt: „Na, was denkst du vom Hitler?” En het antwoord is: „Hitler?! Ach wàs! Noch vierzehn Tage!”

Bij de gedachte aan dit grapje sluipt een peinzend, vermoed glimlachje over het smalle getourmenteerde gezicht, waarin de hoge jukbogen zo scherp uitstaan. — Dit is een Joodse wiets, daar is hij zeker van. Hij kan

haast de oude, eerbiedwaardige ghetto-geuren ruiken, die eromheen zweven.

Maar toch is het een treurige geschiedenis en het zal verstandig zijn om niet meer op Duitsland te hopen. Al blijft het niet duren, het zal lang genoeg geduurd hebben, tot alle plaatsen bezet zijn en er goed-geschoolde krachten zijn gekweekt. De grote ellende van zijn zwerven is, dat hij geen talen kent; alleen Duits en Jiddisch, terwijl hij ook niet de geringste aanleg kan bespeuren om talen aan te leren. Zes maanden is hij nu in Spanje geweest en het enige dat hij heeft opgestoken is „Caramba!” En dan te moeten aanzien, hoe aardig Busch, de architect, al met de mensen sprak en zelfs in een hotel een heel diner voor hen beiden in elkaar wist te commanderen.

Zou Hollands zoveel op Duits lijken? Hij buigt zijn broodmagere ribbenkast zijwaarts en neemt even de krant, die naast den snurkenden man in de andere hoek ligt. — Grote God, wat is hij stijf! . . . *De Nieuwe Gazet*, dat ziet er niet erg Frans uit en zou dus wel Hollands kunnen zijn. Toch eens proberen met een of ander klein berichtje, en daar valt zijn oog toevallig op een zeer „Vlaams” nieuwtje:

OUDE GEILAARD GEVAT.

Neen, hij kan er werkelijk niets van maken; misschien is het ook helemaal geen Hollands. . .

Maar er hangt nog iets veel ergers boven zijn hoofd. In ieder filmtijdschrift speurt hij met angst en beven naar de vorderingen van het noodlot: de gekleurde film. Hij weet dat film humbug is, circus! Begin maar met van alle filmnieuwtjes negentig procent af te trekken. Maar techniek is geen humbug en de kleurenfilm zàl komen en hij zal de grijze film even definitief verdringen als de stomme film verdrongen is.

Duna heeft zo lang met de camera gezwaaid, dat er voor hem geen kleuren meer bestaan. Er bestaat slechts zwart en wit met de ontelbare tussentinten, waarvan hij er duizenden nauwkeurig kan taxeren. Als hij rondkijkt in de coupé, ziet hij niets dan de toonwaarde der kleurloze schaduw tinten, hij weet precies hoe de trijp van de

Nord zich in helheid zal verhouden tot het bruine pak van zijn snurkenden reisgezel. Het is hem zo'n gewoonte geworden, dat hij zich vaak moet dwingen om kleuren te zien. In zijn leertijd keek hij, als ieder beginneling, door de blauwe filter naar een belicht décor om de contrasten zuiver te zien, maar al sinds jaren heeft hij het ding niet meer in de hand gehad; zijn ogen zijn beste kleurfilters geworden.

Die kleurenfilm komt op zijn hoofd en in mindere mate ook op dat van den architect. Den regisseur kan het niet veel schelen. Maar toen hij er onlangs eens met Busch over sprak was deze op zijn eigen bedaarde, zelfzekere manier haast enthousiast! . . . Wonderbar! Stel je voor wat een reusachtige artistieke mogelijkheden, als het nog eens gegeven wordt met kleuren te werken, zoals op het toneel! . . . Busch heeft dan ook jarenlang operette-décors gebouwd in Weenen, heeft gemakkelijk praten. Dwaze optimist, die Busch . . . Hitler? Noch vierzehn Tage! . . . Busch kwam er niet over uitgegalmd en hijzelf moest zich natuurlijk goedhouden en voor 't fatsoen meezwetsen van wonderbar en glänzend en ideal! . . . Zou zo'n Busch dat heus menen? Maar de architect is er dan ook niet zo erg in betrokken, zijn interieurs zijn nu al vaak gekleurd en het is de taak van den cameraman om te zien, dat de kleuren fotografisch de gewenste contrasten hebben, ofschoon dat bij een goed filmarchitect als Busch altijd vanzelf in orde is. Op 't ogenblik doe je wat je wilt, leg je een vrouw met een geel kleed op een oranje divan en zet je haar nog een rode hoed op desnoods. Maar dan! . . .

Nu naar Holland. Uit de vele paniekbrieven en telegrammen van Gross en van de directie, begint hij nu zoetjesaan te geloven, dat er werkelijk iets van zal komen. Een kitsch-filmpje natuurlijk, van het genre dat grote fabrieken al jaren geleden te boven gekomen zijn. In twee, hoogstens drie weken zal de film klaar zijn, beweert de directie met de gewone brutaliteit. In filmland betekent dat: twee maanden. Gross en Busch zijn nu al twee weken in Amsterdam, zeker om uit te

vechten wát ze zullen draaien. De laatste noodkreet is geweest: Kom dadelijk, er moeten proeffilmpjes gedraaid worden. Al het wachten is op jou! . . . Proeffilmpjes van toekomstige debutanten met al het gezanik en geroddel bij de Vorführung, dat hem zo ziek maakt . . .

En als hij straks aankomt is het draaiboek niet eens gereed, weten ze misschien niet eens wat er gemaakt moet worden.

Alex Duna laat zich hangen, als er een draaiboek klaar is!

Het draaiboek wordt in stukken afgeleverd.

De scenario-schrijver Rosenberg sluit zich 's voormiddags op met Geert Wester, die daarbij wild met de pet naar de Duitse taal gooit, om samen in grote lijnen het schema uit te zetten.

In de namiddag schrijft Rosenberg dan de nummers van het draaiboek en de dialogen, alles in het Duits. Geert neemt een doorslag mee naar huis, werkt de dialogen uit en vertaalt het optische gedeelte in het Nederlands met behulp van zijn neef Evert ter Beek. Vandaar gaat de tekst naar de directie en de commissarissen, die hem voorzien van de nodige dwaze opmerkingen, en wordt dan besproken door de staf.

Rosenberg is in deze omgeving een uitzonderlijk be-daard verschijnsel. Hij heeft een knap, effen gezicht en praat niet veel. Wester schiet goed met hem op en er wordt vlot gewerkt.

In al deze bedrijven is de oorspronkelijke tekst van Wester haast onkenbaar verminkt; ze moeten absoluut zeker zijn van de zuidelijke herkeuring!

Wanneer er even een kopje thee gedronken wordt, vertelt Rosenberg, dat hij, behalve in Weenen, ook in Frankrijk, België en Spanje draaiboeken gemaakt heeft, en dat hij hier van de censuur niet veel begrijpt.

„Je mag niet zeggen: censuur,” verbetert Geert. „Je moet zeggen: filmkeuring.”

„Na, dan beware ons God, wanneer ze het censuur gaan noemen!” zucht Rosenberg. „In Frankrijk zijn ze

alleen streng op sociale en politieke tendenzen, zoals ontwapening, arbeidsverhoudingen en zo meer, alles wat relletjes kan veroorzaken. Wat de kuisheid betreft, keuren ze daar streng voor de jeugdige leeftijden, maar volwassenen laten ze zelf uitmaken, wat goed voor hen is. Op deze manier krijgt in België een jongeman van twintig jaar meer te zien, dan in Holland een man met 'n witte baard'.

Geert vertelt enkele avonturen van de Hollandse filmkeuring: *Variété* met Emil Jannings zag hij eerst in Holland en herkende het niet, toen hij het later in Brussel zag. Van de eerste vrouw werd in Holland eenvoudig een zuster gemaakt, omdat theoretisch ook een kermisreiziger in Holland niet van vrouw verwisselt . . . En zo gaat het verder. Als hier een meisje haar bloesje uittrekt voor de lens, ook al heeft ze zes onderjurken aan: ze gaat er uit! Vroeger, met de stomme film, was dat meestal niet erg, maar nu gebeurt het, dat er onmisbare dialogen bij wegvallen en dan moet soms de draad hersteld worden met een tekst van het jaar nul . . . In de Amsterdamse studio hebben een paar grappenmakers de afgekeurde stukjes van verschillende films verzameld en aan elkaar gelijmd, zodat er een soort „short” voor den dag kwam, die hoofdzakelijk bestaat uit het losknopen van japons, het uittrekken van kousen op de rand van het bed en wat zeer wazige, onduidelijke naakthedens, alles afgewisseld met grote starende koppen, die reeds uit een film moesten verdwijnen, omdat men niet zo wellustig mag kijken naar een danseres, of zo iets.

Nu ze het toch erover hebben, stelt Geert voor om een paar korte scènes op te nemen, waaraan de heren zich werkelijk kunnen bezeren — daar is trouwens niet veel voor nodig — en die er zonder schade uitgesneden kunnen worden.

Rosenberg begrijpt de bedoeling niet zo gauw en Geert zal het hem even duidelijk maken:

„Kijk 'ns, die mannetjes van de zuidelijke herkeuring moeten iets *doen*. Als ze alles goedvinden, wat de landelijke keuring doorlaat, heeft hun onderonsje geen reden

van bestaan. Geef ze dus een voor de hand liggend stukje, dat er uit moet, dan laten ze de rest met rust in de overtuiging, dat ze het Zuiden toch maar weer 'ns fijn gered hebben!"

Rosenberg heeft er pret in. Zoiets is hem alleen nog in Holland overkomen! Jawohl. Hij zal enkele van die nummertjes inlassen, die niet veel geld kosten.

„Niet overdrijven, natuurlijk!" bedenkt Geert. „ Anders hebben ze 't in de gaten en kijken ze verder. Een vrouw, die een beetje ongegeneerd haar jarretelle vastmaakt, is al voldoende."

„Was festmacht?"

„Die dienge wo die kou-uh, die struumfe anhenge!"

„Ach so".

Duna had wel gelijk. Bij zijn aankomst is het draaiboek nog niet geheel klaar. Maar hij kan morgenochtend toch al aan het werk, want er moeten proeffilmpjes gedraaid worden van debutanten.

Seligman wordt hoe langer hoe zenuwachtiger over de vrouwelijke hoofdrol. Maar het staat nog steeds zo vast als een muur: Milly van Leeuwen komt er *niet* in . . .

Die avond ontdekt hij het „mooiste meisje van Amsterdam”, over wie Krol en wie-nog-meer hem hebben doorgezaagd. Hij komt niets kwaads vermoedend uit het kantoortje naast de ingang van het studio-gebouw en daar valt ze hem aanstonds erg op. Ze staat in een kringetje van bewonderende lichtjongens, die nu geen haast schijnen te hebben om thuis te zijn, en dat ene brutaaltje — Willy heet-ie — schiet hem aan:

„Nou, meneer Seligman, is dit effe wat voor uw film?”

Wel handig in elkaar gezet; dat mag Seligman wel . . . En hij staat werkelijk verbaasd, maar nu hij haar op het zelfde ogenblik hevig ziet blozen, zakt zijn geestdrift een beetje. — Een „actrice”, die bloost en de ogen neerslaat op zo'n ogenblik in plaats van hels-koket te grijnzen! . . . Maar wat is het kind verduveld mooi! En niet vervelend mooi, zoals Wester vreesde. Een fijn, regelmatig gezichtje met juist die kleine afwijkingen, die er wat nobele distinctie aan geven . . .

„Kom u 'ns even binnen, dat ik u 'ns goed bekijk,” zegt hij en wuift haar het kantoortje in. Hij ziet het niet, maar voelt duidelijk achter zich, hoe de lichtjongens elkaar opgewonden in de lenden stompen. — Hoe hebben ze 'm dat effe geleverd?

Binnen lijkt het meisje nog meer bedremmeld, tot ze duidelijk wat opklaart, als ze achter de hoge toonbank

de typiste ziet zitten in het overigens lege vertrek. Seligman merkt alles op, tast haar met zijn glunder-loerende oogjes zorgvuldig af, verstrooid pratend, dat ze toch Corry Bult heet, niet waar, en hoe oud ze al is — negentien — en of ze denkt, dat ze iets zou presteren voor de film?

Ja-meneer en nee-meneer; verder heeft ze haar tongetje vergeten . . . Ja, ze is in alle richtingen bijzonder mooi. Armoedig gekleed, hoewel ze duidelijk de zondagse la aanheeft, maar toch kwiek en met zoveel smaak, als bij zulke goedkope spullen mogelijk is. Het kleine hoedje staat onder de voordeligste hoek op het sierlijke kopje, en aan zo'n bedelaarsfiguurtje staat natuurlijk alles. Ze houdt haar handschoenen aan en hij rekent dus al op rode keukenhandjes. Uiterlijk hoeft ze voor niets in Hollywood onder te doen, besluit hij, maar jasses, wat verkoopt ze d'r waar slecht!

Hij zal toch nog een poging doen:

„Nou kindjelief, als je héél veel van me gaat houden, maak je 'n mooie kans!”

De typiste lacht een kort gilletje door haar neus: Seligmannetje begint weer met z'n gijntjes! . . .

Maar het „slachtoffer van zijn lage lusten” krimpt ineen van angst en afschuw, wordt vuurrood en slikt met moeite . . . Seligman voelt zich bijna beledigd. — Wat denkt zo'n kruidje-roer-me-niet wel? Precies, Leipi Seligman zal zich te sappel maken met jonge kippen achterna te lopen, dat zie je van hier! Heeft nog niet genoeg slapeloze nachten over die verschwartzte film. Eerste optreden in Nederland van Leipi Seligman als kinderverkrachter, gaat dat zien! . . . Het was hem te doen om haar eens uit de plooi te laten komen; om te zien, of ze toch ergens een vlot, geheid antwoord gereed had, zoals alle anderen . . . Wie was het ook weer, die met een tragische blik op zijn kale schedel zei: „Ik zou je haar te veel in de war maken, schat!”? . . . Als zijn eigen goeie, dikke Elsa er bij gestaan had, zou hij het immers ook gezegd hebben . . .

Maar Leipi weet zelf niet hoe afstotelijk zijn zoet-

grijnzende saterstronie er op zo'n ogenblik wel uitziet voor mensen, die hem niet beter kennen . . .

Seligman is er waarachtig een beetje van in de war. De afschuw in die mooie ogen steekt hem als een doorn in zijn vlees. — Kind heeft romannetjes gelezen, of praatjes gehoord over die ongelukkige, blanke engelen, die niet aan de film komen, of ze moeten met de hele Bioscoopbond naar bed geweest zijn . . . Ach Moses! Wat zei Wester: Groentjes? . . . Groener kan het niet. Wester? Zou Wester nog hier zijn? . . .

„Gaat u toch zitten, juffrouw,” zegt hij correct. Tot de typiste: „Is meneer Wester nog in het gebouw?”

„'k Weet niet,” slungelt ze. „Moet ik gaan kijken?”

Hij doet zijn mond al open. — Wacht 'ns even, néé, laat me asjeblijft niet alleen met die vermoorde onschuld, verbeeld je dat ze flauw valt . . .

Nu weet hij zich warempel niet de juiste houding te geven, durft het meisje niet goed meer aan te kijken, maar ziet toch, dat zij er juist eender mee staat. Oudergewoon- te wil hij zich weer uit de voeten maken, als de deur opengaat en daar verschijnt Evert ter Beek.

„Ha, meneer Seligman. Hoe is 't er mee? Dag dames! Is die oom van mij nog hier?”

Leipi kan hem wel om den hals vliegen, is opeens weer een en al bedrijvigheid, klopt Evert op de rug en haalt uit, dat deze er een beetje beduusd van wordt.

„En hoe vind je deze jonge dame voor de film?”

Seligman amuseert zich: — Dat verbaasde gezicht, en hoe eerbiedig die Evert zijn hoed afneemt! 'n Aardige jongen, zo met dat golvende, matblonde haar onder de lamp. 't Zou een mooi paartje zijn, flitst het al door zijn hoofd en — zal hij gezond blijven, er komt waarachtig wat leven in de schone slaapster! Even 'n handje helpen :

„O, mag ik even voorstellen, Meester Ter Beek . . . enne . . . juffrouw uh . . .”

Maar ze is opeens haast vlot geworden.

„Corry Bult.”

„O, ja,” haastigt Seligman. „Maar . . .” — Zie ze nou

lief lachen tegen mekaar, en o, wat is 't aangenaam met u kennis te maken . . .

Dan, blij met het zakelijke onderwerp, dat hem is ingevallen: „Neem me niet kwalijk, beste kind, maar die naam zult u allereerst moeten veranderen, niet? Corry, dat kan blijven, maar Bult, dat is geen naam voor een aanstaande filmster, hihhi . . . Hé zeg! Heb jij niet een grossartig idee voor een mooie tooneelnaam?” Evert wordt speels in de ribben gepord.

„'ns Kijken,” lacht hij verlegen. „Corry Bult? . . . Wat denkt u van Corry van der Bilt?”

„Corry van der Bilt, Corry van der Bilt, maar kerel, je bent 'n genie! . . . Dat is echt Hollands en tegelijkertijd internationaal. Miss Corry Vanderbilt! 'n Naam met 'n wereldklank! . . . Wat denkt u d'rvan, juffrouw uh, juffrouw Corry van der Bilt?”

Maar dat hoeft hij niet te vragen; ze staat te stralen. — En wat lacht ze verrukkelijk; 'n tadelloos bekje met tanden!

Evert heeft er een kleur van: „Dan heeft 't ook het grote voordeel, dat u uw zakdoeken niet opnieuw hoeft te merken”.

Seligman geniet. — O, wat 'n alleraardigste jongen is dat en wat geestig!, leest hij op haar gezicht. — Nooit zal ze nog een andere naam nemen, voor geen ton! Ach, die jeugd, die jeugd! En wat is het kind opeens veranderd!

Dan draait hij gauw zijn beentjes op. Zal even dien oom van Evert gaan zoeken, moet hem toch even nog apart hebben, en zij wachten dan misschien wel even?

Natuurlijk, zeer zeker, ga gerust je gang, Seligman-netje, ze wachten wel, hoor!

Het dagelijkse personeel is weg en er hangt een onwerkelijke stilte in het grote gebouw. Een paar taxi-chauffeurs jengelen verveeld aan het loketje van den portier, rollen een cigaret, wachten geeuwend op een laatste vrachtje.

Als Seligman de hoek omzwaait naar de trap, gaat de zware buitendeur geruisloos op een kier, en het is alleen de ijzige tocht, die hem snel doet omkijken. Op hetzelfde

ogenblik valt de deur weer dicht, maar hij meent toch het vlugge snuitje van den lichtjongen — heet hij niet Willy? — te herkennen . . . — Hé, 'n drama? Of zijn de jongens alleen maar nieuwsgierig?

Altijd wordt hij akelig en duizelig van die nieuwerwetse, stalen trappen, waar je doorheen kunt kijken; kan er maar niet aan wennen . . . — Als die schoonheid daar beneden nu 'ns met het neefje van Wester aanpapt en wat houding van hem leert? Best mogelijk, dat er toch iets van te maken is . . .

„Een ogenblikje, ik ben zo klaar,” zegt Wester, die nog in de lege cantine zit en aantekeningen maakt op de laatste vellen van het draaiboek. „Ga even zitten.”

Maar zitten is niets voor Seligman, hij dribbelt zo nerveus heen en weer, dat Geert het wel moet opgeven.

„Wester, ik heb beneden dat mooie meisje, waar we 't al over gehad hebben. Ze ziet er werkelijk best uit, maar ik geloof, dat je gelijk hebt: niet veel mee te beginnen, vrees ik. Veel te verlegen. Kom even kijken.”

„Als je me dan maar vasthoudt, als ik ga omvallen.”

Beneden ziet Seligman de eerbiedige, voorovergebogen houding, waarin de jonge Ter Beek met het meisje zit te babbelen, en hoe die twee bijna niet merken, dat er iemand binnenkomt . . . En die goeie, ouwe Wester kijkt er toch ook van op, constateert hij.

Vrijmoedig en zakelijk, als was ze een mooi renpaard, monstert Wester het meisje, en Seligman voelt zich voor de tweede maal een beetje gegriefd, dat ze er nu zo kalm onder blijft en zelfs de ogen niet neerslaat . . . — Of komt het doordat die jongen er bij is?

„Hebt u er enig idee van of u 'n beetje kunt spelen, juffrouw?” vraagt Geert. „Misschien al eens aan liefhebberij-toneel gedaan?” Tegelijkertijd, ziet hij het gezicht van Evert, heel even maar, doch het zegt hem veel . . .

„Nee meneer . . . Het enige, wat ik er van kan zeggen is, dat ik er heel veel voor voel.”

Tenminste eerlijk, meent Geert en ziet hoe trots Evert is op dit goede antwoord.

„Ik geloof niet, dat je in Amsterdam veel meisjes vindt, die er *niets* voor voelen,” lacht Wester.

„Zou je niet 'ns met deze jongedame kunnen experimenteren?” schiet Seligman ertussen, en neef Evert knikt al, waarschijnlijk zonder dat hij het zelf weet. — Die jongen z'n gezicht is 'n open boek.

„Ik doe liever niets buiten Gross om. Heeft hij de juffrouw al gezien? . . . Je zou trouwens moeten beginnen met 'n proeffilmpje. Het zou me erg verwonderen, maar misschien is de juffrouw foei-lelijk op de film.” — Wat lacht die Evert hard! . . . Die jongen is bepaald aangetikt. Ook dat nog!

Dan trekt hij Seligman even in de hoek en fluistert: „Laat haar morgen 'ns komen, als Gross er is. Ik geloof niet, dat hij het aandurft, maar dan hou je haar in ieder geval aan het lijntje voor een kleiner rolletje, je weet wel, het kindermisje, of 'n typiste van het advocatenkantoor.”

„Ach natuurlijk!” Daar had Seligman nog in 't geheel niet aan gedacht.

„Het kindermisje is bijvoorbeeld al een zeer belangrijke rol?” vervolgt Geert en roept dan: „Juffrouw, kunt u zingen?” Hij blijft opzettelijk in de hoek staan om haar te dwingen wat harder te praten.

„Op school zeiden ze altijd, dat ik 'n goeie stem heb.”

Dat haar stem niet slecht is, heeft Geert al gehoord. — 'n Tikje Amsterdams, dat er nog af moet, maar overigens heel behoorlijk.

Dat is voorlopig alles; ze zal morgen om 10 uur hier zijn, misschien wordt er dan een proeffilmpje van haar gemaakt.

De heren gaan samen in de wagen van Seligman naar de stad. En de juffrouw? . . . Evert is zichtbaar teleurgesteld, als ze vriendelijk bedankt, want ze moet de andere kant uit en woont hier trouwens vlak bij.

Zodra de wagen aantrekt, staat Willy Mulder al naast haar.

„Hoe was 't?”

Corry is zo in de doezel, dat ze er van schrikt.

„O, Willy, ben jij 't . . . Ja, hoe was 't? 'k Weet zelf niet. In ieder geval moet ik morgen terugkomen.”

Ze vertelt met bijzonder weinig animo en hij moet haar telkens met driftige vragen aanzetten.

„Kon je dan niet merken, of je kans hebt?”

O, het staat haar wel levendig voor de geest, in welk verband er van kans gesproken is: Wat 'n griezel, die Seligman! Ze dacht, dat ze door de grond ging. Als je veel van me gaat houwe . . . Stel je voor!

Tot haar verbazing heeft Willy slechts een beetje vluchtig plezier in het geval, vindt het volstrekt niet belangrijk en begrijpt niet, hoe ze dien kwibus van 'n Seligman ernstig kan nemen. Maar als daarna Evert ter sprake komt, slaat hij er hard op aan.

„Moest *die* vent er zich ook al mee bemoeien?”

Zonder dat ze goed weet waarom, voelt Corry zich lelijk op de teentjes getrapt. — Die Willy wordt de laatste tijd wel erg vrij, maar nu begint hij nog bazig te doen ook . . . Toch vindt ze het tegelijkertijd ook een beetje prettig en, gedreven door de vrouw die in haar is, zal ze hem heel even prikkelen, zonder veel overtuiging overigens.

„O, die meneer Ter Beek was eigenlijk de enige, die er manieren op na hield. Werkelijk heel aardig en tenminste beleefd. Hij had dadelijk zo'n leuke filmnaam voor me gevonden! 'n Reuze-leuke naam, dat zeiden die anderen ook dadelijk.”

Willy zet stug zijn tanden op elkaar. — Kreeg nog liever de kolère, dan dat hij enig belang zou stellen in een naam voor h^àar, die gevonden zou zijn door dien kaal-jakker, die advocaat geworden is van de centen van z'n oom . . .

Dit heeft hij namelijk — vreemd genoeg — gehoord van Wester zelf, die in de studio tijdens een opname aan een intieme kennis erover klaagde, dat die jongen van zijn zuster, dien hij had helpen afstuderen, met al z'n geleerdheid toch maar niet in staat was om vijf centen in de week te verdienen . . . En lichtjongens horen vaak

dingen, die niet voor hun oren bestemd zijn, want ze zitten of liggen, totaal vergeten, twee meter boven de vertrouwelijkste gesprekken.

Maar dit is dan ook het enige bezwaar, dat Willy voorlopig tegen „die opschepper” kan aanvoeren en de pietluttigheid ervan geeft hem een gevoel van driftige machteloosheid.

„Corry van der Bilt,” zegt ze, zo opgetogen als maar mogelijk is, omdat hij zo onverschillig doet.

„Goeie grut, is dat alles? Dát had ik ook wel voor je gevonden . . . Vind je dat zo iets bijzonders? D'r zijn nog wel betere namen, zeg.”

„O nee, ze hebben het zo al uitgemaakt.”

„Wie is ze?”

„Nou uh, op de eerste plaats meneer Wester,” liegt ze handig.

Tegen Wester kan hij niet op . . . — Als het nou die halfgare Seligman was geweest . . . Maar verdomme, wat heeft ze d'r slag van om hem op stang te jagen, en dat juist vanavond, nu hij het voornaamste voor haar bereikt heeft: dat er tenminste notitie van haar genomen wordt.

Hij zwijgt wrokkig en hoe langer de stilte duurt, hoe moeilijker het wordt om iets te zeggen.

„Hoe was Jan vandaag?” vraagt ze dan, een beetje bezorgd.

Een ogenblik staat hij op het punt om zich vreselijk te wreken, door haar de waarheid te zeggen over haar broer en haarfijn te vertellen, hoe hij Jan Bult wel een kwartier lang in het oog heeft gehad vanachter een decorwand in de kleine studio, terwijl Jan dacht, dat niemand hem zag. De jongen knarste zijn tanden, vertrok zijn gezicht in een allerakeligste Vitudans en mopperde hevig in zich zelf. Maar het ergste was het tandenknarsen — je kon 't horen! — en ook dat hij af en toe zo waanzinnig lachte en daarbij zes maal op zo'n eigenwijze houtenklazenmanier de top van zijn wijsvinger tegen de decormuur stak . . . 't Waren zuivere gekkenhuis-streken; Willy was er akelig van geworden en had er een eind aan gemaakt

door met veel lawaai te voorschijn te komen en vuur te vragen. Jan had hem dodelijk verschrikt aangekeken en veel moeite gehad om zich weer zo plotseling in de werkelijkheid te verplaatsen . . .

Bij de gedachte aan het afschuwelijke tafereel, voelt Willy zijn boze bui snel zakken. — Nee, dat kan hij toch niet over zijn hart krijgen, weet te goed hoe ze tobt over dien jongen. Verbeeld je, dat je zelf zo'n broer had . . .

„Mm, gewoon,” zegt hij, maar het schijnt niet overtuigend te klinken.

„Is er iets geweest?”

„Wel nee, helemaal niet; wat zou er geweest zijn?”

Nu zijn ze dadelijk thuis . . . Misschien is hij van zijn leven nog nooit zo pijnlijk teleurgesteld geweest en hij voelt zich tot schreiens toe gegriefd. Daar straks bij het wachten, in de opgewonden pret over het gelukken van zijn krijgslist, heeft hij zich dit anders voorgesteld. Het moeilijkste van alles, dat ze op een rustig ogenblik met de directie in aanraking zou komen, heeft hij vandaag eindelijk bereikt na maandenlange voorbereiding. En heeft hij het handig aan boord gelegd, of niet? Eerst de lichtjongens gek gemaakt, dan zoetjesaan het hoger personeel van de studio en de productieleiders van meer dan één film. Altijd even voorzichtig en geduldig, zonder zichzelf bloot te geven: ze is immers niks meer dan een buurmeisje en de zuster van z'n maat! En vanavond is het dan gelukt en nog wel onder de voordeligste belichting, die hij zich had kunnen dromen: midden in een kringetje begeesterde lichtjongens, wier oprechte bewondering als een vonk moest overspringen op den gevoeligen Seligman . . . — Was dat even voor z'n okeetje?

Daar straks had hij wel kunnen gillen en springen en nog veel gekker doen dan Jan Bult. En nu? Bijna is het op ruzie uitgelopen; ze heeft nog niet met het kleinste gebaartje laten zien, dat ze het waardeert van hem, of zelfs maar blij is. Al zijn gesloof en heel zijn succes schijnt wel in het niet te zinken bij het grote feit van de dag, dat de eerste-beste hongerlijder met 'n mooi pak aan even

komt vertellen, dat ze voortaan Corry van der Bilt moet heten in plaats van Corry Bult, verdomme!

Intussen vraagt Corry zich af, of ze het dan toch nog te ver heeft laten komen met Willy Mulder, nu hij al zo'n toon tegen haar aanslaat en nog wel over dien knapen, jongen advocaat . . . Ze is altijd voorzichtig genoeg geweest, ofschoon het natuurlijk niet gemakkelijk is om Willy op een afstandje te houden; zij kennen elkaar al zoveel jaren, dat ze zich niet eens meer kan herinneren, wanneer ze het eerste pak slaag van hem gehad heeft . . . Hij heeft zich wel erg uitgesloofd en zelfs gezorgd, dat Jan, zodra hij helemaal genezen uit het sanatorium kwam, dadelijk werk kreeg in de nieuwe studio. Dat is natuurlijk erg aardig van Willy, maar dat wil toch niet dadelijk zeggen, dat ze nu persé van hem moet *houden!* O, wat is ze nu dankbaar, dat er tussen hen nog niets ernstigs gebeurd is! Ja, op die lollige avond, toen Truus Veldman trouwde, heeft Willy haar naar huis gebracht en haar heel onverwachts gekust aan de voordeur. Ze had gegiecheld en hem een beetje aanstellerig van zich af geduwd: „Doe niet zo gek, raar joch!” . . . Toen kuste hij haar nog eens — héél wild — en zijn stem klonk erg hees, toen hij dadelijk daarop „Daag!” zei en haastig wegliep. Dit is trouwens al twee maanden geleden; de eerstvolgende dagen heeft ze zich opzettelijk niet laten zien en daarna heel gewoon gedaan, alsof ze het niets betekende kleinigheidje weer helemaal vergeten was. — Stiekem vindt ze het natuurlijk wel een beetje prettig, maar ze moet er geen last mee krijgen, vooral nu niet.

Als ze stilstaat bij de deur van haar huisje, is ze de toestand volkomen meester:

„Nou Wil, we zullen maar afwachten, hè? Ik vind het vreeselijk aardig van je en ik weet haast niet hoe ik je moet bedanken; je hebt al zo veel voor ons gedaan.”

Haar beheerste winkeljuffersvriendelijkheid, snijdt als een mes door zijn gemarteld lichaam en het eerste ogenblik kan hij wel hard vloeken. Maar dan voelt hij haar handje in de zijne en is dadelijk weer ontwapend.

„O,” stamelt hij. „Niks te betekene . . .”

„Moeder zal niet weten waar ik blij . . . Nou daag, tot morgen!”

„Ja uh, tot morgen. Daag!” . . . — Bah! Ze had beter helemaal niks kunnen zeggen. Die gemaakte vriendelijkheid van d'r . . . Al zoveel voor *ons* gedaan. Voor ons, dat is voor die getikte sukkelaar van 'n broer en die zeurige moeder van d'r. Kijk zie je, dat schakelt haarzelf bijna helemaal uit . . .

Ofschoon het al laat is en thuis zijn eten wacht, gaat hij de deur voorbij, loopt het straatje uit en de winderige polder in. — Eerst 'n beetje de pest uit z'n lijf laten waaien . . . Gottegod, wat heeft hij zich op z'n hals gemaald. Die meid maakt hem nog stapelgek, even gek als . . . Jan Bult. In plaats dat ze blij was, krijgt hij een bedankje als van de eerste-beste kantoorfrik, voor wie hij opstaat in de volle tram. Als ze tenminste maar *blij* was geweest! . . .

Een bedankje kan hem gestolen worden, probeert hij zich heftig te overtuigen, maar moet toch beschaamd toegeven, dat hij daarstraks, bij het wachten, zich reeds voorstelde, hoe ze hem „onverwachts” om de hals zou vliegen . . . En in hevig zelfverwijt schiet het hem te binnen, dat hij haar uit louter nijdasserij bijna vertelde, wat hij gezien heeft van Jan Bult. — Hij, Willy Mulder, die dag en nacht in de weer is om Corry een klein genoeg te doen; die de grond zou willen kussen, waarover ze loopt! . . . En waarom eigenlijk al die deining? Omdat ze den neef van Geert Wester even gesproken heeft . . . Kom hij gaat naar huis; eten! 't Is nou welletjes geweest.

In het bureautje naast de ingang van het studio-gebouw, waar twee mensen tegelijk in twee telefoons schreeuwen en een onverstoorbare juffrouw boven alles uit op een lawaaierige schrijfmachine ranselt, heeft Seligman weer eens „ruzie en moord” met den regisseur Gross.

Met Gross vecht je haast voor je plezier, vindt hij. Ze zijn aan elkaar gewaagd; wat hun orgaan betreft, staan ze vrijwel gelijk, en ten slotte moet Seligman het toch lekker winnen, want hij zit op de centen. Daartegenover ligt de kracht van Gross in zijn vakkennis en hij probeert op de zenuwen te werken van den directeur, door hem allerlei catastrophes boven zijn hoofd te zwaaien. Zij schreeuwen tweestemmig van sof en supersof, van kitsch en schmiere en schweinerei en drek. Gross accompagneert zichzelf door met een platte liniaal op de schrijftafel te meppen, dat het klinkt als pistoolschoten, en hij krijgt al schreeuwende steeds meer plezier in deze knallen.

Maar nu en dan gaat Gross bij vergissing van zuiver Jiddisch in veel te zuiver Duits over en dan wipt Seligman op om gehaast, alsof hij werkelijk iets te doen heeft, uit het kantoor te rollen, de kille gang in, waar zijn rood hoofd lekker opfrist en waar hij tegen Krol, die verstrooid op een papier kijkend komt aanbenen en niets van de hele ruzie afweet, vol trots kan vertellen:

„Ach, laat hem maar even aflopen. Ik moet 't toch winnen, ik heb 'n veel grotere bek dan hij!”

Het gaat zo vlug, dat Gross hem tegelijkertijd naschreeuwt:

„U kunt een goed filmverhuurder zijn, aber von Fabrikation haben Sie keine blasse Ahnung!”

Pang, die zit . . . Seligman haast zich verschrikt weer

naar binnen om het gevecht te hernemen, want dit is afschuwelijk-zuiver Duits. Doch de laatste tien minuten hebben ze wel twintig verschillende onderwerpen beet gehad en nu zijn ze allebei de draad kwijt. Daarom loopt Gross gehaast en ziedend langs hem heen naar de toiletten.

Als ze elkaar een half uur later in de studio zien, waar Gross aan den architect Busch staat te vertellen, dat hij graag in een of ander deel van het draaiboek met een hoge trap zou werken, glundert de kleine regisseur quasi-gewichtig:

„Pas op, daar komt Herr Obergeneraldirektor!”

En dan knijpen de twee vechtersbazen elkaar met een olijke grijns in het oorleletje . . .

Doch daar staat ook Dirk Eland, die de hoofdrol zal hebben te spelen, en Seligman trekt hem mee in een hoek om het contract nu eindelijk eens af te sluiten. Hij weet, dat hij er een karweitje aan zal hebben en goed moet uitkijken, want Eland is een oude filmrot en heeft al zwaardere directeuren gehanteerd dan een Leipi Seligman, die zeer zeker bij de pinken genoemd kan worden, doch zich in zijn fonkelnieuwe functie van producent alles behalve zeker voelt.

Met een onschuldige glimlach op het kinderlijk gezicht dringt Eland aan op een contract „per cachet”, terwijl Seligman gewapend is met het model van een contract, waarbij Eland voor een maand geëngageerd wordt tegen een bepaald bedrag. Hij weet hoe ver hij gaan mag, doch rekent erop de geldschietters tevreden te stellen met een gage, die ver beneden de raming blijft.

Geheel voorbereid op een taai gevecht over dit bedrag, waarbij hij zal dreigen met de beroemdste Hollandse toneelnamen, die hij voor veel minder kan krijgen, moet hij tot zijn grote verwarring ondervinden, dat Eland kalmweg langs de voorgestelde som heenwandelt en met vriendelijke nadruk blijft vasthouden aan zijn contract „per cachet”. Seligman stribbelt instinctmatig tegen, verhoogt zelfs ongevraagd het bedrag der maand-gage om

het onbekende gevaar te bezweren, en ofschoon hij op geen stukken na weet waarom, begint hij heftig te pleiten voor zijn maand-contract: „De hele maand is immers niet nodig! Er stàt 'n maand, maar we hebben royaal genomen nog geen twintig draaidagen nodig.”

Als Eland zich echter niet van zijn „cachet” laat losweken en verwonderd vraagt, welk bezwaar er kan bestaan tegen zo'n contract, juist nu er zo weinig draaidagen zijn, breekt Seligman het zweet uit, en weer verschijnt als reddende engel Geert Wester, die met den draaiboekschrijver Rosenberg door de zaal loopt.

„Wacht hier 'n ogenblik, Eland, ik moet heel even Wester wat zeggen.”

„Zeker! Ga je gang.”

Seligman zet zich in beweging en onderschept Wester, pakt hem beet en trekt hem gewichtig een eind mee.

„Sst, Wester, sst! Wat betekent eigenlijk *cachet*? Sst!”

„Cachet?!” Zo los van elk verband met de uitdrukking besprongen, moet zelfs Geert Wester even nadenken.

„Ja weet ik veel; die Eland zanikt me daar gek over een contract per ca—”

„O ja!” begrijpt Wester luidruchtig.

„Ssst!”

„Dat betekent, dat je hem 'n bepaald bedrag betaalt voor iedere dag, dat je hem nodig hebt.”

„Is 't anders niet?”

„Nee . . . Dat wil zeggen: als je hem laat komen, en je ziet na vijf minuten, dat het niet nodig was, betaal je toch.”

„Ja-ja. Maar wat kan er nog meer achter zitten?”

„Niks. Je betaalt hem iedere dag uit en anders een hele maand.”

Seligman voelt zich nog niet gerust: „Waarom zal hij er dan zo op gebrand zijn, als het geen verschil maakt?”

Het begint Wester duidelijk te vervelen: „Ja, dat weet ik niet en laat me nou asjeblijft buiten de financiële aangelegenheden, Seligman, want daarin ben ik 'n grote schlemiel . . . Anders was ik nu schatrijk geweest.”

Seligman is al vertrokken en rekt onderweg snel uit:

Per dag of per maand, wat zal het verschil zijn? Toch steekt er iets achter! Zit Eland zo om geld verlegen, dat hij per dag wil ontvangen? Nee, want bij een maandcontract zou hij toch een voorschot kunnen krijgen . . . Is hij bang, dat hij z'n geld niet krijgt na afloop, of er te lang op moet wachten? 'ns Kijken, laten we nemen vijf en twintig draaidagen en dat aan zoveel per dag . . .

„O, Eland, per cachet zei je toch, is 't niet? Nou, wat hadt je gedacht per dag?”

Eland noemt een bedrag, dat — vermenigvuldigd met 25 — niet veel hoger is, dan Seligman gehoopt had voor de hele maand af te sluiten. Zijn er minder draaidagen, dan is dat zuivere winst, en daar zit juist de knoop: het lijkt véél te mooi!

Er wordt nog wat gepingeld; reis- en verblijfkosten komen ter sprake, en een half uurtje later worden de vers-getikte overeenkomsten getekend.

„We gaan overmorgen draaien,” waarschuwt de directeur nog eens nadrukkelijk bij het weggaan.

„O, ik heb met je productie-assistent afgesproken, dat ik in ieder geval 'n berichtje krijg,” zegt Dirk Eland glunder. „Je zult op *mij* niet moeten wachten.”

Seligman neemt afscheid in de onplezierige overtuiging, dat er iets niet helemaal in orde is, en dat die Eland heel ongemerkt de vloer met hem veegt. Het is een gevoel, alsof hij blindelings met de hand naar iets rondtast in een stekelig naaidoosje, dat verraderlijk zacht en zijdeachtig aanvoelt . . .

Op de stoep van het gebouw ontmoet Eland voor het eerst sinds jaren zijn collega Willem van Geleen.

Jonge-jonge, dat is lang geleden, en ze zien er allebei goed uit, ja, ze zijn natuurlijk 'n dagje ouder geworden; maar niks wijzer, nee, niks wijzer: en ze maken het allebei zo-zo; je weet er alles van, hè: arm maar proper!

Als Eland vraagt hoe het met de vrouw is, praat Willem van Geleen er schielijk overheen. Dirk speurt direct onraad en zoekt in zijn geheugen naar een aanknopingspunt, doch kan zich niets herinneren, ofschoon er

snel en grondig gelasterd wordt in Theaterland...

„Hoe lang ben je wel in Duitsland geweest?”

„Dertien jaar! Ik heb hier zo juist afgesloten voor de Laatste Troef, die geen laatste troef is, maar een Laatste Zet. O, die geschiedenis ken je? Dat zal dan m'n honderd-één-en-vijftigste film zijn.”

„Ja, ik hoorde, dat je hier de hoofdrol had... Van Wester kreeg ik 'n tip om 'ns te komen kijken. Is er nog een behoorlijke rol voor me?”

„Er is 'n prachtrol voor je: Donck, onthoud dat, de rol van Donck, en hij is wel even groot als de mijne. Wester heeft me het exposé laten lezen en dat is reusachtig, maar ik hou m'n hart vast hoe het draaiboek er zal uitzien, als Seligman al zijn dwaze eisen erin krijgt. Ik hoor zeggen, dat hij wéér een blote-billen-ballet wil hebben.”

„Ze *kunnen* er maar niet genoeg van krijgen, hè! Het publiek weet nu toch wel, dat die beentjes overal op dezelfde manier op en neer gaan, zou ik zo zeggen.”

„Apropos, hoe oud ben je nou, Willem?”

„Negen en dertig.”

„Dan heb je goed opgepast... Je kunt nog prachtig de jonge Liebhaber spelen. Ik meende aan Wester te merken, dat hij aanstuurt op Milly.”

Van Geleen trekt een zuur gezicht.

„Och,” troost Eland, „je moet niet vergeten, dat het ook niet zo lollig is om met een hark te spelen. Goed tegenspel is altijd wat waard, vooral op de film... Nou kerel, ik zou het erg prettig vinden, als we dit samen konden maken.”

„Ik hoop het... en ik heb 't nodig ook... Maar ik moet 'n behoorlijke rol hebben, anders verdom ik 't. De vorige films had ik 'n rolletje van tien meter, hoofdzakelijk op m'n rug, en op 't laatst knipten ze d'r nog vijf meter van weg!”

„Ja, ik heb 't gezien. Tussen haakjes, je hebt 'n zeer goed smoel op de film; heus! Enfin kerel, zie dat je die grote rol krijgt. Tot ziens en veel succes... O ja, Willem! Luister even!”

Van Geleen komt enkele passen terug.

„Als je die rol krijgt,” fluistert Dirk, „sluit dan af per cachet. Je weet: ik ken 't klappen van de zweep, en je zult later zeggen: dat ik gelijk had.”

Willem van Geleen knikt, doch begrijpt er evenveel van als Seligman.

Willy Mulder heeft goed gezien: Jan Bult gaat er niet op vooruit.

Het is de laatste week al tweemaal voorgekomen, dat hij 's nachts met een schok overeind in zijn bed zit, in zijn stromende zweet, terwijl de angst hem bijna wurgt. Dan komt weer die vreselijke overtuiging, dat hij zal stikken in het kleine zolderkamertje, en er uit zal moeten . . . door het dakraam.

Maar dat is 's nachts, en zo lang niemand hem ziet, kan er veel gebeuren. Overdag zijn zijn dwangvoorstellingen tot nu toe nogal van onnozele aard. Als hij wakker wordt, moet hij de franjes van het gordijntje tellen—fluisterend en met de ogen wijd open, zonder ermee te knippen. Knipoogt hij bij ongeluk toch, dan opnieuw! Als hij in een spiegel kijkt, moet hij de top van zijn wijsvinger tegen het glas drukken . . . Op straat ziet hij al van verre, waar spiegels zijn, en zorgt ervoor, dat hij niet erin kijkt, want als hij het doet en hij verzuimt zijn vingertop tegen het glas te drukken, dan gebeurt er iets. Dit alles is nog niet zo erg.

Maar dan bevangt hem opeens de noodzakelijkheid om zes maal zijn hoed of pet omhoog te gooien en op te vangen, precies zes keer, niet meer of minder . . .

En het ergste is, dat hij uit het dakraam moet klimmen, eruit *springen* eigenlijk . . .

Het begint altijd met een droom, waarin het kamertje zo nauw wordt, dat het hem omklemt als een dwangb—

De herinnering eraan loopt hem koud over de rug . . . Hij weet niet precies, hoeveel van het gebeurde droom is geweest en hoeveel werkelijkheid, want het liep zo verwarrend door elkaar . . . Zo had je daar die twee akelige kerels in hun blauwe pakken, die zo ijsig kalm bleven,

bij al wat hij deed. Die zich volstrekt niet lieten kwaad maken, waar hij hen ook probeerde te trappen, te bijten en te slaan, hoe hij ook vloekte en schold. Het schijnt, dat deze kerels echt zijn geweest, ofschoon ze veel geleken op een droom, waarin je tekeer gaat als een bezetene, zonder dat het op iemand indruk maakt, of wegloopt zonder vooruit te komen, terwijl „zij” je op hun sloffen inhalen . . .

Die twee in het blauw waren ook zo akelig zeker van hun zaak, haastten zich niet en hadden hem met hun onfeilbare grepen reeds gevangen in die kiel zonder mouwen, voordat hij zelfs hun bedoeling kon raden. Wat heeft hij tijdens de rit naar het gesticht zijn hersens niet zitten pijnigen om uit te vinden, hoe hij de twee droomkerels zou kunnen verwonden en liefst dadelijk vermoorden, vuile judassen zoals ze daar zaten met hun geduldige houten smoelen, of ze hem alweer helemaal vergeten waren, of hij een kalf was, waarvan je nu eenmaal weet, dat het niet graag naar het slachthuis gebracht wordt... Hij heeft er voortdurend op geloerd en als hij maar even de kans had gekregen, zou hij er met plezier een de keel hebben doorgebeten.

Daarna was het dag en nacht water en nog eens water, het permanente bad, rond zijn hals een zeil, dat over de kuip was gespannen, en daaronder kon hij zo woest met water klotsen als hij maar wilde; gaf toch lekker niets!

Dat hij nog in het water zit, droomt hij bijna iedere nacht.

Dan werd alles langzamerhand duidelijker en rustiger en het begon bij den jongen dokter Landius, die hem altijd aankeek en behandelde als een gewoon mens, toen het personeel nog steeds deed, of hij een dier was, of een stuk van de inventaris. Landius droeg onder zijn hagelwitte jas een grijsblauw hemd en een donkerblauwe das, en de eerste keer, dat hij hem zag, viel het Jan Bult al op, dat het hemd en de ogen van dokter Landius precies dezelfde kleur hadden. Dit was het eerste, wat hem na al die tijd zo wonderlijk rustig en prettig aandeed, hij keek beurtelings naar de zachtblauwe kleur van het

hemd en naar die ogen, die zo gemoedelijk lachten, als was er geen vuiltje aan de lucht.

En hij sprak met je, of je zijn gelijke was, en kon zo gezellig praten over dingen, die eigenlijk niets om 't lijf hadden en toch zo interessant waren, als je erover nagedacht. Een van de eerste gesprekken is hem steeds bijgebleven:

„Wat jij mankeert is ten slotte maar 'n gedachte. Je denkt, dat je slecht behandeld wordt, altijd en door iedereen, door je familie, door je patroon, door de agent uit de buurt, door de tramconducteur en door de poes van de buurvrouw . . . En jij alleen! De hele wereld spant samen om jou alleen te pesten, is 't niet, alle andere mensen worden met rust gelaten.

Nu moet je alleen maar proberen om bij alles, waardoor je erg achteruitgesteld meent te zijn, even na te denken en je in de schoenen van die slechte mensen te stellen. Dan zul je in negen van de tien gevallen tot de ontdekking komen, dat ze het niet zo kwaad menen, of er niet bij nagedacht hebben, of niet anders kunnen . . . En je moet niet vergeten, dat alle andere mensen in het dagelijks leven precies evenveel als jij op hun teentjes worden getrapt, zonder dat ze er zich zo overdreven over zullen opwinden als jij.

Neem mij bijvoorbeeld: Hier komt geregeld een soortement inspecteur binnenvallen, die over de kinderachtigste pietluttigheden groot kabaal maakt, die den directeur en mij en heel het hoger personeel probeert zenuwachtig te maken over onbenullige wissewasjes, die niet precies volgens het boekje zijn, enfin, je weet wel: zo'n echte *zuiger* . . . Als die meneer nu hier is en z'n gang gaat, zijn er wel ogenblikken, dat ik m'n vingers voel jeuken om hem een inktpot of zoiets naar z'n hoofd te gooien.

Maar dan is het tijd om even na te denken, begrijp je? En dan zie je in, dat die lelijke kerel eigenlijk maar 'n grote sukkelaar is en dat wij niet de enigen zijn, want hij doet overal even vervelend en maakt zich overal even gehaat. Waarom? Uit louter ellende . . . We weten allang, dat hij als zelfstandig medicus niet de kost kon verdienen

en dat hij dit inspecteursbaantje heeft gekregen als redding in de hoogste nood en nu doodsangsten uitstaat voor zijn baantje. Dat hij thuis een vrouw heeft, die niet met geld kan omgaan, en een stel veel te dure kinderen, zodat hij iedere maand moet vechten om de eindjes aan elkaar te krijgen . . . En zo komen we tot de overtuiging dat hij zelf veel erger door het leven wordt opgejaagd, dan hij ons ooit zal kunnen opjagen, en dat hij 'n ziel is, die zich uit angst voor z'n baantje en z'n promotie wil verdienstelijk maken door ons de duvel in te jagen, en dat we eigenlijk medelijden met hem moeten hebben.

Kijk kereltje, zodra je maar begint met niet alles van je eigen standpuntje te bekijken, ben je weer helemaal beter . . . Eigenlijk mankeer je niets!"

Ja, zolang Jan Bult beurtelings naar de blauwgrijze ogen en het bijpassende hemd tuurde, leek dat alles erg gemakkelijk . . . Maar nu grijpt de angst hem weer op de meest onverwachte ogenblikken aan en daarmee is het toen ook begonnen, met die fnuikende angst, dat hij anders zal doen dan de anderen en dat hij in het oog zal lopen.

Wierds, de filmkapper, heeft vanochtend de handen erg vol.

Er zullen proeffilmpjes gemaakt worden van een drietal jonge vrouwen en van de twee „hele” kinderen, die verschenen zijn op de advertentie.

Ja, daar stond hij toch even van te kijken. Krol, de productie-assistent, vertelde hem daarjuist, dat er op de advertentie om een kind voor de film in de vier grote kranten in 't geheel *twee* brieven zijn gekomen!

Hoe is dat nu mogelijk? Al dagen voordat er aan een film zal begonnen worden, staat er in weer en wind een drommetje figuranten aan de ingang . . . En dan maar twee kinderen? Is dit Hollandse degelijkheid, of schrikken de moeders terug voor het geklets van de buurt, ofwel hebben de mensen allemaal het hopeloze ervan al bij voorbaat ingezien en weten ze zeker, dat hun kind onder de „duizenden aanbiedingen” toch geen schijn van kans heeft?

In ieder geval, er zijn in totaal twee kinderen. Hij heeft hen, kant en klaar geverfd, met de moeders naar de cantine gestuurd. Als het erg lang duurt, zal er wel niet veel verf meer opzitten, maar een kind is altijd raak, en Sally, zijn bediende, die straks met de kapdoos naar de studio gaat, zal hen wel wat bijwerken, als het nodig is. Een fijn, zacht tintje heeft hij die knapen gegeven . . .

Wierds is een kunstenaar in zijn vak, doet wel erg bescheiden, maar bezit toch de bedaarde zelfzekerheid van iemand, die precies weet, wat hij waard is.

Nu is hij bezig aan een Joodse schoonheid, die er met nerveuse vrolijkheid op los babbelt. — Mooi haar, blauwzwart, zal erg glanzen onder de lampen. 't Gezicht is wat breed; hij zal het een tikje smaller moeten maken, eerst

met het kapsel en, als 't nodig is, straks met de schmink .. Voorzichtig, want een hoog kapsel is een goedkoop truukje om een kop smaller te maken, maar gevaarlijk! Dit hoofd is al tamelijk groot, en als hij niet oppast, maakt hij het geheel te topzwaar . . .

Wierts heeft in Parijs gewerkt en kent alle knepen van het vak. Hij heeft daar gezien — hij alleen! — hoe een even handig als corrupt friseur een actrice, waar heel wat van te maken was, opzettelijk en op de smerigste manier bedierf, terwijl de sukkel zelf overtuigd was, dat ze er nog nooit zo magnifique had uitgezien. Tot het filmpje kwam en iedereen moest toegeven, dat mademoiselle helaas niet photogénique was . . . Wierts heeft er 'n hoop ellende over gehad, want niemand wilde hem geloven, en ga het maar eens bewijzen!

Nee, dat kapsel kan hij niet hoger maken zonder de kansen van deze schat in gevaar te brengen.

„Wilt u even gaan staan, juffrouw Cordova? . . . Dank u wel.” — Juist, korte beentjes, en ze weet het, want ze staat op de hoogste hakken, die in Amsterdam te koop zijn.

Met het kapsel gaat hij precies zo ver als mogelijk is, zonder er een waterhoofd van te maken, en als dit klaar is, zegt hij geruststellend:

„O, 't blijft niet zo, hoor. Straks met de schmink verandert alles weer.”

Hij kleeft haar nu handig en pijnloos de belachelijk lange wimpers op de oogleden, knipt en verft deze met vaste hand bij, en begint dan de tinten te kiezen voor de make-up.

„Wilt u graag donker zijn?”

„Staat wel sportief, is 't niet?”

„Ja, maar uw haar en uw ogen zijn al zo zwart. Misschien beter om niet te overdrijven, anders gaat u er zo erg zuidelijk en buitenlands uitzien voor 'n Hollandse film”.

Hij bedoelt Jiddisch . . .

Om het gezicht nog wat smaller te krijgen, legt hij de dikke, oranjeleurige crème in drie verschillende tinten

op het gezicht. Aan de zijanten smeert hij de donkerste toon, die dan zonder merkbare overgang naar het midden van het gezicht in de lichtste tint moet uitvloeien.

Hij zit nu vlak voor haar, bijna op haar schoot, zodat ze niet in de spiegel kan kijken. Dit pretje gunt hij zich: straks die reactie, als ze zich opeens ziet in haar nieuwe gedaante!

Met een plat penseel verft hij de donkerpaarse lippen op het okerbruine masker en buigt handig het cupido-boogje tot een lief, onnozel tuitmondje . . . Dit kinderlijke boogje mag ze wel hebben, vindt hij, omdat haar ogen een beetje hard en brutaal zijn. Dan staat hij met een ruk op.

„O, wat vréémd! Ben ik dat?”

„Ja, op 't eerste gezicht lijkt 't gek.”

„Ik heb een heel ander gezicht!”

„Ja-ja, ik heb 't een beetje smaller gemaakt . . . Vol-doet goed zo, vindt u niet?”

„Reusachtig! U bent 'n kunstenaar, meneer Wierts!”

— Jawel, denkt hij. Als ik nu nog dat kleine Jiddische niemendalletje rond de neus en de mond kon wegwerken, begon het er aardig op te lijken . . . Maar dat gaat nu eenmaal niet. Het is nauwelijks zichtbaar, maar hij weet hoe de camera de schaduwen verzwaart en zulke verborgen niemendalletjes meedogenloos scherp naar voren weet te halen.

„We zullen moeten afwachten, wat de film ervan zegt.”

Dan volgt een meisje van wie de ogen hem werk geven. Ze heeft een regelmatig gezicht, maar de ogen zijn een beetje Chinees, of liever: zoals je wel ziet bij bokkers, wier ogen herhaaldelijk dichtgeslagen zijn. Als deze bedenkelijk zware oogleden goed behandeld worden, kunnen ze op het doek een verrassend verleidelijk, oosters vampieren-effect hebben, à la Gloria Swanson. Soms! Deze keer waarschijnlijk niet, want de rest is wel wat karnemelkachtig.

En als hij deze dame opgezonden heeft naar de cantine, staat hij een ogenblik met open mond te kijken. Hij heeft

er al van gehoord natuurlijk; 't is de zuster van een van de lichtjongens. Maar zó had hij het zich toch niet voorgesteld. Krol begeleidt haar, en:

„Dag meneer Wierts! Ik heb u al eens ontmoet bij mijn oom.”

„Och ja, u is de neef van meneer Wester, hoe maakt u 't? . . . O, gaat u zitten, juffrouw, uh . . .”

„Corry van der Bilt,” klinkt het nadrukkelijk en tweestemmig van Evert en Krol . . . En dit is meneer Wierts, onze beroemde filmkapper, en wat meneer Wierts ervan denkt. En meneer Wierts zal waarschijnlijk wel niet veel last hebben met juffrouw Van der Bilt, wat?”

Meneer Wierts, de beroemde filmkapper, vindt het al lang welletjes . . . — Of die twee aanbidders nooit opduvelen . . . Och kijk, 't neefje van Wester is nog de verstandigste, maakt al aanstalten.

„Tot straks, heren!” zegt Wierts, zo monter en betekenisvol, dat ze moeten lachen. — Laat me alleen met m'n prooi, grinnikt hij bij zichzelf.

„Kom, meneer Krol, laten we de plechtigheid niet storen,” haast Evert.

— Zie zo, nu moet hij dit geval toch eens goed bekijken . . . Inderdaad, de eerste indruk is raak geweest. Dit is een gezicht, dat hem in alle opzichten aanstaat; het heeft de distinctie van een Garbo, zonder haar airtje van verkouden schooljuffrouw en mèt de kinderlijk-open uitdrukking van een Lien Dijjers . . . Die ene wenkbrauw, die naar buiten een beetje afglijdt, maakt haar wat goedig, moederlijk en wijs, en bij zo'n negentien-jarige blom geeft dat een charme, waartegen weinig jonge harten zullen bestand zijn, meent Wierts.

Hij maakt zich warm over dit zeldzame kunststukje van de natuur en zal er voor de film eens alles uithalen, wat er inzit. Bekoorlijke afwijkingen zal hij juist genoeg onderstrepen, tot ze op het celluloid dezelfde verrukking zullen teweegbrengen als nu op het blote oog . . . Wacht even, dit is 'n werkje voor Jan Wierts, zo iets krijgt hij niet iedere dag.

Met eerbiedige vingertoppen draait hij het gezicht naar

links en rechts, omhoog en omlaag, onder de harde, witte werklamp. — Erg jong, wel niet kalverachtig, maar hij zal er toch wat meer „vrouw” van maken . . . Hé, moeten die jukbogen wat weggedrukt worden? O liever niet? . . . Ze doen werkelijk sculpturaal aan, maar niet te sterk, onder geen enkele hoek worden ze hard, en laat hij er vooral geen poppenkop van maken! Hij weet nog niet hoe deze cameraman werkt; als Duna het te veel vindt, kan hij het wel wat wegwissen met zijn licht . . . Hijzelf vindt het erg pittig en karakteristiek, vooral bij die verrassend zuivere boog van de onderkaak en die rechte, vlakke wangen. Zelden heeft hij zo'n gelukkig samenspel gezien van de simpele, maar gevaarlijke hoofdlijnen, waarop een mooie kop wordt gebouwd . . .

De arbeidsvreugde tintelt in zijn vingertoppen en met opengesperde neusgaten tigt hij aan het werk . . . — Laat dit maar 'ns even aan Jantje Wierds over!

Het begint rumoerig te worden in de spelonkachtige schemer van de lichtdichte studio. Onophoudelijk klappen de zware dubbele deuren. De camera staat draaiklaar, op de steigers zitten de lichtjongens gereed bij de lampen.

Duna heeft het terrein gisteren al verkend en op het eerste gezicht schijnt alles nogal mee te vallen. Hij kan zelfs respect hebben voor hetgeen de studio-ondernemers reeds bereikt hebben in deze korte tijd, dat er van Hollandse films sprake is. Er mankeert natuurlijk nog wel het een en ander. Voor grote totalen en opnamen met rijdende of panoramerende camera zijn er — voor zover het geen nachtopnamen betreft — te weinig lichtmiddelen, maar hij heeft al horen zeggen dat men desnoods van de regering de beschikking kan krijgen over grote schijnwerpers van het Korps Genietroepen. En dan zijn er geen verstelbare bruggen; voor iedere instelling moeten de bruggen opgetakeld worden en met kabeltouwen vastgesjord aan de zoldering, een zeer kostbare en langwijlige geschiedenis, doch dat raakt meer de portemonnaie van Batavia-Film N.V.

Ook het lichtpersoneel is al aardig geschoold en ver-

staat al het Duits, dat hij nodig heeft. Schuyt, de chef-belichter, die de jongens de baas moet blijven, schreeuwt wel erg hard — soms zelfs door een scheepsroeper — en ontslaat de helft van zijn personeelsterkte gemiddeld driemaal per dag, doch dat horen de jongens al haast niet meer. Het zal best gaan, stukken beter dan in Spanje!

De twee eerste dames zijn al gedraaid en Duna heeft met één oogopslag gezien, dat de friseur Wierts meer kent, dan alleen maar zijn vak, en dat is weer een zorg minder, want cameraman en kapper zijn samen belast met het uiterlijk van de spelers en ten slotte berust de verantwoordelijkheid bij de cameraman.

Nu komen de kinderen aan de beurt. Een jongetje van vijf jaar, dat toevallig ook Hansje heet, lijkt niet ongeschikt; Wester heeft intuïtief wel enige hoop op dezen knaap. Hij heeft een pienter, eigenwijs snuitje met een grappig kort neusje, hij geeft vrijmoedig op alles antwoord en is dadelijk aanhalig tegenover iedereen, die notitie van hem neemt.

De andere jongen is een poesmooie krullebol, een erg conventioneel filmkind om te zien, doch voelt zich schijnbaar in deze omgeving niet erg thuis en kleeft zich pruilerig vast aan zijn moeder.

Deze jongen komt het eerst aan de beurt. Daar hij Gross niet verstaat, houdt Wester zich hoofdzakelijk met hem bezig en na enkele „repetities” ziet het er wel naar uit, dat hij zich wil laten fotograferen en ook flauwtjes wil lachen, tot de harde lampen aangaan en het ventje zijn gezicht bedekt met de handen. Geen moederlijke vermaningen baten en het duurt een kwartier, voordat Duna, die intussen al viermaal de lichten weer heeft laten doven, kan draaien. Hij begint gauw op een tamelijk gunstig ogenblik, doch juist als de camera gaat lopen, beschermt de kleine zijn gezicht weer met de handen tegen de woedende stralen van de koolspitsen en zit half huilend op zijn stoel te jengelen om weg te komen. Duna laat de film nog geruime tijd lopen, terwijl iedereen zich beijvert om het kind tot betere gedachten te brengen,

doch tevergeefs en na een behoorlijk aantal meters verknoeid te hebben, laat Gross uitschakelen.

Maar Hansje is heel anders; hij schijnt werkelijk van zijn voorganger geleerd te hebben, hoe het *niet* moet . . . Bij de eerste Probe doet hij alles, wat Wester en Gross van hem verlangen, lacht, als zij lachen en bootst zelfs hun „treurige” gezichten prachtig na.

Ze smeden het ijzer heet en na de eerste repetitie gaat het licht aan. De jongen verdraagt het bijzonder goed. Als hem gezegd wordt, dat hij niet in de lampen mag kijken, omdat het slecht is voor zijn ogen, kijkt hij zonder knippen recht in een blakende Kohle om te zien, welke lampen ze bedoelen . . .

Als dit filmpje klaar is, zegt Duna lachend, doch zeer beslist: „Er macht es besser als die Frauen!”

Gross vindt het kind een wonder en hoopt zijn bewondering op voor de voeten van de trotse moeder.

Grosser Gott, wat een tref zo'n kind!

Corry Bult-van der Bilt en Evert wachten intussen in de cantine. Zij zitten ongezellig en gedwongen aan een tafeltje over een kop koffie, weten volstrekt niet, wat ze moeten zeggen, en zijn druk bezig elkaar vreselijk zenuwachtig te maken. Vooral hij is volkomen in de war, vindt het veel erger dan een examen, en toch daveren van louter geluk de hartslagen door zijn lijf.

Vol eerbied verneemt hij, dat ze op een mulo-handelschool is geweest en een of ander ingewikkeld diploma bezit voor steno en typen. Aan Duitse handelcorrespondentie was ze bezig, toen haar vader stierf en ze van school af moest . . .

„Dat komt goed te pas,” draagt hij bij, „want ik heb al begrepen, dat hier meer Duits dan Hollands wordt gesproken.”

Maar ze spreekt het zo slecht, heeft het haast nooit gedaan, en ze zou het nog beter kunnen schrijven, denkt ze.

Het is bijna een opluchting, als Krol komt waarschuwen, dat ze verwacht wordt in de studio.

Met het hart in de keel komt ze binnen en het eerste, waaraan haar wazige, zwervende blik blijft haken, zijn de driftige krijtletter op de binnenkant van de grijze deur:

DEUR DICHT
G. V. D.

Ze blijft er even op staren, als was het iets heel bijzonders, en draait zich dan verschrikt om.

Onder het groepje rond de camera stukt het luidruchtig gesprek met onbescheiden plotsheid; open monden gapen in haar richting en heel even klinkt zelfs het bekende, gnuivende gebrom van het mannetjesdier, waaraan ze als uitzonderlijk mooi meisje tot vervelens toe gewend is.

Evert sluit de deur en komt met een rood hoofd achter haar aan.

Ze loopt wat omslachtig stijf, als een koningin, heft de kin een beetje en kijkt naar boven, want van een toevallig amateurskiekje weet ze, dat deze pose haar erg flatteert, doch nu kijkt ze tegen een paar plumpe overallbenen, die daar boven van een brug hangen te bengelen, en slaat ze verschrikt haar ogen weer neer. — Zou dat Jan zijn? . . . Toen hij gisteren hoorde wat ze bereikt had, was hij weer van die nare gezichten gaan trekken en had in woedend gestotter en halfverstaanbaar van „filmhoeren” gesproken, waarop moeder er met haar trage, schelle stem tussenkwam en een kwartier lang bezig was met hem duidelijk te maken, dat in h  ar huis zulke woorden niet geduld werden . . .

Dan staat de kleine Gross om haar heen te springen: Gn  diges Fräulein voor en na. Hij moet opkijken tegen dit rijzige kind en vertelt haar vierkant, in ontwapenende zakelijkheid, hoe wonderbaar, hoe reizend en hoe entz  ckend ze ausschaut.

Ook Duna komt even kijken, zegt niets, doch knikt goedkeurend tot Wierts, die zowaar een kleur krijgt . . .

Seligman is nu ook aanwezig, tippelt als een jonge hond van den een naar den ander en vraagt ieders me-

ning over de kinderen en de meisjes, die in zijn afwezigheid gedraaid zijn.

Onder voortdurend getater van het kleine regisseurtje gaat „Fräulein Von der Bielt” dan zitten op het stoeltje voor de camera. Duna strooit reeds zijn licht uit over het oranje gezicht, zodat het haast opbleekt tot een normale, menselijke kleur, waarin ogen en tanden nu des te feller glinsteren . . . Mehr nach rechts mit dem Pan! . . . Zuviel! Stop, okél . . .

Hij heeft niet veel werk; op zo'n tadellos kopje is het altijd raak.

Gross zit op een laag stoeltje vlak tegen de camera, met zijn versleten hoedje naast de lens. Hij laat haar de bewegingen, die hij voor doet, nabootsen: Langzaam het hoofd naar rechts . . . Niet in de lens kijken! . . . Terug . . . Mij aankijken en toelachen, zo! . . . Doorgaan naar links, zonder schokken . . . Blijven glimlachen . . . Nu ernstig, ogen peinzend naar boven . . . Omlaag en weer lachen . . . Neen, dat is toch geen lachen: tanden laten zien! . . . Neen, *niet* de onderste tanden, want dan wordt het een grijns . . . Het kan véél mooier! . . .

Dat ze hem maar half verstaat, maakt haar nog wat onhandiger. De klein Gross haalt diep adem:

„Aber bitte schön, mein liebes Fräulein,” smeekt hij, „dat is toch geen lachen wat u daar doet! Denk aan iets prettigs en probeer natuurlijk te lachen.”

Intussen nadert Bernard, de camera-assistent met het meetlint, dat aan het apparaat vastzit, tot vlak bij haar oog, rolt het lint weer op en zet de lens scherp.

Gross begint weer opnieuw. Duna heeft zelfs door het venstertje van de camera al gezien, dat het niets wordt. Dit kind is veel te verlegen; het lachje blijft houterig en haar mooie ogen verdragen het licht slecht, ze trekt zelfs de onderste oogleden naar boven, wat zeer lelijk is . . . Zo'n meisje heeft hij nog nooit gezien. Hij verdenkt er haar ernstig van, dat ze niet alleen nog maagd is, maar zelfs nog nooit in een spiegel haar voordeligste lonkjes en lachjes heeft bestudeerd, zoals dat iedere vrouw — ook de lelijkste — aan zichzelf verplicht is . . . Hij zal de

harde koolspitsen maar even uitdoen om het meisje niet te veel te vermoeien, want hij weet, dat Gross niet gauw iets opgeeft . . . — Optimist, die Max, denkt dat hij zo'n kind van de grond af kan veranderen in de enkele minuten, dat de koolspitsen het nog uithouden . . .

Inderdaad, het dappere regisseurtje spaart geen moeite, laat haar nu voor de vierde maal herbeginnen aan het schijnbaar zo eenvoudige opgaafje van hoofdwendingen en glimlachjes. Hij slooft zich uit in gijntjes en clownerieën om het arme schaap tot bedaren te brengen: Liebes Fräulein moet zich voorstellen dat zij thuiskomt en verneemt, dat ze in de loterij honderd duizend gulden heeft gewonnen. Wat voor gezicht zou ze dan wel trekken? . . . Hij lacht haar voor met een rij bliksemende tanden in zijn opgewonden, roodbruin gezichtje . . . Het helpt niet veel.

Van achter een décorwand doet Evert de gekste pogingen om haar aandacht te trekken en haar bemoedigend toe te knikken, doch als zij niet naar Gross kijkt, zweven haar ogen verwilderd rond de camera, als was het een vreselijk foltertuig.

Boven, op de brug, houdt Willy Mulder zijn adem in, tot hij bijna stikt, en ziet niet eens de krampachtige gezichtsvertrekkingen van Jan Bult, daar aan de overkant, bij de grote Kohle . . .

„Duna, kan ik draaien?” vraagt Gross en poogt de wanhoop in zijn stem te onderdrukken.

— Juist, denkt de cameraman, en gauw ook, vóórdat ze begint te huilen . . .

Daar gaat het fluitje van den chef-belichter en de blauw-witte lichtkrans rond het slachtoffer verschijnt weer in al zijn pijnlijke hardheid.

„Nu zal het prachtig gaan, Fräulein,” liegt Gross met overtuiging. „De laatste Probe was al zeer goed.” Hij vecht tot het laatste. Als het met een man niet goed wil, begint hij te brullen en put zich uit in sarcasmen, maar hij is lang genoeg in het vak om te weten, dat een vrouw, die kans krijgt om te gaan huilen, er in een studio dadelijk dankbaar gebruik van maakt, en dan met kapper-en-

al minstens een half uur vertraging veroorzaakt. Daarom legt hij er bij de vrouwen de stroop smeuiġ dik op, ook al ontploft hij bijna . . .

Evert zoekt het gezicht van zijn oom en probeert het te ontcijferen. Het is duidelijk leesbaar en stemt weinig hoopvol.

Duna kijkt in het venstertje en denkt: - Als die Jiddische Cordova van straks het gezicht had van deze Liselotte, of omgekeerd deze het temperament van Cordova, dan hadden wij bij elkaar een *Haupttreffer!*

Hij bemoeit er zich ook even mee:

„Het doet wel wat pijn, Fräulein, maar u moet toch proberen uw ogen ongedwongen open te houden . . . Het gaat wel, als u een beetje flink bent.”

Het is wat rumoerig geworden, nu het zo lang duurt.

„R u h e ! !” schreeuwt Gross en Corry schrikt zich haast van het stoeltje af.

Duna hangt met de rechteroksel aan de hefboom van de camera en trekt het zwarte doekje over zijn hoofd. Gross zit weer op zijn plaats; de opname is „stom” en hij kan dus nog alle aanwijzingen geven tijdens het draaien.

„Fertig! . . . Los!”

De camera loopt volkomen geruisloos, zo geruisloos, dat een assistent tot taak heeft door een venstertje te kijken of de film niet op is . . .

Duna kijkt door de viseur. Duidelijk herkent hij de ingehouden drift in de hese zoetsappigheden van Gross . . . — Ach, ach! Jammer van zo'n mooi kopje . . . Hoe schichtig die ogen telkens willen afwijken naar Gross, midden in het zogenaamde glimlachje . . . Als ze ditzelfde *moest* spelen, deze glimlachende doodsangst, zou het meesterlijk zijn! . . . Toch houdt ze haar ogen nu goed open . . . Hè, wat is dat? Nu ze het hoofd naar links gedraaid heeft, schiet er opeens werkelijk een juweeltje van een lach door het stijve masker en het is, of plotseling de zon van achter de wolken komt . . . Ook Gross heeft het gezien: „Ja, so! Aus-ge-zeig-net!” roept hij . . . Wat betekent dat, zou ze nog loskomen op 't laatst? O nee, 't is alweer gedaan . . .

Het was het ogenblikje, dat Evert er eindelijk in slaagde haar blik te vangen om haar met grappige nadruk toe te knikken.

„Aus!” schreeuwt Gross.

„Alles uit!” brult Schuyt, de schrik der lichtjongens. Daar ergens op de brug hoest iemand zeer hard en gemaakt, om de aandacht te trekken, en Schuyt kan niet anders besluiten, dan dat hij naar aanleiding van zijn laatste order, zijn stem, of wat-dan-ook, voor den aap gehouden wordt . . . Maar hij ziet spoedig waar het vandaan komt: het is Willy Mulder en hij blijft nadrukkelijk kuchen in de richting van Corry, Evert en Wierts, die echter zonder omkijken verdwijnen achter de deur met het opschrift: Deur dicht, G.V.D.

Zij heeft er al die tijd dus niet eens aan gedacht om naar boven te kijken, waar ze toch weet, dat hij staat, en bij zulk een hondse behandeling valt Willy bijna van de brug. Het dringt ook maar half tot hem door, dat Schuyt daarbeneden zo geestig tegen hem staat te kanken over zijn verkoudheid en zijn paardenhoest en het sanatorium voor longlijders, waar meneer Mulder misschien beter op z'n plaats zal zijn dan in een studio . . . — Och vent, krijg de vellen!

Willy zou gauw tot bedaren komen, als hij wist, hoe wezenloos Corry door de gang zwijmelt . . . Ze heeft zichtbaar, haar handen zijn ijskoud, heel haar lichaam is bezweet, ze heeft een barstende hoofdpijn en de smaak van de cantine-koffie kriebelt haar zo walgelijk achter in de keel, dat ze een ogenblik vreest te moeten braken . . .

En ze komt eerst geheel tot zichzelf, als ze reeds in handen is van Wierts, die zijn kunststukje weer moet afbreken en haar schoonmaakt.

Seligman heeft dadelijk zijn staf rond zich verzameld. Eerst worden er welsprekende gezichten getrokken. Gross vindt het zonde om maar dadelijk van zulk een prachtig „materiaal” te moeten afzien.

„Durf je het dan aan?” vraagt de directeur hoopvol.

„Jawel, maar het *zou* je geld kosten!”

Met één vinger wipt Duna de dikke haarklissen omhoog, die onder het zwarte doekje steeds over zijn oren vallen en hem het aanzien geven van een tanige Zigeunerheks.

„Het Mädél zal er bijzonder goed uitzien,” zegt hij, „of ik moet me al heel erg vergissen. Maar ja! Ze is veel te verlegen; ze stond nú al op het punt te gaan huilen . . . Eigenlijk moest ze eerst met een schonen minnaar — wie *Sie*, Herr Seligman! — voor een paar weken naar de Riviera gestuurd worden en daarna zou er misschien iets van te maken zijn.”

Niemand heeft er erg in, dat Jan Bult vlak boven het luidruchtige groepje staat en woordelijk allesverstaat, als de heren dit idee nu op de meest scabreuze manier gaan uitwerken, zoals dat voor de hand ligt tussen mannen, die weten, dat ze „onder ons” zijn . . .

Maar zij weten niet, welke gedachten hierbij rondwoelen in de aangevreten hersens van den lichtjongen . . . — Hier, deze zeventiger Kohle . . . van de brug donderen . . . recht op dat bosje smeerlappen, die daar staan te vuilbekken over *zijn* zuster . . . Of ze dan nog van die geile smoelen zouden trekken . . .

Hij legt de hand op de grote schijnwerper en voelt hoe het topzware gevaarte al wankelt bij de geringste aanraking . . . — Heerlijk zou dat zijn. Nog één klein duwtje en daar gaat-ie! . . .

Dan denkt Jan Bult opeens weer aan de blauwe ogen van dokter Landius.

Nooit heeft Evert ter Beek zich zo arm gevoeld als vandaag.

Hij woont met zijn moeder in een tamelijk nieuwe confectie-buurt, op een bovenhuisje, dat modern bedoeld is en vol staat van iele, vooroorlogse meubeltjes, die in hun tijd ook voor modern doorgingen en nu aan een kerkhof doen denken.

Vanochtend lijkt alles hem nog wat miezriger dan gewoonlijk. In het ochtendblad staan alleen dingen, waarvan iedereen zich afvraagt, of zij iemand in den lande belang kunnen inboezemen. Hele kolommen over Spanje en Griekenland.

Altijd zo met die pestkranten, moppert hij. Hoeveel mensen hebben een flauw idee van de toestanden daarginds? In geen veertien dagen zijn Spanje of Griekenland genoemd, dan gebeurt er iets en word je opeens doodgesmeten met namen en vroegere gebeurtenissen, die je kalm geacht wordt te kennen, al hoor je ze voor het eerst . . .

MINISTER SPREEKT PLUIMVEEHOUDERS MOED IN . . .
Wat zullen die lui nu moedig zijn! . . .

TWINTIG NIEUWE KARDINALEN BENOEMD . . . Je kunt zeggen wat je wilt, maar de Paus *doet* tenminste iets tegen de werkeloosheid . . .

Dan is er nog een verwaaide Engelse blauwbloed van de duurste soort, die gefotografeerd is op weg naar het Vreemdelingenlegioen. — Hé, dat is geen slecht idee, daarover moet hij het aanstonds hebben met Karel. 'n Goed onderwerp om weer 'ns gezellig te kankeren en zich aan te stellen, of ze zelf ook rijp zijn voor dat barre legioen, ofschoon niemand er zich druk over zou maken; *zij* zouden niet eens gratis gefotografeerd worden.

Als hij naar zijn „kantoor” gaat, moet hij juist die straten passeren, die in staat zijn de blijgeestigste natu- ren levensmoe te maken. Dat is natuurlijk zo uitgere- kend; zij zijn opzettelijk aangelegd om Evertje ter Beek al op zijn nuchtere maag tot wanhoop te brengen. Rom- melige revolutiebouw, een orgie van lelijkheid, kwijnende, overbodige winkeltjes en mensen van precies dezelfde kwaliteit. — Moet je daar zo’n wijf zien lopen; waarvoor *dient* dat wijf, wat *heb* je d’r aan? En ze heeft waarachtig nog ’n kind aan de hand ook, zo’n onnodig, nutteloos kind; wie heeft er in godsnaam gevraagd om zo’n bleek, sprieterig Amsterdams kind met rachitis-benen en pal- ling-kousen? En dat stel loopt daar net, of er al die tijd op hèn gewacht is; schijnen het nog leuk te vinden ook ...

Dan wordt hij een eindweegs begeleid door een oor- verdovende handkar en hij zou wel heel hard boven het lawaai kunnen uitgillen. Erachter sjokt een man met een schipperspetje en een grijs geitensikje. — Man, laat die kar nou gauw in de naaste gracht rollen; wat denk je in hemelsnaam te bereiken met je kar? ... Nóg niet oud genoeg om beter te weten; dat trekt warempel een ge- zicht, of hij niet gemist kan worden en of zo’n geiten- baardje belangrijk is. Stel je niet aan, je weet heel goed, dat de hele wereld evenveel maling heeft aan jou met je kar, als aan mij met m’n dure latijnse bul ...

O, wat ziet voor den jongen Evert ter Beek het leven er drabbig uit met al die revolutiebouw en die winkeltjes met motballetjes en wormkoekjes, die handkarretjes en schippersbaardjes! — En als je denkt dat je er aan gaat wennen en op alles voorbereid bent, als je jezelf voor ’n „harde” gaat aanzien, laten ze je opeens — alleen om je te judassen — tegen een stukje aards paradijs aanlopen, waarvan je duizelt ... Wat ’n schat van ’n kind, wat een rein stukje kunst! Om voor te sterven! Maar zelfs dat zou geen verschil maken. Hij kan er naar kijken ... Waarvoor dient dat pesterijtje, dat ze *leven* gelieven te noemen? Hier loopt hij nu, die jongen van „juffrouw” ter Beek, hij heeft niemand kwaad gedaan, hij heeft geen geld, geen relaties en zelfs geen werk, alleen een goed stel

hersens en daar heeft de goegemeente hartelijk lak aan. En diezelfde goeie hersens hebben hem gebracht in het smalle straatje vol revolutiebouw en zonder eind. Want die jongen kon toch zó goed leren op school, was altijd de eerste of 't scheelde niet veel, en 't zou toch zó vrese-lijk jammer zijn, als een jongen met zóveel aanleg niet verder kon. Zo iemand moest bepaald verder geholpen worden . . .

En ze hebben hem bepaald verder geholpen, zo ver, dat hij bepaald blij zou zijn, als hij een eind terug kon en als hem niet geleerd was méér van het leven te verwach-ten dan de jonge chauffeurs, kantoorbedienden en auto-genische lassers, die rond hem wonen in het buurtje, dat alleen „juffrouwen” kan opbrengen. En zijn buurjongens denken, dat hij nooit een glas bier met hen drinkt in de „loopzaak” op het hoekje, omdat zij niet goed genoeg voor hem zijn. De waarheid is, dat hij zich deze weelde niet eens kan veroorloven, terwijl zij — ook al zijn ze werkloos — toch altijd nog een paar kwartjes op zak hebben. Misschien zijn ze zelfs nog jaloers op zijn weledelgestrenge titel . . . Is het niet om van te spu-wen?

Wat is dat voor een maatschappij, waarin je eerste grote liefde zich aandient als een ongeluk, als een onver-diende straf? . . . Maar hij zal wijzer zijn en zich in de hand houden. Geen geld, geen liefde en géén gekheid. Schrappen, doorhalen dat godenkind met haar stil, edel gezicht en haar schuchtere, reine ogen; kijk naar de wer-kelijkheid, suffert, naar de kwijnende winkeltjes met stoffer-en-blikjes in messing, pendules in gips, haringen in 't zuur, vrouwenbroeken in prima molton en in alle maten! . . .

En pas op voor die dure wagen, want zo'n dikke geld-patser rijdt je *ad patres* zonder z'n sigaar uit z'n bek te nemen. Zal hij toch maar communist worden?

Afschuwelijk, zó'n bestaan!

Maar het afschuwelijkste van alles is toch, dat zijn „Corry van der Bilt” vandaag in de studio niets te maken heeft, en hijzelf ook niet, zodat hij de hele lange dag geen

kans zal krijgen haar ook maar even te zien. Zelfs haar adres weet hij niet eens.

Als Evert het kantoor binnenkomt, kijkt zijn vriend Karel Blok hem even met belangstelling aan.

„Lieflijke glimlach op uw schoon gelaat,” declameert Karel. „Vanwaar dit uitgestrekte bakkes?”

„Kom maar niet te dicht bij me, want eerlijk gezegd ben ik vandaag in staat om 'n paar paleizen in brand te steken en 'n half dozijntje grootvorstinnen te schouwen!”

„Zelfs *die* goeie ouwe tijd is voorbij,” zucht Karel.

„Stel je niet aan! Bij mij vergeleken ben je 'n vuile kapitalist; weet je dat, baasje?”

„Dat is zo,” zegt Karel en rekt zich geeuwerig uit. „Maar laten we ernstig trachten de klassenstrijd buiten deze stille muren te houden en blijf mijn oprèchte vriend, die mij mijn feilen toont . . . En voor ik het vergeet, heeft je oom opgebeld. Alsdan je verzocht wordt een kapitalistische taxi te nemen en onverwijld naar de studio te komen.”

Evert veert er van op als een duveltje in een doosje, werpt zich met veel gedruis de deur uit en komt na één seconde terug:

„Is die taxi 'n gijntje? Néé? Geef me dan even 'n pop!”

Karel gooit hem het geldstuk toe.

„Wat heb jij 'n heerlijk afwisselend leven! Ik, in mijn grauwe eenzaamheid——”

„Ga mee!”

„Dat is geen slecht idee. Geef terug die gulden.”

„Meneer Wester, komt u naar de Vorführung?”

De productie-assistent Krol leeft nog steeds in de veronderstelling, dat hij het een beetje verbod heeft bij Geert, en dit is een van de redenen, waarom hij erg verdienstelijk en vriendschappelijk doet tegen neef Ter Beek.

Geert heeft al gezien, dat deze twee het zo eens zijn als dieven, en dat hij Evert niets meer hoeft te verbloemen omtrent de gang van zaken in de studio; de jongen is beter op de hoogte dan hijzelf. — Je zult zien, dat die

mooie kip geen voet in de studio zal zetten, of Meester Ter Beek zal aan haar rokken hangen . . . 't Is stom en belachelijk, maar oome Geert zal zo wijs zijn er buiten te blijven en doen of zijn neus bloedt.

Samen lopen ze de trap af en Krol is aangenaam ver-rast, nu Wester hem weer belangrijk genoeg schijnt te vinden om te zeggen:

„Vorführung! Daar zouden we toch langzamerhand 'n Hollands woord voor moeten vinden, is 't niet?”

„Ja!” springt Krol ijverig bij. „Proefdraaien, mis-schien? . . . Maar dat zou ook kunnen slaan op het ma-ken van het proeffilmpje . . . Voorproef?”

„'t Komt er niet zo veel op aan, als je maar begint met het een bepaalde naam te geven . . . Maar ik verzeker je, dat ze hier over tien jaar nóg zullen praten van Vor-führung.”

Deze „voorvoering” heeft plaats in een donker, slecht gelucht zaaltje, waar behalve stoelen, nog een vleugel en wat muziklessenaars staan, omdat hier ook gramfoon-platen worden opgenomen. Een huistelefoontje zorgt voor de verbinding met de cabine.

Er is wel veel belangstelling. De directie van de Nekla-filmstudio, oftewel Nederlandse Klankfilmstudio, is drie-man-sterk aanwezig, ofschoon het gebeuren hun vol-strekt niet aangaat.

Gross wordt lastig: Wat doen die lui hier? Bij de Vor-führung van proeffilmpjes moet hij vrijuit kunnen spre-ken, zonder het risico, dat er iets overgebriefd wordt aan de slachtoffers, want bij dergelijke gelegenheden wor-den er huiveringwekkende dingen gezegd over het uiter-lijk van lichtgeraakte vrouwen, die over het algemeen wel mooi zijn, doch lang niet zo mooi als zij denken . . .

Hij moppert op hese fluisterton tot Seligman: Als het gewone opnamen zijn, kan het hem niet schelen, maar proeffilmpjes zijn toch zulke hoogstpersoonlijke aange-legenheden!

Er is niets aan te doen, zij hebben nu eenmaal het huis-recht. Het staat in het contract: ten allen tijde toegang tot de verhuurde gebouwen . . . Daar zitten ze met hun

drieën op een rijtje, de ruggen stevig tegen de muur geschoord. Ze hebben grote, vastberaden brillen op en wees ervan overtuigd, dat hun niets zal ontgaan. Ook hun oren staan wijd open.

Gross staat even op het punt om ruzie te schoppen, doch ziet er van af. Voelt zich vandaag niet in de juiste vorm . . .

„Laten we er dan maar een heel gezellige Kaffeeklatsch van maken,” spot hij tegen Busch. „Haal jij onze vrouwen even uit de cantine, dan kunnen ze meegenieten.”

Voorts zijn er het volledige camera-personeel, de kapper Wierds, de twee commissarissen-geldschieters, waarvoor iedereen vliegt, de architecten, productie-assistenten, filmcutters, nog wat dames-familieleden van deze autoriteiten en niet te vergeten het belangrijkste personage van allen: Koopman, de vertegenwoordiger van Batavia, die het artikel aan den man zal brengen op de schlager-markt en reeds ijverig contracten afsluit, ofschoon er nog geen centimeter celluloid van de film bestaat en niemand nog precies weet, wat er in te zien zal zijn.

Ook Evert is, onder bescherming van Krol, binnengekomen en niemand denkt er zelfs aan lelijk te doen tegen het „verdomd-aardige” neefje van Wester. Toch is hij hier juist het meest misplaatst, denkt Geert, maar hij laat betijen. — Misschien wel goed, dat de jongen eens hoort, hoe andere mensen denken over de Enigste Vrouw ter Wereld.

Vanochtend heeft Geert hem in allerijl laten komen, omdat Rosenberg niet verder kon met enkele nummers van het draaiboek, die te doen hebben met de gang van zaken op een rechtzitting. — Hij kwam met zijn vriend Blok — wat 'n druif is dat; had komiek moeten worden — en nu schijnt hij zijn kameraad weer kwijtgespeeld te hebben, alleen om de Vorführung natuurlijk!

Eerst verschijnt Cordova op het doek, en al dadelijk gaat er een gedempte kreet van schrik door de duisternis. Olàlà! Wierds had er al voor gevreesd, maar zo erg heeft hij het toch niet verwacht. — Nooit ben je zeker

van een camera, dat zie je nou weer eens heel duidelijk. Het meisje is zuiver en zelfs geprononceerd Joods geworden, terwijl je er volstrekt niet op kunt zweren, als je haar in natura ziet: een neutraal, knap, donker gezichtje, zoals je dat onder alle blanke rassen kunt aantreffen. Maar nu!

„Zigeunervrouw,” mompelt Gross en meteen gaat het licht op.

Dit is een netelig geval. Een der geldschieters, Seligman, Gross en zijn vrouw, Duna, Busch en echtgenote, Wierts, Krol, de vertegenwoordiger van Batavia Koopman en de drieledige directie van de studio's vormen in dit zaaltje een overdonderende meerderheid van het Oude Volk. Wester is een halve Jood en Evert dus een kwart-joodje, telt niet meer mee en ziet er bovendien zeer Germaans uit.

De eeuwenoude solidariteit van het verspreide ras doet zich een ogenblik gelden, doch is tegen deze zware proef niet bestand. Er staat een te groot kapitaal op het spel en de jonge Hollandse film mag veel, maar niet alles . . .

De niet-joden zwijgen beleefd, alleen de commissaris merkt voorzichtig op, dat de dame geen erg Hollands gezicht heeft, daarbij afgaande op hetgeen hij Gross heeft horen brommen over een zigeunervrouw.

„Was sagt Herr Wester?” vraagt de regisseur.

Geert ziet geen enkele reden waarom hij zich zou genéren.

„Ze is erg Jiddisch, hè?” Hij zegt het op een toon, die inhoudt: En dat hebben jullie allemaal even goed gezien als ik en laten we ons alsjeblijft niet aanstellen.

Hiermee is het ijs gebroken. Het gaat niet. Ze doet het goed, ze belooft heel wat en voor een joodse rol zou ze schitterend zijn. Erg jammer, maar . . .

Volgende film!

De dame met de vreemde ogen verschijnt en reeds bij de eerste drie beeldjes ziet Wierts, dat zijn vlieger niet opgaat. Hij heeft het doel zo dicht mogelijk benaderd, maar waar niet is, verliest de keizer zijn recht.

„Gut gemacht, Herr Wierts!” roept Duna in het donker. „Saubere Arbeit.”

De kapper kucht verlegen. Duna is de enige, die zijn werk volledig kan beoordelen, en Duna zegt niet veel . . .

Over dit geval worden niet veel woorden verspild.

„Misschien voor 'n klein rolletje,” zegt Seligman goedgehartig. Intussen ziet hij aankomen, dat de kosten en moeite voor deze serie vergeefs zullen zijn geweest en krijgt hartkloppingen over de bezetting van zijn hoofdrol. — Maar Milly in géén geval!

Daar is ze! Corry van der Bilt . . . En ze is buitengewoon. De camera behandelt haar met liefde en het beeld is zonder enige twijfel indrukwekkend, totdat ze haar opgelegde glimlachje van taai-taai vertoont . . .

Geert blaast hard door zijn neus.

Nu draait ze het hoofd naar rechts, laat haar profiel zien, zonder lachen, en het is overweldigend. Dan komt weer het gemartelde, stroeve lachje, tot ze geheel naar links gekeerd is en het kleine wonder gebeurt, de oprechte zonnige lach, die dadelijk daarop, als verschrikt, weer wegzakt . . .

„Hier is ze goed!” roept Gross op hetzelfde moment.

Evert loopt het koud over de rug. De kop is ruim een meter hoog, voor het eerst durft hij onbevange haar gezicht te ontleden, ziet de kleinste vertrekkingen tot in de kleinste onderdelen belachelijk vergroot. Bij de aandoenlijke, mislukte pogingen tot een gehuicheld lachje beeft zijn hart. En dan het treffende verschil, als ze opeens hem ziet! . . . Het scheelt niet veel, of de tranen schieten hem in de ogen, en dat zou erg ongelegen zijn, want meteen flitst het licht aan.

Een tijdlang is het stil.

„Schön und schlecht,” zegt dan Duna. „Als de meeste vrouwen.”

Verontwaardigde gillets van de dames.

— Totnogtoe leek die cameraman een interessant en sympathiek nummer, denkt Evert, maar nu kan dat slome scharminkel voortaan beter z'n bek houden . . .

Hij doet nog een poging bij Gross en is voorzichtig van

mening, dat ze zich wonderbaar fotograferen laat; kan zich werkelijk niet herinneren ooit iets charmanter gezien te hebben.

„Ja, mein lieber Herr, maar dat is jammer niet genoeg. Verlegen! Nerveus! . . . Het zou gelijk staan met martelen en na één uur zou ze in onmacht vallen. Geht nicht!”

„Aber,” begint Evert.

„’t Is hopeloos!” roept Geert.

— O, daar begint zijn dierbare oom ook plezierig te worden . . . Vreselijk onrechtvaardig, die afkrakerij van ’n arm meisje, dat voor de eerste keer zo iets doet. Dat ze niet dadelijk een haaiebaai is als die twee anderen, schijnt hier als een gebrek te gelden. Ze kan het toch leren! Hij zal straks toch ’ns even ’n hartig woordje moeten spreken met die oom van hem . . .

„Laat de kinderen komen!” roept Krol in de telefoon en het klinkt bijbels.

Eerst komt het kind, dat wegkruipt voor het licht. Niets mee te beginnen; schiet maar op . . . Hè, wat duurt dat lang!

„Hoeveel meter hebben de heren aan dit kunstwerk besteed?” barst Seligman los en nog wel op zijn prachtigste ruzietoon. — Je moet die kerels op alles zien te vangen, anders ruïneren ze je.

Met hun beiden vallen ze hem dadelijk op het lijf: Heeft hij opdracht gegeven om dit kind te filmen, ja of neen? . . . Kinderen, die later goud opgebracht hebben, zijn de eerste maal nog wel vervelender geweest. Als ze dadelijk gecoupeerd hadden, zou Herr Direktor gezegd hebben, dat ze het niet eens geprobeerd hadden . . .

De verschijning van Hansje maakt voorlopig een eind aan het fel-opstuivende standje.

„U hoeft niet verder te zoeken, dezen jongen kunt u dadelijk nemen,” zegt Gross beledigd en autoritair. „En dat jankt over ’n halve meter film! Alleen mensen, die het niet verdienen, boffen zo schandalig. U verdiende, dat u drie dagen in de studio moest zijn en duizenden

met ers verknoeien, voordat u een kind ontdekte, dat hal zo goed is. En als u van plan bent krach te maken over iedere meter materiaal, heb ik liever, dat u een regisseur neemt, die u goedkoper aan zo'n zeldzame kinderrof helpt!"

„Grosser Gott, das ist die Höhe!" Zelfs de bedaarde Busch schiet uit zijn haak, als hem uitgelegd wordt, wat er gaande is. In al de jaren, dat hij aan de film werkt, is zo iets nog niet dagewesen. Daarvoor is hij „uitgerekend" naar Amsterdam moeten komen!

Seligman laat ze maar razen, buigt zich zijwaarts naar de geldschietters, die niet al te veel van de herrie begrijpen, en fluistert in 't Hollands:

„Ja heren, als je in handen valt van dergelijke kerels, moet je op alle slakken zout leggen, anders gaan we pleite... Ze proberen maar. Het zal hier niet glad zitten!"

Zo slaat hij weer eens een goed figuur, en dat die drie acrobaten daar bijna staan te barsten van gegronde verontwaardiging, is bijzaak. Hoe dan ook, baas blijven zal hij, al is het maar in schijn tegenover de geldmannen, want eerlijk gezegd, weet hij maar half waarover hij meepaat en is nu haast wel overtuigd, dat hij bezig is bokken te schieten. — Goed! Laat ze weten, dat Leipi Seligman over de zotste dingen krach maakt, dat kan ook al geen kwaad, zolang *hij* het maar is, die krach maakt, en zolang ze niet vergeten, dat Leipi niet zo'n doetje is, als hij zich soms voordoet. Vooruit, nòg eens met de botte bijl eroverheen, daar gaat-ie!

„De grootste Troddel kan tevoren zien, dat er met zo'n kind niets te bereiken is!" brult hij in perfect gespeelde woede „Als deze razernij op jullie eigen rekening kwam, zou je voor zo'n kind niet eens de lampen aangestoken hebben!" En wèg is hij weer, het zaaltje uit.

De drie vaklieden staren elkaar aan met ogen, die schijnen te vragen: Dromen we alle drie samen, of droomt ieder voor zich afzonderlijk?

„Die vent is gek", besluiten ze dan, onnatuurlijk kalm. „In plaats dat hij champagne schenkt op de vondst van

zo'n kind — 'n toeval van één op de duizend — blijft hij dood op een meter negatief. Zo iemand is niet toerekenbaar!"

De kleine Gross stikt nu bijna van spijt, dat hij geen heidens kabaal heeft geschopt over de aanwezigheid van allerlei mensen, die bij de Vorführung niets te maken hebben . . . Want hierin schuilt de voornaamste tactiek van de studio: Zolang je zelf ruzie maakt, moet een ander zijn beurt afwachten . . .

Geert Wester zal het voor gezien houden, want Rosenberg zit boven op hem te wachten.

„Heb je me nog nodig, oom?" vraagt Evert, die hem nagelopen is.

„k Weet niet; heb je haast?"

„Nee-uh, dat niet bepaald, uh . . . Zèg! Ik begrijp niet, waarom ze allemaal zo tegen dat knappe meisje zijn. Je kunt toch de eerste keer niet verlangen —"

„Dat ze 'n volleerde actrice is. Precies! Maar je kunt wèl verlangen, dat ze zich door een behoorlijk regisseur laat behandelen — ja, hoe zal ik 't zeggen? — dat ze tenminste *meegeeft* . . . Dat ze, als 't nodig is, ook werkelijk lacht en niet haar gezicht vertrekt tot iets, wat even goed voor doodsangst kan doorgaan."

„Ik vind het zo vervloekt onrechtvaardig, dat ze hier afgaan op een eerste poging. Het staat toch vast, dat het 'n tweede keer al beter zou gaan. Zo'n meisje krijgt geen kans om er even aan te wennen."

„Weet je wat nog veel onrechtvaardiger is? Dat die Cordova, die zo bij-de-trem is, dat je dadelijk met 'r aan het werk kunt, helemaal geen kans krijgt, alleen omdat ze er een beetje te Jiddisch uitziet."

„Dat geef ik toe, maar dàt is dan ook iets, waaraan met de beste wil niets te veranderen is, terwijl dit——"

„Wat wil je d'r aan veranderen?"

„Nou, iemand zou haar toch enkele beginselen kunnen bijbrengen!"

„Een soort trainer, bedoel je?"

„Ja, waarom niet? Al was het alleen maar om te zien,

of het werkelijk zo hopeloos is. Daar weet op 't ogenblik nog niemand iets van!"

Geert begint opeens te schudden van pret.

„En de enige zorg van je leven is, dat *ik* me eens gauw met dit karweitje zal belasten, is 't niet? . . . En je doet net, of je niet eens weet, hoe verschrikkelijk je in de gaten loopt!"

De arme Evert ziet er kinderlijk ongelukkig uit, nu hij zo'n hevige kleur krijgt, en Geert wordt zeer ernstig.

„Jongen, je bent oud en geleerd genoeg om zelf te weten, wat je te doen hebt, maar denk in Godsnaam na! Er zijn vrouwen, die je maken en die je breken, en dat breken gebeurt meestal met dezelfde beste bedoelingen als het maken, en——"

Hij houdt verschrikt op, voelt zich opeens een scheurkalender-moralist van de misselijkste soort en omdat hij zich schaamt, flapt hij er bruusk uit:

„Stuur ze maar 'ns bij me. Breng ze maar eens mee!" Op hetzelfde ogenblik heeft hij weer spijt, vooral nu hij ziet, hoe dat gezicht opklaart. — Wat heeft Evertje het te pakken! Later, als er stukken gevallen zijn, zal hijzelf nog de schuld krijgen . . . De enige uitkomst voor den jongen is, dat hij 'n vrouw vindt met fortuin, of tenminste met relatie's . . .

Toch lokt het plan hem wel aan. — Zo'n grasgroen kind onderhanden nemen en eens kijken wat er inzit . . . Wat 'n belachelijke, ouwe schoolmeester is hij eigenlijk en wat zal Lisa hem uitlachen!

Met onheilspellende gezichten en dik-opgezette kelen komt het driemanschap van de staf het kantoortje binnenmarcheren, Busch, die er feitelijk niets mee te maken heeft, als massale achterhoede.

Zij doen zo noodlottig, dat Seligman even verstijfd achter zijn bureau zit, doch met verbazende snelheid weet hij terstond de juiste frontverandering te bepalen, nog voordat hij weet, wat ze van plan zijn. — Ze hebben elkaar lekker opgewarmd, natuurlijk, en nemen het gevalletje nu vreselijk hoog op.

„Herr Direktor, wilt u de goedheid hebben ons op te geven, hoeveel de kosten zijn van het filmpje van het mislukte kind? Wij stellen er prijs op dit stukje te kopen en te bewaren.”

— Is dat alles? vraagt Seligman zich af. Moeten ze daarom zo schofterig beleefd doen?

„Waarvoor dat?”

„O, als herinnering en uh . . . als bezienswaardigheid!”

— Nee, geen gijntjes, denkt Leipi, kijkt naar de waardige gezichten en begint hard te lachen.

„Zeg lieve kinderen, doen jullie nou asjeblijft niet zo wichtig! Je begrijpt toch zeker wel, waarom ik zo te keer ging?”

Ze zijn een beetje van hun stuk gebracht en staren met open monden. Hij is intussen opgestaan en port Gross in de ribben.

„Ik moest me immers een houding geven tegenover mijn finantz-mannen. Ik dacht werkelijk, dat jullie zo intelligent zouden zijn geweest om dat te begrijpen. Wat denk je, dat ik al niet moet doen om me die lui van het lijf te houden? Ach-ach-ach!”

Dit is schromelijke laster aan het adres van de financiers, doch wat geeft het, als hij dit stelletje maar weer uit hun pruilhoekje kan krijgen?

Daar staan ze, de flinkerds! . . . Seligman heeft zich intussen bijna overtuigd, dat hij de zuivere waarheid spreekt, en lacht hen vierkant uit. Ze trekken de schouders op; een flauw lachje breekt door de verbeterheid van hun gezichten.

„Du, Gauner, zeg dat dan tevoren!” grijnst Gross en daarmee is de pret algemeen.

So'n Schweiniegel, der Seligman!

Evert heeft van Krol zo terloops mogelijk haar adres te pakken gekregen en sluipt ongemerkt uit het gebouw. — Het was immers niet ver, zei ze. En al was het ver: God weet hoe ver hij zou willen gaan om haar slechts een ogenblik vanuit de verte te zien!

Het tuindorpstraatje loopt dood in de polder en bij een

van de laatste arbeiderswoningen trekt hij aan de pas gepoetste belknop. Even later staat ze voor hem, laat bijna een gillette van schrik en begint in vreselijke verwarring de wilde haren glad te strijken. Ze heeft een verschoten schortje aan en draagt lompe versleten pantoffels.

Hij zwaait zijn hoed als voor een prinses en drukt met een sierlijke buiging haar hand. In zijn ogen danst trots over de gewichtige verrassing, die hij komt brengen en heeft er geen flauw begrip van, hoe bitter een vrouw gegriefd kan zijn, wanneer ze verrast wordt op haar minder voordelige ogenblikken.

Corry is niet gegriefd . . . ze is verslagen. Hij begint zeer opgewekt te praten en de gewichtige boodschap dringt maar half tot haar door. Er is op heel de wereld maar één ding van belang: dat ze hier staat op de drempel van haar huisje, dat uitziet op een roestig Texacoschuurtje van gegolfd plaatijzer, in een werkschortje, met woest haar en op haar „lekkere” pantoffels, waarvan het wollige vulsel hier en daar uit de gaten puilt.

Evert vindt haar nog wat meer verrukkelijk in haar huiselijke eenvoud, maar onvermijdelijk moet haar stemming toch op hem overslaan; hij begint duidelijk te voelen, dat er iets volstrekt niet in orde moet zijn, zonder juist te weten wát, raakt van slag en gaat stotteren. Ten slotte is zij het nog, die het eerst haar vijf zinnen bij elkaar heeft. De angst, dat moeder er zich mee zal gaan bemoeien, dwingt haar tot handelen.

„Ik kan u tot m'n spijt niet binnen vragen meneer Ter Beek want we zijn aan 't schoonmaken kijk maar 'ns hoe ik er uitzie.” In één adem . . . Hij kan een lieve, eenvoudige jongen zijn en vast besloten om alles, wat haar aangaat, leuk te vinden, maar ze weet zeer goed, dat de weduwe Bult volstrekt geen aanvallige verschijning is.

Bij beetjes begint de blijde boodschap toch door te filteren: Het filmpje zag er bijzonder goed uit — spreekt eigenlijk wel vanzelf — en haar fotografie is schitterend — natuurlijk — maar die kerels zijn niet tevreden

over de gezichtentrekkerij, weet ze wel, ze vonden haar een beetje te verlegen — nonsens natuurlijk — maar ja, ze durven de film niet aan, zonder wat meer van haar te weten . . . En zijn oom, meneer Wester, dien ze wel kent, zal proberen om haar eerst wat toneelspel bij te brengen . . . Zien of ze wat aanleg heeft, begrijpt ze wel, nou en dat is natuurlijk reusachtig, vindt ze niet, en zijn oom kan haar hebben 's avonds, bij hem aan huis, of 's middags in de studio, als dat beter uitkomt . . .

Hij is er van buiten adem . . . Als ze het na een krampachtig geschutter eens zijn over het tijdstip, worden er nog wat domheden gewisseld, en de ergste is van hem:

„Wat woont u hier aardig!” zegt hij zo maar ineens en krijgt terstond een hevige kleur, als het juist één seconde te laat tot hem doordringt, dat ze zoiets even goed als een hatelijkheid kan opnemen. Tot overmaat van ramp kijkt hij nog om en schrikt zich lam van al dat gegolfde plaatijzer . . .

Op de terugweg heeft Meester Evert ter Beek geen groot idee van zichzelf, verzinkt in de behaaglijkste melancholie, zoekt vergeefs den mannetjesdraak, dien hij zal doden uit pure devotie voor de dame van zijn hart, en verlustigt zich in de eerste heerlijke droefheid van zijn leven . . .

Corry Bult-van der Bilt kijkt in het spiegeltje van de bamboe-kapstok om de schade te begroten en is een uur later de ramp nog niet te boven. — Toch zou ze best een potje kunnen huilen van blijdschap . . . Wat zei hij ook weer? O ja, het ging over de film, dat is waar ook, ze moet bij Wester komen . . . En *hij* zal haar komen afhalen!

Het draaiboek is op een oor na gevild, zoals Wester dat zegt, de studio kost vijfhonderd gulden per dag, Seligman heeft slapeloze nachten over zijn vrouwelijke hoofdrol en duizend andere kleinigheden. Overdag laat hij nog steeds proeffilmpjes maken van allerlei toneel-speelsters, die hem aanbevolen zijn.

Een ogenblik ziet het er naar uit, dat hij zal slagen met een meisje, dat een beroemde Nederlandse toneel-naam heeft geërfd. Ze is erg jong, staat reeds op de planken en schijnt veel aanleg te hebben.

Reeds voordat er een filmpje van haar gedraaid is, meent Seligman het eindelijk gewonnen te hebben, doch Geert Wester trekt weer een lang gezicht.

„Plaats haar even in je film, Seligman, en dan moet je toch inzien, dat ze er veel te naïef uitziet voor die rol. Je moet een felle, volwassen vrouw hebben, uiterlijk koel en vooral statig; 'n vrouw, die imponeert. Als je dit lieve kostschoolkind durft op te dienen als de vrouw van Eland-met-z'n-buikje en de moeder van Hansje, gelooft niemand je.

Er wordt even zo goed een proeffilmpje van haar gemaakt en het valt zeer aanlokkelijk uit, maar ook erg kinderlijk, en Geert geeft toe, dat ze voor ontelbare andere rollen een treffer zou kunnen zijn. Haar voorhoofd is wat gebombeerd als bij een baby, ze heeft ronde, heldere poppenogen, en daar ze zeer myope is, heeft haar blik dat vragende staren van bijziende mensen, wat zo onschuldig en goedig aandoet. Bij de Vorführung heeft zij dan ook een groot aantal supporters, maar ze heeft ook een foutje, dat evenwel te verhelpen schijnt te zijn. Haar bovenkaak is zichtbaar onregelmatig, puilt bij de

rechterhoektand iets uit. Er staan daar twee tanden over elkaar en bovendien schijnt de kaak op dezelfde plaats nog wat uitgebogen te zijn. Slechts onder een bepaalde hoek is het hinderlijk, maar overigens is het een prettig en vooral beschaafd gezichtje, dat herinneringen opwekt aan het ontroerende masker van de „Inconnue de la Seine”.

Gross en Duna hebben bij het draaien eerlijk de onvoordelige gezichtshoek vastgehouden om de nadruk te leggen op het foutje. De meningen zijn verdeeld, sommigen vinden het geen bezwaar, juist een voordeel: die onberispelijke, karakterloze standaard-gezichten hebben immers al lang afgedaan! Er worden namen genoemd van buitenlandse vedetten, die volstrekt niet „mooi” genoemd kunnen worden . . .

Maar de geldschietters zijn van mening, dat we hier in Holland zulke geleerde opvattingen nog niet kunnen betalen, en we gaan weer eens over tot het volgende proeffilmpje . . . Intussen krijgt de jeugdige actrice geheel gratis de raad om haar bovenkaakje in de reparatie te geven bij den tandarts. — Dat wil zeggen op haar eigen kosten en geheel vrijblijvend, bedenkt Seligman bijtijds.

Tot nu toe heeft nog niemand aan de architecten gedacht, doch dat is ook niet nodig; zij denken wel aan zichzelf en zij weten, dat ze niet moeten wachten op een uitnodiging, want dan zijn ze al een paar dagen te laat. Den draaiboekschrijver Rosenberg hebben ze zolang aan het hoofd gezaagd, tot ze ongeveer weten, wat er gedraaid zal worden, en ook reeds een vrij volledig lijstje bezitten van hetgeen er te bouwen zal zijn.

Otto Busch is gebouwd op zeer ronde lijnen, en Willy Mulder, de verliefde lichtjongen, heeft de eerste keer al gezegd: „Als je die vent z'n schoen uittrekt, zweeft hij langzaam en statig hier langs de brug naar het plafond” . . .

Met zijn weelderige, blonde haardos en helblauwe ogen ziet Busch er in deze omgeving brutaal-, „arisch” uit, of-

schoon hij zuiver Joods is en niet één arische grootmoeder kan overleggen.

Hij heeft een Hollandsen medewerker gekregen, den architect Hanegraaf, die ook in vroegere Hollandse films werkzaam is geweest en speciaal de Hollandse sfeer zal hebben te betrachten. Zij komen zeer goed overeen en begrijpen elkaar met een half woord. Hun beroep brengt immers mee, dat zij met beide benen stevig op de grond blijven en zij vormen een rustig stukje werkelijkheid in een omgeving van louter fantasten.

Busch verdeelt de werkzaamheden naar beider genoegen en tijdens de gehele bouw van de film zullen ze zich houden aan de afspraak, dat ze elkaar onder geen omstandigheden tegenspreken en voortdurend contact houden, opdat er zich geen vervelende tegenorders voordoen.

Het is prettig hen aan het werk te zien, zoals zij daar in de cantine aan een tafeltje zitten met den aannemer Witte. Busch eet met de linkerhand slagroomgebakjes — zijn enige slechte neiging — en tekent met de rechter in een verbazende vaart zijn ruwe schetsen op een groot vel papier, al pratende met volle mond. De twee anderen loeren met één oog naar de ongelofelijk rake tekeningen en maken notities.

Erg interessant lijkt het werk ditmaal niet. Hanegraaf is een beetje teleurgesteld en denkt met weemoed aan het ideale Brabantse dorp, het Jordaanstraatje en het Indische huizencomplex, die hij in vorige films mocht bouwen. Maar hij is een man van zeer weinig woorden en laat er zich niet over uit.

Zij ontwerpen en berekenen het eerste décor en dat zal de keuken zijn, want voor de nummers van het draaiboek, die daar spelen, is de bezetting tenminste aanwezig; Eland heeft hier het meeste te doen en ze zullen potstausend toch wel een paar dienstmeisjes kunnen vinden!

Filmarchitecten moeten met zoveel dwaze mogelijkheden rekening houden, dat hun werkzaamheden, zo te zien, *moeten* vastlopen. Een speler, die een zware kou vat, een kleermaker, die niet op tijd gereed is, en vooral

de scènes, die veel langer duren, dan te voorzien was, sturen al hun fijne berekeningen in het honderd. Want aan een prijsje van vijf honderd gulden per dag is de tijd krap en wanneer in een décor het laatste nummer gedraaid wordt, staan de timmerlieden reeds achter de camera met hun hamers te zwaaien om in dolle drift het schijnwereldje neer te slaan en een ander te bouwen.

Gelukkig zijn er twee studio's. In de grote hal worden de grote totalen gebouwd, de straat-complexen en alles wat „buiten” speelt. In het kleine gebouw hoofdzakelijk de interieurs. Terwijl hier gedraaid wordt, wordt daar gebouwd en het draaien mag nooit wachten op het bouwen, dit is het eerste gebod en de trots van ieder goed filmarchitect. Er zal tijd en geld in overvloed verknoeid worden, maar niemand zal kunnen zeggen, dat één seconde is verloren gegaan door de schuld van den architect.

En als de camera onverwacht een raamluik in het beeld neemt, zal men zien, hoe Busch er als de kippen bij is om op het laatste moment een haakje aan het luik te schroeven en de cirkelvormige beschadiging in de verf te krabben, waar het haakje verondersteld wordt al jaren heen en weer te hebben gebengeld tegen het hout.

Zij zullen hem niet vangen, den dikken Otto Busch!

Het is een zenuwslopend werk, dag en nacht, maar Busch en Hanegraaf zijn niet direct zenuwlijders.

Bürgerlich en gemütlich moet de keuken zijn, vindt Busch al tekenend. Sauber en deftig-ouderwetsch. Gelukkig zitten ze niet vast aan zo'n moderne, kale electrische keuken op z'n Amerikaans, want dan spelen bijna alle opnamen tegen een leeg fond, wat bij grote koppen, en zelfs bij halve totalen, erg vervelend kan worden, omdat je het idee krijgt, dat je in de buitenlucht met een effe, grijze lucht als achtergrond. Daarom zetten we de keuken gezellig ouderwets vol; veel koper en niet te vergeten die prachtige Hollandse tegeltjes, maar dan zo donker mogelijk, want blauw wordt erg licht op de film...

Terwijl de keuken gemaakt wordt door Hanegraaf, zal Busch in een hoek van de grote hal de landweg „bouwen” en de bospartijtjes voor de eerste nummers van het draai-

boek, waarin de soldaten optreden. Hier komt dus figuratie bij te pas en figuranten zijn zo tijdrovend, dat er wel een hele dag mee verloren gaat. Maar in ieder geval moeten ze doorbouwen in die hal, ook tijdens het draaien, al scheldt Gross nog zo hard . . . Zullen ze nu gauw even de keuken begroten? Er komt een stukje gang aan en een buitengeveltje . . .

En zo begint hier het maken van een film met de aankoop van spijkers, timmerhout, deuren en ramen, waarvan de aannemer Witte de hoeveelheden neerschrijft in een versleten zakboekje.

Op hetzelfde ogenblik wordt de kleermaker telefonisch door Krol met hel en verdoemenis bedreigd, als de uniformen voor Eland en Willem van Geleen niet op tijd klaar zijn.

Het nerveuse jachten begint, er wordt een film gemaakt.

Seligman is productie leider, doch hoofdzakelijk in theorie. De assistenten Krol en Ternaat draven met verbeten gezichten door de gebouwen, telefoneren, schreeuwen, zuchten, kijken buiten of „het” nog niet komt, telefoneren opnieuw, stuiven de trappen op en bulken een naam door de cantine, rennen weer naar beneden, zoeken de studio's af en vinden eindelijk den langgezochte rustig zittend in het kantoortje bij de ingang, vanwaar ze hun raid zijn begonnen.

Ternaat is hoofdzakelijk belast met de figuranten, zorgt dat zij opgeroepen, uitgezocht, gekleed, geschminkt, betaald en kalm gehouden worden. — 't Rotste baantje uit de hele studio, meneer! Bij de aanwerving begint het al. Driekwart van de aanbiedingen zijn Joden en ze hebben allemaal een aanbeveling, al is het van den achterneef van de vrouw van den operateur van een of ander vlooiën-bioscoopje . . . Hij heeft natuurlijk geen opdracht om Joden te weren; stel je voor! Hij is zelf Jood en de hele film is in Joodse handen. Maar er mogen geen „uitgesproken Joodse types” tussendoor lopen, of hij is voor de beul! En zeg nu maar 'ns aan 'n meneer, die

gewoon met het woord *Cohen* op z'n gezicht loopt, dat ie 'n uitgesproken—meneer, hij vliegt je naar de keel! . . .

Krol maakt in overleg met de regie en de architecten het draaiprogramma voor iedere dag, rangschikt de nummers van het draaiboek, die zich in het zelfde décor terugvinden, tracht de duur der opnamen te schatten, zorgt dat de spelers er zijn, laat hen zelfs — om zeker te zijn — met een wagentje afhalen en is er in het algemeen voor verantwoordelijk, dat het draaien niet vastloopt. — Geen ellendiger baantje te vinden; krijgt van iedereen op zijn baadje!

Dan is er nog iemand, die het smerigste baantje heeft, dat er ooit uitgevonden is: de kleine Lucas. Hij moet alles aanslepen, wat de architecten niet zelf maken, wat gekocht of gehuurd kan worden. De hele dag is hij op snor en als hij in de studio komt, werkt zijn wanhopige berusting bijna op de zenuwen van de architecten, wier bestellingen hij zo sloom mogelijk noteert als even zoveel persoonlijke beledigingen . . ., 'n Beeld van Minerva?" herhaalt hij dan, met dezelfde bittere verbazing, als vroeger zij om Naatje van de Dam. Zijn hele houding zegt duidelijk, dat hij niet de flauwste hoop geeft.

Maar hoe dan ook, er moet heel wat gebeuren, of hij komt met de spullen thuis, zo gek kan het niet zijn: kersebomen in bloei, automobielen van het jaar 1912, kindervagens van het jaar nul, koeien, varkens en kippen, volledige inboedels met vloerkleden, vaasjes, bloemen, asbakjes, brievenbussen, naamplaatjes, belknoppen en al.

Lucas sleept zich weg, als ging hij zelfmoord plegen, loopt tegen Evert aan en zegt diep verongelijkt:

„Huh, meneer Ter Beek . . . Moet u horen! . . . Sturen ze me daar ijskoud de straat op om 'n beeld van *Minerva* te zoeken . . . Ze maken me stapelgek! . . . Hebt u ooit van zo'n beeld gehoord?"

„Waarvoor dient dat?"

„Voor de werkkamer van 'n advocaat, zeggen ze."

Evert help hem uit de droom. — Ieder student heeft zo'n beeld op z'n kast staan en Lucas hoeft maar de

winkel van Jansen op de Heiligeweg binnen te lopen, daar staan de Minerva's vier-dik op 'n rijtje.

Hoofdschuddend gaat Lucas verder. — En als hij straks terugkomt, staan ze natuurlijk wéér gereed met 'n verlanglijstje van de onmogelijkste snorrepiperijen, waarvan geen sterveling ooit heeft gehoord... Ooit zo'n pest-pokken-baantje gezien?

De keuken staat kant en klaar op papier. Vanavond gaat er een nachtploegje timmerlieden aan het werk, morgenochtend beginnen de schilders en behangers, 's middags wordt de inboedel geplaatst, overmorgen kan gedraaid worden!

Als Seligman dit bericht krijgt, knikt hij bijna door de knieën. — De vrouw voor zijn hoofdrol! Hij voelt geen grond meer; de proeffilmpjes stapelen zich op als de nachtjaponnen van het warenhuis.

„Schei er nou ui-uit!” waarschuwt Wester. „Wat heb je d'r aan om je zo gehaat te maken?”

„Gehààt?!” schrikt Leipi.

„Als je bij vrouwen dergelijke verwachtingen opwekt en je ziet er van af, dan maakt je je zéker gehaat... Ze zitten enkele dagen in hevige spanning om niets en jij bent de ellendeling. Als ik jou was, begon ik bang te worden voor vitriool!”

„Daar is iets voor te zeggen,” geeft Seligman toe. „We zullen het nog eens met Carla Vermeer proberen.”

„Wel ja! En dan wordt het stilletjesaan tijd, dat je er eens om gaat denken, dat je Milly van Leeuwen opbelt.”

„Ach wat!” — Die Wester zou je soms... je weet niet wat.

Intussen schreeuwt Krol in de telefoon: „Ben jij 't, Meyer? Zul je morgen hier zijn om de requisieten op je te nemen? ... Goed, afgesproken!”

Ternaat in het andere toestel: „Hebben jullie nog die houten geweren van die militaire film? ... Kopen? ... Wat moeten we met houten geweren doen? Huren willen we ze! ... Wàt?! ... Zeg, noem nou niet zulke belachelijke bedragen...”

„Zeg hem, dat we gratis echte geweren kunnen lenen van de regering!” onderbreekt Seligman, die naar drie mensen tegelijk schijnt te kunnen luisteren. Dan gaat hij, zonder zich verder om houten geweren te bekommeren, met Wester in een fluisterhoekje staan: „Geloof jij nou werkelijk, Wester, dat we d'r goed aan doen met die magere leeuwin er in te halen. Je weet toch hoe ze d'r uitziet?”

„Ik ken al je bezwaren, maar haar spel maakt alles goed. Als zij die rol speelt, kun je wat dat betreft tenminste rustig slapen.”

„En jij vind haar dus die mooie, jonge, frisse vrouw, die je beschreven hebt in je exposé?”

— Dat je niet gelezen hebt, vult Geert aan bij zichzelf. „Ik heb bedoeld een volbloed vrouw, waar op tijd de vlammen uitslaan, en géén baby. Dat ten eerste. En ga nog eens naar haar films kijken, al zijn die niet zo bie van fotografie. 't Valt erg mee! Ze heeft een jong figuur en heel goeie ogen. Jij hebt zo de duvel aan dat mens, dat je er niets goeds aan zien kúnt, maar vergeet het publiek niet; ze is populair!”

„Maar die hoekjes en kantjes van d'r! De mensen krijgen al blauwe plekken van het kijken alléén.”

„Wel ja, laten we 'ns gezellig gaan overdrijven. Je kunt er langs alle kanten je hoed aan ophangen, is 't niet? . . . Daartegenover staat, dat ze dus in de mode is. Misschien hoor jij nog tot de ouwe school, die de erotiek per pond afwoog, maar dan ben je in de minderheid. Zou je niet eens afwachten, wat je cameraman er van zegt?”

„Duna, heeft Duna d'r al gezien?”

„Nee, maar hij zou vanavond even kunnen gaan kijken in de Piazza, daar loopt juist de beroerdste fotografie van Milly.”

„Ja, laat hem dat doen . . . Krol, roep Duna even! . . . Ach-ach-ach, en als ik haar nu op het laatste ogenblik laat komen, weet ze dat ik vast zit en haalt ze me 't vel over m'n neus . . . Wester, doe me 'n genoeg en geef haar ongemerkt 'n tip, wil je? Je kent 't smoesje wel:

dat er misschien een klein kansje is op 'n rol voor d'r en dat je haar aanraadt om 'ns te komen kijken."

„Nee, Seligman, dat weet je, ik bemoei me niet met de gages van je spelers. Ik ben zelf nog zo'n klein beetje toneelspeler en van mij kun je dergelijke grapjes tegenover collega's niet verwachten."

Wester spreekt zonder enige nobele stemverheffing, doch verbazend definitief en Seligman neemt dan ook de beentjes. Dadelijk heeft hij een andere manoeuvre gereed: — Eland schijnt er niet zo fel tegen te zijn, waarom mag Joost weten. Wacht even. Krol!

„Praat jij 'ns voorzichtig met Eland en zorg ervoor, dat hij heel ongemerkt Milly van Leeuwen 'n tip geeft. 't Komt niet van mij hoor, denk erom!"

Krol kreunt als een stervende en probeert nog gauw: „De tandarts heeft gezegd, dat die mond van——"

„Weet ik alles van, maar we kunnen d'r niet op wachten, lieveling! Ik vind 't minstens zo lollig als jij, als je dat maar weet. Zorg, dat ze zich komt presenteren, ja? En uh . . . Krol!"

„Ja?"

„Zorg, dat je 't zelfde martelaarsgezicht trekt als je met Eland praat."

Krol lacht even door zijn ergernis heen, maar zijn pret is gauw weer over. — Repeteert dat loeder niet voor de nieuwe Alhambra-revue? . . . Ook dat nog! Iedere dag het draaiprogram in de war. Als ze er moet zijn, kan ze niet komen vanwege de repetitie, en als ze er is, moet ze weg, naar de repetitie . . . En dan die snijdende sleepstem, die zo verlamdend op je zenuwen werkt: „Van dat ene filmpje van jullie kan ik niet bestaan; wil je dat niet vergeten, geachte hee-er?" — Bah, wat 'n rotzooi, je kunt nog beter de straat veggen.

„Om je dood te lachen!” vindt Lisa Wester.
„Ik ben blij, dat je 't plezierig vindt,” zegt Geert en blaast verontwaardigd door zijn neus. „Als die jongen er tegenaan blijft plakken, kan er niets dan ellende van komen. Hij moet een vrouw hebben, die hem verder brengt, niet een, die hem met veel liefde en tederheid nog wat meer naar beneden haalt.”

„Toen je zelf nog verliefd was——”

„Dat was 'n heel andere tijd, wie toen geen geld kon verdienen, was een grote schlemiel of 'n luiaard. Maar vandaag komt zo'n jongen eenvoudig niet aan de beurt, als hij niet geholpen wordt, ook al heeft-ie hersens als 'n olifant. *Wij* hadden precies dezelfde vooruitzichten, we verdienden samen de kost en we liepen allebei op kapotte schoenen.”

„Ik heb nooit geweten, dat je destijds het voor en tegen zo precies hebt afgewogen!”

„Met jou valt niet te redeneren.”

„Je bent je tijd vergeten, ouwe dief. Ik niet, ik kan me best herinneren, dat m'n hart stilstond, als je maar even 'n zuur gezicht zette.”

„Had ik dat geweten!” zegt hij bloeddorstig en meteen wordt er zeer schuchter, nauwelijks hoorbaar gebeld.

„Hoor ze me toch 'ns even bellen! En als de jonge ridder Kuno er niet bij is, staat *mijn* hart stil.”

„Moet ik thee zetten?”

„Wel ja, laten we alles ineens afwerken, thee en port en 'n groote taart en bloemen! Jammer, dat Liesje niet 'n versje heeft geleerd voor 't jonge paar . . . En jij zult nooit wijzer worden, troela!”

Schokkend van pret loopt Lisa naar de voordeur. Ze kan haar gezicht niet op tijd weer in de vormelijke plooi

krijgen en Evert, die al op voorhand totaal geënerveerd is, zou haar wel om de hals kunnen vallen voor deze lachende ontvangst. — Toch 'n verdomd geschikt mens, die tante Lies; altijd geweest!

„O, dàg tante, hoe is 't er mee . . . en uh, even voorstellen——”

„Ja, ik weet er alles van. Die lelijkerd die je meegebracht hebt is Corry van der Bilt.” Als actrice houdt zij zich terstond in allen ernst aan de eenmaal gekozen tooneelnaam en geeft de lelijkerd een hand. — Oei-oei-oeil Daar is geen woord te veel van gezegd; werkelijk iets bijzonders. Hoe komt zo'n doodgewoon meisje aan zo'n deftig rijkelui's gezicht? Maar ze is wel veel blaag . . . En Evertje staat daar te springen van zenuwen en de kogel is al làng door de kerk en er helpt geen moedertjeliève meer aan, dat weet tante Lisa héél zeker in de enkele seconde, dat ze het meisje de hand drukt . . .

Een kwartier later vraagt Geert: „Moeder, moeten we nog méér thee drinken?” waarom in de nog wat gedwongen sfeer natuurlijk hard gelachen wordt. En dan is het Geert Wester, die zich kloek moet houden, want nu zijn eerste „les” begint, is hij het meest verlegen van allen.

Hij zal maar beginnen met het begin:

Een eerste vereiste is, dat Corry zelf aan het werk gaat geloven: Ze moet zo gauw mogelijk een paar ideeën kwijt zien te raken, die onder gewone burgerluitjes erg goed op hun plaats zijn, maar die een toneelspeler er niet op na kan houden. Zo heeft ze van jongsaf geleerd, dat het belachelijk en minderwaardig is om je aan te stellen, is 't niet? Een aansteller, die kan lachen en huilen op commando, enfin, die comédie kan spelen, is in het dagelijks leven een onbetrouwbaar mispunt of 'n idioot. Maar hier wordt dezelfde aanstellerij een deugd en ze zal eens zien hoe ernstig de vakmensen ermee omspringen . . . We zullen nog maar niet over kunst praten, in ieder geval is deze poppenkasterij een beroep, een eerlijke broodwinning, en daarom alleen al hoogst ernstig . . .

Toen Corry daar voor de camera zat, was ze totaal de kluts kwijt — nee, ze hoeft geen kleur te krijgen —

't was voor iedereen duidelijk te zien, dat ze zichzelf en de hele vertoning verschrikkelijk belachelijk vond, en daarom ging het bepaald slècht. Als ze dit dwaze idee niet kwijt kan geraken, is Corry van der Bilt verloren voor de film, en is 't maar beter om er dadelijk mee op te houden.

Maar zover zijn we nog niet.

Als kind heeft ze natuurlijk wel 'ns rovertje gespeeld, of schooltje, of vader-en-moedertje, niet? Dan zal ze zich herinneren, dat er bij zo'n spel drie soorten kinderen zijn: Op de eerste plaats de jongens en meisjes, die er in opgaan, die zich opwinden, die zich volkomen hebben losgemaakt van de werkelijkheid en op zo'n ogenblik inderdaad rover zijn, of moeder, of schoolmeester, of zelfs . . . paard! Wat déze kinderen doen, is toneelkunst in zijn eenvoudigste vorm, en ze doen het soms verbazend mooi, ook het paard . . .

De tweede soort zijn de kinderen, die — hoofdzakelijk uit verlegenheid — dadelijk „flauw” gaan doen, de boel opzettelijk in de war schoppen, en geen moment ernstig blijven . . . En dan komt nog de ergste categorie: de kinderen, die wèl in allen ernst willen meespelen en ook niet verlegen zijn, maar die zo houterig en stom doen, dat ze zonder het te willen zelfs de besten van de wijs brengen en aan 't lachen maken . . .

Op deze kinderlijk-eenvoudige manier gaat Wester nog een poos voort en weet het grote onderwerp zo zuiver te behandelen, dat zelfs Evert tot bedaren komt en met open mond toeluistert. — Interessant is dat! . . . En wat zit er eigenlijk een hoop achter zulke simpele dingen, waar je nooit over nadenkt.

Lisa is een beetje trots op haar „ouwe dief”. — Hoor nu weer 'ns hoe hij de mensen kan bezig houden, eigenlijk met niets . . .

Corry krijgt vagelijk het gevoel, of een nieuwe wereld voor haar opengaat.

Dan komt het draaiboek er aan te pas. Ze zullen er een klein stukje uit lichten, en van de moeilijkste passages, en het zal natuurlijk niet goed gaan, maar dat hoeft ook niet.

168. *In de zijkamer. Groot.*

Donck en Mia beiden in beeld.

Zij zitten roerloos te wachten.

Apparaat rijdt op Mia toe. Zeer groot.

Men ziet haar in hevige spanning luisteren.

Camera zwenkt naar Donck. Groot.

Zelfde expressie.

169. *In de gang bij huisdeur.*

Engberts heeft nu hoed en jas aan, opent de deur, gaat uit en trekt met flinke zwaai deur achter zich dicht. Voordat deze geheel dicht is:

170. *A tempo harde beeldsneede naar zijkamer. Groot.*

Slag van dichtvallende deur klinkt hier duidelijk door. Mia en Donck reageren erop met een lichte schok.

Zij vliegt dan óp, snelt op hem toe en het volgend ogenblik houdt hij haar in de armen.

Hier breekt muziek plotseling af.

Steeds spannen-de stilte.

Dichtslaan van deur is desge- wenst het sein voor invallen van muziek.

Mia: (hartstoch- telijk) Twee we- ken, twee volle weken, dat ik je niet meer alléén heb gezien!

„Dat is ver genoeg,” vindt Geert. „’t Is dus te doen om het wachten van nummer 168, dan de reactie op de slag van de deur en wat daarop volgt . . . Nu moeten we eerst de situatie kennen. De scène is op zichzelf erg ge- waagd, kan al gauw komiekerig uitvallen en dat mag niet. Dat die twee elkander om de hals vallen op ’t mo- ment zelf, dat de man zijn rug draait, is al vaak genoeg vertoond in kluchten. De bedrogen echtgenoot heeft zich dan laten kennen als een onmogelijke draak en het pu- bliek zit te gnuiven. Maar nu is het de bedoeling, dat de mensen over ’t algemeen niet lachen; ze zouden eerder moeten schrikken. Daarom is de figuur van Engberts al opgevoerd als zeer sympathiek, de mensen houden al van

hem en ze zouden het dus tragisch moeten vinden. Dat er iets ernstigs op komst is, volgt ook uit het afbreken van de muziek, zoals in het circus, als er iets gevaarlijks gaat gebeuren.

Dit zijn allemaal maar hulpmiddeltjes; het spel van die twee mensen moet het ten slotte doen en het ergste van alles is, dat hun verhouding voor het publiek een overrompeling is. Ze kennen elkaar volgens het verhaal al ruim een jaar, maar de film heeft tot nog toe niet eens verkapt, dat ze enig bijzonder belang in elkaar stellen.

Nog eens, dit stukje is erg gewaagd en het is nog niet zeker, of deze regisseur het aandurft . . . Toch is de vertoning wel naar het leven. Een dergelijke verhouding wordt immers zo listig geheim gehouden, dat niemand er zelfs aan denkt, en dan opeens, door een of ander toeval komen we er achter, is 't niet? We lopen niets kwaads vermoedend 'n kamer binnen en daar schrikken twee van die deugnieten, die elkaar staan te omhelzen, zich 'n ongeluk . . . Zo is het leven, maar we mogen het publiek niet overschatten en geen film maken, die alleen geschikt is voor de hogere rangen. Op 'n enkele uitzondering na, staan de prachtigste recensies gelijk aan de slechtste recettes, dat kan jammer zijn, maar 't is zo.

Om te beginnen moet de acteur zich zuiver in de situatie inleven. Toneelspelers zijn dan ook de hele dag met hun rol bezig; op straat lopen ze erover te piekeren, thuis staan ze voor de spiegel om nieuwe vondsten te proberen, ze staan er mee op en gaan ermee naar bed. Er is geen beter middel om 'n speler uit z'n vel te laten springen, dan door hem kort voor de première opeens een andere rol te geven."

Nu zullen Geert en tante Lisa de scène een keer voorspelen en ofschoon ze allebei van het vak zijn, zal het de eerste keer niet eens goed gaan . . .

Wester smijt wat meubelen opzij. De jongelui moeten bij de deur gaan staan en goed opletten. Evert zal het oogenblik, dat de camera gaat lopen, markéren door de deur achter den veronderstelden „Engberts" te sluiten. Daarna zal hij op een wenk van oom Geert met de vuist

op de deur moeten slaan, wat het sein is, dat de straatdeur dichtvalt.

Corry bestudeert tersluiks het gezicht van Mevrouw Wester en is zeer onder de indruk van de heilige ernst, waarmee de bekende actrice zich reeds concentreert op het kleine rolletje. Voor de eerste maal in haar leven voelt het meisje nu, dat deze „aanstellerij” iets groots is, iets wat veel verder gaat dan haar gedachten, als orgelmuziek in een kerk, iets wat haar ontzag inboezemt en waarvan ze kippenvel krijgt . . .

Daar gaat de deur dicht en op hetzelfde ogenblik zitten de twee spelers verstijfd. Lisa in een ongemakkelijke, gespannen houding, de gloeiende ogen starend uit de ooghoeken, de mond even open, de neusgaten gespannen. Na enkele seconden haalt zij adem, diep, doch geruisloos en voorzichtig. Wester trekt rimpels in zijn voorhoofd, is nerveus en wat angstig; het is duidelijk, dat hij zich mijlen ver weg wenst . . . Hij laat 'de spanning stijgen tot de juiste hoogte en geeft het teken aan Evert.

Daar komt de langverwachte slag en Corry schrikt er echt van. De jongelui kijken ademloos toe. Neen, dit is geen aanstellerij, geen poppenkast meer; het toneeltje heeft hen volkomen gevangen en zij voelen zich koud worden, als Lisa het stukje dialoog uitspreekt met haar diepe, donkere stem, zo vol van onderdrukte opwinding, dat je denkt haar hart te horen bonzen . . .

„Reusachtig!” roept Evert, zodra de spelers ophouden, en Corry klapt in de handen, zonder dat zij het weet.

„'t Was slecht,” verbetert Wester, „maar dat wisten we vooruit. 't Is maar om 'n idee te geven.”

„Als ik er nog 't figuur voor had, zou ik 't toch gauw te pakken hebben,” lacht Lisa. „Maar dat is geweest!”

Nu eerst dringt het tot Corry door, hoe volkomen die twee zich daarjuist veranderd hebben . . . — Over figuren gesproken, denkt Evert, eigenlijk is de gedachte alleen al verschrikkelijk belachelijk, dat tante Lisa met haar drie aankomende kinderen en haar ronde matronenboezem dien goeien, ouwen oom Geert zo wild naar de

keel zou vliegen. En toch was het om de dood niet belachelijk; integendeel!

Nu is de beurt aan Corry. Ze is wel erg nerveus, maar op haar gezicht kan Geert toch duidelijk lezen, dat hij de nodige geestdrift heeft weten op te wekken en dat ze van plan is een ernstige poging te doen. Reeds bij de eerste repetitie ziet hij in, dat het zelfs hier niet goed doenlijk is om tegelijk speler en regisseur te zijn en daarom krijgt zij Evert als partner.

Na vijf repetities zijn ze doodmoe, vallen neer en snakken naar thee. En in deze tussenpoos begint Wester met grote verbazing te beseffen, wat er vanavond hier in zijn huiskamer gebeurd is. — Hij heeft gezocht naar een actrice en wat vindt hij? Een *acteur!* Een acteur met een aangeboren talent, dat alles belooft, Meester Evert ter Beek; en het mooiste van alles is, dat deze geleerde het zelf niet eens weet. Hij zegt niets, maar aan de verstrooid sturende ogen van Lisa ziet hij duidelijk dat ook zij er versted van staat.

Er worden nog enkele andere nummers van het draaiboek gerepeteerd en Geert zorgt steeds dat Evert een rol heeft. Na afloop zegt hij eerlijk zijn mening: Het geval Van der Bilt is volstrekt niet hopeloos, het gaat iedere keer iets beter . . .

Hij weet, dat tenminste het eerstnodige bereikt is; van nu af zal ze de aanstellerij ontzaglijk belangrijk vinden.

En over het geval Ter Beek zwijgt hij zorgvuldig.

„Seligman, ik heb dat knappe meisje onder handen gehad en er is wel iets dragelijks van te maken, geloof ik. Je zou haar kunnen nemen voor de rol van het kind-meisje, dan heb je tenminste een mooi snuitje in je film.”

„Foei, Wester!” glundert Seligman door zijn spleet-oogjes. „Kom jij ook al met protegeetjes aandragen? Zo-zo. En heb je haar goed onder handen ge——”

„Je schoonmoeder! . . . Hoever ben je nou met Milly?”

Seligman's zwoele pret is dadelijk over. „Ze zal dadelijk wel hier zijn. Maar *ik* weet van niks . . . Zeg, zou het

heus niet mogelijk zijn om dat meisje de grote rol te geven? Je weet er nu toch wat meer van?

Geert schudt langzaam het hoofd. „Juist omdat ik er nu wat meer van weet en in je eigen belang zeg ik je: doe het niet. Als kindermisje zal ze Gross al werk genoeg geven. En uh . . . Seligman!” — Je staat druk met dien vent te praten en hij is weg voordat je 't weet . . .

„Ja?”

„Als je nog een raad van me wilt aannemen, zeg dan voorlopig niet aan Milly, dat ze met die schoonheidsprijs op het zelfde plaatje komt te staan!”

Seligman's gezicht trekt zich in ontelbare pretrimpeltjes. „Gunst ja! . . . Daar kunnen we nog plezier van beleven!” En terwijl hij weer wegschuift vermeit hij zich al in het vooruitzicht, dat hij het mooie kind aan die zure haring zal voorstellen en vol trots vragen, wat mevrouw wel denkt van zo'n juweeltje . . .

„Seligman! . . . Kijk 'ns, als ik je nou héél erg verveel, loop dan maar gerust door, hè!”

„O neem me niet kwalijk, ik was in gedachten. Wat is er?”

„Ik zie aankomen, dat we bij het draaien voortdurend iemand bij de hand moeten hebben, die kan adviseren over het gedoe in de rechtzaal en de advocatenpractijk. Als we niet zeer voorzichtig zijn, kunnen we op dit gebied de grootste stomiteiten verkopen. Bij het maken van het draaiboek hadden we al om de haverklap mijn neef nodig . . .”

„Goed-goed, dat is best——”

„Luister nou even! Je kunt mijnentwege gerust iemand anders nemen, hoor, maar die jongen doet het graag — eigenlijk véél te graag — en als je hem neemt, kun je volstaan met een fatsoenlijk zakcentje. Maar laat hem dan steeds aanwezig zijn, want als je hem moet gaan zoeken, kun je voor dure vertragingen komen te staan.”

„Ja-ja; wat denk je, dat ik hem moet geven?”

„Spreek dat met hemzelf af; hij weet er nog niets van”.

En nu is het Wester, die op de loop gaat. Hij voelt dat dit de juiste manier is. — Nu hij er zelf niet tussenkomt

en Evert er niets van weet, is er voor Seligman geen overwinning te bevechten. De jongen zal ongetwijfeld vragen, wat meneer Seligman denkt, dat het waard is, en Leipi zal voor zijn fatsoen meer moeten geven, dan hij als overwinnaar in een pingelpartij zou kunnen geven. Nu is het immers veel te gemakkelijk . . .

In de studio roffelen de hamers, janken de zagen, tuft en sist de verfspuit. Het enige, wat in deze timmerfabriek nog aan film herinnert, is de camera op zijn wagen en deze is nog bedekt met een groot, wit laken. De brandkast-achtige geluidscabine staat te pruilen in een hoek. Tegen de hoge wanden leunen grote hoeveelheden timmerhout en triplex. Onder de hoge gloeilampen zweeft een dikke stofwolk. Overal struikelt men over slagen en kabels.

Als een eilandje van rust staat daar de grote teken-
tafel van Hanegraaf. Hij rekt en tekent zonder op te
zien en laat zich door niets van de wijs brengen. Tegen
de venijnige November-tocht, die ondanks alle G.V.D.'s
elk ogenblik door de grote, grijze deuren snijdt, draagt
hij een dikke pull-over met hoge kraag.

„Hoe is 't mogelijk, dat die man zo rustig kan zitten
werken in zo'n beestenbende,” zegt Evert tot Krol, als
ze samen de studio doorlopen en een extra-windvlaag
veroorzaken. „Ik zou na tien minuten hard beginnen
te gillen.”

„Ja, en je moet niet vergeten, dat hij de hele nacht
heeft doorgewerkt.”

Krol overhandigt Evert aan Seligman om te onderhan-
delen over de aanstelling tot „rechtskundig adviseur.”

En na achttien maanden gratis-practijk verdient Mees-
ter Ter Beek zijn eerste honorarium aan de film, een
honorarium waarvan hij duizelt.

Seligman krijgt op zijn kantoortje het bericht, dat
Milly in aantocht is. Even later komen drie kortopeen-
volgende estafetten hem melden, dat ze in de cantine zit
met Dirk Eland, dat ze koffie drinkt en een gezicht heeft

als een katterige oorwurm . . . — Kalm laten zitten met Eland en koffie en oorwurm en al . . .

Hij zal het gevaarlijke diertje zeer voorzichtig moeten benaderen en haar eerst wat gaar laten worden. — Had hij maar niet zo lang gewacht, had hij nog maar enkele dagen in de hand, dan kon hij haar vandaag wat lauwtjes opwarmen en onverrichterzake naar huis laten gaan. Maar hij hééft nog een paar dagen! De bouw van de décors is zo ingericht, dat hij de eerste dagen kan werken zonder vrouwenrol. Het belabberde van het geval is, dat hij moet onderhandelen, terwijl de zaak al draait, en Milly is niet bepaald suf, weet allang dat hij tegen de tralies vliegt . . .

Als een veldheer heeft hij zijn tactiek bepaald, van de ene phase van het gevecht tot de andere. — Ja mevrouw, we hebben de keus tussen die en die en die . . . Hij zal haar met namen overstelpen. — Maar de keus is nog niet definitief gemaakt en als ze werkelijk iets voor die rol voelt, zou er nog wel over te praten zijn, als ze dan ook een beetje inschikkelijk wil zijn, niet dadelijk op alles begint te krabben en te bijten, en vooral, wanneer ze geen onmogelijke bedragen gaat eisen, waarvoor hij twee andere eerste-klas speelsters zou kunnen krijgen . . .

Met goedgespeelde toevalligheid loopt hij na een kwartiertje de cantine binnen, ziet er écht van op, dat hij daar opeens Mevrouw Van Leeuwen aantreft, geeft haar en Eland een vluchtig handje en haast zich naar de cantinebaas om hem voor de zoveelste maal en volkomen overbodig nog eens op het hart te drukken, dat er niet één consumptie voor rekening van Batavia mag genoteerd worden.

Maar hij komt niet eens aan het einde van zijn praatje. „Me-neer Selig-man!” De geofende stem, die gewend is volle zalen te beheersen, brengt terstond een gespannen stilte. Er ligt een vernietigende minachting in, die door Seligman wordt aangevoeld als een openbare oorvijg, en toch zou niemand kunnen beweren, dat ze iets miszegt. Hij staat verlamd, is totaal de kluts kwijt. Milly is op-

gestaan en maakt haar mantel dicht met dezelfde irriterende lizigheid, waarmee ze spreekt.

„Als je me nodig hebt, kun je me bellen. Ik wil die rol spelen voor twee duizend gulden.” De woorden slaan hem als ijzeren hamers op de top van zijn kale schedel en zijn hoofd dreunt ervan. Maar de klank van het bedrag maakt zijn spieren tenminste los, hij begint te rollen, zijwaarts in de richting van de cantine-deur.

„Ach wát!” zegt hij in het voorbijgaan en slaat met de hand door de lucht. „Dat kunt u toch niet doen voor zo’n onnozel fooritje.” Maar zijn lachje is nog veel ongelukkiger dan het proeffilmpje van Corry van der Bilt.

„En morgen is het vijf en twintig honderd, meneer Seligman!” sard de stem terug. — Wat mankeert hij toch? Hoe krijgt dat magere serpent het klaar om hem zo machteloos te maken? Waarom slaat die vervloekte stem hem op de zenuwen, dat het koude zweet op zijn voorhoofd komt? Dit is niet menselijk meer, dit is een geheimzinnige, kwaadaardige tovermacht, die hem bang maakt als een kind in het donker . . .

Met een uiterste krachtinspanning worstelt hij zich los uit zijn verlamming en het wordt een wanordelijke vlucht naar het einde van de gang, waar een weelderig privé-kantoor voor hem is gereserveerd, dat hij echter nooit gebruikt. Aan het lavabo drinkt hij gulzig een glas water en komt weer wat tot zichzelf. — Zo’n wijf zou je een Herzsclag bezorgen . . .

Seligman kan niet besluiten om haar op te bellen en heeft een slapeloze nacht. De volgende dag wordt Milly van Leeuwen geëngageerd voor één maand en tegen een gage van vijf en twintig honderd gulden, ofschoon Seligman om zo te zeggen voor haar op zijn buik heeft liggen te kruipen om er tenminste de „boete” van vijfhonderd gulden af te krijgen.

De pientere Leip Seligman is op alle fronten geslagen en er blijft hem niets over dan de hoop, dat hij vroeg of laat dat karonje ook nog eens te pakken krijgt. Maar dan goed!

Vandaag zal er gedraaid worden.

De keuken is volledig geïnstalleerd. Er mankeert niets; zelfs de „omwas” staat gereed op het aanrecht, het kraantje geeft heus een flinke straal water en het gasfornuis is zelfs met een noodleiding aangelegd. In het draaiboek wordt met geen enkel woord gezinspeeld op een waterkraan of een gasvuur, maar Busch weet te goed, hoe Gross en Duna tijdens het draaien met fonkelnieuwe invallen komen opdraven, en dan moet er opeens wél water of gas zijn. Wie Busch wil vangen, moet vroeger opstaan.

Meyer is belast met de requisieten, die hij 's avonds zorgvuldig opsluit en 's morgens vóór het draaien weer op hun plaats zet. — D'r lopen hier zulke rotdieven rond, moet je weten. Vooral de kleinere dingen moet je zó in de gaten houden! Vorige film is er onder andere een miniatuurtje en een antieke koperen kandelaar achterover gedrukt. Als hij maar éven zijn rug draait . . .

Hij heeft de keukenkast weer volgestopt en legt de laatste hand aan de inrichting door de handdoek, kopjesdoek en wat voor doeken nog meer elk aan zijn eigen haakje te hangen.

Frits, de „Bühne”, heeft het koper gepoetst, de ramen gelapt, de gordijntjes geplooid, en stofzuigt nu voor de laatste maal de keuken. Hij is een knappe, stevige jongen, de baskenmuts zwierig op één oor, een sportieve verschijning, die beter op een vliegveld of een auto-renbaan op zijn plaats lijkt dan hier bij zijn vrouwelijke bezigheden. In den tijd van nood valt hij ook in voor kleine figuratierolletjes en op bijna alle Hollandse films is zijn genoeglijk gezicht terug te vinden. Als hem gevraagd wordt, waaruit het geheimzinnige beroep van

„Bühne” eigenlijk bestaat, zegt hij: „Ik doe hier alleen dingen, die ik thuis nooit hoef te doen. Ik ben het dienstmeisje van de studio.”

De zakken van zijn gele overall puilen uit van allerlei gereedschap en de meest vernuftige redmiddeltjes. Want hij is veel meer dan dienstmeisje, hij is ook de handlanger van den architect tijdens de opnamen. Als in de laatste seconde, wanneer de geluidsingenieur reeds heeft „afgetoet”, een schilderij wat lager moet komen te hangen, schiet hij toe met een ijzerdraadje en het is gebeurd, voordat je het weet. Vallen er reflexen van lampen op deuren of ramen, zodat er hinderlijke lichtvlekken in het beeld komen, dan is hij er bij om de plek te bekloppen met een grote kluit stopverf, tot de oppervlakte mat is en niet meer spiegelt.

Ongelofelijk handig en snel is hij in het vinden en toepassen van crisismaatregelen, die het décor overeind houden, zolang de camera loopt. Zo zal hij na de repetitie van een vechtpartij een gebroken tafelpoot in enkele seconden weten te repareren met behulp van een stuk isolatieband.

Ook Dusseldorp, de script-maker en cutter, komt eens kijken in de studio. Hij heeft een geleerde en afwezige uitdrukking op zijn zacht, priesterlijk gezicht en draagt een map met folio-vellen. Hierop voert hij de boekhouding van de film, noteert het aantal meters, dat verbruikt wordt, waarschuwt wanneer de film opraakt, nummert en beschrijft zorgvuldig de scènes, om te voorkomen, dat er dwaasheden binnensluipen in de samenhang. Want als een speler een trap opgaat, volgt de camera hem niet tot op het bordes. Misschien bereikt hij dit bordes eerst veertien dagen later, als het gebouwd en belicht is. Doch voor den toeschouwer in de bioscoop lijkt het één geheel. En nu zou het kunnen gebeuren, dat de man de trap oploopt met een wandelstok, en *floep!* Boven op het bordes rukt een onzichtbare hand bliksemsnel de stok van onder zijn arm weg, terwijl hij op het zelfde ogenblik een andere hoed draagt . . . Dit is een grof, eenvoudig voorbeeld. Er zijn ook van die gevaarlijke kleinigheidjes, die

de meest ernstige scènes belachelijk maken en zó ongemerkt in de film glippen, dat ze eerst bij de montage aan het licht komen, wanneer het draaien al een paar weken geëindigd is, en dat zijn verschrikkelijke dingen . . .

De cameraman heeft verreweg de zwaarste taak van alle. Hij werkt als er gedraaid wordt en als er niet gedraaid wordt. Het wachten is gewoonlijk op Alex Duna, hij is vreselijk secuur en langzaam, kost de directie handenvol geld. — Doch laat ze bij de Vorführung maar eens komen kijken naar de resultaten!

Om negen uur begint hij de lampen te plaatsen en zijn licht uit te strooien over het décor, tot het gelijkmatig verdeeld is en het kunstmatige daglicht werkelijk door het venster schijnt. Hij geeft zijn aanwijzingen aan Schuyt en deze brult door zijn scheepsroeper tot de lichtjongens. — Zitten ze daar soms weer te slapen?! Nog één keer en ze kunnen *blijven* slapen . . . thuis! En als hij er nog één attrapeert, die zit te lezen op de brug, vliegt hij de straat op met z'n Lord Lister en z'n Charly Brand en de herculische gestalte van Henderson in zijn stemmig donkerblauw livrei. Begrepen?

Grote vrolijkheid onder de jongens . . . En van de weeromstuit moet Schuyt snel zijn groen ogenscherm over de neus trekken om zijn grijns te verbergen.

„Komm, gib mir den Fünfziger!“ roept Duna en dirigeert den lichtbundel met lange, stakerige armen naar de juiste plaats. „Hart machen! . . . Zu viel! Schwacher, schwacher! . . . Stop! . . . Wo bist du mit dem Scheinwerfer? . . . Lass einstellen den Pan auf das Fenster hier!“

„Kohle vastboren!“ schreeuwt Schuyt er tussen. „Ja *jij!* Zit niet te maffen!“

Voortdurend sist en tuft de verfspuit. Naast de keuken wordt haastig en luidruchtig getimmerd aan de wanden van de woonhuis-interieurs. Zodra de keuken heeft uitgediend, zal deze worden omgebouwd tot kinderkamer. Kabels sleuren over de vloer, lampen worden met touwen naar de zoldering gehesen, op de drie wanden van de keuken zijn de schijnwerpers haast zonder enige tussenruimte naast elkaar opgesteld. Boven op

de bruggen flakkeren de venijnig-blauwe Kohlen, beginnen te zoemen en worden weer gedooft. Twee ervan staan op de vloer tegenover het buitengeveltje van de keuken en schijnen pal op het keukenraam om het daglicht-effect aan te brengen.

De geluidsingenieur Vorst zit al in de cabine. Zijn personeel heeft de machinerie nagezien en schoongemaakt; alles is aangesloten en draaiklaar. Hij heeft de zware deur dicht getrokken en zit nu vlak naast het oorverdovende lawaai in een volkomen stilte zijn krant te lezen. Nu en dan moet hij even de deur opengooien om de sigarettenrook uit de kleine ruimte te laten trekken. Door zijn venster heeft hij uitzicht op de draairuimte; de microfoon-galg staat naast de ingang van het décor en wanneer er mensen van enige betekenis in de buurt van de galg staan te praten op een ietwat geheimzinnige of intieme manier, kan hij de verleiding niet weerstaan en schakelt stiekem in. Zo voorzichtig kunnen ze niet fluisteren, of hij kan hun stemmen versterken tot een onmenselijk gebrul, zonder dat iemand buiten de cabine er iets van hoort. Zo kan hij zeer interessante dingen horen en het wordt erg leuk, als bijvoorbeeld iemand zich met ondeugende bedoelingen staat uit te sloven tegen een of ander meisje . . . Hij heeft al eens een jonge figurante aan haar vertrouwde vriendin de vreselijkste bed-avonturen horen vertellen, waarin een getrouwd acteur de leidende rol had . . .

Nooit laat hij iets merken van deze onderduimse censuur en in de drukte van de studio denkt natuurlijk niemand aan zijn gluisende microfoons. — Ja, hij zal die lui gaan waarschuwen; kun je begrijpen! Het enigste pretje dat hij heeft in de eindeloze uren, dat hij hier zit te wachten, tot er iets gebeurt . . .

Maar zijn luistervinken is niet alleen pretje, al tracht hij zich dat wijs te maken. Vorst is wel wat laat in het vak gekomen, hij gaat al naar de vijftig. De andere Hollandse geluidsingenieur, die meetelt, Eduard Smit, is een jonge man en een gevaarlijk mededinger, wien het werk splendorwijs afgaat, terwijl het voor Vorst een

geweldige inspanning blijft. Bij de eenvoudigste opnamen voelt hij zich niet eens geheel zeker, hij mist ieder zelfvertrouwen, en dit maakt hem prikkelbaar, achterdochtig en opvliegerig, ofschoon zijn opnamen meestal zeer behoorlijk uitvallen, Steeds ligt hij op de loer om iets af te luisteren over zijn geluid, een oordeel, of — nog erger — vergelijking met het werk van Smit. Deze heeft op het ogenblik ander werk en Vorst verdenkt Batavia ervan, dat zij liever Smit zouden gehad hebben voor deze film.

Vorst doet altijd zeer superieur en praat gewoonlijk over Smit met beschermende waardering als over een aankomend broekje, dat zeer zeker iets kan worden, als hij zijn best blijft doen. Hij is er van overtuigd, dat niemand in de studio iets vermoedt van zijn minderwaardigheidsgevoel, maar het ondergeschikte geluidspersoneel heeft hem zuiver doorgrond. De jongens weten al lang, waarom hij zo driftig en kriebelig wordt, als ze het over meneer Smit hebben, en zij maken er zelfs een sluik spelletje van om hem voorzichtig en ongemerkt „op de kast” te krijgen. Zij hebben scherpe ogen en weten zeer goed, dat bij zware opnamen, als er gezongen wordt en het orkest van Leo Boom in de studio speelt, meneer Vorst in de cabine „gewoon zit te barsten van zenuwen”. Nu is het ook geen gemakkelijk en een verduiveld zenuwachtig werk, iedere stem op tijd te corrigeren, dadelijk een schetterende trompet tot de juiste proporties terug te brengen, zo, dat de cello er nog behoorlijk doorkomt, en duizend andere kleinigheden . . . Bij zulke opnamen spelen de vingers van Eduard Smit snel, doch met rustige zekerheid over handles en toetsen, terwijl Vorst . . . — Nee, 'n erg fijn, muzikaal gehoor heeft hij niet, en bij Neerlandia-Film schijnen ze al erg te mopperen over het geluid van Vorst in hun laatste film . . .

Corry is geëngageerd voor de rol van het kindermisje en bij wijze van contrast is de rol van keukenprinses toevertrouwd aan Mientje Dols, een aankomende revue-

komiek, die haar succes grotendeels dankt aan een onbeschrijfelijke wipneus, die nu door Wierds nog eens grappig onderstreept is, en een onmenselijk dom gezicht. Mientje is vijf en twintig jaar en optimisten in haar omgeving noemen haar reeds de toekomstige opvolgster van Heintje Davids, maar voorlopig is ze nog blij met een klein filmrolletje tegen een even kleine gage.

De twee dienstmeisjes zitten samen in de cantine, allebei veel te netjes in het zwart, met snoeperige schortjes aan en een lief kroontje op, dat bij Mientje natuurlijk onder de meest dwaze hoek op haar hoofd balanceert. Haar grote, beweeglijke mond staat geen ogenblik stil. Ze heeft zich terstond meester gemaakt van Corry, met wie ze op het eerste gezicht eeuwigdurende vriendschap gesloten heeft, en die ze nu verbijstert met een stortvloed van theater-schandaaltjes, waarschuwingen en nuttige wenken.

De waarschuwingen zijn hoofdzakelijk tegen Milly van Leeuwen gericht.

„Wacht maar 'ns tot ze hier komt, dan zul je gauw genoeg ondervinden, wat 'n gevaarlijk loeder ze is. Als ze jou ziet, heeft ze dadelijk de pest aan je, dat zie ik van hier, en ze zal d'r uiterste best doen om je zoveel mogelijk in de hoek te drukken en je scènetjes af te gappen . . . Niks van aantrekken, hoor, ik zal je wel helpen.”

„Maar ik heb dat goeie mens toch nooit iets ge——,” begint Corry angstig, als Mientje even adem moet halen.

„Geeft niks, je bent te mooi en da's de grootste belediging, die je d'r kunt aandoen . . . Hè, ik zou toch wel 'ns willen weten, hoe 't nou eigenlijk is, als je zo mooi bent. Niet dat ik die ponem van mij zou willen missen, hoor! Brengt me te veel geld op. Maar ik bedoel, als je 's avonds uitgaat . . . Jij wordt zeker wel veel nagelopen, is 't niet? Ik word alleen maar aangegaapt, de mensen lachen en stoten mekaar aan: Kijk, daar heb je die druif uit de revue! . . . Dan lach ik ook maar 'ns, want 't is erg leuk, natuurlijk. Teken, dat 't publiek notitie van je neemt en dat je naam begint te maken.

Maar niemand zal 't in z'n hoofd halen om me aan te schieten, in de Kalverstraat niet eens."

„Je hoeft er helemaal geen spijt van te hebben," troost Corry. „Je kunt je toch wel voorstellen, hoe vervelend het is, dat gezeur van zo'n knul, die naast je komt lopen en 't maar niet wil opgeven . . . En soms wordt 't griezelig, 's avonds, als ze je nagaan in de tram, want dan moet ik nog 'n eind te voet en het is nogal donker bij ons in de buurt . . . Ik heb al 'ns bij wildvreemde mensen moeten aanbellen en ik stond gewoon te huilen op de stoep."

„Enig!" gnuift Mientje. „Ik wou dat ik in je plaats was geweest. Wat zou ik zo'n vent er door sleuren! En toen? Wat deed-ie eigenlijk?"

Maar Corry heeft iets belangrijkers.

„Ik begrijp nog niet goed, waarom die Milly van Leeuwen nou persé 't land aan me moet hebben."

„Och kind! Actrices kunnen immers allemaal mekaars bloed wel drinken, al doen ze nog zo lief tegen mekaar, je moet—"

„En jij dan?" Corry flapt het eruit zonder nadenken en schrikt er zelf van.

Als Mientje lacht, is het of haar vooruitstekende tanden door de zaal gaan vliegen. „O lievert, maak je over mij niet ongerust, hoor! . . . Er zijn natuurlijk uitzonderingen. En jij bent voor mij helemaal geen gevaar, want ik ben een heel ander genre. Jij hebt wel allerminst een gezicht voor komiek, jij zult steeds de waardige dame moeten uithangen en ik ben vanzelf de halfgare hos-klos. Dat is 'n even groot verschil als dat jij kantoorjuffrouw was en ik naaister. — O, wat komt daar 'n tààrt van 'n vent aan! Wie is dat?"

Corry wordt vuurrood in het halsje van haar jurk, overigens is onder de dikke laag schmink haar blos niet te zien.

„O . . . dat uh . . . dat is de neef van meneer Wester." Voordat Evert hun tafeltje bereikt heeft, is Mientje Dols zonder nadere uitleg reeds volkomen op de hoogte. Ze hebben nauwelijks kennis gemaakt, als Eland in zijn ge-

daante van Mr. Engberts komt aanwandelen. Zodra hij Mientje ziet zitten, splijten zijn lange, helwitte tanden het okerbruine gezicht tot een onmetelijke grijns. Om zijn boord te beschermen tegen de schmink, draagt hij een reep vloeipapier onder de kin.

„Dag strontje!” kweelt hij lieverig en steekt haar een hand toe. „Hoe is 't ermee?”

Zij zijn allebei even gezellig lelijk.

Mientje stoot een verontwaardigd gebrom uit. „Zo'n man en dan Napels zien . . . Wat 'n woesteling, hè? . . . Doe die buik toch zolang uit, je bent aangekleed als 'n jampotje!”

Intussen maakt Eland vriendelijk en onverstoorbaar kennis met Corry en Evert. Mientje trekt een stoel bij: „Kom hier met je lichaam! Ga zitten. En pas op dat je niet tegen me aan blijft plakken, want soms heb ik trek om je iets gevaarlijks aan te doen.”

„Toch niet trouwen?” schrikt Eland.

„Wat 'n verbeelding! . . . Nou, wat zou je zeggen, als ik jou ten huwelijk vroeg?” vraagt ze dan met een strak gezicht.

„Dat ik zo juist was overleden,” antwoordt hij met dezelfde ernst. „Maar stel je zo iets voor, strontje! Heb jij enig idee, hoe die kinderen van ons er uit zouden zien?”

Voor de eerste maal sinds de ontmoeting lacht ze, royaal en met al haar wapperende tanden. Corry en Evert hangen half lam van de buikpijn aan het tafeltje.

Maar Mientje is er op afgericht om ernstig te blijven, als de zaal lacht; dat verhoogt immers het succes. Even later zit ze weer suf voor zich uit te staren, terwijl ze gedachteloos aan haar dij krabt.

„Heb je bestjes, lieveling?” zingt Eland.

„Niet verder vertellen,” fluistert ze geheimzinnig. „Ik geloof, dat ik al 'n Sionistische vlooi te pakken heb.”

Daar komt Krol aanbenen met een ijselijke drukte. Hij zweet.

„Willen de dames en heren zo goed zijn——”

„Kom!” zegt Mientje opstaande. „Ik ga me aan de film geven.”

Gross heeft de nummers, die in de keuken spelen, na gekeken. Hij heeft een Duits draaiboek, Wester en de spelers bezitten een Hollandse uitgave, en het eerste misverstand kondigt zich onverwijld aan. — Waar is Herr Wester? O, daar is hij al. Welk dialoog heeft Wester gemaakt voor nummer 328?

Wester slaat het op:

328. *In de keuken. Groot.*
Men ziet de dienstmeisjes aan het werk.

„Helemaal geen dialoog,” zegt hij. „Het is maar een kort beeldje om de mensen te laten zien, dat Engberts niet alleen thuis is, anders weten ze niet waarom hij zo voorzichtig loopt.”

„Ja-ja, maar we maken een toonfilm, Wester, geen stomme film.” Gross was er van overtuigd, dat Wester in het Hollandse draaiboek wel voor een kort dialogje had gezorgd, terwijl Wester en Rosenberg er evenzeer van overtuigd waren, dat het beeldje niet langer dan een meter zou worden: even de meisjes in de keuken laten zien, als Engberts voorzichtig een deur opent en een ogenblik staat te luisteren.

De regisseur dringt erg aan: „Mein lieber Wester, mach mir den Vergnügen en probeer een kort dialogje te vinden, zo grappig mogelijk, dat de mensen midden in de spanning toch nog even moeten lachen. Etwas lustiges, aber kurz, ja?”

Geert trekt lelijke rimpels. — Jij bent 'n lekker manneke, denkt hij. Vind nu maar op staande voet iets korts, waarom gelachen wordt. Sla dat maar eens gauw even uit de lucht, op 't laatste ogenblikje.

„Aber so schnell geht das nicht!”

„Ik weet, dat het niet eenvoudig is, lieber Wester, anders zou ik het zelf doen. Maar je hebt de tijd; ik kan desnoods eerst een andere scène draaien. Denk er even

rustig over na, wil je? . . . Ruhe da, donnerwetter!... Busch, hör mal . . ." Weg is hij.

Wester staat stokstijf in de keuken. Er wordt een kabel gesleurd, die langs zijn broek schaaft, maar hij merkt het nauwelijks. Zijn hoofd begint te gonzen. — Hier midden in de heibel even een puntig dialogje vinden met verzekerd lachsucces, toe maar! Als hij thuis rustig aan een toneelstuk werkt, komen zulke vondsten, die de zaal laten dreunen van de lach, hem haast vanzelf aanwaaien. En dingen, die hij een ogenblik heeft willen schrappen, omdat ze zo flauw waren, hadden soms de hevigste uitwerking . . . Maar hij *moet* iets vinden, *moet* die buitenlanders laten zien, dat er in Holland ook mensen wonen, die het vak verstaan . . . Twee dienstmeisjes. Gelukkig dat Mientje er bij is, dat maakt de zaak al iets gemakkelijker . . . Over vrijers? . . . Nee, straks als Eland er is, hebben ze 't ook al over vrijers. Waarover praten ze nog meer? . . . Over het kind? Over hun mevrouw? . . . Ja, dat zal het moeten zijn. Maar wàt in godsnaam? De hemel sta hem bij . . .

Het zweet breekt hem uit, ofschoon hij roerloos in de keukenkast staat te staren. — 'n Sauskom, borden, 'n soepterrine met bloemetjes . . .

„Achtien ààn!" bulkt de scheepsroeper boven alle lawaai uit. „Vastboren die lamp!" . . . — Hielden ze allemaal maar een ogenblik hun bek. Zal hij even naar buiten gaan? . . . Sauskom, borden, soepterrine met bloemetjes, vingerkommetjes: twee, vier, zes, acht, twaalf stuks; dat klopt, twaalf vingerkom— Wàcht even . . . ja . . . ja . . . jàà, hij heeft het gevonden! Vingerkommetjes!!

Met groot geweld stijgt een kriebelige davering op in zijn borst en hij moet zich flink houden, of hij zou als een kalf door de keuken buitelen in een volmaakte stuip van verrukking. Hij snelt op een praktikabel toe, legt zijn draaiboek erop, schrijft op een los vel papier, haalt door, schrijft weer . . . — Kort, vooral kort . . . Ja, dit doet het, vooral met dat stomme gezicht van Mientje . . . Klaar. Toch nog gelukt!

„Evert! . . . Wat zijn vingerkommetjes in 't Duits?”
„Fingergläser, geloof ik.”

„Herr Gross!” . . . Wester doet nu erg bedaard.

Als het grapje voor hem vertaald is, staat de kleine regisseur een ogenblik paf. „Aus-ge-zeig-net! *Wunderbar!* Aber Wester, du bist ein Genie!”

Vanaf dit ogenblik is de samenwerking verzekerd en heeft de film *twee* regisseurs gekregen, die elkaar weten te waarderen. De dialogenschrijver Geert Wester heeft zich dadelijk bij de aanvang even laten zien in zijn grootste kracht:

Corry: (is bezig met vingerkommetjes) — O, mevrouw had weer 'ns de pest in. Omdat er 'n vingerkommetje gebroken is . . . Nou zijn er van dat stel ook al geen twaalf meer, zei ze.

Mientje: — Twaalf? Waarom moet ze twaalf vingerkommetjes hebben? Ze heeft toch maar tien vingers!

„Seligman! Duna!” roept het opgewonden regisseurtje, „Kijk eens even hier. In één minuut heeft Wester deze schitterende Witz uit niets te voorschijn getoverd. In eine Minute!”

Seligman leest het en hikt van pret. „Verduveld goed, Wester. Reusachtig! Zal het publiek daar even om lachen? Hè? Wat?”

Maar Geert heeft het te druk. „Evert, schrijf dit dialoogje even over en breng het dan bij Vorst in de cabine. Mientje! En uh . . . Corry!” Hij neemt de meisjes mee naar een betrekkelijk rustig hoekje om het grapje er goed in te krijgen.

„Duna, kann ich drehen?” zeurt Gross.

„Mehr nach links mit dem Pan!” roept de cameraman zonder op hem te letten. In zijn geestdrift begint Gross eigenhandig de „Fingergläser” uit de kast te halen, maar zo iets wordt door Frits, den „Buhne”, niet geduld. — Een regisseur, die met vingerkommetjes sjouwt! Dat is z'n werk niet . . .

„Du-na . . . fer-tig!” smeekt de regisseur.

„Streuen! . . . Genug, stop!” Het krioelt van mensen

in de kleine keukenruimte. „Max, raum den Zirkus doch aus!” roept Duna ongeduldig. „Ik zie mijn licht niet meer.”

„Bild frei!” gilt het hese stoomfluitje. „Bühne, jaag iedereen uit de Dekoration.” Zodra Frits de vloer leeg heeft, veegt hij nog snel even op. — 'n Rotzooi als ze maken met z'n allen, ze lopen al 't vuil van de studio naar binnen . . .

„Ruhel! Eine Probe!”

Naast de microfoongang zit Henk, een jongeman van het geluidspersoneel, op een krukje en aan een laag tafeltje waarop een telefoontoestel met toetsenbord en lichtjes. Gross geeft hem een teken en hij pakt de telefoon: „Aftoeten, meneer Vorst!”

De sirene giert wild door de holle ruimte. Een barbaars geluid, waarvan de tanden klapperen en dat pijn doet over het gehele lichaam. — Schei uit in godsnaam!

Maar Vorst heeft er zelf geen last van en houdt aan, tot iedereen de draad van zijn gesprek kwijt is en zijn praatlust afgekoeld. Krol, die juist een beste mop stond te vertellen aan Evert en den boomlangen fotograaf Van Maren, wordt juist op het leuke ogenblik afgebroken, en tegen de sirene is niet te praten. De hamers vallen stil, de motor van de verfspuit is afgezet en het luchtreservoir begint sissend leeg te lopen, als de sirene ophoudt.

Doch een Probe is geen opname; langzaam zwelt het rumoer weer aan. Krol maakt zijn mop af. Hanegraaf geeft instructies aan de timmerlieden. Harry Beker, de tweede cameraman, die straks met het tweede toestel buiten de keuken door het venster heen een opname zal doen, wanneer Eland voor het aanrecht staat, kijkt zijn camera na. Duna werkt door of er niets gaande is: „Hart machen!”

Gross, Wester en de meisjes zijn nu alleen in het décor, met de onvermijdelijke Duna, natuurlijk. Dicht oengepakt troept de rest der aanwezigen samen achter de camera, sommigen klimmen zelfs op de praktikabels. Beweglijk als een terrier en met zuivere meisjes-maniertjes speelt de regisseur de kleine scène voor, geeft in koddig

Hollands de intonatie aan van het gesprokene. Corry moet beginnen met een onderdrukt lachje, als een ondeugend Schulmädel, zo: „Sek, Mefrau hat de pest ien . . . Na also. Ruhe!”

Het wordt bijna geheel stil en de eerste repetitie begint: Corry zet met wat roekeloze smak — het is immers een geluidsfilm! — de dienbak op de tafel en neemt de vingerkometjes in de hand. — Het gaat vrij goed, vindt Geert, ze bedwingt haar lach en draait een beetje met het hoofd op de manier van: Kan me toch lekker niks schelen . . . Het kind is er werkelijk *in* . . .

Dan komt het antwoord van Mientje en ze geeft het zo goed, zo suf, strak en effen, dat de lichtjongens, voor wie het grapje nog een verrassing is, tegen alle voorschriften in lachen, dat het knettert.

„Houwe jullie je wäffers!” brult Schuyt, die niet weet, dat de repetitie hiermee reeds is afgelopen. „Jullie hebben niet te lachen! Straks stuur je nog de hele opname in de war!”

Geert voelt zich prettig warm worden. — Als het gijntje bij de lichtjongens pakt, dan zeker in de zaal.

Gross kijkt hem trots aan. „Na, was sagst du davon? Het begin is al goed, wàs? . . . Zeg, Wester, dat mooie kind verstaat me maar half, geloof ik. Zeg haar eens, dat ze wat beweeglijker moet zijn, zo!” En Gross wiegt meisjesachtig met zijn heupen.

„Corry hoor 'ns . . . Je moet 'n beetje meer met je gatje draaien, kind. Kijk maar naar meneer Gross . . . Nou, doe het zo eens na.”

Dit verstaat Corry beter, lachend gehoorzaamt ze en in zijn milde stemming zegt Geert, dat het zo al heel mooi is. — Als ze zo verder gaat . . .

„Fertig, Duna? Ruhe! Eine Lichtprobe!”

„Alles aan!” brult Schuyt.

Duna begint het hete licht op de twee meisjes te leggen: „Den Pan auf das schöne Mädel!” En hij zwaait met twee gestrekte armen in Corry's richting.

„Herzlichen Dank, Herr Duna!” zegt Mientje zoet.

„Den Dreiziger auf die andere Schönheit!“ grijnst hij terug.

Ook de tweede repetitie gaat goed. Duna gaat voort zijn licht te corrigeren, steeds is hij bezig, na iedere instelling brengt hij verfraaiingen aan.

„Fertig, Duna, ich drehe. Hoe noemen ze dat hier: Abtuten?“

Weer huilt de sirene... Inschakelen, telefoneert Henk.

Duna kijkt in de camera: „Das Mikrophon ist im Bild!“

Henk, die tevens de galg bedient, draait aan een wiel-tje en de microfoon zweeft omhoog. Het is een prachtig stuk gereedschap en lijkt wel wat op een dun stuk geschut. Zonder enig spoor van gerucht kan de galg tijdens de opnamen verkort, verlengd en gedraaid worden om de sprekers te volgen. Ook de microfoon zelf draait daarbij zijn opening telkens in de richting van de mond, die spreekt.

De afstand tot het midden tussen de meisjes is al opgemeten en de man met de klap staat gereed. In witte letters is de titel van de film erop geschilderd en de namen van regisseur en cameraman, de nummers van beeld en geluid zijn vermeld in krijtletters.

„Zwei Sekunden nach der Klappe anfangen, Fraülein Corry!“ roept Gross.

„Twee seconden na de klap beginnen, Corry!“ herhaalt Wester voor alle zekerheid. „Tel maar tot tien.“ Ze knikt, maar haar gezicht bevalt hem niet. — Zou ze wéér de koorts krijgen? . . . Hij ziet, dat Mientje haar snel iets toefluistert en dat het gezicht weer opklaart.

„Camera?“ vraagt Henk.

„Loopt! antwoordt Bernard, de camera-assistent. De jongen achter de klap dreunt zijn lesje op:

„Beeld drie honderd acht en twintig, geluid één. Dag!“

Pats! zegt de klap en als een kikvors wipt de jongen er mee uit het beeld.

Het is doodstil. Duna is verdwenen onder het doekje. Gross zit klein ineengedoken in zijn vouwstoeltje naast

de camera, gespannen als een kat vóór de sprong. Achter in de hal kraakt iets en hij laat even de geklemde tanden zien in een bloeddorstige grijns . . . Het scènetje loopt zonder ongelukken; hij is wel niet helemaal tevreden, maar het gaat. „Aus!! . . . Wie war der Ton?” vraagt hij terstond, denkend aan het gekraak, dat hij hoorde.

„Hoe was 't geluid, meneer Vorst?”

Toet-toet!! antwoordt de sirene en het betekent „goed”. Duna is weer dadelijk aan 't werk gegaan. Gross neemt Wester mee in het décor. — Het laatste momentje, als Mientje haar fameuze antwoord gegeven heeft, was niet goed. Nu doen we het anders. Als Mientchen praat, moet Corry haar niet aankijken en niet dadelijk lachen na de Witz. Ze kijkt naar de vingerkommetjes, die ze op tafel zet, en als Mientje uitgesproken is, moet ze eerst enkele tellen het mopje tot zich laten doordringen en dan met een snelle ruk van het hoofd, haast verschrikt, Mientje aankijken, zó, stom verbaasd, mond heel even open, ja? Eerst dan schiet ze in een lach en wel met een gilletje . . . Eine Probe!

Schuyt brult en het licht gaat weer uit, behalve de „pitjes”, waarmee Duna juist bezig is.

Corry heeft het vrij goed begrepen en na deze repetitie wordt met dezelfde instelling nog een „totaal” opgenomen. Dit gebeurt altijd bij totalen, legt Krol uit aan Evert, die al vreest, dat Corry de eerste opname verknoeid heeft. Er zou immers een foutje in het materiaal kunnen zitten. Totalen kunnen niet gemist worden. De verdere opnamen worden alleen overgedaan als ze bepaald slecht zijn.

Dan wordt de camera dichterbij gereden voor de „driekwart” en bij iemand als Duna veroorzaakt dit weer een revolutie in zijn licht-verdeling. De gezellige, ouderwetse Hollandse keuken van Busch wordt een witgloeiende hel. De make-up van de meisjes moet herhaaldelijk opgefrist worden, eerst met vloeipapier en poeder, later zelfs met in ijswater gedrenkte lappen . . . Iedereen is tureluurs om er bij neer te vallen, op de eerste plaats

de actrices. Wester maakt zich bezorgd over het uithoudingsvermogen van Corry, zal haar even moed inpraten en zeggen, dat ze het héél goed doet . . .

De eerste drie-kwart-opname mislukt. Mientje verspreekt zich en zegt, dat mevrouw „toch maar *twaaif* vingers heeft” . . . Opnieuw!

Schuyt hoeft volstrekt niet meer te vrezen, dat de jongens zullen lachen; zij krijgen geeuwkrampen van de eindeloze vingerkommetjes. De koolspitsen beginnen hinderlijk te zoemen, zodat Vorst het hoort in de cabine. Hij telefoneert en Henk geeft de boodschap door: „Kohle knijpen, zegt meneer Vorst.”

„Kohle knijpen!!” galmt Schuyt en het gezoem vermindert.

Evert is haast op van spanning. — Bestaat er nog iet op de wereld, dat zo fnuikend is voor de zenuwen als filmen? En dan moet je daar die Eland zien zitten, op een kist tegen de muur, als een lachende Boeddha, of er volstrekt niets bizonders gaande is. Midden onder de koeienletters *Verboden te rooken* zit hij daar genoeglijk aan zijn sigaretje te zuigen en maakt gijntjes met de lichtjongens . . . Alles went, zou je zo zeggen . . .

Maar Evert is er nog lang niet aan gewend. Hij kan het gemartel daar in die vervloekte keuken niet langer werkeloos aanzien en waagt zich even in de verlamrende gloei-hitte van de draairuimte.

„Corry, wil je niet wat drinken?” vraagt hij bezorgd. Ze kijkt hem met aandoenlijke dankbaarheid aan, vindt hij en voelt zijn hart smelten.

„Ja, graag 'n glas water,” fluistert ze hees . . . — Als een ziek kind, denkt Evert.

„U ook, juffrouw Dols?”

„Zeg maar Mientje, hoor! . . . Nee, dank je wel; water krijg ik thuis genoeg.”

Boven op de brug staat Willy Mulder zich op te vroten. — Moet je zien hoe die vuile opschepper zich weer staat uit te sloven, kan haar nog niet eens met rust laten bij het draaien. En ze doet net, of ze niet eens weet, hoe ze voor de gek gehouden wordt. Bah! Waarom schopt

de regisseur die vent niet uit de scène, hij heeft er verdomme toch niks te maken . . .

Maar Evert verdwijnt als een schicht en suist de hal uit, de gang in, naar de toiletten. — Geen glas bij het lavabo, verdomme; gisteren stond het er nog. 'n Glas, 'n glas, maar waar? In de damestoiletten dan maar, op gevaar van een heel onplezierige ontmoeting . . . Ja, raak, 'n glas. Vlug, vlug, voordat ze weer aan 't draaien zijn . . . Ha, gelukkig brandt de rode lamp nog niet boven de studiodeuren, want dan mag hij niet meer binnen . . .

Corry drinkt zo gulzig, dat het Gross opvalt. Hij schiet toe en is lief-verontwaardigd.

„Aber mein *liebes* Kind, waarom zegt u mij niet, dat u zo'n dorst hebt en waarom laat u niet iets lekkers uit de cantine komen? Als u ergens trek in hebt, zeg het me dan gerust. Das is nicht schön von Ihnen; wij zijn toch geen beulen! Het is voor mij toch van het grootste belang, dat een Darstellerin zich prettig voelt. Met zo'n dorst kunt u immers geen goed spel leveren.” Hij heeft haar handje genomen en staat er aanminnig overheen te strijken. Maar dan voelt hij, hoe ze beeft, en laat verschrikt los. — Pas op, niet tè lief doen, anders gaat ze zéker huilen . . . Ongemerkt geeft hij Mientje een dringend knipoogje. Duna, fertig! De bediende van Wierts schiet toe om Corry's lippen bij te verven. Klaar!

Het ernstige knipoogje was volkomen overbodig; reeds van het begin af heeft Mientje haar uiterste best gedaan om Corry op de been te houden.

„Zeg kind, wat 'n leuke jongen is dat, die Evert van jou! En wat heeft-ie 't te pàkke . . .”

„Och, schei toch uit,” lacht ze nu weer flauwtjes.

„Meid, hij is finaal door de liefde heen gedonderd!” beslist Mientje. — Zie-zo, die houdt zich weer even haaks . . .

Ja, zonder ongelukken ondergaat het meisje de tweede drie-kwart opname met dezelfde enervérende ritus van opmeten, aftoeten, inschakelen, camera loopt en klap . . . — Eén vingerkommetje is gebroken, van dát stel ook al geen twaalf vingerkommetjes meer, twaalf

vingerkommetjes en *tien* vingers, denk erom Mientje, vooral geen twaalf vingers: . . . Boe-ah! Opkijken met een ruk, verbaasd, en dan lachen . . . Als je Mientje aankijkt is lachen niet zo moeilijk. En meneer Wester heeft haar geleerd hoe ze natuurlijk moet lachen; met de spieren van het middenrif. Urenlang heeft ze thuis geoefend, hahahaha, nèt echt . . .

„A u s-gezeignet!” En de camera staat weer stil.

„Foto!!”

Dit is verschrikkelijk. — Je denkt, dat het gedaan is en dan komt de lange fotograaf Van Maren opduiken met zijn toestel en moeten ze nog poseren in het volle, hete licht voor een van de vele foto's, die aan de ingang van de theaters worden tentoongesteld . . .

„Je begint er al aardig aan te wennen, hè?” zegt Mientje. — Aan de praat houden, da's 't beste.

„M-ja. Maar daar straks dacht ik even, dat ze me weg konden dragen.”

„Ben je gek; zo gauw niet, hoor! Dacht ik de eerste keer ook. Maar ik zei bij mezelf: als Mientje 't nu al afpikt, kunnen ze zonder veel verlies 'n andere nemen. Laat ik daarom wachten met m'n stuipjes, tot er zoveel meters zijn gedraaid, dat ze't zonde vinden, snap je?” — Even eraan herinneren, langs een omwegje, dat ze nog de straat op kan fladderen, als ze zich niet taai houdt. Helpt altijd.

Nu komen de grote koppen. Eerst Mientje maar, dan heeft Corry wat rust, hoeft er alleen bij te zitten voor de dialoog en komt niet in het beeld . . . Maar, met afschuwelijke koppigheid gaat Duna eerst weer instellen en streuen en hart-machen, zodat ze zich even kan vertreden in de koelte, en Evert loopt weer erg in het oog, vooral wanneer je er vanaf de brug op neerkijkt, zoals Willy Mulder . . .

Mientje blijft op haar plaats onder het ziedende licht. „Wel ja, zet nog maar 'n paar pitjes op m'n neus, je kunt lang schijnen tegen die kop van mij.” Ze heeft er zelf schoon genoeg van, heeft zich nog extra vermoeid om Corry overeind te houden, zou wel kunnen braken

van uitputting en vervelendheid, maar ze moet het schaap een kranig voorbeeld geven, dat weet ze, het dappere, leelijke ding.

Gross kijkt op zijn horloge: kwart voor één. — Vóór de lunch moeten die twee grote koppen nog gauw genomen worden. 'n Half uurtje, dan zijn we om kwart over één in de cantine . . . Duna, kann ich drehen?

Twéé uur is het, als ze eindelijk naar de cantine gaan. Corry beeft nu wel erg. Evert hoort haar tanden klappen tegen de rand van het glas melk. — En Oom Geert zei, dat haar close-up nou niet bepaald een groot succes was, maar dat was ook niet zo erg, want in de montage zouden ze er toch maar een heel klein stukje van kunnen plaatsen.

Gross is tevreden. — 'n Heel behoorlijk scènetje . . . Vanmiddag komt Eland aan 't woord en verdwijnen de meisjes gelukkig wat naar de achtergrond.

De eerste avond is het al bij zevenen als het draaien gestaakt wordt en toch is er weinig bereikt. De keukenscènes zijn op geen stukken na klaar. Het vlotte niet, er was allerlei geharrewar, zelfs over een pistool, dat uit Den Haag zou moeten gehaald worden, en bijna was er al iemand met een snelle wagen op uitgezonden, toen Gross bedacht, dat de scène toch wel niet meer aan de beurt zou komen.

Wat was het geval? De lange fotograaf Van Maren heeft zich beurtelings door Krol en Evert de samenhang van de gebeurtenissen in de keuken laten uitleggen en zegt: „Nee. Née-ee. Dat is fout!”

Wester wordt door Evert gewaarschuwd en komt er op af. — Wat dat nou eigenlijk allemaal is met dat pistool; hij begrijpt er niets van.

„Och, het is misschien geen groot bezwaar,” zegt Van Maren. „Maar als Eland uit zo'n pistool de houder trekt, kan hij er niet meer mee schieten, ook al zit er nog een patroon in de kamer. Dat is 'n veiligheidsmaatregel. Probeer 't maar 'ns.” Dadelijk vormt zich een oploopje rond de fotograaf, wanneer hij demonstreert, dat het

pistool niet meer klikt, zodra hij de houder er uithaalt. „Ik heb er in dienst zelf mee gewerkt en iedere soldaat weet het. Dat ligt aan de houderveiligheidspal, zoals ze dat ding noemen . . . Dacht je, dat de lui, die zo'n ding maken, geen rekening houden met dergelijke ongelukjes?

Geert krabt zich achter het oor. — Dat is 'n lelijke streep door de rekening. Nu zie je weer 'ns hoe verdommelijk je moet oppassen. Het uittrekken en apart leggen van die houder was juist zo iets prachtigs om het ongeluk aannemelijk te maken . . .

Gross ziet zijn verslagen gezicht en vindt het volstrekt niet van zo'n groot belang. — Hoeveel mensen weten dat? En als ze 't weten, hoeveel denken er aan?

„Alle militairen”, somt Van Maren op, „politie mannen en verder alle bezitters van zo'n pistool . . . Nou, als je die allemaal op 'n rijtje zet . . .”

Wester vindt het erg vervelend. — Een toeschouwer is o, zo trots, als hij 'n foutje ontdekt, komt er niet over uitgepraat; het gaat als 'n lopend vuurtje rond. En een journalist, die er achter komt, denk je dat hij er over zwijgt in z'n recensie? Zou haast niet menselijk zijn. Er zijn hele artikelen geweest over een ruitersstandbeeld in Breda, waarvan de beeldhouwer zich ook vergist heeft, zodat Prins Willem III nu met zijn voeten verkeerd in de stijgbeugels zit . . .

„Maar d'r zijn wel ouwere pistolen, waarbij het kàn,” hoort hij Van Maren zeggen.

„Wát zeg je?” vraagt hij hoopvol

„Ja, mijn oudste broer is reserve-officier en die heeft nog een verouderd model Amerikaanse browning, waarbij het weer wèl mogelijk is. Maar dat zou er dan even bij verteld moeten worden.”

„O, zeg dat dan dadelijk!” roept Wester opgelucht. „Ik had er al bijna grijze haren van . . . Goed, laat dat ding dan komen, dat oude model. En in de dialoog zal ik er even de nadruk op leggen, bij de politie, of in een krantenbericht . . . Héhè, 'n steen van m'n hart. Enfin, ik ben blij, dat je me gewaarschuwd hebt.”

En als we dit gehad hebben, blijft voor de verandering

midden in een opname de camera stilstaan. Wanneer het mankement door Duna en den tweeden cameraman Harry Beker verholpen schijnt te zijn, loopt het apparaat weer, doch niet synchroon. ¹⁾ Nu is het duidelijk: er is een onderdeel, dat vervangen moet worden of nagekeken in de fabriek. De directie van de Nekla-filmstudio's komt er aan te pas en er wordt geruimen tijd heen en weer gepraat. Beker, een van de weinigen, die voldoende Frans spreken, heeft een dringend telefoongesprek met Parijs: Onderdeel opsturen, kan in enkele ogenblikken gerepareerd worden . . . Harry Beker is een vlotte jongen, belt dadelijk Schiphol op en verneemt, dat hij nog een half uur heeft voor het vertrek van het laatste Parijse vliegtuig. Seligman houdt er zich zorgvuldig buiten: dat is een akkefietje, dat die lui van Nekla zelf maar moeten opknappen; hijzelf is verzekerd tegen alle oponthoud en bovendien kan Duna intussen wel enkele eenvoudige scènes draaien met het tweede toestel.

Het geval wordt door de studio-directie zo lang en breed en bezwaarlijk besproken, dat Beker driftig wordt en dreigt er zich niet meer mee te bemoeien. — Als ze dit vliegtuig laten verlopen, hebben ze morgen een hele dag vertraging. En anders zou hij morgenochtend om 10 uur al terug kunnen zijn.

Dit helpt. Harry krijgt uit vijf verschillende zakken zijn reisgeld bij elkaar gelapt en rent weg met het camera-onderdeel, zonder pyama of tandenborstel. — Zo'n afwisselingetje mag hij wel. Doet hem nog eens denken aan de tijd, dat hij in China was als filmreporter voor de oorlogsjournaals van Paramount . . .

Het loopt erg tegen vanmiddag, maar Evert vindt het wel goed. — Nu heeft Corry tenminste gelegenheid om wat op verhaal te komen.

Dan naar de Vorführung, want de toneeltjes van deze morgen zijn al afgedrukt.

¹⁾ Synchroon lopen wil zeggen, dat de beeldfilm gelijke tred houdt met de geluidfilm en dat niet, zoals bijv. in een Hollandse film al eens werd vertoond, eerst de bons komt en dan pas de vuist op de tafel slaat.

„Alle Vöglein sind schon da, alle Vöglein, alle!“ zingt Gross, als hij binnenkomt en de menigte ziet.

De vingerkometjes verschijnen. Bij het eerste totaal wordt weer hard gelachen door hen, die niet bij het draaien geweest zijn en de anderen begrijpen niet hoe dat mogelijk is.

Maar dan valt alleen het camerawerk op. Hoe fijn die Duna zijn objecten uitgemodelleerd heeft! Het is verbijsterend, het lijkt wel of hij de meisjes in relief naar voren heeft gehaald. Er is geen spoor van atelier meer te vinden, het is een echte keuken en de dag schijnt genoeglijk door de vensters.

Dusseldorp, de cutter en script-maker, zit tussen Duna en Gross en krijgt van links en rechts wenken voor de montage: Even voordat die dienbak met een smak op de tafel komt, overspringen van totaal naar drie-kwart . . . Die grote kop van Corry is niet veel zaaks. Alleen het laatste stukje, waar ze verschrikt opkijkt, is misschien te gebruiken . . . Maar voor ze begint te lachen, weer overgaan op totaal of drie-kwart, of desnoods op de grote kop van Mientje . . . Enfin, je ziet maar eens . . .

Er wordt nog even gelachen met de „twaalf vingers“ van Mientje en het verschrikte gezicht, dat ze trekt, als de fout tot haar doordringt. Overigens zijn de heren al gauw aan het fijne camerawerk gewend en is het eigenlijk erg vervelend, zo zes keer hetzelfde . . .

Maar de volgende dag zit het zaaltje weer tjokvol.

Zondag.

Er is drie dagen gezwogd en het is maar goed, dat de zenuwen even tot bedaren kunnen komen.

Jan Bult heeft de fiets genomen en is het Gooi ingereeden, naar het sanatorium, naar dokter Landius. — Als hij nu maar niet uit is . . .

Landius is aanwezig. Jan krijgt een sigaretje en wordt meegenomen op een wandelingetje. Heerlijk stil is het in de bossen van het gesticht; het hemd is weer grijsblauw en de ogen ook. — Waarom is dadelijk alles anders, als hij hier bij Landius is?

Landius hoort den jongen handig uit en luistert met groeiende bezorgdheid. Maar als hij zelf aan het woord komt, is er natuurlijk geen vuiltje aan de lucht:

Kijk, dat is nou bepaald belachelijk van Jan Bult om zich zo op te winden over zijn zuster. Landius heeft haar nog maar 'n paar keer gezien en gesproken, maar kent haar al voldoende om te weten, dat ze niet in zeven sloten tegelijk zal lopen. Wat is er tegen, als dat meisje bij de film een paar centjes kan verdienen? Allemaal onzin, ouwerwets gezeur . . . En wat dwaas van hem om zich zo kwaad te maken op die luitjes, die daar stonden te gnuiven over zijn mooie zuster. Dat is immers met alle mooie vrouwen hetzelfde liedje. 't Zou haast niet natuurlijk zijn, als het niet gebeurde, en voor Corry is het eerder een complimentje dan wat anders, zó moet hij 't bekijken! . . . Jan is toch waarachtig oud genoeg om te weten, dat geen enkele vrouw, die de moeite waard is, in dit opzicht „gespaard” wordt. Zelfs geen koningin!

„Nou, als je daarvoor al met grote lampen moet gaan smijten en ongelukken maken, begin dan maar met mij dadelijk dood te slaan, want ik durf je wel vierkant in

je gezicht te zeggen: als ik zo'n mooi meisje als jouw zuster vanavond in de plooiën van m'n lakens vind, dan schop ik ze *niet* het bed uit, hoor!"

Ja, nu kan Jantje Bult zelf lachen om zijn eigen zwaartillendheid. — Ziet hij nu in, wat een onzin het is om zich zo op te blazen over alledaagse kleinigheden, die goed beschouwd niets om 't lijf hebben? Die filmmensen, die zich daar lekker stonden te maken over zijn zuster, zouden toch dadelijk hun mond gehouden hebben, als ze geweten hadden, dat de broer stond te luisteren? Ze zijn toch beleefd tegen het meisje? . . .

Nou, dan krijgen we punt B., dien jongen advocaat, hoe heet hij, Ter Beek . . . Denkt Jan Bult, dat het een grote kunst is voor zo iemand om in allen ernst verliefd te worden op Corry? . . . Landius is nu eenmaal verloofd en zou voor niets willen ruilen, maar anders zou het ook voor hem geen kunst zijn. Corry is een bijzonder mooi meisje, maar volstrekt geen flirt; ze boezemt eerder respect in . . . En wat is er op dien jongeman aan te merken? Is hij 'n gevaarlijke vrouwenjager, die al 'n hoop slachtoffers gemaakt heeft; een van die types waarmee kwistig gewerkt wordt in romannetjes, maar die in het dagelijks leven hoogstzelden voorkomen? Het is toch normaler om aan te nemen, dat die goeie man heel graag met Corry wil trouwen, zoals de grote hoop van alle stervelingen tenslotte toch ook getrouwd is?

Kom-kom, dat meisje is zelf voldoende bij de pinken om te weten, wat ze doen moet, en hoe minder Jan er zich mee bemoeit, hoe beter. Wil hij zijn zuster misschien in een klooster stoppen, dat niemand er bij kan? Vroeg of laat zal ze toch trouwen, en als Landius haar goed bekeken heeft, eerder vroeg dan laat . . . Kalm afwachten en op z'n beloop laten. En als er iets mocht gebeuren, dat hem niet aanstaat en dat werkelijk ernstig lijkt: *niks doen*, eerst erover komen praten. Is dat afgesproken?

Als de jongen vertrekt, lijkt hij toch wat opgemonterd, vindt Landius. — Maar 't gaat helemaal niet goed met 'em, helemaal niet. Zo'n jongen hoort wel niet be-

paald in een sanatorium thuis, maar ook volstrekt niet in zo'n rumoerige rotzooi als die filmbeweging . . . Een van die beroerde grensgevallen . . . Enfin, je kunt nu eenmaal niet op alle slakken zout leggen.

Duna gaat met Gross, Busch en hun dames naar de middagvoorstelling van het Astra-theater. Het is een grote kleurenfilm, met veel tam-tam aangekondigd. Nieuw procédé!

Duna heeft moeite zijn nerveuse spanning te onderdrukken bij het zien van zijn persoonlijke nachtmerrie. De handeling van het scenario dringt niet eens tot hem door, zoals dat trouwens het geval is bij alle films, die hij gaat bekijken. Hij ziet slechts de lichtverdeling, de kleuren, de montage, de diepte-scherpte, de opnamen met rijdende, zwevende of panoramérende camera.

Gross volgt wel het filmverhaal, doch ziet slechts regiefouten, regie-vondsten en het tempo van ieder toneeltje op zichzelf. Busch kijkt op de eerste plaats naar de achtergronden, bouwwerken en trucs. Dit drietal is eenvoudig niet in staat van een film te genieten als gewone toeschouwers, het enige wat zij werkelijk goed zien, zijn de zwakheden.

Duna heeft reeds dadelijk de bezwaren doorgrond: Alle kleur-experimenten tot nog toe hadden een barbaarse hoeveelheid licht nodig en dit hier is geen uitzondering. Op de eerste plaats is er geen dieptescherpte. Steeds staat de lens wagenwijd open om maar licht te vangen, want er is een grens, waarna geen enkele speler nog meer licht verdraagt. En het is bepaald hinderlijk, dat alles op de achtergrond zoo vaag is, vooral met kleuren. Achtergrond? Een gezicht dat maar 'n halve meter achter de ingestelde scherpte staat, is reeds een wazige, rose vlek. Bij de grijze film heb je op de eerste plaats meer diepte en overigens is het niet zo hinderlijk, een vaag, grijs gezicht tegen een grijze achtergrond. Maar nu kleurcontrasten zo'n wazige kop naar voren halen, probeert de toeschouwer het gezicht te onderscheiden, wrijft zich de ogen en denkt, dat hij opeens bijziende is geworden.

Na afloop wordt er rond het tafeltje in Schiller over niets anders gesproken.

„Och,” zegt Gross, „het publiek zal wel aan die vaagheid gewinnen, Duna, even goed als het aan de klankfilm gewoon geraakt is. In het begin speelde niet één toeschouwer het klaar om die onmogelijke metalen stemmen uit de luidspreker te vereenzelvigen met de bewegende monden op het doek. En nu?”

„Maar vinden jullie die suikerzoete marsepijn-kleurtjes mooi?” vraagt Duna verontwaardigd.

„Dat is de gewone kinderziekte. De eerste film was beweging en niets als beweging, een zenuwachtig gejakker van begin tot eind. Toen kwamen de roerloze, peinzende koppen van Jannings en zo. De eerste toonfilms hielden geen moment hun snater, nu komen in de betere kwaliteit films al hele stukken stom voor. En met de kleuren is het weer 't zelfde liedje. In deze film was het onderwerp uitsluitend gekozen voor de kleuren, in plaats van omgekeerd. Napoleontische uniformen en kakelbonte vrouwenkleding, een orgie van kleuren, dat je er naar van wordt. En kijk nu hier op straat eens, hoe grijs het leven er eigenlijk uit ziet: grijze jassen en grijze gezichten, hier en daar een klein spatje kleur, dat je moet zoeken. Ze zullen zich na deze eerste uitpattingen ook wel weer gaan beheersen.”

„Denken jullie dat het komt, dat het algemeen wordt?”

„Zeker,” zegt Busch. „Ik bedoel niet morgen of overmorgen. Ze zullen er waarschijnlijk nog een hoop aan moeten verbeteren. Er wordt iedere dag aan gewerkt, de grote fabrieken zullen elkaar te vlug af willen zijn en over enkele jaren zal een grijze film je even krankzinnig voorkomen als nu een stomme. Het publiek is gauw genoeg gewend en vooral verwend.”

Duna kan zich niet langer beheersen. „En je vindt het plezierig?” roept hij op een ruzietoon.

„Das kommt nicht in Frage. Hoe wil je het verhinderen? Van kleuren ben ik niet bang; het vak kan er alleen maar interessanter door worden. Maar er zit iets veel on-

plezierigers achter dan alleen maar de nieuwigheid, waar je de eerste keer een beetje onwennig tegenover zult staan. Daarvan hebben jullie je misschien nog niet voldoende rekenschap gegeven?

Wel, het kleuren-procedé is beestachtig duur, weet-je. Amerika heeft een hoop veren gelaten bij de toonfilm vanwege het talenverschil en nu zullen ze in de kleuren een mogelijkheid zien om het monopolie terug te krijgen. Zij kunnen het betalen. Ik wil niet zeggen, dat Frankrijk en Duitsland meteen uitgeschakeld zullen zijn, maar in ieder geval zullen ze er zwaar mee te worstelen hebben en hun productie zal ongetwijfeld verminderen. Op 't oogenblik is de grijze film daar al geen onverdeeld financieel succes. Zover hoeven we niet eens te gaan. Denk je dat Holland een kleurenfilm kan bekostigen. Of zelfs Italië en Spanje? . . . En daar staan we dan, wij zwervers. Dat is m'n enige bezwaar tegen kleuren; voor de rest: laat maar komen, dat zullen we ook nog wel bolwerken."

„Ach kom", zegt Gross. „Voor zulke hervorragende vaklieden als wij zal er altijd wel werk zijn . . . En zo ver zijn we nog niet. Er zijn al meer kleurenfilms geweest. Hoeveel jaar duurt het al? Zo'n vaart zal het niet lopen."

„Ja," lacht Busch, „er is natuurlijk nog hoop! Of het blijft te duur voor dagelijks gebruik, of het wordt zo goedkoop, dat wij kleine mannetjes er geen last meer van hebben. Maar zo erg goedkoop kan het nooit worden, als je even denkt aan de kostuums en de décors. Dan doe ik niet veel meer met één verfspuit . . ."

Ook Corry en Evert zijn naar de bioscoop geweest en wandelen nu het "griazelige, donkere eind" af van de tramhalte naar haar huis. Het is wel donker, maar volstrekt niet griezelig.

Stil en zalig loopt hij naast haar, krampachtig zoekend naar wijze en verheven dingen, die hij zou willen zeggen. Ze kijken naar de sterren en nu valt hem iets in, dat ze misschien wel leuk vindt: — Toen hij nog een heel klein jongetje was en eens met zijn vader 's avonds aan een

handje liep te wandelen, wilde hij natuurlijk weten, waar al die sterren vandaan kwamen. En vader zei, dat het gaatjes waren in het behangselpapier van de hemel. Stoute engeltjes hadden er gaatjes in gepeuterd, net als Evertje ook wel eens deed, wanneer hij in zijn bedje lag en niet wilde slapen. En als het donker was en in de hemel het licht werd aangestoken, scheen dat licht natuurlijk door al die gaatjes en dat waren nou sterren, zie je.

Corry vindt het overweldigend, wordt er week van en stil, zodat Evert zich wel kan rammelen omdat hij zo vervelend is met zijn flauw geleuter.

Willy Mulder, die zich de laatste dagen steeds maar vaster heeft gewoeld in zijn woede en wanhoop, staat al uren op de loer en nu hij het paar vanuit zijn schuilhoek ziet voorbijgaan, bevangt hem een onweerstaanbare behoefte om dien kaaljakker iets heel kwaads aan te doen. — En hààr ook, want 't kan hem niks meer verdommen, niks! . . . Is dat god-hier-en-daar 'n behandeling? Heeft hij dat aan d'r verdiend?

In oneindig medelijden met zichzelf springen hem de tranen in de ogen, maar het volgende ogenblik beeft hij weer van woede. — Nee wacht, nou krijgen we 't. Benieuwd hoe dat afloopt, dat afscheid daar op de stoep, waar hij het ook eens geprobeerd heeft op die lollige avond, toen Truus Veldman trouwde . . . Kust hij haar, de ss-schoft! Alle Jezus, laat ze zich zo maar aflikken door die vent? . . . Nee, toch niet . . .

Het straatje is geheel leeg en uitgestorven. Achter één verlicht raam jengelt de radio. Hij martelt zijn ogen, sluipt voorzichtig wat dichterbij, van het ene donkere hoekje in het andere. — Nee, 't schijnt er niet van te komen . . . Guns, meneer neemt zijn hoedje af, houdt haar hand alleen vast, 'n beetje te lang, naar zijn zin . . . Wat 'n voorname manieren toch hè? Heb je wat aan, ben je vet mee, smeer je op je boterham . . . En door zulke vuile aanstellerij laten die stomme meiden zich nou inpalmen. Boe-ah! . . . Is 't nou haast gedaan?

Het is gedaan. In het stille straatje naderen de voet-

stappen; Willy windt zich gewild en haastig op aan die gehate voetstappen. Hij voelt dat hij nu iets doen moet, nu of nooit; als het te ver ingelopen is, helpt niets meer. Tot het uiterste zal hij gaan, de laatste kans wil hij waarnemen. — Tien tegen een, dat die vent met al z'n lef maar 'n grote lafaard is, die voorgoed in zijn schulp kruipt, als hij even flink wordt aangepakt. Je hebt van die kerels, die 't dadelijk in d'r broek doen en aan de haal gaan . . . Kijk die lamstraal daar nou tippelen, of ie pas de hele straat gekocht heeft. Wacht even!

Evert, die volkomen los van de wereld door het heelaal zweeft langs de gaatjes in het blauwe behangselpapier, schrikt zich stijf, wanneer Willy met twee grote sprongen voor hem staat:

„Zo, grote meneer! Is dat nou haast afgelopen met die apenstreken, hè? Anders zal ik je even 'n handje helpen, versta je? Je laat die meid voortaan met rust, begrepen? Anders zal ik je 'n handje, anders zal ik je die apenstreken wel 'ns afferen, afferen zal ik je . . .” Zijn stem schudt van woede en dat hij juist nu zo kinderachtig met zijn woorden moet haspelen brengt hem vanzelf op de nodige kookhitte. Evert tuurt stomverbaasd in het witte gezicht voor hem.

„O, ben jij 't?” herkent hij dan. — Een van de lichtjongens, woont hier zeker in de buurt.

Maar meteen is de schrik voorbij en gloeit hem de haat door het lichaam, heet en koud bij elke dreunende hartslag. — Grote God, die vent . . . hier in de buurt . . . Hééft Corry iets met die vent? Ja vast . . . Natúúrlijk heeft ze iets met dat boefje te maken en wie weet hoe lang dat al duurt, — hoever het gekomen is. Doodslaan die proleet, hoe durft hij maar? . . . Meid, zegt de vlegel; stel je voor: meid! . . . *Zijn* meid?

Zijn mond is droog, zijn lippen stijf, hij moet zich inspannen om te kunnen spreken. „Als ik goed gehoord heb, heeft meneer het over een meid; mag ik ook weten, wie die *meid* wel mag zijn?” Het is een stem, die hij zelf niet herkent en die erg gevaarlijk klinkt tussen zijn wreed geklemde tanden.

„Dat weet je verdomd goed, ongeluk. Als je nog één keer hier . . .”

„Hier door ons straatje gaat. Het hondje zal je bijten, hahaha!” sard hij, maar zijn lachje klinkt hartverscheurend vals. „Het katje zal je kra——”

Pats, die is er tenminste niet naast . . . En bons, die zit er ook heel goed tegen . . . — Dóódsiaan dat boefje . . . Dof, 'n lel op z'n kokkert . . . Dan een paar gaten in de lucht. — Maak 'em kapot, die opschepper! . . . Hup, pak an, fijn, recht op z'n piepers! . . .

Ze zetten hun uiterste krachten in, maar zijn allebei te zwaar gekleed en te slecht „in vorm” om elkaar ernstig kwaad te doen. Even later rollen ze al in elkaars armen over de grond en het is alleen erg voor hun zondagse plunjé. Ze denken er geen ogenblik aan, dat ze geen van beiden rijk genoeg zijn om met hun beste overjassen door de modder te gaan rollen. — Je hebt van die kerels, die 't dadelijk in d'r broek — Rang! Maar deze niet, zou je zo zeggen . . .

Met die aandoenlijke coquetterie vaneen arme-mensen-kind draagt Willy als enig sieraad een wit-metalen ring van een kwartje, met een grote doodskop erop, dat staat immers zo flink! Onder de doodskop zitten natuurlijk een paar gekruiste knekels, die nogal scherpe randjes hebben, en daarom bloedt Evert's gezicht nu zo . . . — Dat bloed hoort er eigenlijk niet bij, bedenkt Willy in alle hitte van de strijd. Dat ziet hij niet graag, heeft er nooit goed tegen gekund. Maar intussen ligt hij toch maar onder en mokert die vent hem links-rechts op zijn portret, dat het 'n lieve lust is . . .

„Zeg, benne jullie 'n hààrtje bedonderd? Mot ik de politie gaan roepe?”

Het is de vrouw van de radio, die aan de deur is verschenen. Zij brengt een zeer welkome afleiding, die ze allebei even gretig aanvaarden, en het gevecht wordt dadelijk gestaakt. Wankelend en hijgend staan ze op, hoestend van afmatting. Evert klopt al werktuiglijk zijn kleren af en raapt zijn platgerolde hoed op. — Zo goed

als nieuw hoedje, een van de „grote posten” in het huishoudboekje van zijn moeder . . .

Willy mompelt iets onduidelijks over „volgende keer” en verdwijnt snel, volkomen afgekoeld en hevig bang nu voor opschudding in zijn eigen kletsbuurtje. De vrouw wijdt uit over schandaal en schamen, dat ze zich mosten, maar Evert hoort het niet en loopt door, een beetje duizelig. Zijn oren zoemen, hij barst van de hoofdpijn en als hij zijn pijnlijk gezicht betast, bemerkt hij eerst hoe klevendig hij is en neemt zijn zakdoek. — Goeie-grut, wat bloedt dat! Kan hij zo de stad door? Hij heeft niet eens een spiegeltje en loopt natuurlijk voor gek . . . En zijn ene oog prikt zo, voelt zo dik en stijf aan . . .

Een ogenblik komt het bij hem op om naar Corry's huis te gaan en zich daar wat op te knappen, doch ziet er weer even gauw van af. — Nee, geen opspraak . . . Opspraak? Hij zal haar morgen toch even . . . Wat zal hij? Is hij dan al verloofd? Man, hij weet niet eens of ze zich niet stiekem slap lacht, omdat hij een pak slaag heeft gehad van d'r vrijer. En wie-weet houdt ze van iedereen evenveel, zolang ze maar vooruitgeholpen wordt bij de film . . . Dat schoffie beschouwde haar gewoon als zijn eigendom! . . . Nee toch! Nee, dat kan hij niet geloven . . . O, moeder, wat 'n ellende! Toch zal hij te weten komen, wat ze met dat galgenaas, met dien bekkensnijder te maken heeft . . .

De Zondag spoedt ten einde. Duna gaat naar bed, moe van het piekeren over die vervloekte kleurenfilm. — En nu moet hij morgen toch nodig eens informeren naar een geschikten Jiddischen dokter, want hij voelt weer die doffe pijn onder in zijn rug. Wat is dat ook voor een zwerversbestaan! Zorgen en nog eens zorgen; wat 'n vak, wat 'n vak. Als hij nog eens moest beginnen, zou hij zich eerder verzuipen dan weer aan de film te gaan. Vandaag heb je te vreten en morgen ben je voor goed uitgeschakeld, kun je verrekken op 'n zolderkamertje of gaan schnorren bij rijke Joden. Nog een geluk dat hij Hongaar is en geen Rus of Duitser, nu is er tenminste nog een be-

woonbaar land, waar ze hem niet kunnen buitenschoopen, al zouden ze nog zo graag. En dat komt misschien ook nog wel; heeft hij niet gelezen van anti-semitische relletjes daarginds? . . . Schweinerei die film, iedere dag iets nieuws en iedere nieuwigheid maakt slachtoffers . . .

Jan Bult slaapt al en zijn dromen zijn minder angstig dan gewoonlijk. Het permanente bad en een verpleger, die hem voedert en hem daarbij telkens de lepel schuin en onhandig in de mond steekt, de stomme vent . . .

Meer niet.

Corry doezelt langzaam weg in een gelukzaligheid, die haar bijna pijn doet. Alleen in haar armelijke, witgeverfde bedje, heeft ze toch haar arm om de hals van Evert geslagen en strijkt met oneindige tederheid over zijn prettige, matblonde haren . . . Ze kust hem zelfs, zacht, voorzichtig en kuis . . . op haar eigen arm. — Zou het leven toch nog iets bijzonders met haar voorhebben? Tot nu toe is het volstrekt *niets* geweest, haar héle leven. Ze begrijpt zelfs niet, hoe ze al die negentien jaren doorgekomen is, zo zonder dit . . . En hoe leuk hij wist te vertellen van die sterren! Echt schattig, je zou er best 'n potje om kunnen huilen. Toch echt gezellig, als een jongen zo praat over van die lieve, eenvoudige dingen . . . Al die knullen, die ze tot nu toe gesproken heeft, wisten haar alleen te vertellen, hoe flink ze wel waren, hoe sterk, hoe hard en hoe . . . gevaarlijk! . . . Je ziet dadelijk, dat Evert van een heel ander soort is en dat het toch wel een groot verschil maakt, als iemand zo goed ontwikkeld is.

Ze probeert zich een voorstelling te maken van het lekkere, kleine joch, Evertje ter Beek, die wandelt aan de hand van zijn vader en alles wil weten. Lichtblonde krullen moet hij gehad hebben . . . Ze vindt het eigenlijk wreed, dat ze hem niet toen al gekend heeft en niet alle kleinigheden van hem weet. Dat ze niet met hem opgegroeid is en die negentien verloren jaren niet meer te veranderen zijn. Het is een gevoel, alsof ze bestolen is. — Stoute engeltjes, die met hun kleine nageltjes gaat-

jes peuteren in het behang, net als Evertje. Is het niet verrukkelijk? Kijk, daar heeft ze nou altijd van gedroomd, van een man die zo *zacht* kan zijn als Evert . . .

Willy Mulder weet hier meer van. Zijn gezicht doet pijn bij de geringste vertrekking, zijn lip is erg gezwollen en gekwetst tegen de tanden. Maar dat heeft niet veel te betekenen.

Hij ligt te woelen en blijft woelen tot het licht wordt. Zijn onervaren jongensfantasie sleurt hem mee langs de waanzinnigste gebeurtenissen, die nu zeker zullen volgen en die hij zorgvuldig rond zijn eigen verdrukte persoontje weet te rangschikken. — Op 't oogenblik is meneer de advocaat al bij de commissaris van politie geweest, dat spreekt vanzelf. Of hij heeft al grote vellen papier volgeschreven met leugens en met van die vuile advocatenstreken, om het veel erger te maken! Dat er met een mes gestoken is, althans een scherp voorwerp noemen ze dat, terwijl het maar een ring was en dan nog bij ongeluk, want hij heeft er immers geen oogenblik aan gedacht! . . . Er zat bloed aan die doodskop en toen kon hij 't ding op eens niet meer zien en heeft het met een grote zwaai uit het dakraam gekeild . . .

De papieren met zegels en van alles gaan dan naar het gerecht en tegen zulke lui is die arme Willy natuurlijk niet opgewassen, is daar nog nooit binnen geweest en begrijpt geen steek van al die poppenkasterij. Hij ziet zich al zwaar geboeid tussen twee blauwe veldwachters binnengeleid en zij is dan ook in de zaal — natuurlijk, anders is er niks aan . . . Die lefgoser begint dan dadelijk 'n stuk of zes valse eden af te leggen en Willy zal verschrikkelijk edel zijn en antwoorden geven, die klinken als een klok, en hij zal de hele zaal op zijn hand hebben, behalve natuurlijk die stukken-chagrijn daar achter de toonbank, die hem heel zwaar zullen veroordeelen, omdat ze natuurlijk met dien kaaljakker onder één deken liggen, dat zie je van hier! In de zaal schreeuwen zijn supporters, dat het 'n schandaal is, en in die heibel zal hij weggebracht worden, maar onderweg zal hij haar even aan-

kijken, zo . . . en dan zal ze zich toch fijn doodschamen en lekker wroeging hebben, omdat ze zijn jonge leven verwoest heeft . . . Hij, die zoveel voor haar gedaan heeft . . . En de kranten zullen er vol van staan en geen fatsoenlijk mens zal nog iets met haar te maken willen hebben . . .

Maar het kan nog eenvoudiger ook: Nu dit gebeurd is, zorgt die vuile onderkruiper ervoor, dat hij eruit vliegt bij de Nekla; dat is 'n kleintje voor 'em, met z'n oom achter zich. Dan zal Willy armoedig en vervallen aan de poort gaan staan bij de figuranten — of nee, liever geen figuranten, want dan valt hij niet genoeg op. En telkens als zij voorbij komt, zal hij daar staan, dag en nacht, zonder eten of drinken, tot hij in mekaar zakt. Dan zal ze het toch even op d'r zenuwen krijgen, zal ze notitie van hem moeten nemen en hem aanspreken . . .

En als dat niet helpt, zal hij het zó aan boord leggen, dat ze op 'n gegeven ogenblik voor zijn lijk komt te staan; ja verdomme! . . . Maar het beroerde hiervan is, dat hij dan niet kan zien, wat het uitwerkt . . . Nee, het zal beter gaan met dat gerecht en die gevangenis, laat hij het daar maar op houden . . .

Afijn, morgen zal hij het gauw genoeg weten.

Tezelfdertijd pijnigt Evert zijn hersens met het vraagstuk, hoe hij zich morgen eruit zal praten, wanneer hij zijn intrede doet in de studio met een dichtgeslagen oog, dat al prachtig pimpelpaars aanloopt, èn een jaap over zijn wang, waarvan hij de rafelige wondranden zo goed als het ging tegen elkaar geklemd heeft met een hechtpleister. — Zonder dat blauwe oog was het nog te doen, die pleister staat wel interessant, Duits-studentachtig. Mensur!

Als die boef nu maar zijn bek hield, maar ja, kun je begrijpen, dat tuig gaat er immers wát groot op, als ze gevochten hebben voor hun . . . voor hun *meid*. Af-schuwelijk!

Maar het is nog goed afgelopen. Verbeeld je dat er 'n agent gekomen was, die de namen genoteerd had! Dan

zou het er prachtig uitzien voor Mr. E. ter Beek, advocaat en procureur, dan was zijn naam meteen gemaakt bij de Rechtbank . . . 'n Prachtig onderwerp voor de rubriek „„Bij den Politierechter” . . . De Advocaat en de Lichtjongen! . . . Die zijn immers altijd zo géés-tig, die weë gijntjes over het verdriet van andere mensen . . .

Langs de donkerste kantjes en met grote omwegen is hij naar huis gelopen, kilometers ver, zodat zijn moeder gelukkig al naar bed was bij zijn thuiskomst. Op zijn slaapkamer heeft hij de schade begroot: Het slijk zal eerst helemaal droog moeten zijn, voor hij kan zien, wat er van zijn overjas is geworden. Een hoed, die zo mishandeld is, dat hij aanvoelt als de hoed van een ander. Zijn beste pantalon zal hij ongemerkt naar de stoppage zien te smokkelen voor een klein, lief winkelhaakje midden op zijn knie. — Gelukkig heeft hij op 't ogenblik een paar centjes en hoeft hij moeder niet op extra-kosten te jagen . . . Er valt slechts materiële schade te betreuren. Maar hoe moet hij dat aanleggen, morgenochtend in de studio ?

In de nuchtere grijsheid van een Novemberse maandagochtend ziet het liefdesdrama er minder verheven en romantisch uit. Dat voelt Willy Mulder zeer goed, als hij na een springerig hazenslaapje opstaat en iets heel raars ontmoet in het blikkigerige spiegeltje boven de waskom.

Hij schrikt er hevig van. Zijn kop is tweemaal zo dik; bont en blauw en alle kleuren van de regenboog. Zijn neus is een vormloze aardappel van onbeschrijfelijke tint. — Alle Jezus, wat 'n hersens; moet hij dàarmee naar 't werk? Dat zal wat geven . . .

Hij moet. En de ontvangst gaat zijn stoutste verwachtingen te boven. De jongens rollen om van pret, het gehele personeel schiet toe, zelfs de filmplaksters komen aandraven en geven gillettjes. Schuyt veegt zijn tranen af en vertoont hem vol trots aan de buitenlandse staf. „Paul Wegener”, vindt Duna, maar Gross voelt meer voor „der irrsinnige Doktor Mabuse”.

Alles wat er aan oude geestigheden naar boven gehaald

kan worden, krijgt Willy naar zijn geteisterd hoofd, met nog enkele fonkelnieuwe erbij. De Amsterdamse gijn borrelt op en sprankelt als de belletjes in een glas sodawater:

Of zijn hele lijf zo'n prentenboek is.

Aan meneer Wierts vragen, of er nog iets van te maken is.

Welnee, 'n beetje bijwerken met de verfspuit en hij is weer zo goed als nieuw.

Hij is gisteren op stap geweest met de dochter van King-Kong!

En toen ie thuis kwam, zei z'n moeder „Dag menéér” tegen 'em . . .

Wanneer er een beetje rust komt, vraagt Schuyt: „Hoe kom je aan dat schilderstuk, wat heb je uitgevoerd?”

„Niks . . . gevallen”, zegt Willy en klimt meteen de steile ijzeren ladder op naar zijn koolspitsen.

„Nou, als je dat vallen noemt, wil ik je wel 'ns zien, als je 'n pak op je bliksem hebt gehaald!” roept zijn baas hem na.

En wanneer dan op het juiste ogenblik Evert binnenkomt als de pendant van het schoorsteen-ornament, is het eenvoudig niet meer uit te houden. Eerst staan ze even versteld, kunnen het niet geloven. Maar dan schreeuwen ze of er brand is, wankelen van het ene been op het andere. — God bewaar ons, daar heb je nummer twee; blijft dat zo vandaag? . . .

„Aber Herr Doktor, was haben *Sie* ausgefressen?”, vraagt Gross, doch het gaat verloren in het gejoel . . . Wester heeft daar straks van Evert geen opheldering kunnen krijgen over de aangerichte verwoestingen, heeft ook den lichtjongen nog niet gezien en laat zich door Schuyt inlichten. Om volledig te zijn pakt deze zijn scheepsroeper:

„Mulder!! . . . Laat die zeldzame postzegel van je nog 'ns zien!”

Nu is de buikpijn algemeen. Wester doorziet het geval dadelijk, slaat dubbel, strompelt als een dronkeman naar een praktikabel om steun, legt het hoofd in de elleboog en kan maar niet tot bedaren komen.

Vanuit de hoogte kijkt Willy het tafereel aan, ziet hoe Evert met zijn blauw oog en zijn pleisterwerk een beetje pijnlijk staat te grinneken tussen de heen en weer zwalpende lachers. Hij schaamt zich nu toch een beetje, als hij denkt aan zijn nachtelijke drama's over gezegelde papieren, boeien, valse eden en zijn ontslag bij de Nekla . . . In het luidruchtige groepje hoort hij „die goser” iets zeggen over „onbewaakte overweg”, gevolgd door luid gebrul, en nu begint zijn degelijk Hollands boerenverstand door te breken.

Het volgend ogenblik denkt hij aan de dochter van King-Kong, moet zich snel vastgrijpen en is al half genezen van zijn liefdeskwalen . . .

In de schafttijd voelt hij zich in de gang naar de toiletten bij de kraag gepakt door meneer Wester.

„Zijn jullie aan 't knokken geweest?”

„Nee, meneer Wester.”

„Je kunt 't mij gerust zeggen, hoor!”

„'t Is niet zo, meneer Wester!”

„En over Corry natuurlijk.”

„Néé, meneer Wester!” zegt de jongen en kijkt hem strak en vierkant in de ogen. „Hoe komt u d'r bij?”

Geert slaat hem hard op de schouder en loopt door met een brede, sterke glimlach. — Dat is het goeie, ouwe soort Amsterdamse jongens, waar zijn hart om vraagt. Al sla je ze dood, ze zullen geen van beiden 'n kik geven, de . . . *gangsters!*

Milly van Leeuwen heeft enkele keren moeten dreigen, dat ze het contract zal verbreken, voordat ze het draai-boek thuishrijgt. Vanavond zal ze dan maar eens zien in wat voor draak die joden haar naam zullen exploite-
ren.

Film is iets wat haar erg kribbig maakt, want door niets of niemand ter wereld voelt zij zich zo bedrogen als door de film. Is het niet om te sterven van nijd, dat de grote kans van haar leven eerst nu komt, nu het te laat is? Zij maakt zich niet veel illusies, ze weet heel precies, dat haar artistieke capaciteiten misschien voor niets ter wereld behoeven onder te doen, maar ze weet ook, dat ze lichamelijk al lang niet meer meetelt voor een rol van leading lady.

Ruim vijftien jaar komt hij te laat, de Hollandse film. Haar eerste optreden als kind trok al dadelijk de aandacht en bovendien behoorde ze tot de drie of vier zeldzame toneel-schoonheden in den lande. De portretten van het pittige frisse gezichtje uit die tijd kunnen veel vergelijkingen doorstaan, en zij kan ze nu niet meer zien, die portretten. Als toen de Hollandse film was gekomen, was hij slechts een zeer korte loopplank geweest voor de boot naar Amerika en had ze de hele wereld veroverd, had alle Negri's, Garbo's, Dietrich's en wat-nog in de hoek gespeeld, daarvan is ze gloeiend overtuigd en waarschijnlijk heeft ze zelfs gelijk.

En nu? Juist als ze reeds met één voet in de leegte staat, die er ligt tussen het sex-appeal en het tamme gedoe van de moederfiguren, komt de Hollandse film haar achternasarren met zijn grote, verloren kans. Zij, die alles kan, die als toneelspeelster aan het meest frivole, oppervlakkige rolletje nog wat inhoud weet te geven, die

alle verschijningsvormen van het jonge vrouwtjesdier zonder enige inspanning kan maken en doen leven, vanaf kostschoolmeisje en straat-canaille tot grootvorstin. En dat is nog lang niet alles. Als cabaretière weet ze zelfs het stunteligste liedje genietbaar te maken, in alle drie de talen even goed, met onberispelijke uitspraak en stemkleur.

Moederrollen, haha! . . . O, op het toneel kan ze nog lang mee, is ze juist nu op haar grootste routine-kracht. Het toneel, dat met schmink, voetlicht en afstand haar benig figuur afrondt en verzacht, zal haar, als ze zo mager blijft, nog wel een jaar of tien in staat stellen om op overtuigende manier de „jeune folle” uit te hangen. Heeft ze niet vorig seizoen met overweldigend succes Leontientje gespeeld en zelfs . . . Vadertje Langbeen, dat begint met een opgeschoten weeshuiskind?

Maar toneel! Wat levert toneel op? Pracht-recensies, waarin de schrijver onder hevige hersenkrampen tracht te bevallen van een paar nieuwe superlatieven, omdat hij vrijwel aan het einde is van zijn hiep-hoera. En nu ze deze pracht-resultaten toch niet op de boterham kan smeren, maakt ze er tegenwoordig geeuwend de kachel mee aan . . . Toneel! Als ze er geen revue- en cabaretwerk bij had, zou ze op kapotte schoenen lopen.

Zo voelt Milly van Leeuwen met haar zeldzame verzameling van filmhoedanigheden zich door het leven op de geniepigste manier bedrogen. Een opkomende filmindustrie, die haar uitgerekend vijftien jaar te laat eens lekker komt judassen . . .

En omdat ze veel te verbitterd en te koppig is om in het onvermijdelijke te berusten, slaat ze wild en blindelings van zich af, raak of niet. Zolang ze maar slaat, heeft ze tenminste het gevoel dat ze teruglaat, dat ze wraak neemt tegen iets wat even weinig bepaald is als haar slagen.

Ze leest het draaiboek. — Eigenlijk jammer dat het van Wester is, den enigen fatsoenlijken vent, dien ze kent en dien ze een beetje moet ontzien . . . Tot op zekere hoogte, want als het haar te pas komt loopt ze ook over

den helen Wester heen. Niemand, die h  ar ontziet, integendeel . . .

Moet ze met Van Geleen die rol spelen, met dat knulletje? Zal wat moois worden . . . En wat doen die dienstmeisjes heel de film door? . . . Dat halfgare Mientje met haar ordinair schellingkjes-succes en dan nog een onbekende grootheid, 'n snotneus van negentien jaar, heeft ze gehoord, die ze ergens uit de gribus hebben opgehaald, maar die erg mooi moet zijn. Precies, daar heb je 't weer. Bij de film heeft zo'n knap snolletje alle kansen, hoeft er niets voor te kennen, zolang ze d'r zoete-lieve poppekop maar laat zien   duizend dollar per dag . . .

Verrek, w  er „Het Kindermeisje”; blijft dat zo? . . . En hier is eindelijk 'n scènetje voor haarzelf . . . en 't lijkt naar niks, moet veranderd worden . . . Nee, nou wordt-ie goed; alleen het dienstmeisje schijnt zich met het kind te mogen vertonen in deze film . . . 'ns Even kijken, hoe dat verder afloopt.

Ze bladert nu haastig door het draaiboek, kijkt alleen naar de nummers en door wie zij gespeeld worden. Voor dat ze aan de laatste bladzijden gekomen is, vliegt het draaiboek al in de hoek. — Zijn die lui allemaal razend geworden? Ze komt in de hele film gewoonweg niet aan 't woord met haar hoofdrol! Daar zal ze even bij wezen. Overmorgen komt ze eerst aan de beurt, maar als ze daarop wacht: is het misschien te laat, hebben ze allerlei smoesjes.

Meteen heeft ze de telefoon al beet. „Meneer Seligman daar? . . . Ja, maar dan gauw 'n beetje alsjeblijft!” Na  n minuut wachten is ze al gevaarlijk op temperatuur. En als dan een stem, waarin ze een onderdrukte lach meent te bespeuren, zegt dat meneer Seligman net weg is, slaan haar de vlammen uit.

Hoe laat? Half zeven. Gauw een taxi.

Ditmaal slaat Milly raak. Geen half uur later attrapeert zij Seligman achter zijn schrijftafel in het kantoor-tje bij de ingang en in een houding, of hij de hele dag niet van zijn plaats is geweest.

Milly neemt heel even het woord. In zijn eerste schrik waant hij zich verloren, dan herstelt hij zich bij beetjes.

— Mevrouw vergist zich, mevrouw moet niet zo hard van stapel lopen. Wat voor belang zou hij er bij kunnen hebben om schuilevinkje te spelen tegenover zijn voornaamste actrice? Hij komt juist van een conferentie met de directie van Nekla hierboven, en het is best mogelijk, dat niemand er aan gedacht heeft om hem dààr te gaan zoeken . . .

Maar Milly is niet van gisteren. — Wie was die lieveling, die haar door het slijk sleurde aan de telefoon?

„Slijksleuren? . . . Maar, mevrouw! Hoe komt u er bij? Tot de typiste: „Wie heeft er met mevrouw getelefoneerd, juffrouw Huys?”

Dat was meneer Krol, weet de typiste en Seligman zegt met een gezicht of hij pas geboren is, dat het geval moet onderzocht worden, waarop juffrouw Huys meneer Krol zal gaan roepen en dat is hoog tijd ook, want ze stikt bijna. In de studio vindt zij den lieveling, die getelefoneerd heeft, en moet haar tranen afvegen. Krol heeft in twee seconden het geval overzien en als hij langs den portier komt fluistert hij den man toe: „Als ze je binnenroepen, dan heb je meneer Seligman om . . . kwart over zessen zien uitgaan, de straat op. Begrepen?”

Binnen schrikt hij erg mooi, als hij daar zo maar opeens meneer Seligman ziet zitten: „God, ik dacht dat u weg was, ik heb u overal gezocht. Dag mevrouw Van Lee—”

„Jij was daarstraks dus zo vriendelijk om me te behandelen als 'n doetje, dat je even afpoeiert aan de telefoon, is 't niet, hoogheid?”

Kreten van verontwaardiging, die volstrekt geen uitwerking hebben. Met groot misbaar rukt Krol de deur open en schreeuwt: „Portier!”

Veel te vlug, Krol, veel te opgemaakt.

De portier komt, zijn gezicht in de zondagse plooi en met hoge, onschuldige wenkbrauwen. — Nou, wàt heeft de portier gezegd aan Krol, toen hij meneer Seligman aan 't zoeken was? . . . Hij bestelde antwoord komt, zonder

een halve seconde van nadenken. Vluggen en prompte bediening.

„Ach ja!” herinnert zich Seligman. „Ik ben daar straks even uitgegaan naar de snijkamer. Moest Krause even hebben.”

De typiste wordt erg rood, haar ogen puilen uit. — Daarstraks zei de baas precies op de zelfde plaats: Laat die telefoon even koud worden en zeg dan, dat ik net weg ben . . . Toen hebben ze zo'n plezier gehad over die azijnzeikster, dat Krol haast niet kon praten, toen hij de telefoon weer opnam . . . En nu moet je datzelfde Seligmannetje eigenwijs horen beweren, dat zulke stommiten niet meer moeten voorkomen, dat hij voortaan zal zeggen waar hij heen gaat en als hij het vergeet — zijn hoofd loopt immers om — moet juffrouw Huys het vragen.

Milly staat er onbeweeglijk bij en een koude hoon straalt van haar lichaam. Haar artistieke kijk op het onbeholpen spelletje, dat hier gespeeld wordt, toont haar overduidelijk hoe die sukkelaars proberen haar in te leggen. Zij zwijgt en verliest Seligman geen moment uit het oog, hypnotiseert hem, tot zijn ogen beginnen te zwerven en zijn stem begint te zingen op het onwaarschijnlijke deuntje van een jokkend kind. Hij weet, dat zij weet, dat hij weet, dat zij er niet inloopt, in zijn uiterlijk zo vlot verlopen schwindeltje, maar hij troost zich met de gedachte, dat zij tegen al deze „bewijzen” in geen openlijke ruzie kan gaan maken zonder zich belachelijk te maken.

Maar er hangt iets verschrikkelijk ondraaglijks in de lucht. De ingehouden pret van Krol en van juffrouw Huys, die daarjuist nog op springen stond, is volkomen bevroren. Seligman ergert zich nu over hun verslagen gezichten. — Hoe krijgt dat wijf zoiets klaar met alleen maar daar te staan en te kijken? . . . Dan flitst hem door het hoofd: Charles Laughton in hoe heet die film, wanneer hij als de halfgekke vader van „Miss Ba” binnenkomt in de kamer van de uitgelaten jongelui, alleen maar binnenkomt en zich laat zien, nog een beetje belachelijk ook met zijn lange bakkebaardjes. En dat hij zonder iets

te zeggen, zonder één gebaar den toeschouwer al dadelijk een rilling over het lijf jaagt . . .

En dan komt de genadeslag.

„Boeah! Wat 'n ongelukkig stelletje amateurs!”

De walg van haar stem slaat hen als een vieze, natte dweil om de oren. Zij schijnt met hen te spelen als een slang met een hulpeloos gefascineerd vogeltje; zelfs de telefoons, die anders onophoudelijk rammelen, schijnen verlamd . . . Juist op het goede moment maakt zij er een eind aan; ze weet immers precies, wat *tempo* betekent:

„Ik wou je even alléén spreken, meneer Seligman.” Volkomen zeker van haar zaak beweegt zij zich al naar de deur.

Seligman is al overeind gevlogen, voor het tot hem doordringt, hoe komiek hij hiermee de nadruk legt op zijn houding van gestrafte schooljongen. Terwijl hij als een hondje achter haar aan trippelt, de deur uit, overvalt hem een vlaag van woede. — Wie is hier eigenlijk de directeur, verdomme? Is hij in haar dienst, of omgekeerd? Waarom doet hij tegenover dit serpent alles verkeerd? Het was toch eenvoudig genoeg geweest, toen ze binnen kwam! Geen smoesjes: Hoor 'ns, mevrouw, als ik op een gegeven ogenblik verhinderd ben om iemand te woord te staan, is dat mijn zaak, begrijpt u dat goed? Huh?! . . . Ach nee, met zo'n wild beest kun je dat niet doen; ze had dadelijk gezegd, dat ze zelf ook wel eens niet te spreken was, en zou woord houden ook, zou hem op een hoop kosten en ellende gejaagd hebben . . .

„Hé, meneer Seligman!” Het klare kinderstemmetje brengt dadelijk opluchting. Hansje, het aanhalige jochie van de kinderrol, komt met zijn moeder de trap af. Seligman kan weer grinniken, praat al haast op een toon, of er in 't geheel niets gebeurd is:

„Mevrouw, dit is Hansje, de kleine man van de kinderrol, hihi. Onze jongste medewerker, hihi.”

De jongen neemt haar met kalme belangstelling op en groet vlot op bevel van zijn moeder.

Milly hurkt langzaam neer bij het kind en haar droge knieën knakken als brandhout. „Weet je al wie ik ben?”

vraagt ze en Leipi schrikt even, als hij haar gezicht ziet. — Mozes! Is dat nou aanstellerij van d'r, of wordt hij zelf gek?

Zij heeft den jongen opgetild. Weg is het valse gezicht, weg de wrede lijnen, die als scheermeskerven rond haar mond zijn gegrift. — Ze is . . . Ja, wat is ze nu? . . . Seligman is totaal de kluts kwijt.

„Ik ben jouw mammië in de film.” Haar dorre gezicht glanst nu van guitige tederheid.

„O ja,” knikt de jongen wijs, en dan bot er boven op, zonder enige overgang: „Van meneer Eland krijg ik een elektrische zaklantaarn met gekleurde lichtjes, 'n rood lichtje en een blauw lichtje en 'n—”

Dan schalt Milly's prachtige toneellach door de gang, haar onweerstaanbare, hartelijke meisjeslach. Seligman is al half aangestoken, vergeet bijna zijn schrijnende nederlaag . . . Hansje is dadelijk veroverd door zo'n lach, kijkt vergenoegd toe, waar dat plezierige geluid vandaan komt, legt voorzichtig zijn wijsvingertje op haar onderlip.

„En wat krijg je van mij?”

„Hansje!” waarschuwt de moeder haastig, doch Milly legt haar het zwijgen op met een rukje van haar hoofd.

„Een overweg,” bestelt hij met ontwapenende bazigheid.

„Hansje!” Het wordt niet eens gehoord.

„'n Overweg?” vraagt Milly tegelijkertijd.

„Ja, voor m'n trein. Ik heb al twee seinpalen met echte lichtjes, maar nog geen overweg.” — Kijk, nou dat gezicht, denkt Seligman. Moet hij nou geloven dat dit hetzelfde loeder is van straks?

„En wat krijg ik dan?” Terstond slaat het kind zijn armpjes om haar hals en kust haar stevig en doordringend op de wang. Nu staat haar gezicht zeer ernstig, een beetje bleek zelfs; haar ogen staren peinzend op één punt. Seligman, die haar staat te doorgronden vanuit zijn glundere oogspleetjes, weet nu dat het echt is en dat Hansje het reptiel getemd heeft.

„O, dààr is ie zo gul mee!” moppert de moeder. „Als

ie maar wat krijgt. Ik hoop maar dat hij hier niet door iedereen zo verwend wordt, want dan . . .”

Hans legt deze verdachtmakingen kalm naast zich neer en stelt slechts belang in haar fel-geverfde onderlip, die hij nu omlaag drukt en nauwkeurig bekijkt.

„Ik dacht, dat jij allemaal bloed op je lippen had,” zegt hij dan. „Breng je die overweg morgen mee?”

Milly kraait het uit van pret en bewondering. — O, wat 'n scha-at!

„Als ik morgen kom, ja! Anders overmorgen. Is dat goed?”

De jongen wipt op en neer in haar armen. „Fijn! En ik mag bij meneer Vorst in de cabine zitten.”

Moeder en zoon vertrekken. Milly kijkt het kind tot het laatste ogenblik na en jodelt: „O-o, wat 'n dot, wat 'n lekker diefje!”

Zij schijnt haar boze bui geheel vergeten te zijn en loopt zeer afwezig en verstrooid in de richting van de studio, terwijl Seligman zich aanminnig druk maakt met alle deuren voor haar open te houden en in zenuwachtige vaart opsnijdt over het kind, het wonderkind van zijn film.

Alsof Satan ermee speelt: de eersten, waar hij in de studio tegenaan loopt, zijn Corry en Evert. Zij is weer in dienstmeisjesplunje en hij is nog erg blauw van oog. In zijn overmoed stelt Seligman het mooie meisje voor met de geestdriftige uithalen, die hij al lang voorbereid heeft, en legt het er wraakzuchtig dik op.

In alle onschuld steekt Corry bij de kennismaking aanstonds haar hand uit en op hetzelfde ogenblik is de lucht weer vergiftigd. Milly kijkt langs haar heen, het duurt eeuwen, dan ziet ze opeens de hand alsof ze nog nooit zo iets raars heeft ontmoet . . . nee . . . ja . . . tergend langzaam en met afgewend gezicht geeft ze een vies, slap handje en het meisje is vernietigd. Intussen staart ze naar het blauwe oog van Evert, die zijn figuur geheel kwijt is, en haar hâat, zoals hij Willy Mulder niet eens gehaat heeft. Dan wordt hijzelf voorgesteld en als zijn kwaliteit van „neef” doordringt, schijnt zij toch een

beetje te ontgooien. Hij smijt een kort, nijdig buigingske uit de lenden en houdt de handen krampachtig op de naad van de broek. — Hem zal ze niet vangen, dat stuk arsenicum, en als ze zelf haar klauw uitsteekt, zal hij er óók 'ns over denken.

Maar ze schijnt nog niet genoeg te hebben van Corry: „U komt zeker pas van de toneelschool?” snijdt ze in het levende vlees van haar prooi. „Of kan u 't zo wel?”

Evert ziet de hele studio voor zijn ogen draaien, zoekt zonder hoop naar een middel om tussenbeide te komen, om een snel einde te maken aan dit sadisme.

Trots al haar angst en verwarring geeft Corry toeval-
lig het juiste antwoord en wel op de juiste manier, niet te vlug en te gretig, doch na een weloverwogen poosje, dat schijnt te vragen, waar mevrouw zich wel mee bemoeit: „Ik krijg les van meneer Wester, mevrouw.” Evert kan wel springen.

Maar daar is Eland. „Dag Milly,” zingt hij. „Hoe is 't ermee?” Hij heft haar hand op en kust met zijn paars-geverfde lippen voorzichtig haar pols. Zij laat hem be-
gaan en vraagt, waar Wester is. De anderen kijken naar Eland als naar iemand, die in de dierentuin den leeuw durft te kietelen . . .

Het draaien is juist afgelopen. Corry en Evert vluchten de studio uit. Er vormt zich een kringetje rond Milly, op een voorzichtig afstandje dan altijd. Zij is beangst-
gend lief tegen Duna en hij voelt zich niet erg op zijn gemak. Maar intussen neemt hij haar toch vakkundig op en ziet wel, dat het niet zo eenvoudig zal zijn. Hij zal dit geval erg vlak moeten belichten en alle détails er uit weghalen . . . Maar het kan veel beter dan hij gezien heeft. Grote koppen? Eerst eens afwachten wat Wierts bereikt, en overigens bezit hij nog een eigengemaakte sluiertens, die behoorlijk verzacht, zonder te veel scherp-
te weg te nemen . . . Ogen zijn niet slecht, maar al die kuiltjes! Enfin, ze is wel niet jong, maar ze is toch jong geweest, zal hij maar denken . . .

Dan komt ze ter zake. Ze hoeft niet bijzonder haar

slepende stem uit te zetten, want er hangt dadelijk een beklemde stilte. De vergeten lichtjongens houden hun adem in; niet iedere dag beleven ze een gratis optreden van Milly van Leeuwen! Jan Bult heeft het uit de eerste hand vlak boven haar, bij zijn grote Köhle.

Milly staat weer aanstonds in haar verlamdende, giftige atmosfeer; haar ogen, die straks zo straalden, zien er nu uit als vuil glas. — Wester, wat is dat nou, Wester? Noemt hij dat 'n hoofdrol, of hebben ze alleen haar naam nodig voor de reclame-platen en de advertenties? In dat boek moet ze gewoonweg zoeken naar een nummertje, waar ze ook 'ns aan de beurt komt . . .

„Wat 'n gemeen orgaan heeft dat wijf,” fluistert de lange Van Maren tot Krol.

„Ja, en als je d'r soms op 't toneel bezig hoort, zou je d'r mee op stap willen . . . Als je niet beter wist. Maar stil, laten we d'r niks van missen!”

. . . En 't zotste van alles is wel, dat juist de scènes, die uitgesproken voor h  r bestemd zijn, worden gespeeld door een figurante; wat je spelen noemt dan altijd . . . Ja, figurante, dat dienstmeisje, bedoelt ze. Als ze geen figurante is, wat is ze dan? Hebben ze d'r 'n ander woord voor? . . .

Boven op de brug zijn de supporters van Corry hevig verontwaardigd en er worden vreselijke dingen gemompeld: — Doodslaan, die rotde!

„Die fluuks-de-boesje van d'r hindert me zo”, zegt Willy Mulder tot een vriendje.

. . . Niet om 't een of ander, maar Wester moet toch inzien hoe belachelijk het is: Niet één keer komt ze in de hele film met haar eigen kind in aanraking.

„Als je dat denkt, heb je 't draaiboek niet goed gelezen,” waagt Wester en hij voelt dadelijk, dat hij de spijker op de kop slaat.

„Ja, omdat je wel moest, heb je hier en daar even uit laten komen, dat ik nou eigenlijk de moeder ben van dat jochie, anders wisten de mensen het niet eens. Maar verder mag ik er niet meer aankomen, moet ik wachten tot die figuranten met het kind klaar zijn. Als je die meiden

in de keuken nodig hebt, als het niet anders kàn, mag ik per gunst en gratie 'ns met m'n eigen kind uit . . . En dat zie je zelf heel goed in Wester, en ik verdom het zo, als je dat maar weet . . . Weet je, wat jullie moeten doe-oen: laat Mientje Dols, of die figurante hoe-heet-ze de hoofd-(h'm!)-rol spelen en maak mij dan maar dienst-meisje."

Geert Wester is moe na zo'n draaidag en het is hem aan te zien. — Eerst maar helemaal uit laten razen. Straks als ze al haar kruut verschoten heeft, zal hij een poging doen om ook 'ns wat in het midden te brengen . . .

Maar de arme Leipi Seligman begint al te wanhopen.— Laat Wester zich ook al dadelijk ringeloren door die, door dat . . . Hij kan er geen woord meer voor vinden.

De navrante stem zaagt genadeloos verder: En dat liedje? In haar contract staat, dat ze minstens één liedje te zingen krijgt; is dat zo, of is dat niet zo, meneer Seligman? Waar is dat liedje en wie maakt dat liedje? Toch zeker wéér niet zo'n snertliedje van . . .

Zij noemt man en paard, zonder zich ook maar met één oogopslag rekenschap ervan te geven: of de schuldige poëet aanwezig is . . . Gross en Duna luisteren aandachtig toe, doch verstaan er zo goed als niets van.

„Duna, wat is dat voor een soort Terreur?"

„Weiss nicht. Misschien probeert ze alleen maar indruk te maken op ons. Ik denk, dat we haar in ieder geval zullen moeten temmen." Gross staat op het punt om er een eind aan te maken door „Vorführung!" te schreeuwen. — Het mens begint zelfs op *zijn* zenuwen te werken.

. . . . En hoe moet dat liedje in deze film gemetseld worden? 't Is helemaal geen film voor 'n liedje. Dat kan alleen maar 'n wiegeliiedje zijn, dan laat zij zich tenminste ook eens bij haar kind zien . . .

„Hè jaaa, 'n wiegeliiedje!" lekkerbekt Eland op een afstandje en begint te neuriën: „Slaap zacht! Goede nacht! . . . Wat rijmt er nog meer op?"

„Word verkracht. Door 'n man of acht. En opgebracht. Naar de politiewacht," rijmt Krol, de moordlustige ogen op Milly.

. . . Enfin, zó doet ze 't in geen geval. Er moeten scènes bijgemaakt worden van haar met het kind en dat naar-bed-brengen van den kleine door die figurante vervalt al dadelijk, dat spreekt wel van zelf. Ze zal nu 'ns zoveel belang stellen in haar kind, dat ze het zelf naar bed brengt. Is dat misschien abnormaal van d'r? . . . Nou hebben ze allemaal hun spraak verloren, de filmhelden?

Dit laatste in de richting van Seligman, die ervan ineenkrimpt.

Geert kucht. Hij heeft aanvechtingen om zijn draaiboek met een daverende slag daar op de vleugel te smijten, maar voelt zich werkelijk te moe om zich op te winden.

„Ik begin er zoetjesaan plezier in te krijgen, dat ik je met veel moeite in deze film gehaald heb, meisje,” zegt hij dan zachtjes. — Deze is toch raak, dat ziet hij . . . „Jij bent op 't ogenblik druk bezig om er 'n drie-persoonsfilm van te maken. Op de eerste plaats heb je het draaiboek niet of maar half gelezen, dat staat voor mij vast. Maar misschien heb je wèl gezien, dat er al zeer weinig rollen zijn. Dat draaiboek is gemaakt door iemand, die zijn vak kent en die rekening moest houden met de eisen van de directie. Ik sta hier niet te preken voor m'n eigen parochie, want van m'n oorspronkelijke opzet is al heel weinig overgebleven. Als er iemand water in z'n wijn heeft moeten doen, dan ik wel. Er is veertien dagen over dat draaiboek geconfereerd, iedereen heeft er zich mee bemoeid, nu is het eindelijk klaar, we zijn al vijf dagen aan 't zwoegen en kom me nou asjeblijft niet vragen om het nog eens helemaal om te bouwen, Milly, want dan doe *ik* niet meer mee . . . Tot nog toe is iedereen tevreden geweest met zijn rol . . .”

Milly weifelt. Zij schijnt in te zien, welk een grote fout ze heeft gemaakt met al los te branden zonder dat ze het draaiboek goed bestudeerd heeft. „Maar die scènes waar dat kind naar bed gebracht wordt! Die zijn toch zonder enige moeite te veranderen.”

„Herr Gross!” roept Geert. — Dat hij daar niet eerder aan gedacht heeft! . . .

Gross schiet toe en Wester zegt fijntjes: „Nou Milly, vertel maar wat je op je lever hebt.” — In het Duits kan ze immers niet zo'n grote Schnauze opzetten en Gross praat haar wel onder tafel.

Inderdaad. Milly verliest snel terrein. Het kleine registreurtje ratelt en ratelt en schijnt het zonder ademhaling te kunnen stellen: Ach nein, das kann die Gnädige Frau doch nicht meinen. Draaiboek is glänzend, wonderbar. Ze heeft een heel verkeerd idee; het sterrenstelsel is allang uit de mode; vreselijk vervelend een film met een of twee mensen, die de hele avond niet van het doek zijn weg te slaan . . . Dienstmädchen, ach was! Wat kunnen die paar korte scènetjes met het kindermeisje nu voor verschil maken. Ach nee! In deze scène heeft alleen het kind iets te zeggen en die dialoogjes zijn nu juist zo goed, de gewichtigste en meest roerende dialogen van de film. En het kind moet daar spreken op een toon, die een beetje frech en befehlerisch is en die tegenover zijn moeder niet zou passen, dat heeft Wester zeer goed begrepen. Drie keer komt de scène terug en telkens handelt het over het speelgoedmannetje. Als er één wegvalt, is de hele draad kapot. Unmöglich, dat moet Gnädige Frau toch inzien! En Gnädige Frau heeft de scènes niet geteld, waarin ze met het kind optreedt, dat zijn er juist veel, misschien zelfs te veel . . .

Hij loopt al door en grijnst vriendelijk, dat de genadige vrouw mee moet komen naar de Vorführung om het prachtwerk van Duna te zien. „Vorführung!!”

De bui schijnt voorlopig afgedreven. Maar Jan Bult staat als een der laatsten op de brug en knarst vreselijk met zijn tanden.

„Je hebt beloofd, dat je me de snijkamer zoudt laten zien,” zegt Evert.

Dusseldorp kijkt op zijn horloge, kijkt ook eens naar de steigers, waar de lichtjongens met lampen sleuren en besluit dat Duna eigenlijk nog niet serieus begonnen is, al duurt het al 'n half uur.

„We kunnen nu wel even gaan.”

De snijkamer is ondergebracht op de eerste verdieping van een oud huisje naast de studio. Langs heel de zoldering lopen buizen met sproeigaatjes en de kamer lijkt wel één groot douche-hok.

„Zeker tegen brandgevaar?” zegt Evert.

„Dat is intelligent opgemerkt,” zegt Dusseldorp en stelt zijn twee medewerkers voor: Fräulein Wetzlar en Dr. Krause. „Ja, als er brand komt, worden we verondersteld de deur uit te wandelen en hier om de hoek een waterkraantje open te draaien. Maar die kraan is voor alle zekerheid met 'n dikke ijzerdraad vastgewurfd, zie je want je hebt van die psychopaten, voor wie de verleiding te sterk zou zijn. Maar als het zoover komt, zullen we wel geen tijd hebben om ons in die waterkraan te verdiepen.”

Overal liggen snippers film, de vloer is ermee bezaaid.

„'t Lijkt wel 'n vat buskruit,” vindt Evert.

„Ja. Roken staat hier gelijk met 'n moordaanslag. Als de eerste steekvlam in de richting van de deur wijst, komen we d'r niet meer uit. Misschien kunnen we dan nog uit het raam springen en 'n gebroken poot risieren.”

In de studio wordt ieder toneeltje, hoe onbelangrijk ook, vier of vijfmaal opgenomen en iedere opname krijgt bij Gross het volle pond. Na de Vorführung komt dit overvloedige materiaal in de snijkamer, waar de beste stukjes worden samengeplakt tot het voordeligste geheel. Er staan twee snijtafels, die op zichzelf miniatuurbioscoopjes zijn. De tafels staan vol ingewikkeld raderwerk, waardoor de film loopt, hebben een luidsprekertje en een matglazen luikje ter grote van een sigarenkistje, waarop het beeld zich projecteert.

Het is een afgrijselijk monnikenwerk en uiterst belangrijk, want de beste film kan door de montage bedorven worden, terwijl er van de andere kant reeds prachtfilms zijn gemaakt, die bestaan uit louter montage van oud materiaal, kunstzinnig uitgezocht en gerangschikt.

Voor deze film staat het werk onder de leiding van een

Heer Doktor in de Rechtswetenschap, zodat Evert
hier in de snijkamer nog een lotgenoot ontdekt.
„Wij, juristen zijn voor alles te gebruiken,” zegt
Dr. Krause.

In de studio gaat het gezwoeg verder. Ruhe, Probe, aftoeten, inschakelen, camera loopt; afgewisseld door zenuwontploffingen, tranen en lachbuien. Ausgezeichnet; noch einmal dasselbe, weil es so schön war! . . . Tempo, tempo!

Figuranten komen, worden gekleed, geschminkt, doen alles verkeerd, ruien elkaar op, worden lastig, verdommen het verder na zes uur, of anders bijbetalen . . . Die Komparsen sollen sich leise unterhalten! . . . Wester! Zeg, dat de figuranten zachtjes praten, we moeten rabarber hebben bij deze scène . . . Harder, zegt meneer Vorst; hij hoort niks! . . . Rabarber, rabarber, rabarber . . . Niet allemaal op 'n kluitje; doorlopen! . . . Lachen, lustig sein, deze drie hier . . . Nee, niet allemaal lachen! alleen deze drie! . . . Grosser Gott, was für Ochsen sind das, Herr Kroll! . . . *Niet* in de lens kijken, donnerwetter, die man met zijn witte handschoenen!!

Iedere ochtend, in het smerigste weer, staat er een drommetje figuranten te wachten aan de ingang van het studiogebouw en dit is iets, wat Wester zo neerdrukt, als hij 's morgens uit de taxi stapt en zo akelig beleefd wordt gegroet. „Ga toch naar huis, luitjes, d'r is vandaag heus niks te doen; geloof me nou!”

„Eerst 'n huis hebbe!” hoort hij er een zeggen en het snijdt hem door de ziel. Zij wachten koppig tot laat in de namiddag, wanneer alle hoop vervlogen is. . . .

Toneelspelers van naam komen de kleinere rollen vervullen.

Eland is de gemakkelijkste van allen; aan hem heeft niemand een kind. Hij komt precies om negen uur, soms in de overtuiging, dat hij de hele dag niet aan het woord komt, schminkt zich zelf, kleedt zich, gaat in de studio

op een bescheiden plaatsje zitten. „Dag, jo-och! Hoe is 't ermee?” Hij heeft een praatje voor iederen lichtjongen en luistert met veel belangstelling naar hun verhalen. Ze zijn ermee vereerd en vertellen dus alles. Zo weet Eland meer bijzonderheden van het bedrijf dan de directie van Nekla.

Hij is dikke vrienden met iedereen, op de eerste plaats met Evert, amuseert het hele gezelschap en verliest geen ogenblikje zijn goed humeur.

Iedere avond weet hij Krol te overtuigen, dat hij morgen zeer zeker aan de beurt zal komen. Eén keer kon hij gemist worden volgens Krol, wien door Seligman op het hart was gedrukt om vooral zuinig te zijn met Eland, en stond hij niet op het lijstje. Maar 's middags moest hij in allerijl gehaald worden, was de eerste uren toevallig — ja, meneer: toevallig — onvindbaar en verscheen bezweet in de studio, toen het eigenlijk al niet meer nodig was. Het speet hem erg, had maar juist het bericht ontvangen en zich erg gehaast. Ja, hij was uit, dacht 'ns 'n dag vrij te hebben, niet waar? Het speet hem nogmaals en hij incasseerde zijn gage voor deze dag . . . Krol heeft toen van alle kanten zulke ingewikkelde vloeken en verwensingen naar zijn hoofd gekregen, dat hij sindsdien niet meer zo zuinig is . . .

Eland kent het draaiboek op zijn duimpje, maakt rekensommetjes en is volkomen tevreden. Duna vindt hij een prachtkerel. — Wel ja, Duna, zet er nog 'n paar pitjes bij, doe er je tijd over, jongen; het licht moet goed zijn, laat je niet opjagen . . . En dat er geen verstelbare bruggen zijn, is ook zoiets schitterends! Dit is nu een studio voor arme acteurs, weet-je, tenminste als ze per cachet zijn geëngageerd . . .

's Avonds schminkt hij zich weer af en gaat zijn „cachet” ontvangen op het kantoortje bij juffrouw Huys, wat steeds met hetzelfde grapje gepaard gaat. Zij zegt, dat hij het vandaag niet verdiend heeft, dat het wel minder kan, en biedt af. Hij speelt haar een prachtige wanhoopscène voor, probeert eerst haar „moederhart” te laten spreken en maakt haar ten slotte uit voor *bloed-zwigster*. „Je bent tóch 'n schat,” zegt hij dan, zodra hij

het geld in zijn jasje geknoot heeft. „Da-ag, tot morgen!”

Willem van Geleen is rusteloos, loopt met een verbeterd gezicht rond, laat zich door Gross zenuwachtig maken en schopt ruzie. Toch werkt Gross erg graag met hem; vindt hem erstklassig.

Eland weet wat de oorzaak is van deze kribbigheid, en ook waarom Willem bij hun eerste ontmoeting zo schichtig deed, toen de vrouw ter sprake kwam. Er is grote bonje tussen die twee; hij komt niet meer thuis, houdt het nu al twee weken koppig vol op een paar goedkope kamers, ofschoon hij hevig verlangt naar zijn gezellig huis en zijn 5-jarig dochtertje, dat gewoon is 's morgens om acht uur in zijn bed te klauteren. — En als er nu iets ernstigs geweest was!

„Stel je voor, Eland,” vertelt hij, „dat je als 'n kleine jongen door je ma uit de kroeg gehaald wordt, terwijl je met een stel vrienden zit en de grootste lol hebt; zo na je tweede borrel, als je juist erg flink begint te worden . . . Kun je je man 'n grotere belediging aandoen?”

„Wacht even!” zegt Eland. „Waren het vrienden of vriendinnen?”

„Er zaten een paar meisjes bij, waarmee ik niets te maken heb, wat ze heel goed wist. En dat maakte de zaak nog erger. Zeg nou zelf.”

„Tja, dat is niet erg verstandig van Mary,” zegt Dirk en hij denkt aan het huwelijk van zijn broer, die als fabrieksingenieur in Brabant woont. — Een *rothuwelijk!* Kat en hond en hij steeds aan de zweef. Drie jaar is het prachtig gegaan, totdat zij hem ook zo'n krankzinnig staaltje leverde ten overstaan van collega's . . . De sukkelaar kan niet scheiden vanwege de kinderen en vooral van wege zijn baantje, maar overigens kunnen ze mekaar wel vergiftigen . . . Ja, dat is wel het stomste, wat 'n vrouw ooit kan doen, dat verwekt bij veel kerels 'n haat, die ze nooit meer te boven komen . . .

„Maar Willem, ik begrijp niet, waarom dat nou dadelijk zo'n drama moest zijn, dat je vrouw in de kroeg kwam. Daar was toch wel 'n draai aan te geven: Hé, leuk dat je d'r bent, ga zitten, wat neem je?”

„Dat was ik 't eerste moment ook vast van plan, al kostte het moeite. Maar je moet er bij geweest zijn om het zuiver te begrijpen. 't Was al dadelijk dicke Luft en dat voelde heel het stel. Ze kwam aanmarcheren als de *femme fatale* uit een melodraak, ze had even goed 'n pistool en 'n dolk in haar handen kunnen hebben als een tasje en 'n paraplu. Zoiets voelen de mensen dadelijk en iedereen hield z'n adem al in, toen ze nog op tien pas afstand was. Voordat ze d'r mond opengedaan had, was de situatie al niet meer te redden . . . — Zou je eindelijk niet 'ns naar huis komen? zei ze op haar liefelijkste manier en ze keek de anderen aan, of ze nog nooit zo'n hoop vuil bij elkaar had gezien . . . Nou kun je zo veel acteur zijn als je wilt, Eland, maar op zo'n ogenblik ben je je hoofd kwijt en ga je als 'n geslagen hond met je staart tussen je benen naar het buffet om af te rekenen met de kellner . . . En dan moet je goddome altijd zo'n walgelijke zuipschuit zijn geweest als ik, misschien drie keer per week in de kroeg komen en dan hoogstens drie borrels drinken.”

„Ik begrijp niet, wat 'r heeft beziel. Mary was altijd toch verduveld aardig, voor zoover ik haar heb meege maakt. 't Leek me bij jullie zelfs 'n geslaagd huwelijk . . . Zat er niets anders achter?”

„Later bleek, dat ze buiten heeft staan kijken; ik weet niet hoe lang. Nou was ik erg op dreef en we hadden het grootste plezier. Jé weet hoe 't gaat, die lui lachen, en je vindt jezelf hoe langer hoe geestiger. Zij stond daar buiten in de kou die lol aan te kijken, zonder dat ze er iets van hoorde, en toen is die stomme film zeker op haar verbeelding gaan werken en heeft ze er zich zo aan staan opdraaien, dat ze tot alles in staat was . . . Ik ben met 'r naar huis gegaan, maar ze had nog overschot van gelijk, moet je weten. Op zulke ogenblikken kun je pas begrijpen, dat er soms van die knusse, huiselijke moordjes op touw gezet worden. Maar ik pakte m'n spullen en verhuisde meteen.”

„Maar je hebt jezelf het ergste te pakken . . . Als ik 'ns met Mary ging praten?”

„Om de dood niet! Als ik nu de eerste ben, die 'n pootje geeft is 't voor altijd mis en heb ik voortaan over mezelf niet eens meer wat te zeggen. Zij heeft 'n harde kop, maar ik ook . . . Ondertussen kost me dat grapje handen vol geld. Als je heel je vrije tijd op de vlakke bent, geef je kapitalen uit, al doe je niks bizonders. Ik heb nu om zo te zeggen twee huishoudens. Ze zal veel kunnen beweren, maar niet, dat ik haar met een kind op de keien heb gelaten. Ik moet meer geld zien te verdienen ik probeer al aan 'n revue te komen.”

„Zeg, heb je deze film afgesloten per cachet?”

„Nee. Seligman voelde er niks voor en ik begreep er eerlijk gezegd ook de mop niet van.”

„Jammer. De kwestie is, dat deze film veel langer gaat duren, dan Seligman ooit heeft durven denken. Duna ken ik langer dan vandaag en . . . och, 't zijn allemaal optimisten. Twintig dagen, zei Seligman. 't Worden er meer dan vijf en dertig . . . Tot welke datum heb jij afgesloten?”

„Tot één December.”

„Hé, da's aardig. Als Leipi dan nog niet klaar is, hang jij zo'n beetje in de lucht . . .”

Willem spitst de oren. Eland neemt hem mee in een hoekje en daar zitten ze een hele poos geheimzinnig te fluisteren en zich te verkneuteren, tot Krol komt vragen, of hij die mop al kent, en ze opeens verschrikt zwijgen. — O nee, 't was niks bizonders . . .

Maar de volgende dagen begint het wel erg op te vallen, dat Eland en Van Geleen elkaar zo duidelijk uit de weg gaan. — Wat hebben die twee? Jalousie de mé-tier?

De ochtend, dat Milly van Leeuwen voor het eerst zal optreden, heerst er een gekriebelde spanning. Wierths is een vol uur met haar bezig en als hij na afloop in de studio komt, is hij rood tot op zijn eerbiedwaardige schedel en parelt het zweet op zijn voorhoofd. — Zo'n stuk-eigenwijs! Kijk, dat is nou het ergste wat je kan overkomen, zo'n cirkelzaag, die er 'n béetje verstand van

heeft, maar lang niet genoeg; die niet veel weet, maar alles beter . . .

Duna is verschillende keren komen kijken naar de werkzaamheden in de kappersloge en Wierts zal hem nu liefhebben tot aan zijn dood. De cameraman spreekt erg Hongaars. Sèrrr gut Herrr Wirrrts, heeft hij telkens gezegd, dwars tegen al haar chicanes in.

Wierts heeft zich beijverd om zo veel mogelijk haar gaatjes en kuiltjes te vullen en haar botjes weg te doezen. Voor zich zelf noemt hij het: bouwen op de ruïnes van een langvervlogen tijd . . .

„Ik zie er langzamerhand uit als 'n zebra!” heeft ze gesmaald.

Als een gevlekte hyena, verbeterde Wierts, maar hij zei het niet. „Ik moet de harde schaduwen wat lichter maken. Op de film zal het effect goed zijn, gelooft u me nou!”

Haar ogen wijken af naar buiten; ze is wel niet bepaald loens, doch wel erg starend. Op het toneel maakt het een zeer vriendelijk effect, maar voor de lens is het wat te veel. Hij verft de pupillen wat naar elkaar toe.

Dan heeft hij haar een lichtblonde pruik aangeraden, die haar gezicht wat ronder zal maken.

„'ns Kijken . . . Nee-ee, het publiek gelooft niet meer dat ik het ben. Ik ben nog nooit blond geweest.”

„Het publiek is allang gewend aan dames die opeens blond worden, mevrouw.”

Nog eens opzetten. — Mm, misschien toch wel aardig . . . Of nee, laat maar.

Lieve hemel! Vijf keer is de blonde pruik op en af geweest, en is eindelijk toch blijven staan, juist op het ogenblik, dat Wierts het kunststukje van zijn eigen handen vastberaden uit elkaar zou gerukt hebben, om tenminste een einde te maken aan het getreiter . . .

Maar als ze dan in de studio komt, is ieders aandacht afgeleid. Op het zelfde ogenblik laait er een felle ruzie op tussen Duna en Gross. Dit is nog nooit gebeurd en Milly staat er een beetje vergeten bij, heeft geen belang-

stelling, zelfs niet met een blonde pruik. Zij razen en tieren, half Jiddisch half Duits, laten elkaar niet aan het woord komen. Seligman denkt aan het tijdverlies. — Dat die lui doorwerken en ruzie maken in hun eigen tijd!

„Steek die lamp maar gauw aan,” knipoogt hij tegen een lichtjongen. Het is een lamp, die geheel buiten spel is, en de jongen schiet in een lach. — Steek de lamp aan, zegt meneer de directeur . . .

Maar overigens is iedereen er stil van. Vorst moet het geluid wat afdempen, want ze staan onder de microfoon en het doet pijn aan zijn oren.

Het is een indrukwekkende ruzie. Het scherpe hidalgo-gezicht van Duna ziet er schrikbarend uit. Gross is een klein kereltje, maar hij heeft een baard als reus Goliath, met gitzwarte stoppels van twee dagen, wat hem erg fel maakt, vooral met die fletsende tanden . . .

Allen kijken roerloos toe. — Dadelijk vliegen ze mekaar nog naar de keel!

Maar Eland denkt toch een ogenblik na. — Is het schwindel? Hebben deze twee doorgewinterde studio-ratten het geval in scène gezet om Frau Van Leeuwen einzuschüchtern? . . . Zolang je zelf Radau maakt, moet een ander zijn beurt afwachten. Als je het verbijsterde gezicht van den dikken Busch ziet, zou je toch denken, dat het menens is . . .

In ieder geval hebben de heren succes; Milly is er werkelijk een beetje beduusd van. — Er zijn hier dus nog meer mensen, die niet op hun mondje gevallen zijn en een bonje kunnen schoppen waarvan de gemeente stijf staat . . .

Duna zwijgt en werkt mokkend verder. Gross wendt zich met hetzelfde gevaarlijke uiterlijk tot Milly en gromt met onderdrukte woede: „Ach Gnädige Frau! Verzeihung, bent u daar al; ik had u niet gezien.” Kust haar hand met een gezicht, alsof hij er in wil bijten, neemt zijn draaiboek en begint nog hijgend en trillend van opwinding zijn instructies te geven . . . Prachtig, denkt Eland, de feeks is al getemd . . .

Wanneer Hansje binnenkomt, klaren de gezichten weer op. Maar als Milly dadelijk met koerende geluidjes op hem afstuift en bar lieverig begint te doen, valt er een verbaasde stilte. — Ooit zulke vuile aanstellerij gezien?

Meyer, de waakhond van de requisieten, wordt uitgestuurd en verschijnt haastig met de overweg, die al gereed lag in de kleedkamer.

„Zoiets kun je niet uitstaan van zo'n canaille, vind je wel?” zegt Evert. „Als iemand eenmaal canaille wil zijn, moet hij 't ook maar consequent doorvoeren.”

„Och, ik geloof toch wel, dat ze 't meent,” vindt Eland. „Misschien is ze erg dol op kinderen.”

„Dat ze Theo de Both er dan een bij d'r laat maken,” zegt Krol.

„Misschien wil Eland zich wel 'ns verdienstelijk maken in die richting,” veronderstelt Ternaat.

En zo zijn we weer eens op het Eeuwige Chapter, dat zelfs in de studio nooit vervelend schijnt te worden.

Maar dan komt Satan weer even aan bod. Reeds de vorige dagen heeft Hansje getoond enige smaak te bezitten. Corry is onbetwistbaar zijn bizondere favorite; hij klautert op haar schoot, slaat met zijn eigen royaal gebaar zijn armpjes om haar hals, knuffelt haar de schmink van het gezicht en brengt haar kapsel in gevaar. Nu neemt hij gretig zijn overweg in ontvangst, geeft eerst na twee aanmaningen een vluchtig en verstrooid zoentje aan tante Milly, ontsnapt terstond met zijn overweg en huppelt recht op Corry af. Hij zet het speelgoed op haar schoot en begint haar vol ijver in te wijden in de geheimen van een spoorwegovergang met lichies . . . Eland ziet Milly's gezicht, — Oei-oei, dat loopt mi-is! Als die ogen dolken waren . . .

Het kleine ventje doet zijn werk zeer goed, maar als het hem gaat vervelen zo telkens het zelfde te doen, wordt hij even lastig als de groten en vertelt aan Gross precies hoe hij over hem denkt: „Nog één keer, heb je daar straks gezegd en nu begin je weer opnieuw. Je hebt toch eerlijk gezegd, dat het de laatste keer was! Jij bent

'n echte jokkert! Jullie doen net of er morgen geen dag meer is."

Bij een zeer lastige scène gaat tijdens de opname de deur langzaam open en komt hij gemoedelijk in het beeld wandelen, terwijl hij er volstrekt niet in thuis hoort. Groot gelach, maar de lastige scène is weer eens verknoeid.

Als Gross even zit te rusten, komt Hansje de zwarte stoppels van zijn baard betasten. „Waarom scheer jij je niet?"

„Ich hab kein Geld," zegt de regisseur zielig. Terstond grijpt Hans diep in zijn broekzak naar het „kleine dubbeltje", dat hij zo juist heeft gekregen van Willem van Geleen.

„Duna, Eland, schau mal! Hij wil me geld geven om me te laten scheren." Gross doet er twee kwartjes bij en laat een grote plak chocola uit de cantine komen. De moeder protesteert wanhopig. Intussen begint de kleine bij iedereen op het rijtje af een nieuwe voorraad kleine dubbeltjes bij elkaar te schooien en krijgt een moederlijke tik om de oren.

„Over een week is er met die jongen niets meer te beginnen," moppert zij. „Is er hier dan niemand, die z'n verstand gebruikt? Hans, kom hier!"

„Wat is dat mens akelig tegen d'r kind", smaalt Milly.

„Och, ze heeft eigenlijk wel gelijk. Dat kind wordt hier veel te veel verwend," zegt Eland, die begonnen is met een zaklantaarn in verschillende kleuren.

Dan is er veel vreugde over de opname, waarin Hansje blijft steken en doodleuk vraagt: „Wat moet ik nou zeggen?"

Alleen Seligman lacht bij zulke gelegenheid een beetje groen. Het loopt al aardig naar het einde van de maand, maar het einde van de werkzaamheden is nog niet in het zicht. Hij wordt zenuwachtig, draaft de studio in en uit en tracht Duna tot spoed aan te zetten. Maar het is erg lastig om iemand, die al de hele dag onverpoosd afbeult, nog aan te drijven.

„Waarom draai je niet met twee camera's tegelijk?"

vraagt hij zo maar ineens en het is een zeer domme vraag, want Duna heeft het décor maar juist zover belicht, dat de camerahoek ¹⁾ er invalt. Hij kijkt Herr Direktor vernietigend aan:

„So klug sind wir einmal nicht”, zegt hij dan en Seligman vlucht. — Als je in handen van zulke kerels valt, ben je nog niet gezegend.

Nog veel zenuwachtiger is Seligman, wanneer de journalisten in de studio komen.

Van de grote kranten, waarin de grote advertentie's verschijnen, is hij op een enkele uitzondering na niet bang. Een Hollandse film moet al heel erg zijn, of er wordt hoera geroepen, en de fortissimo's in het artikel wijken niet veel af van die in de advertentie. — Jonge, opkomende industrie, niet waar? Aanmoedigen . . . Een scheutje vaderlijke welwillendheid er door met hier en daar een vergoelijkende glimlach om niet al te erg in de gaten te lopen. Zijn ergste gewetenswroegingen raakt de beoordelaar dan wel kwijt in zijn artikel over de volgende Hollandse film, waarin hij vergelijkingen maakt, die zijn oorspronkelijk hosannah weer geheel te niet doen. Maar dat komt later en is van later zorg; bovendien heeft de kassa zich steeds bitter weinig aangetrokken van goede of kwade beoordeelingen.

Er lopen evenwel een paar zeer gevaarlijke individuen tussendoor, die zich speciaal op films hebben scherpgesteld, die zich in hun maand- of weekblad niet om dure advertentie's hoeven te bekommeren en die op een hondsgemene manier de waarheid zeggen.

In zijn naïef optimisme van succesvol geldverdiener acht Leipi Seligman zich geroepen om deze wildste beesten wat milder te stemmen voor zijn film. Maar zijn instinct waarschuwt hem toch, dat hij een beetje voorzichtig moet te werk gaan, wat echter niet verhindert, dat hij de pers laat komen op een van de ongelukkigste dagen, wanneer de studio overvol is van quasi-Ameri-

1) Een normale camera beslaat een gezichtshoek van 25 graden.

kaans uitgedoste balletmeisjes, die ongelooflijk origineel met hun beentjes zullen wuiven naar de lens. Beslist eerste optreden in Nederland en nog nooit op de kermis vertoond! Dit schouwspel zal gegeven worden in een décor, dat een onbestaanbaar Hollands cabaret moet voorstellen met aandoenlijke pogingen tot zinloze Hollywoodse praal. Een beroemd refrein-zanger zal dit Broadwaycabaret met zijn aanwezigheid komen opluisteren en een gezang aanheffen, dat op zichzelf zijn verdienste heeft, doch in deze film kant noch wal raakt en erin past als een hoge hoed in de woestijn. Hier zullen Eland en de clubvrienden zich dolletjes hebben te amuseren op de bewuste avond, dat „Mr. Engberts” de schouwburg ontduikt en naar de verjaringsfuif gaat. Dit alles in plaats van de fijne, eenvoudige clubtafereeltjes, die Wester zich bij zijn exposé gedacht had.

Er is natuurlijk „ruzie en moord” over geweest. Gross heeft wel moeten toegeven, maar hoopt er toch nog veel van te kunnen knippen en er af te komen met zeer korte montages van de beentjes en één (of twee) coupletten minder van het lied, dat beter helemaal gemist kon worden.

De persvertegenwoordigers komen, worden een vermoeiend aantal malen voorgesteld, stoten nu en dan een beleefd, neutraal geluidje door hun neus, vooral wanneer Seligman in de duizelingwekkende vaart van zijn snoeverij de hoge C nadert, en vegen tersluiks zijn wel-sprekende spatjes van hun gezicht.

Één is de gevaarlijkste van allen, ofschoon hij er volstrekt niet naar uitziet. Hij heeft het vlugge, vriendelijke snuitje van een jongen vos en blinkende oogjes vol bedrieglijke onschuld. In tegenstelling met de anderen is hij erg spraakzaam en joviaal; zijn antwoorden komen met de verbijsterende snelheid van onverwachte schoten. Hij is zo uitermate vriendelijk, dat Seligman al spoedig gaat geloven, dat hij dit bloeddorstige roofdier wel in zijn zak krijgt. — Och, je moet een beetje met die kerels weten om te springen; is 't niet?

Hij wordt overmoedig en vraagt trots: „En wat zegt

u d'r van? U ziet toch, dat we geen kosten sparen, hè? . . .
Na, wat zegt u d'r van?"

„Drek,” knikt het vosje vol vriendschap.

„Zegt u?” vraagt Leipi.

„Drè-ek!” verduidelijkt de ander aanminnig. „Ik bedoel wat ik hier zie . . . Kijk, ik zou nou zo graag eens iets goeds willen zeggen van een Hollandse film. Maar als de rest van uw film van dezelfde kracht is als dit, zal ik maar weer hopen op een volgende keer. Ik heb nu eenmaal een voorgevoel, dat er toch nog eens 'n goeie Hollandse film komt.”

Seligman heeft zich van de eerste schok hersteld en meent er nu eens diep op te moeten ingaan. Hij weet hoe goed het hem afgaat zijn tegenpartij dadelijk vast te zetten in een strikvraag en hem daarna vlot onder tafel te praten. Over dezen pers-pias zal hij een of twee grote happen doen, denkt hij. Eerst de strikvraag:

„Vertel me nu eindelijk eens, wat jullie nou precies onder 'n goeie film verstaat. Maar dan precies!”

„Dat is een film, die voldoet aan de normen van de goede smaak,” luidt het schot en Leipi is even buiten adem.

„Normen! Goede smaak! Wat koop ik dààr voor? Waarom mag ik geen film maken, waar de mensen graag naar toe gaan en die geld opbrengt, werk verschaft?”

„Omdat films iets anders zijn dan kunstzijden onderjurken. Onderjurken kunt u zo veel maken als u wilt, ook al zijn ze slecht, zolang ze maar geld opbrengen en werk verschaffen. Films niet!”

„Waarom niet?!”

„Als u een film maakt, hanteert u een cultuurmiddel, waaraan hogere belangen vastzitten dan aan onderjurken.” Het vosje loopt over van vriendelijkheid en Seligman geraakt in de war. — De vent heeft zijn antwoorden gereed als in een toneelstuk.

„Dus dan moeten we volgens u maar helemaal geen films maken, geen geld verdienen en geen werk verschaffen?”

„Als u alleen slechte films maakt: zéér zeker! Beter

in 't geheel géén films, dan slechte . . . Maar wat noemt u een goeie film, meneer Seligman?"

„Uh . . . 'n film, die succes heeft, natuurlijk!"

„Financieel succes?"

„Jà!" betuigt Leipi met een overtuigde hoofdknik.

„Als u zo redeneert, is cocaïne het meest verheven artikel van de wereld. Er worden grove winsten op gemaakt, naar ik hoor. En bestialiteiten als zes-dagenrennen en bokswedstrijden hebben misschien nog een groter succes dan welke film ook. Wat u goed noemt."

Seligman krijgt het benauwd, zoekt al een voorwendseltje om te vluchten. Maar het vosje staat daar als met gespitse oortjes, beleefd en attent: Of meneer nog meer wenst.

„U moet wat redelijk zijn. Wij hebben hier in Holland nu eenmaal geen geld genoeg om films te maken zoals u ze verlangt en . . ."

„Heb ik ooit dure films verlangd? Voor het zelfde geld, dat u hier op 't ogenblik aan 't verknoeien bent, kunt u toch ook iets goeds maken. Dat is al lang bewezen. Er zijn goedkope films bij de vleet, die zowel een artistiek als een financieel succes waren."

„Noemt u er dan 'ns 'n paar!" daagt Seligman uit en met de snelheid van een machinegeweer worden hem zeven, acht titels naar het hoofd geschoten. Films, waartegen hij niets in te brengen heeft en die een zeer goede kassa hadden.

Hij zal nog een poging wagen: „Nou, als ik nu een film moest maken volgens uw recept, wat voor houvast heb ik dan aan die normen van die goede smaak, wie zal uitmaken wat smaak is, smaken verschillen!" *

„Dan begint u met de film in handen te geven van kultuurmensen, die al getoond hebben smaak te bezitten, die den geest iets te bieden hebben en die het vak verstaan. En dan laat u die mensen binnen de grenzen van uw begroting hun gang gaan en stelt u vooral geen zotte eisen, waaraan ze met tegenzin en vloekend moeten voldoen . . . Tot nog toe is, op enkele uitzonderingen na, de Hollandse filmproducent te vergelijken met de boze

fee uit het sprookje, die alles wat ze aanraakt onmiddellijk plat en ongenietbaar maakt.”

Leipi Seligman is een beste, brave kerel, die zijn mannetje dapper staat, maar als ze over kultuur en zulk soort onzin gaan praten, neemt hij de benen.

Gelukkig is de pers niet aanwezig, wanneer de bom barst tussen Milly en Corry, zoals Eland dat al voorzien heeft. Zij hebben samen een klein toneeltje te spelen; drie of vier vragen en antwoorden met betrekkelijk weinig handeling.

Bij de eerste repetitie heeft Corry al harde koorts en is geen steek waard.

„Herr Gross, hoe moet dat nu?” zaagt Milly. „Zo kan er toch niets van de ganse scène terecht komen, dat ziet u toch! Een paar kostschoolmeisjes, die een stukje van buiten geleerd hebben.”

Gross slooft zich uit, geeft het niet op, maar het gaat hoe langer hoe slechter. Het mooie meisje is volkomen haar hoofd kwijt, doet alles nog ongelukkiger dan bij haar proeffilmpje. Milly vraagt hoe laat het is, zucht, klakt ongeduldig met de tong en zegt niets meer, maar dat is ook niet meer nodig, zij heeft Corry volkomen in haar macht. Als er eindelijk gedraaid wordt, speelt Milly toch de vriendelijke, goede mevrouw van het draaiboek, alsof er geen vuiltje aan de lucht is. Maar reeds bij de eerste opname stottert Corry en verspreekt zich, zodat Vorst er met enkele stoten van de sirene een eind aan maakt.

„Aus!” schreeuwt Gross. Op het zelfde ogenblik barst Corry in tranen uit en valt neer op een stoel.

„Met Mientje ging het zo goehoed!” snikt ze nog en dan is zij de eerste minuten niet in staat een woord uit te brengen.

„Meneer Seligman!” roept Milly. „Denk je d'rom, dat ik om vier uur naar de repetitie moet? . . . Wat begin je nou ook met zulke stumpers? Dat kind kàn het immers niet; dat zie je toch!”

De meeste toeschouwers vragen zich af, waarom zo'n

loeder nou niet dadelijk doodgeslagen wordt. „Daar is nou niks menselijks meer aan,” zegt Van Maren tot Evert, die erg wit is en op de kiezen bijt, dat zijn kaken ervan uitstaan. „Zoiets houdt op vrouw te zijn.”

Geert doet vergeefse pogingen om het snikkende meisje tot bedaren te brengen, pakt haar dan bij de arm en neemt haar mee uit het hete décor. „Kom maar even mee naar de kapper. Drink maar 'ns wat. Kom-kom! Wiert, ga even mee!”

Milly gaat zitten, terwijl ze zorgvuldig haar lange glinsterende japon over haar schrale achterste gladstrijkt, schijnt volstrekt niets te voelen van de algemene afschuw en zucht met het geduld van een martelares.

Gross heeft de situatie volkomen begrepen, zoekt naar een oplossing en neemt reeds zijn draaiboekje, als hij opeens Mientje ziet staan, die even voor de huilbui van Corry is binnengekomen, uit louter belangstelling, ongeschminkt, en in haar daagse spullen. De oplossing is gevonden.

„Mientchen!” schreeuwt Gross. „Fräulein Dols!”

„Ja, küss die Hand!” gilt ze terug en oogst al enige bijval.

„Speelt u dit rolletje even!”

„O, *ik* ben niks bang hoor!” roept ze en nu zit Milly toch wel even vies te kijken onder het harde zenuwlachen van de hele troep. Mientje wordt er zeer overmoedig van, komt met overdreven mannequin-bewegingen aanwandelen, maakt een sierlijke buiging voor Gross, dan een veel diepere beledigende buiging voor Milly, die echter al bijtijds haar gezicht vol weezin heeft afgewend. Er hangt een zeer gekriebelde spanning, Mientje voelt hoe zij de zaal „mee” heeft en staat nu voor niets meer.

„Maar *ik* voel er anders niet veel voor om scènes af te gappen van collega's!”

„Bravo!” wordt er geroepen ergens boven van de bruggen. „Hup, Mientje!” klinkt het uit een andere hoek.

„Bemoeien jullie je met je lampen!” schreeuwt Schuyt. Gross dringt aan.

„Als Fräulein Van der Bilt er geen bezwaar tegen

heeft," begint Mientje toe te geven. Maar Milly is met een ruk opgestaan en zweeft al statig en vastberaden de studio uit.

Eland slaat zich op de knie en zijn dikke lichaam kabbelt van pret. „Hèb ik 't niet gedacht? Nou heeft ze spijt en gaat ze Corry terughalen, omdat ze 't Mientje nog veel minder gunt . . . Heb je ooit zo'n pracht-exemplaar van de vrouwelijke soort ontmoet?"

Geert Wester knipt verschrikt met de ogen, als Milly opeens in de kappersloge staat en dadelijk van de verbaasde stilte gebruik maakt.

„Wat is dat nou, kind? Wees toch niet zo flau-auw. Kom maar gauw, 't zal best gaan, ik zal 't je wel voordoen. Je kunt het immers wel, als je maar 'n beetje flink bent . . . Kom je gauw?" Het klinkt moederlijk-beknorrerend, haast vriendelijk.

„Ja, mevrouw," zegt Corry, voordat ze het eigenlijk weet. Iedereen is overrompeld. Wierts haast zich, bet de behuilde ogen met ijswater en plakt er verse wimpers op.

Terug in de studio, staat Milly even met Gross te fluisteren: „Kind verstaat u niet. Laat mij het haar maar even uitleggen." Hij staat een hele tijd met open mond te knikken, dat het goed is, maar krijgt er geen geluid uit . . .

„O, ze heeft de regie overgenomen," zegt Eland even later, wanneer Corry haast ongemerkt weer verschenen is. De Probe gaat heel goed. Milly geeft af en toe fluisterend haar aanwijzingen en het draaien van de drie instellingen verloopt zonder ongelukken.

Maar de volgende dag ziet het er ernstig uit naar ongelukken.

Eland heeft de laatste dagen zitten cijferen in zijn draaiboek, vindt het tempo veel te snel en vraagt zich af, of we op deze manier het einde van de maand wel halen.

Vandaag zal hij met Willem van Geleen een hele serie scènes spelen in de werkkamervan het advocatenkantoor. De deur hiervan komt uit op de eetkamer van het woon-

huis, waar de tafel reeds gedekt staat. Hier zitten de twee spelers te wachten, omdat Duna na de eerste repetitie weer de hele draairuimte nodig heeft. „Max, raum den Zirkus aus!”

Zonder dat iemand iets heeft gemerkt van de eigenlijke aanleiding, staan Eland en Willem opeens als dolle stieren tegenover elkaar en brullen elkaar de vreselijkste dingen toe. Allen schieten toe. — Wat hebben ze nou aan hun fiets hangen?

„... en als je denkt dat je me in de hoek kunt spelen met je vuile truukjes, dan heb je 't mis, vader!”

„Jou?! Zeg, snotjongen, je gelooft toch zeker niet, dat je 'n gevaar voor me bent, is 't wel? Wat 'n verbeelding! Zo'n treurige hark als jij——”

„Kinder, was ist das?! Eland, reg' dich nicht auf, mein lieber!”

„Waarom sta je dan altijd zolang te draaien en te keren tot ik met m'n rug naar de camera kom te staan?!”

„Dat lieg je! En al was het zo: met je rug kun je tenminste de scène niet zo erg verpesten!”

„Als je godverdomme denkt, dat ik me door jou laat kisten, vetlel, dan——”

„Wat zeg je?!”

„Vetlel, vetlel, vetlel!! Heb je 't verstaan?”

„Donder op, ongeluk! Ik speel niet meer met zo'n vuile hond!” Eland, die om uit te komen te komen Willem moet passeren in de nauwe ruimte tussen tafel en dressoir, duwt hem een beetje ruw opzij en Van Geleen die op één been stond, struikelt over een stoel en slaat met de beenen in de lucht tegen de vloer. Gross deinst spierwit enkele passen achteruit en wanneer Willem met een volmaakt moordenaarsgezicht overeind vliegt en een tafelmes grijpt, heeft Eland toch wel even al zijn toneel-discipline nodig...

Alles gilt door elkaar. „Opzij!” schreeuwt Dirk in ware doodsangst, loopt een paar mensen ondersteboven en bereikt in een voor zijn figuur onbegrijpelijke snelheid de achterdeur van de studio. „Hou 'em tegen die bandiet! Haal de politie!”

Voordat iemand het heeft kunnen verhinderen, rent de bandiet hem al na, tafelmes in de vuist. Maar dan komen de anderen toch snel tot bezinning. De lange Van Maren is de eerste: zit Willem al kort op de hielen en achter zo'n massale baanbreker durft de hele rest wel mee te lopen. Lichtjongens glijden als apen langs touwen en ladders naar beneden, alles stormt naar buiten. Daar is Eland met zijn korte, dikke beentjes al een heel eind de polder ingedraafd, de brave pandjes van zijn jacquet wapperen hem wild achterna.

Na enkele grote sprongen heeft Van Maren den mes-trekker bij de kraag, grijpt hem dan handig bij de rechterpols. „Van Geleen, gebruik je verstand! Geef op dat mes!” Willem worstelt nog tegen, maar wordt door den reus spelenderwijs ontwapend.

„Ik maak 'em kapot die schoft! Laat me los, ik kan hem zonder mes ook wel aan, hoor!” Hij ziet kans om zich even los te rukken en Eland, die op honderd meter afstand staat te hijgen, begint weer dadelijk te sprinten.

Doch de tweede keer pakt Van Maren wat steviger. „Doe niet zo idioot, je lijkt wel stapel-mesjogge!”

Nu het tafelmes in veilige handen is, wordt de woesteling dadelijk omsingeld. Allen praten door elkaar en maken zich verdienstelijk. Gearmd met ongeveer zes mensen, die elkaar op de hielen trappen, wordt Willem teruggevoerd naar de studio en intussen heeft hij het zwaar te verantwoorden. Hij schudt over het hele lichaam, knarst de tanden, het schuim staat hem op de paarsgeverfde lippen. Zijn ogen rollen woest door het oranjebruine hoofd, zijn stem schreit van woede.

Eland staat in de verte bij de rand van een sloot en kan een ogenblik op verhaal komen, voordat Evert aan het hoofd van een drietal vrijwilligers hem komt versterken. Dan trillen zijn slappe wangen van verontwaardiging. „Heb je ooit zo'n vals, onbetrouwbaar sujet gezien? Hè?”

Ook Seligman komt aantippen en zwaait wanhopig de handen boven het hoofd.

„Eland, Eland! Wat is dat nou?”

„Moet je nog vragen wat er is? Man, wees blij, dat ik nog leef! 't Heeft maar 'n haar gescheeld! . . . En je begrijpt toch zeker wel, dat ik niet meer met zulk tuig in aanraking wens te komen?”

Van Geleen is door de menigte meegesleurd naar zijn kleedkamer en krijgt een glaasje water om te bedaren.

De andere partij zendt verkenners vooruit en Eland wordt met omtrekkende bewegingen het kantoortje binnengeloodst, waar hij de mensen handenvol werk geeft met hem van de telefoon weg te houden, want hij wil dadelijk den officier van justitie hebben en den commissaris van politie en de recherche . . .

En dan beginnen de tijdrovende onderhandelingen. Afgezanten draven heen en weer tussen de twee vijandelijke machten. Na anderhalf uur van betoog en tegenbetoog verklaart Eland zich met een nobel gebaar bereid de justitie er voorlopig buiten te laten „om de vrouw en het kind van dat galgenaas te sparen”. Maar overigens! . . . Er is niet één contract op de hele wereld, dat hem kan dwingen om zijn leven in de waagschaal te stellen door met zo'n vuile moordenaar te werken; néé meneer! Zo gauw er messen in de buurt zijn . . . Dat gààt toch niet, dat moet Seligman toch inzien. Met zo'n amokmaker naast zich is 'n mens immers geen ogenblik meer in staat om zich behoorlijk te concentreren op zijn rol. Of wil Seligman de film verder draaien onder politietoezicht? Kom nou! . . .

„Als we den langen Van Maren eens 'n gummiknuppel cadeau deden?” stelt Ternaat voor, maar wordt door Eland zo vernietigend aangekeken, dat hij schrikt van zijn eigen geestigheid. — Eland kan er niet om lachen. Als de heren het lollig vinden, des te beter, maar hij zal zo vrij zijn om zich niet in een studio te laten slachten als een zwijn, voor geen één film . . . De film? Ja het spijt hem wel, maar hij kan er ook niets aan doen. „Spreek dien vent dan aan voor schadevergoeding!”

Trots al zijn ellende moet Leipì bijna lachen. — De film heeft op het ogenblik al ruim een halve ton gekost!

„Ja maar Eland, ze zeggen dat jij eigenlijk begonnen bent met slaan.”

„Slaan? Ik die vent slaan? Ik ben er te vies van om hem aan te raken! Ik heb hem alleen van me afgeduwd. Uit zelfverdediging!”

In de kleedkamer luidt de zienswijze, dat, als een vent begint met je *door het décor heen te ranselen*, dan, ja dan geraak je buiten jezelf, is het niet? Het bericht, dat Eland zo sjiek zal zijn om de politie er buiten te laten, wordt door Willem met starende ogen ontvangen en de eerste ogenblikken is hij erg stil . . .

Intussen hebben de lichtjongens en het overige personeel de meest volkomen rust. Willy Mulder, wiens gezicht weer geheel normaal is bijgetrokken, constateert, dat het een fijn soepie is, die heren toneelspelers . . .

Geert Wester heeft het al gauw welletjes gevonden en is gaan eten in de cantine. Gross, Duna en Seligman steken de koppen bijeen: Van draaien met die twee rovers zal vandaag wel niets meer komen en daarom zal Duna enkele grote opnamen maken van brieven, een klok, het pistool en dergelijke stillezens, die anders gewoonlijk eerst aan het einde van de film gemaakt worden.

„Komm, geht in die Kantine, Kinder, und trinkt es ab,” herhaalt Gross voor de zoveelste maal en eerst tegen half vijf geven de twee vechtersbazen elkaar een weerbarstig handje.

’s Avonds bellen zij elkaar op.

„Toen je dat tafelmes greep, dacht ik dat ik stikte.”

„En ik lag er bijna uit, toen ze me kwamen vertellen dat je m’n vrouw en kind wou sparen.”

„De lange Van Maren krijgt ’n gummiknuppel cadeau!”

Die nacht loopt de première van een Nederlandse film vervaardigd door een concurrerende maatschappij, en de volgende ochtend wordt in het studiogebouw natuurlijk over niets anders gesproken. „Kom we gaan gezellig roddelen in de cantine,” stelt Wester voor. „Duna is nog lang niet klaar.”

Later, als Eland en Van Geleen samen in de beeldruimte zitten te wachten, zijn ze nog niet uitgeroddeld.

„Hoe vond je de fotografie?”

„Knudde. Haalt niet bij het camerawerk van Duna. Heb je gezien hoe er bij de long-shots in dat straatje altijd een donkere krans rond het beeld hing? Echt atelierwerk, je *voelt* het dak boven je hoofd.”

„En het geluid deed af en toe zo raar!”

„Wat deed raar?”

„Het geluid. Ik weet niet of dat nou aan de film ligt of aan de geluidsinstallatie van Astra, maar——”

„O, dat ligt aan de film hoor! Nee, dat geluid kon me ook niet bekoren. 't Was hollen of stilstaan; dan tuitten je oren en dan verstond je niets meer. Als je dat vergelijkt met 't werk van Eduard Smit——”

„Ja, Smitje doet het goed, hè? Ik begrijp niet waarom ze hem niet voor deze film genomen hebben.”

„Ze zouden hem graag genoeg gehad hebben, maar hij was bezet, geloof ik.”

„Nou, als deze film even beroerd van toon wordt, dan——”

„Daar heb je 'm al”, bromt Willem voorzichtig tussen de tanden en inderdaad, de deur van de geluidscabine is met een struise zwaai opengevlogen en rood van woede komt Vorst op hen af. Zij geven elkaar juist zeer onschuldig een sigaretje, schrikken hevig en gapen roerloos van verbazing naar den geluidsingenieur, die stottert, dat ze d'r grote, stomme bek moeten houden over dingen waar ze nog minder verstand van hebben dan, dan, dan 'n koe. En als ze iets over zijn werk te vertellen hebben, moeten ze verdomme 't lef hebben om het in z'n gezicht te zeggen, de, de, de roddelaars die ze zijn, en . . .

Hij kan er niet meer uit, stikt haast van drift, schudt de vuisten boven het hoofd en wordt angstig blauw.

„Maar christenzielen Vorst, waar heb je 't over?” vraagt Eland.

„Moet je dat nog vragen, huichelaar die je bent? Denk je dat ik doof ben? Heb jij soms niet gezegd, dat mijn geluid in de laatste film naar niks lijkt?”

Eland kijkt met een ruk naar boven, ziet daar de microfoon boven zijn hoofd hangen en trekt het gezicht van een betrapte schooljongen. Dan wordt hij fel:

„Hoe kom je daarbij? Dat heb ik helemaal niet gezegd, dat zei Willem hier!”

„Wel verdomme!” stuift Willem op. „Nou zal *ik* de schuld krijgen! Ik heb 't er helemaal niet over gehad zelfs. *Jij* hebt zitten roddelen over Vorst, vuile leugenaar!”

Ook Eland is dadelijk overeind gevlogen, vlucht in paniek langs den kleinen Gross heen, die toeschiet op het lawaai.

„Max!” schreeuwt hij in het voorbijgaan. „Max! *Er fängt wieder an!*”

Maar op het zelfde ogenblik grijpt Wester hem stevig beet en zegt zachtjes, vlak bij zijn gezicht: „Dirk, schei nou *uit* met die grapjes, want je begint vies in de gaten te lopen, weet-je!” Nu staat Eland werkelijk versted. Geert spreekt zonder enige nadruk, doch weer erg definitief. „Gisteren was 't heel aardig, die improvisatie van jullie, maar nou begint het heel lelijk te staan; het wordt vervelend, je overdrijft.”

Eland loopt leeg als een doorgeprikte ballon. Geert laat hem staan, loopt het décor in en pakt Vorst bij zijn vest. Zeg, ga jij nou naar je cabine en laat je niet voor de gek houden door die twee linkmiegels.”

„Als ze iets over m'n werk te zeggen hebben,” begint Vorst heet . . .

„Stil! Maak je niet belachelijk. Begrijp je dan niet, dat die lui expres onder de microfoon zijn gaan zitten om jou op de kast te krijgen?”

Willem snikt door zijn neus en is verloren. Ook Eland staat schuldig en vergoelijkend te grijnzen.

Vorst is al bijna gekalmeerd. „Maar met grapjes van dergelijk allooi——”

„Man, laat je niet uitlachen. Vorige keer hebben ze Smit ook proberen te nemen, maar die vloog er niet in.”

„Nou, bårsten jullie dan!” roept Vorst, grijpt ruw in het sigarettendoosje, dat Van Geleen hem schokkend van pret aanbiedt, en gaat opgelucht naar zijn hok terug.

Zodra hij gezeten is, klinkt de microfoonstem van Eland met opgelegde duidelijkheid: „En toch lijkt het geluid van die vent op niks!”

Toet-toet! antwoordt hij vrolijk op de sirene en het incident is gesloten.

Zonder erover te spreken, weten Eland en Van Geleen, dat ze er nog goed afgekomen zijn. Wester is de eenige, die hun messentrekkerij doorzien heeft, en Geert is iemand, die zijn mond weet te houden. . . .

Trots al zijn tegenstribbelen heeft Evert er aan moeten geloven. Gross heeft opgewonden rond hem heen gesprongen en oom Geert zei na enig nadenken, dat hij er geen groot bezwaar in zag: Wierts zou hem wel onkenbaar maken.

Maar Evertje staat erg onder de druk van de opvattingjes, die in de advocatenkamer verkondigd worden, en zal er eerst eens met Karel Blok over praten. Deze is enthousiast: „Mij ook zo'n baantje!”

„Pas op, junger Doktor!” heeft Duna gewaarschuwd. „Als de film je eenmaal te pakken heeft, laat hij je niet meer los. Und film is die reinste Schweinerei!”

Evert's haar wordt mooi wit geverfd, een witte snor wordt hem opgeplakt en hij krijgt wijze, borstelige wenkbrauwen. Hij is een zeer smakelijke oude heer en als hij de zijden toga aantrekt, is hij ontegenzeggelijk president van de rechtbank.

Wierts heeft er een grapje bij uitgehaald. Op het ogenblik bezit de Rechterlijke Macht ook een bescheiden vé-dette. Een president van een Amsterdamse strafkamer, die reeds lang bekend staat als niet afkerig van een *bon mot* op de juiste plaats, heeft ondanks zichzelf enige populariteit verworven, „althans” het hart gestolen van de verslaggevers, zodat hij bij geruchtmakende strafzaken door geen fotograaf, geen Jo Spier en zelfs geen S.O.S. meer wordt gespaard. In ieder geval is hij *de* president van Amsterdam. En Wierts heeft hem knap nagebootst in de make-up van Evert.

Als de eerste Rechtbank-scène wordt gespeeld, ziet

Geert, die nog weleens bij strafzaken in de engelenbak gaat staan om indrukken op te doen, al dadelijk hoe fijn Evert den bekenden president imiteert. De omvangrijke armzwaai, waarmee de penhouder in de inktpot wordt gestoken, het onverwachte, bescheiden hoestje door de neus, het even omlaagtrekken van de uilenbril tot op de punt van de neus, als hij op antwoord wacht na een belangrijke vraag: ieder gebaartje heeft Evert nauwkeurig onthouden. En die stem! Zuiver . . . De jongen weet bij ingeving hoe hij iemand moet imiteren: niet helemaal natuurgetrouw, maar een tikje méér, zodat het opvalt, doch vooral weer niet te veel. En het gebeurt zo rustig, zo vanzelf, als waren het zijn eigen manieren . . . Ja, hij heeft goed gezien, heeft er geen ogenblik aan getwijfeld trouwens, de jongen is ermee geboren . . . Gross even op de hoogte stellen, zodat hij de prachtige imitatie wat naar voren haalt met een paar grote koppen. Een hoop mensen in de zaal zullen de overeenkomst dadelijk zien, op de eerste plaats de pers. . . .

Die Zondag treft Jan Bult het slecht, zoals het hem de laatste dagen ook erg slecht is gegaan.

Als hij de oprijlaan van het sanatorium is ingereden, ziet hij het two-seatertje van dokter Landius voor de ingang staan en op het zelfde ogenblik komt de jonge psychiater al uit de poort in gezelschap van een jonge dame, die zijn verloofde zal zijn, dat zie je dadelijk aan hun houding . . . Jan voelt het bloed naar zijn hoofd stijgen en wenst zich mijlen ver weg. — Kan hij nog terug, kan hij nog ergens wegkruipen?

Maar Landius heeft hem al gezien, staat een ogenblik roerloos te kijken boven op de hoge stoep. Jan ziet, dat hij iets zegt tegen het meisje, dat nu ook kijkt, en hij voelt zich nog roder worden. Dan komt de dokter hem met lange passen tegemoet. „Hallo” roept hij al van een afstand. Misschien een beetje *te* vriendelijk?

Nu hoort Jan maar half wat er tot hem gezegd wordt, doch hij ziet terstond, dat Landius een ander hemd draagt, fijne streepjes, paars en groen, en het kleurt

helemaal niet bij zijn ogen . . . — Treft het slecht . . .
Juist 'n middag vrij . . . Gebeurt niet iedere Zondag . . .
Dat weet Jan wel . . . Even profiteren van 't mooie weer . .
Jammer . . . Maar laat Jan de volgende week aankomen,
dan heeft Landius de hele dag dienst . . . Ja, 't is zonde,
hij treft het slecht . . .

Jantje Bult durft niet goed te kijken, maar ziet toch heel even uit een schuwe ooghoek, dat het meisje al in de wagen zit, een beetje afwerend voor zich uitstarend, en hij krijgt erg het land aan dat meisje.

Maar voor alles voelt hij zich afschuwelijk misplaatst en onbehaaglijk, verlangt naar het einde van de marteling, drukt verward den dokter de hand, maakt haastig en onhandig rechtsomkeert met de fiets.

„Tot Zondag dan!” hoort hij Landius nog zeggen, maar hij moet zien, dat hij de laan uit is, voordat ze hem inhalen met het wagentje . . .

Een kwartier later zegt Landius: „Ik geloof, dat ik 'n grote flater begaan heb met dien jongen dadelijk af te poeieren.”

Inderdaad, Landius . . . Maar het is ook nogal erg, als je één Zondag in de veertien dagen vrij bent — wanneer er niets tussenkomt! — en je meisje is over. Trouwens, je kunt nu eenmaal niet op alle slakken zout leggen.

„Ik zou nu vanmiddag maar eens alle geleerdheid van me afzetten,” lacht het meisje.

Jan Bult rijdt terug naar de stad, langzaam, als iemand die geen doel meer heeft. En hij voelt zich van iedereen verlaten.

Eland en Van geleen hadden niet zo veel drukte behoeven te maken; het einde van de maand is verschenen en als Eland goed gerekend heeft, hebben we nog zes, zeven dagen voor de boeg.

Dus Willem gaat naar het kantoortje om eens aan Seligman te vragen hoe dat nu verder moet: zijn contract is immers afgelopen.

Leipi kronkelt zich eerst in allerlei bochten, begint dan

te schreeuwen over chantage, maakt ruzie-en-moord, dreigt zelfs met uitsluiting vanwege de Bioscoopbond. — Is Willem van Geleen geëngageerd voor deze film, ja of nee? Staat er dat duidelijk, of niet?

„Er staat even duidelijk, dat ik voor 'n maand afgesloten heb,” houdt Willem vol, „en niet voor twee maanden . . . Maar goed, laten we de zaak voor de Geschillencommissie brengen! Er staat één December en ik wil wel eens zien, of de Bond me zal verplichten om gratis voor onbepaalde tijd door te werken. Zo zou je me wel gevangen kunnen houden tot Hansje een baard heeft!”

Maar dreigen en doen is twee, vooral bij Leipi Seligman. Hij doet nu wel, alsof hij de hele Bioscoopbond met inbegrip van de Geschillen-Commissie in zijn zak heeft, maar hij voelt er eigenlijk bijzonder weinig voor om zijn eigen blunders voor deze heren te gaan uitspreiden. Hij voelt ook, dat hij zwak staat en dat de scheidsrechters het zich als een eer zullen aanrekenen een armen toneelspeler de hand boven het hoofd te houden.

Willem van zijn kant zou niet zo scherp staan, als zijn huiselijke omstandigheden hem niet dwongen. — Hij is artiest en geen krentenweger.

Na een half uur van ongestoord bekvechten komen er verschillende boodschappers uit de studio en ten slotte komt Gross in eigen persoon, geladen met bliksemschichten. „Was ist das nun? We staan daar stokstijf op Geleen te wachten! En hij is warhaftiger Gott nog niet eens geschminkt!”

Willem verroert geen vin. Het spijt hem wel, maar hij heeft geen contract. Hij eist natuurlijk geen volle maand gage, maar helemaal voor niets werken—— kijk, daarvoor is hij nou te oud geworden, zie je?

Het eindigt ermee, dat hij zal doorwerken „per cachet”.

Terwijl het gebeurt, staat Krol er met zijn rug naar toe, en zodra het gebeurd is, valt hij meer dan hij loopt naar de deur, lijkbleek, en stoot hoge kinderlijke geluidjes uit van angst. Maar niemand let op hem. Later hoort hij een lichtjongen zeggen: „Heb je die sprong gezien? Net 'n wild dier. Geheel oorspronkelijk heeft Krol het beeld verfraait tot „tiggerin”.

Het is dan ook zeer snel in zijn werk gegaan:

Milly staat naast de décorwand om het hoekje te kijken, tijdens de opname van een toneeltje, dat gespeeld wordt door Van Geleen en Hansje. Het is al de vierde maal, dat de kleine gezegd heeft: „*Zulke* grote tranen liepen over pappies gezicht” en de tranengeschiedenis begint den knaap hevig te vervelen.

De opnamen met het kind zijn zeer énerverend; het lijkt een beetje op hondjesdressuur, die nu toevallig maar moet lukken, terwijl de camera loopt. Wester heeft er voor een paar dagen als eens een eind aan trachten te maken, van louter zenuwen. „Jullie zijn verdomme beulen!” heeft hij geschreeuwd en later heeft hij erom moeten lachen. Er hangt altijd een geladen atmosfeer, als Hansje moet optreden, iedereen is kittelorig, tot de man met de verfspuit toe. De jongen zelf maakt zich volstrekt niet zenuwachtig, vindt het alleen idioot, dat het altijd weer opnieuw moet, wanneer het de laatste keer toch goed is gegaan, zoals ze zelf zeggen. Overigens laat hij zich gemakkelijk paaien, vooral wanneer zijn moeder er zich even mee bemoeit. Zij is de enige, die iets over hem te zeggen heeft; alle anderen hebben hem zo grondig verwend, dat hij hen beschouwt als zijn kameraadjes, door wie hij zich als Hollandse jongen natuurlijk niet op de kop laat zitten . . .

De regisseur heeft bij de laatste scène juist „Aus!” geschreeuwd en Hansje huppelt dadelijk opgelucht uit het décor. Op het zelfde moment komt er een onmenselijke schreeuw van de brug, enkele mensen kijken naar boven, het eerst Milly, en meteen klinkt de luid-vibrerende metaalklank van de grote zeventiger Kohle, die in zijn val met het voetstuk een uitstekende valk van het décor treft en verend uit zijn baan springt, juist in de richting van het kind, dat naar tante Milly loopt . . .

Het zal wel een instinctmatige beweging zijn geweest, maar in ieder geval zat er dan toch een prachtig, onverschrokken instinct achter. „Net een wild dier,” zegt de lichtjongen later. Iedereen gilt, behalve Milly. Met klauwende handen werpt zij zich vooruit, grijpt den jongen onder de oksels. Van de schok vliegt de kleine een eind terug, zij struikelt over het kind en slaat languit voorover. Tegelijk dondert de grote lamp vlak naast haar neer; de zeventiger brandt nog en kantelt voorover op haar dijen. Zij ligt nu onder de lamp geklemd met het gezicht op Hansje's buikje en één arm machteloos onder het kind . . .

De anderen staan verstijfd, of houden zich bezig met gillen. Krol vlucht, ook instinctmatig. Gross barst in tranen uit en alles is zo snel gegaan, dat Duna nu eerst onder het zwarte doekje te voorschijn komt.

Al dadelijk slaan de vlammen uit de lange japon, die Milly draagt, een warwinkel van wuivende strookjes, dun als uienvliesjes. Willem staat er het dichtste bij en is ook de eerste, die zijn spieren los krijgt. Hij zet de tanden wreed op elkaar, schiet toe, grijpt Milly bij de enkels en onder een dierlijk gebrom van uiterste inspanning rukt hij haar benen zijwaarts van onder de lamp weg, op het ogenblik, dat Schuyt schreeuwt: „Alles uit!”, drie, vier maal en met wanhoop in de stem.

Het kleed brandt en Willem slaat een paar maal met de handen in de vlam, dan wordt hij als een kind in de hoek geslingerd. Want de lange Van Maren heeft enkele mensen opzij gesmeten, trekt het kleed van de tafel met zo'n machtigen zwaai, dat de requisieten, die er op staan,

in scherven door de kamer spatten. Hij trapt op het slepende tafelkleed, valt over Milly heen en botst met zijn volle gewicht tegen Van Geleen aan, die op zijn hurken zit en als een bal wordt weggeschoten. Maar dit is geen tijdverlies; het kleed valt juist goed en hij begint dadelijk de benen in te pakken.

Het gevaar is geweken en nu stuift iedereen er op af. De moeder van Hansje is de eerste. De jongen mankeert niets, staat al overeind, en eerst als hij het vreselijk verwrongen gezicht van zijn mammië ziet, wordt hij bang en begint te huilen: „Ik heb niks gedaa-aan!”

Gross is neergeknield bij Milly, aait haar over de wang en de tranen staan nog op zijn gezicht. Zij ligt nog steeds voorover, verroert zich niet en kreunt zacht tussen geklemde tanden. „Ein Glas Wasser!” roept hij in een kinderlijke nasnik.

Schuyt schreeuwt nu zonder roeper: „Hé, gaper, waarom heb je die lamp niet vastgeboord?!” Maar Jan Bult houdt zich sidderend vast aan het koord, hij staart neer op Milly en zijn gezicht is vreselijk om te zien. Het is duidelijk, dat hij Schuyt niet eens hoort. Maar dan doet de saamhorigheid van de lichtjongens zich gelden.

„D'r is niks gezegd van vastboren!” roept er een van de brug en hij wordt dadelijk ondersteund. Schuyt laat het hoofd zakken, trekt de groene kap over de ogen en denkt na. — Best mogelijk dat hij het niet gezegd heeft ...

En allen kakelen door elkaar: — Is er nou om 'n dokter getelefoneerd? — Nee, jô, de geneeskundige dienst mot je hebben! — D'r zal hier toch wel 'n verbandtrommel zijn? — Ja, er moet dadelijk olie op die brandwonden worden gesmeerd. — Zeg beginnen jullie er nou asjeblijft niet aan te dokteren, hè? — Kom, hoepelen jullie nou allemaal op; je kunt hier verdomme geen lucht meer krijgen! — Waar blijft nou dat glas water? — Krol, waar blijft Krol nou?

„Afblijven tot de dokter komt; zo laten liggen,” commandeert Wester. „Toe lui, gaan jullie nou naar de cantine; je kunt hier immers toch niks doen.”

Als de dokter komt, twee minuten voor de aankomst

van de ziekenauto, is het grootste deel van de belangstellenden naar de cantine gejaagd.

„Het zal meevallen,” luidt het verslag. 'n Paar grote brandvlekken op de achterkant van de dijen, maar gelukkig nogal oppervlakkig. Goed, dat ze lag en dat het vuur aan de bovenkant was . . . Alleen de kleren zijn geraakt door die koolspitsen, anders zou het er veel beroerder uitzien. Maar ze zal toch enkele dagen opgenomen moeten worden . . . En het doet een smerige pijn natuurlijk . . .

Geschminkt en al, de blonde pruik nog op het hoofd, wordt Milly naar het ziekenhuis gereden.

Seligman dribbelt onophoudelijk de gangen op en af en kijkt al verder dan zijn neus lang is. — Op de eerste plaats voor de verzekering zorgen . . . Misschien is Nekla aansprakelijk, maar daar zal hij zich niet mee bemoeien . . . Is dat even 'n pracht-reclame voor zijn film? . . . En voor Milly zelf ook!

Hij is al zover omgeslagen, dat hij al zijn wrok vergeten is en zijn aartsvijandin geen ogenblik deze schitterende publiciteit misgunt. In zijn rondtollende gedachten doemt reeds vaag de mogelijkheid op van een decoratie — er moet zo iets bestaan van een reddingsmedaille of zo — plechtig uitgereikt door een minister, of desnoods door den burgemeester, tijdens de première, *zijn* première! — Is het niet om te watertanden? Zullen zijn concurrenten even de pest in hebben? Hih!

De cantine is vol, rumoerig en rokerig. Wester zit daar zeer stil en afwezig als in een vijver vol snaterende eenden, rookt de ene sigaret na de andere, zegt geen woord en hoort niets. Nu en dan worden zijn ogen erg rood, maar dat komt misschien van de rook . . .

Zij die Milly van Leeuwen het ergst door het slijk gesleurd hebben, roepen nu om het hardst halleluja.

„Ik verzeker je, dat die jongen morsdood was geweest!”

„Heb je die sprong van d'r gezien?” vraagt Krol voor de vierde maal. „Als 'n tijgerin wierp ze zich op haar jong!” Hij begint reeds de tel kwijt te raken van de mensen, die zijn letterkundige vondst al hebben genoten.

„Je kunt zeggen wat je wilt, maar 't is 'n kranig wijf.”
 „En weinig kerels die 't zullen nadoen.”
 „Vrouwen reageren op zulke ogenblikken veel sneller.”
 „Of ze vallen flauw.”
 „'t Is een kwestie van temperament. Ze is 'n artieste, moet je niet vergeten, en niet de eerste de beste. Daar zit temperament in!”
 „Zouden we 't ziekenhuis even opbellen?”
 „Zeg, wacht nou even; ze is nog niet goed en wel aangekomen!”
 „En ze zal d'r lol best opkunnen.”
 „Zag je die lange fotograaf van ons weer 'ns eventjes optreden?”
 „En van Geleen dan! Die heeft eigenlijk het ergste voorkomen . . . Geloof maar dat het 'n gewaarwording is, als ze even 'n paar koolspitsen tegen je broek houden.”
 „Gelukkig heeft ze niet veel om te branden,” zegt Ternaat, maar hij is weer geestig op het verkeerde moment en wordt zeer kil bejegend.
 „Bij de Ufa, in Neubabelsberg, is het ook eens gebeurd, ook met een Kohle, die nog brandde toen hij beneden kwam. Er werd niemand geraakt, maar een meisje met een kunstzijden kleedje aan, stond er te dicht bij en vatte vlam. Ze is de volgende dag in het ziekenhuis gestorven.”
 „Ja, 't is met Milly verdomd goed afgelopen, hoor!”
 „Maar 'n ander praatje. Hoe komt die lamp naar beneden gesukkeld?”

Met dit praatje houdt Schuyt zich bezig, 's namiddags in de directiekamer, wanneer er een paar politie-ambtenaren zijn verschenen met notitieboekjes.

Hij is besloten om er geen doekjes om te draaien en het geval niet tragisch op te nemen. — Ja, die lamp stond nogal op het randje. Hij roept wel honderd keer per dag vastboren, en als hij het 'n enkele keer vergeet, doen de jongens het wel uit zichzelf. Nu beweren de jongens, dat er in dit geval niets gezegd is van vastboren en hij wil er niet dood op blijven; 't is best mogelijk. De jongen die met deze lamp belast was, heet Jan Bult, is de broer

van dat knappe meisje, dat in deze film speelt . . . 'n Beetjeuffert, doet z'n werk heel goed, hoor, en Schuyt heeft nooit last met hem, maar 't is er zo een, waar geen leven inzit, hij zegt misschien geen zes woorden in de hele week . . . Nou, dat vastboren is niet zo eenvoudig, vooral niet met dezen cameraman. Als 'n jongen denkt dat de lamp nu wel goed staat en ze vastgeboord heeft, begint meneer Duna de volgende minuut weer met dezelfde lamp, moet ze tien centimeter naar rechts verschoven worden, dan weer vijf centimeter achteruit . . . Afijn, de mensen hier weten allemaal hoe verschrikkelijk secuur deze cameraman is. Als 'n jongen te vroeg vastgeboord heeft en de lamp moet weer verplaatst worden, dan moet hij eerst losschroeven en krijgt nog op z'n kop toe, omdat ie zo lang staat te teuten . . . Ja, zo gaat het toch! . . . En zo'n slome drie-kwart als die Bult doet natuurlijk niks uit zichzelf en wacht met vastboren, tot het gezegd is. . . .

Als ze 't Schuyt vragen, heeft die jongen bij ongeluk tegen die lamp gestoten, of hij is duizelig geworden, heeft zijn evenwicht verloren en zich aan die lamp willen vasthouden. 't Kan ook zijn dat de brug opeens 'n paar centimeter verzakt is, want het hangt allemaal aan kabeltouwen, die wel 'ns wat kunnen verschuiven.

Die jongen? O, die hoeven ze niks te vragen, die is zo geschrokken en overstuur, zit al de hele tijd te bibberen, en als je d'r over begint, huilt ie snot-en-kwijl en is er geen verstandig woord meer uit te krijgen. Hij weet helemaal niet hoe 't gebeurd is, zag alleen maar de lamp vallen . . ., Breng me maar naar de gevangenis!" en meer van die onzin . . .

De politiemannen hebben al begrepen, dat dit meer een zaakje is voor de Veiligheidswet. In het ziekenhuis hebben de dokters gezegd, dat ze dit gevalletje met de beste wil van de wereld geen „zwaar lichamelijk letsel" zouden durven noemen. — Die dame heeft d'r billen gebrand, hè? Wat wel eens meer voorkomt.

De directie vindt toch maar beter, dat die jongen van de brug afgaat en niet meer aan de Kohle komt. Schuyt

zal hem voortaan beneden houden, misschien is het beste, dat hij hem aan het verdeelkastje zet.

Met dat al ligt het werkplan van de architecten weer eens in duigen. Busch, Gross en Krol hangen een tijdje over het draaiboek en de dikke Otto heeft al spoedig een uitweg gevonden. De scènes in het ongeluksdécor snel afdraaien, Van Maren moet er enkele grote foto's van maken en dan wordt het afgebroken en veranderd in kantoor van de bank. Als Milly weer beter is, wordt het woonhuis hersteld aan de hand van de foto's. Dan is er maar één dag vertraging, aangenomen, dat Milly niet langer dan een week wegblijft . . .

Seligman heeft intussen niet stil gezeten. De meeste avondbladen hebben een kort bericht, de ochtendbladen geven interviews met sierlijke foto's van Van Maren; Milly en Hansje in het décor. Er wordt gesproken van moedig, heldhaftig, voorbijzien van eigen levensgevaar, kind van wissen dood gered, de bekende actrice met ernstige brandwonden opgenomen in het ziekenhuis, toestand echter niet zorgwekkend. De heer Seligman, directeur der N.V. Batavia-Film was zo vriendelijk ons een uitvoerig relaas te geven

Dat is nog lang niet alles. De heer Seligman is nog veel vriendelijker, hij is al druk bezig met Polygoon om er iets van in het filmjournaal te krijgen. — Bezoek van Hansje Bergman, het wonderkind uit de film „Zijn Laatste Zet” van de N.V. Batavia-Film, aan „Tante Milly” in het ziekenhuis . . . Zal dat even aandoenlijk zijn? En uh, is er iemand die verstand heeft van reddingsmedailles? . . . Menslievend Hulpbetoon, ook al goed . . .

Wester ergert zich niet weinig. — Wat zei die journalist? De boze fee, die alles wat ze aanraakt lelijk en ongenietbaar maakt. Ook het allermooiste! . . . Dat ze hem er maar asjeblijft buiten laten. Hij was van plan om met Hansje en zijn moeder straks even naar Milly te gaan kijken. Uit zichzelf en om haar een plezier te doen. Maar als er een advertentie van wordt gemaakt, blijft hij liever thuis . . .

Er wordt vandaag niet gedraaid, maar de cantine zit toch vol en er wordt heel wat „uit de war” gedaan. — Hebben ze 't al gehoord? Theo de Both is gisteren met een vaart overgekomen uit Den Haag, één bonk zenuwen, heeft zitten huilen aan haar bed en nu is het weer dik-aan tussen die twee.

Theo de Both . . . Zijn papieren dalen in dezelfde mate als die van Milly zijn gestegen. — Eigenlijk 'n vent van niks. Met al z'n mooie praatjes . . .

„Seligman wil de Avro-Radiojournaal bij Milly aan bed brengen, of de Vara, dat kan hem niet schelen, zolang het maar radioot . . . En Hansje moet dan eerst een dialoogje van buiten leeren.”

„Hij overdrijft 'n beetje, is 't niet?”

„Och, 't is hem alleen om de reclame te doen, natuurlijk! Geef hem ongelijk. Hij moet zorgen, dat z'n film er komt.”

„Toch krijg je d'r 'n rare smaak van in je mond.”

„Zaken zijn zaken. Als je werkt met 'n kapitaaltje van 'n ton — geld van andere mensen — kun je d'r niet van die fijngevoeligheden op nahouden. Hij heeft nou toevallig de publiciteit voor 't oprapen. 't Zou onverantwoordelijk zijn, als ie 't niet deed!”

„Wester vindt het hele gedoe anders ook tamelijk miselijk.”

„Ja, Wester is nou eenmaal 'n gevoelsmens — geen zakenman.”

„En heeft Milly dan niet verdiend, dat ze 'ns wat in het zonnetje wordt gezet? Wat ze gepresteerd heeft, is op zichzelf bekeken toch iets——”

„Dat zeg ik ook, meneer Benno!” stuift Krol op. „U was er niet bij, maar u hadt die sprong van d'r moeten zien! Als 'n tijgerin wierp ze——”

„Schei nu in *godsnaam* uit met je tijgerin!” roept Willem van Geleen. „Zet dat beest nou zoetjesaan maar 'ns op stal.”

„Hoe ver is Seligman nou met Polygoon?”

„O, ze vinden het beter om een opname te maken, als Milly uit 't ziekenhuis komt en dan afgehaald wordt door

de nodige autoriteiten, met Hansje aan het hoofd."

„Natuurlijk zeg! Hoe willen ze nou dat ziekenkamertje binnen met al hun materieel?"

„Ze zouden lampen naar binnen moeten hijsen!"

„En vergeet Wierts niet!"

„Ze kunnen dat hartverscheurende tafereel beter hier in de studio laten draaien door Duna, zo gauw Milly terug is."

„Laten we 't dan meteen goed doen en eerst 'n fatsoenlijk draaiboek maken. Schijf op: In de ziekenkamer. Groot. Hansje komt binnen met bloemen."

„Nóg groter: De tranen van Seligman!"

„Stik."

Het draaien is al enkele weken geëindigd. Seligman heeft grote haast gezet achter de na-synchronisatie en de montage, wil de reclame rond Milly en het kind niet koud laten worden en daarom is de première bepaald op aanstaande Donderdag om 8 uur en niet zoals gewoonlijk te middernacht. Want het gemeentebestuur kan het volstrekt niet hartverheffend vinden, dat tegen 3 uur in de nacht een kind van 5 jaar, volgens de advertentie zelfs 4 jaar, op de planken verschijnt, al is het dan om toegejuicht te worden.

Seligman heeft het druk. De film maakt zeer goede prijzen en exploitanten uit eenzelfde provincie-plaats trachten elkaar deze film af te snoepen, wat erg prettig is voor Batavia-film. Vrijdag loopt de film in 29 theaters en dan begint Maandag reeds de drukte met de verlengingen. — Wordt natuurlijk overal verlengd... Afkloppen!

Bloemen en kransen worden besteld. Lex de Beer is vanzelfsprekend aangeworven als „huldiger”, zoals hij het zelf noemt. „Toen ik nog 'n kleine jongen was, zei de buurvrouw tegen m'n moeder: Die jongen, daar zit iets *in*, die vindt nog 'ns een hele nieuwe kostwinning uit.”

Er is een grote lijst aangelegd van mensen, die in aanmerking komen voor een uitnodigingskaart en als de adressen worden geschreven, komt Seligman er zich even mee bemoeien. Hij moet twee uitnodigingskaarten hebben, genummerde logeplaatsen, twee naast elkaar. En twee enveloppen. Grinnekend verdwijnt hij ermee in zijn privé-kantoor. — Dit lolletje zal hij toch hebben, hih!

Tussen Corry en Evert is de eeuwige trouw reeds lang beklonken. De cindeloze, hopeloze crisis-verloving is in

allen ernst begonnen en Evert neemt het vreselijk hoog op, zoekt boeken voor haar uit, geeft haar Duitse conversatieles en doet alles om haar smaak te ontwikkelen. — Zij vindt alles mooi, wat hij mooi vindt; is dat niet toevallig? Hebben ze het getroffen met elkaar, of niet?

Steeds opnieuw verwondert en verblijdt hij zich over haar schoonheid, zinkt dan weer weg in wanhoop en laat zich troosten. Op hun wandelingen langs de rijke Amsterdamse étalages wijzen zij elkaar de dingen aan, die erg gezellig zullen staan in hun eigen huisje . . . Maar wanneer?

Af en toe nemen ze Jan mee. Hij is erg veranderd sinds het ongeluk. De eerste dagen was hij erg onrustig, maar nu doet hij lang niet meer zo vreemd als vroeger en Corry heeft aan Evert gerapporteerd als een grote gebeurtenis, dat ze hem heel vrolijk heeft horen fluiten op zijn kamertje!

Maar ze hebben nog veel gewichtiger dingen te bespreken: Neerlandia gaat binnenkort naar Weenen, waar een bekend internationaal toneelstukje in Duitse en Hollandse weergave zal worden verfilmd en Oom Geert gaat mee voor de regie, de Hollandse sfeer, de dialogen en . . . Och, hij is immers voor iedere film een onbetaalbaar factotum, zoekt kostuums en requisieten uit, speelt zelfs voor „Bühne” als het pas te komt, werkt zich in het zweet, de hele lange draai-dag.

En hij heeft een mooi rolletje voor Corry, maar voor dat hij haar zal aanbevelen bij Neerlandia, wil hij eerst eens zien hoe het publiek op haar eerste verschijning „aanslaat” en of de pers iets goeds over haar te zeggen heeft, al is 't dan maar over haar uiterlijk schoon. Gross heeft haar toneeltjes met het kind nogal uitgewerkt en ze zal zeker de aandacht trekken.

Er is nog een rol voor een knappen jongeman, maar daarover is Geert het nog lang niet met zichzelf eens . . .

Vers gepoederd en geparfumeerd, een beetje stijf in zijn rok, staat Leipi Seligman reeds om half acht in de hall van het theater, deelt onder een permanente glim-

lach handjes uit, steekt na iedere hoofse buiging de neus fier in de lucht. „Ach, Benno! Doet me plezier, dat je d'r bent. Hoe gaat het? Vertel me straks eens wat je d'r van denkt, hè? . . . Kroll! Als je Lex de Beer ziet, stuur hem dan even bij me.”

Maar in al zijn drukte houdt hij toch steeds een schuin oogje op de trap naar de loges, dan neemt hij opeens een schuivertje, pakt een ouvreuse bij de arm en fluistert: „Die dame daar. Zorg, dat ze op d'r eigen plaats komt te zitten. Vooral geen andere plaats geven!”

De politie heeft de bezoekers in een rij gezet, die op de loketten uitmondt. Het reusachtige gebouw stroomt langzaam vol. Seligman huppelt ten slotte de trap op naar de loges, want daar komt het hele gezelschap mede-werkenden en artiesten uit de foyer, allen met stralende gezichten en Hansje voorop aan een handje met Milly. De directeur van het theater zal hen plechtig naar hun plaatsen geleiden en het zal een soort intocht van de gladiatoren worden met een spontaan applausje, dat is al afgesproken.

Eland en Jacques van Rijswijk, die de notarisrol heeft gespeeld, zijn in het complot, duwen Van Geleen het eerst binnen in de vier-persoonsloge, terwijl het applaus voor Milly en het kind reeds bedaart en nu weer opflakert, als Willem zich vertoont. In ieder geval zijn er vele ogen op hem gevestigd en na even schrikken kan hij niet anders doen dan naast zijn kwaje Mary gaan zitten, want die twee schooiers achter hem versperren de weg . . . Op een afstandje gluurt Leipi over de logewand heen en zit zich te verkneuteren naast zijn eigen goeie, dikke Elsa.

Dan gaat het licht uit. Met lantaartjes wordt nog geruimen tijd gespeurd naar een laatste plaatsje. Wel 'n goeie honderd mensen zijn teruggestuurd, meldt de directie aan Seligman. — Gaat goed, gaat goed! . . .

Een paar hokjes verder zit Wester met zijn Lisa, achter hen Corry en Evert. De dames hoorden eigenlijk wel voor te zitten, heeft Geert gezegd, maar ja! . . .

Mientje Dols heeft zolang gehitst en geconspireerd,

dat Corry nu voor de eerste keer van haar leven een lang avondkleedje draagt, dat ze straks ook zal vertonen bij de huldiging. Aanvankelijk heeft ze niet gedurfd. — O nee, alles liever dan dat. Met Milly nog wel! En Mientje zelf niet eens er bij, want die moet optreden in de revue . . . O nee, asjeblijft niet!

Maar Seligman heeft eens voorzichtig gepolst en Milly is de laatste tijd in een bijzonder goede luim. Hij heeft erg aangedrongen en Geert ook. — Kom-kom, niet zo flauw zijn. Als ze actrice wil worden, zal ze moeten beginnen met op het toneel te verschijnen en dit is juist een prachtige gelegenheid om er aan te wennen. Ze hoeft alleen maar te buigen en hij zal haar wel leren hoe ze zich bij zo'n ingewikkelde rol te gedragen heeft.

Maar ze bibbert toch een beetje bij het vooruitzicht, dat ze straks voor de volle zaal zal staan. En zelfs in het donker geraakt Evert niet uitgekeken op de schoonheid van haar goed, koortsig gezicht.

Seligman tuurt weer naar de loge van Willem van Geleen en ziet, dat de twee zitten te fluisteren. Zij houdt een zakdoekje voor haar neus en hij buigt het hoofd naar haar toe. Juist als de film veel licht projecteert, ziet hij de witte handen en manchetten van Eland vooruitschieten en de twee koppen tegen elkaar drukken . . . — Ja, ze blijven plakken! . . . Dan kijken ze allebei om naar den dader en hij hoort lachen boven de muziek uit, boven de treurmars van het journaal, dat een belangrijke Franse begrafenis geeft om de Hollanders wat op te monteren.

„'t Is voor mekaar,” fluistert hij tot zijn Elsa. „Ik heb 't toch gewonnen!” Hij kan niet meer blijven zitten, moet er het zijne van hebben, sluipt voorzichtig weg en buigt zich over Eland heen. „Psst, Van Geleen, psst! Dag mevrouw! Zeg, Van Geleen, heb ik je 'n goed plaatsje gegeven? Hè? Wat?” Hij ziet, dat zij dikke ogen heeft, die verdacht glinsteren en Willem lacht wel erg zenuwachtig, daarom zal Leipie maar weer gauw verdwijnen . . .

„Je kunt ons beter 'n andere plaats geven, Seligman!” moppert Eland. „'t Is gewoon demoraliserend zoals die lui hier zitten te vrijen.”

Tijdens de pauze dribbelt Leipi weer door de gangen. „Krol, zijn de kransen allemaal in orde en de bloemen, de bloemen van Hansje, ja? En zeg nog eens aan De Beer dat hij vooral niet vergeet . . .”

De film loopt.

Toch schitterend camerawerk, denkt Wester. Maar het publiek apprecieert dat niet . . . Die listige ochtendschemer van de proloog! Je *voelt* de vochtigheid. En de geheimzinnigheid van de troep soldaten op de achtergrond pakt dadelijk de aandacht.

Er wordt al even gelachen om de manier, waarop Eland zegt: „Prachtig . . . vooral die koffie.” — Ja, die Dirk kan het wel.

Groot gelach wanneer Eland de zotte passage uit de echtscheidingsprocedure dicteert aan de typiste, Betty Versluis. — Jammer, dat haar grote kop te kort gemon-teerd is. Afijn, de mensen lachen, maar 't had beter gekund . . .

Dan brult de hele zaal om de halfdronken nachtelijke scène voor de huisdeur. — Maar deze dialogen zijn dan ook fijn uitgekiend en beter voorbereid dan de vinger-kommetjes. Echt, die dronkemanstranen van Willem, vooral bij de onzin, die hij er uitslaat. Zoiets doet het wel . . . Gross heeft dit stukje van het draaiboek, wat de optische kant betreft, wel erg uitgebreid, heeft er al zijn krachten aan besteed. Als het nu maar niet te lang is! . . . Adi! - Ado! In de studio hebben de oren getuit van Adi-Ado, iedereen werd er ziek van . . . Maar hoor ze nou lachen! Nee, 't schijnt toch niet te lang te zijn; Gross heeft gelijk gehad . . . Laatste maal Adi, van Eland alleen. Uit de duisternis om de hoek van de straat komt het ant-woord als een echo, en het is een goed idee geweest om op dit momentje de lege donkere straat te laten zien, terwijl de zwarte kater juist oversteekt. Het geluid is best. Dat eigenwijze vingertje van Eland, als hij het hoort . . . Goed! Vlak er bovenop het contrast van de volgende ochtend met de katterige gezichten en de som-bere stemmen . . .

Milly is toch 'n kei; weer beheerst ze de hele zaal, ook al doet ze niets. Ze is 'n persoonlijkheid, dat staat vast. En wat 'n verschil deze fotografie; ze is minstens tien jaar jonger geworden.

Bij de cabaret-scènes hoort Geert enkele zware zuchten links achter zich, krakende stoelen en gemompel. — Hij hoeft niet eens om te zien; dat is natuurlijk de pers! . . . 't Was te verwachten. 't Is toch verdomd jammer, want hij had in plaats van deze kitsch zulke aardige tafereeltjes gereed voor de oude heren in de club. Een paar van die ouwe jongens zouden zich opgeworpen hebben als amateur-telepaat en hun „telepathie” zou de zaal hebben doen schateren, de *hele* zaal . . . Nu zit het meer beschaafde publiek zich te ergeren, terwijl uit niets blijkt dat het schellinkje zo verrukt is . . .

Als er scènes van Evert komen, luistert Wester scherp toe. — Ja, hier en daar een harde lach op de verschillende rangen. Dat zijn de ingewijden, die de imitatie doorzien. Zou de pers . . . ?

Precies! Zo moet het. Een algemeen geloei als de vingerkommetjes worden afgeleverd en dan schielijk een gespannen stilte, zodra het beeld weer overspringt naar Eland, die zo geheimzinnig doet. Toch wel goed gezien van Gross om dit gijntje in te lassen . . .

„Du kannst zufriedener sein, Geert!” Het is Gross, die zich naar hem toe buigt uit de nevenloge.

„En jij dan! 't Gaat goed, hè?”

Het wordt stil nu; zakdoeken worden te voorschijn gehaald. Geert weet niet wat hem het meeste plezier doet, het lachen of het neuzen-snuiten . . .

Geruime tijd voor het einde van de film laat Seligman de staf en de bezetting bijentrommelen om naar het toneel te gaan voor de huldinging.

Het orkest speelt, het doek gaat op en daar staan ze dan. Alleen Hansje mankeert nog, doch dit heeft zijn reden. Met een grote Tusch krijgt Alex de Beer het woord en met geoliede tong, verdragende stem en in een soepel vaartje begint hij aan zijn taak.

Eerst de staf. — Ofschoon de gastvrijheid voorschrijft eerst de buitenlandsche medewerkers te huldigen, zal hij toch maar beginnen bij het begin, anders raakt hij de tel kwijt. Want het begin van deze film, de eigenlijke eerste-steenlegger, is immers onze rasechte Amsterdammer, onze dit, onze dat, onze Geert Wester!

„Maak het maar kort en pijnloos”, heeft Geert gezegd en hij krijgt een hartelijk applaus.

Lex de Beer werkt het rijtje vlot af, geeft iederen heilige zijn kaarsje en zijn krans. Bij Duna doet hij een noble poging om het publiek in de enkele seconden, die hij eraan kan besteden, enig idee te geven van de zwaarte en de artisticeit van het camerawerk van een kunstenaar als Alexander Duna. Hoe hij heeft weten te woe-keren met de middelen, die hem ten dienste stonden, en . . .

Tevergeefs, Lex, tevergeefs . . . Op een der duurste plaatsen zit een goed-geklede meneer met een wijs gezicht en hij zegt tegen zijn mevrouw: „Goeie genade, wat een humbug! Moeten we voor die spichtige Jood ook al in de handen klappen?”

„Wie is dat dan?” vraagt de goed-geklede mevrouw.

„Dat is nou de vent, die met het zwengeltje draait van het filmtoestel,” antwoordt de meneer met het wijze gezicht.

Bij de architecten begint het applaus al een beetje te kwijnen, ofschoon de voltallige bemanning van de Nekla filmstudio's aanwezig is en juist nu zijn uiterste best doet.

Dan komt Milly als *pièce de résistance*. Nu heeft de „huldiger” tenminste een dankbaar onderwerp in de algemeen bekende gebeurtenis en hij weet het op de juiste manier te behandelen. Reeds voordat hij aan het einde is, breekt de orkaan los. Milly weet haar bijval te incas-eren, maakt enkele sierlijke *révérences* horizontaal voor zich uit, heft dan opeens de kin, kijkt naar de hoogste verdieping, naar de engelenbak, wuift joviaal met een brede, gemoedelijke lach van verstandhouding. Terstond

verdubbelt het geluid daar boven. — 'n Toffe meid die Milly . . .

Dit is het moment, waarop gewacht is. Hansje wordt beneden door de middelgang naar het toneel gedragen op de arm van den directeur van het Astra-theater. In zijn eigen arm draagt Hans een grote tuil rozen en hij trekt een vies gezicht, want hij heeft er heel wat aan vast te houden en de blaadjes kriebelen hem in zijn hals. Bovendien vindt hij het belachelijk, dat hij door dien lachenden meneer met zijn lelijke tanden wordt gedragen als een klein kindje.

Achter de schermen zegt hij: „Laat me nou maar los, ik kan zelf wel lopen.” Drie opgewonden mensen trachten hem tegelijk te zeggen, dat hij van hier naar Tante Milly moet lopen en haar de bloemen geven.

„Of ik dat nou nog niet weet!” moppert hij. Maar daar op het toneel ziet hij de bekende, lachende gezichten en is dadelijk weer in zijn humeur. Daar gaat hij . . .

Nu is hij toch wel een heel klein kaboutermanneke, als hij zo met zijn buikje vooruit en bedolven onder de grote ruiker over het toneel stapt. Het volgende ogenblik is hij in haar armen en het is, of het gebouw instort. Ditmaal is het werkelijk spontaan, dat het publiek overeind komt en „Lang zal ze leven” begint te zingen. De muziek valt dadelijk in, iedereen klapt de maat in de handen. De wijze meneer van het zwengeltje zingt uit volle borst mee . . .

„Waarom huil je nou?” vraagt Hansje verbaasd. „Ze doen je toch niks!”

Na Betty Versluis Corry aan de beurt. Toevallig is Lex de Beer bij haar juist erg goed op dreef en behaalt zelfs enig lachsucces. Hij maakt haar op geestige manier het hof en vertelt het publiek hoe deze opkomende ster, deze aanwinst voor de Nederlandse film er van dichtbij uitziet, als je ze in natura ziet. Ze is wel lelijk, maar hij zou haar toch wel willen „inruilen” tegen zijn schoonmoeder. O, die is niet in de zaal, dat begrijpen de dames en heren wel . . . Maar hij kan geen uitvoerbewilliging

krijgen voor de schoonmama; het schijnt dat de regering binnen kort een embargo op schoonmoeders zal afkondigen . . .

Boven op de galerij zit Willy Mulder midden in het genootschap van lichtjongens. Hij heeft nog niets vergeten, maar hij heeft toch al veel begrepen en op dit ogenblik begrijpt hij nog meer. — Zie ze daar nou staan in dat sjieke kleed! 't Is gewoon 'n plaatje . . . Nee, dat is geen meisje voor een doodgewone lichtjongen, geen spek voor zijn bek . . . Een maand geleden heeft ze hem op straat aangesproken. Ze zag bleek en haar lippen beefden, toen ze vroeg, waarom hij zo akelig deed en haar niet meer aankeek. Ze had toch niks misdaan, er was toch niks tussen hen geweest en ze kon het toch ook niet helpen, dat ze van, uh, van die andere was gaan houden. Ze vond het zo naar, ze waren altijd zulke goeie vrienden geweest en waarom kon dat zo niet blijven? En dat vechten had ze zo verschrikkelijk gevonden, ze kon er niet van slapen! . . . Toen heeft hij 't zelf bijna te kwaad gekregen en wat hij er allemaal uitgestotterd heeft, kan hij zich met de beste wil niet meer herinneren, maar in ieder geval kwam het hier op neer, dat het dik in orde was en dat hij een stomme boerenvlegel was geweest en dat hij hoopte, dat ze erg gelukkig zou zijn met uh, met dinges . . .

En als je haar zo ziet staan met haar fijne figuurtje in dat deftige, lange kleed . . . Nee, daar hoort iets beters bij en het voornaamste pak van zijn hart is wel, dat die goser naar het schijnt niet op 'n lolletje uit is en het wel eerlijk meent . . . Maar vergeten zal hij d'r toch nooit, dat weet hij zeker, al wordt hij honderd jaar.

Daar komt het applaus. De lichtjongens beschouwen Corry nog steeds als een soort creatie van hen zelf en doen hun uiterste best. Willy Mulder slaat zijn handen blauw stamp als een paard en brult wat hij kan. Dat is ook het beste wat je kunt doen, als je de tranen in je voelt komen . . .

„O, ik vond het helemaal niet griezelig, hoor!” zegt Corry na afloop en steekt haar mooie, rechte neusje stout

omhoog. „En Milly was zo vriendelijk tegen me!”

Seligman, die niet op het toneel is verschenen, staat nu op het bordes de gelukwensen in ontvangst te nemen, straalt naar links en rechts en heeft geen handen genoeg.

„Proficiat, Seligman!” Het is Benno, de eigenlijke vader van de Nederlandse filmindustrie. „Ik ben blij, dat, er weer eens iets goeds is; 't werd tijd!”

En daar komt het gevaarlijke, jonge vosje ook op hem af, knikt al uit de verte. „Meneer Seligman, van harte! We zijn nog niet helemaal waar we zijn moeten, maar we zijn toch op de goeie weg. Doet me plezier, dat ik weer 'ns iets goeds kan zeggen van 'n Hollandse film.”

Leipi Seligman voelt zich kultuurmens.

Een schraal winterzonnetje schijnt dwars over het grachtje door de oude, oude venstertjes in het advocatenkantoor van Mrs. K. Blok en E. ter Beek.

In het grijze keukenpotje kookt het ei al een minuut of tien en de firmanten zijn verdiept in bezigheden, die met de rechtsgeleerdheid niets gemeen hebben. Vandaag zijn er kranten van allerlei kleuren en gezindten.

Alles ziet er uit als voorheen, maar de idylle is toch verbroken. Vergeleken bij de groot-opgezette illusies van de studio, zijn hun grapjes met de kantoorjas en de fietsbel wel wat kinderachtig geworden.

Ook Karel Blok is besmet. Hij heeft enkele figuratirolletjes vervuld in zijn eigen toga en was vaker dan nodig in de studio, terwijl hun „echtscheidingswinkeltje” geheel onbeheerd bleef. Wat geen verschil maakte.

De kranten zijn zeer vriendelijk geweest voor Corry: „een allerliefste debutante, die met haar eenvoudig, natuurlijk spel eens te meer het bewijs leverde dat bij filmkunst de regie in alle opzichten predomineert boven toneelcapaciteiten.”

Ook Evert is niet ontsnapt. „Deze naamlooze speler, wiens incognito wij meenen te moeten eerbiedigen, heeft ons in een zeer geslaagde imitatie een bekende Amsterdamsche figuur uit de kringen der Rechterlijke Macht weten voor te tooveren, zóó overtuigend, zóó volkomen af, dat wij er ons nu en dan met geweld aan moesten herinneren, dat . . .”

En hij heeft waarachtig een briefje gehad van den leuken president: „Van verschillende zijden werd ik ertoe aangezet mijn levend portret te gaan bewonderen in de film „Zijn Laatste Zet” en tevens werd mij door ingewijden de naam onthuld van den dader. Indien deze be-

schuldiging gegrond is, kan ik niet nalaten U mijn beste gelukwenschen te doen geworden, want zelfs volgens mijn naaste verwanten moet dit portret buitengewoon goed geslaagd zijn. Ik zelf zie natuurlijk niet veel gelijkenis, maar ik zal nog eens een tweede maal gaan zien. Een dergelijke gelegenheid om mijzelf beter te leeren kennen, doet zich immers niet dagelijks voor . . .”

En nu zal Evert een gewichtig besluit moeten nemen. Oom Geert heeft een zeer ernstig gesprek met hem gehad. — Juristerij ziet er vrijwel hopeloos uit, vooral nu hij met zo'n arm, eenvoudig meisje wil gaan trouwen. Toneelspeler kan hij worden; 's het zelfs al meer, dan vele beroepsacteurs het ooit zullen zijn. Maar het moet ernstig aangepakt worden en hij zal hard moeten werken, zodat hij absoluut kant en klaar is, wanneer hij een serieus debuut maakt. Rijk zal hij er nooit van worden, maar hij zal ten minste ongeveer de kost kunnen verdienen en in afzienbare tijd kunnen trouwen, en des te eerder, als Corry ook iets weet te bereiken. Een toneelspeler met een titel heeft altijd wat voor bij het publiek en Evert heeft bovendien voldoende aanleg, dat ziet ieder vakman op het eerste gezicht. Hij moet echter voor zichzelf beslissen; Oom Geert dringt er in 't geheel niet op aan, hoor! Om te beginnen kan hij mee naar Weenen, maar dan openlijk, onder zijn eigen naam en met zijn eigen gezicht. Geen half werk . . .

Met Karel Blok kan Evert er urenlang en zeer somber over bomen. „Ja, het is 'n hele verandering in je gestel”, zegt Karel en laat er zich verder niet onvoorzichtig over uit.

Evert tobt en twijfelt, doet zwaar op de hand en stelt zich een klein beetje aan, want in zijn hart is hij al van één ding overtuigd: Als Corry van der Bilt naar Weenen gaat, wat nu al zo goed als zeker is, dan gaat ze *niet* alleen! — Een kind van negentien jaar tussen al die bandieten . . . Zeg nou zelf!

Ergens tussen Limoges en Toulouse giert de nachttrein voor Barcelona door het donkere land. De machinist

heeft er een zwierig gangetje in en laat de rails zingen.

Om vier-uur-zeven stopt de trein met een ruk. „Montauban! . . . Montauban!”

Max Gross en Otto Busch slapen door alles heen, ieder in een hoek, de benen naast elkaar.

Alex Duna, de vent die met het zwengeltje draait, heeft nog geen oog dicht gedaan. — In Amsterdam is er weer niets van gekomen, maar nu moet hij in Barcelona toch dadelijk eens uitzien naar een dokter. Hij kan toch niet blijven lopen met die vervloekte, doffe pijn in zijn rug!

E I N D E .